

Kallelse till sammanträde med Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Datum och tid: 2022-05-25, klockan 13:30

Plats: Stadshusets sammanträdesrum Sahlin/Möller

Förhinder anmäls till Ina Petersson, ina.petersson@eslov.se

Ordförande

Bengt Andersson (M)

1. Upprop

2. Val av protokolljusterare

3. Vårprognos 2022 (MOS.2022.0316)

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse. Vårprognos 2022
- Vårprognos 2022
- Slutredovisning av projekt Slånbacksvägen

4. Revidering av miljö- och samhällsbyggnadsnämndens delegeringsordning 2022 (MOS.2021.0979)

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse. Revidering av delegeringsordning för miljö- och samhällsbyggnadsnämnden 2022
- Förslag till reviderade avsnitt av miljö- och samhällsbyggnadsnämndens delegeringsordning, 2022-05-12

5. Utnämning av dataskyddsombud för miljö- och samhällsbyggnadsnämnden (MOS.2022.0314)

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse. Utnämning av dataskyddsombud för miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

6. Yttrande gällande anmälan om nytt avloppsreningsverk, Vieröd 1:20, Eslöv. Mål nr M 6364-21 (Mi 2021-740)

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse. Yttrande gällande anmälan om nytt avloppsreningsverk, Vieröd 1:20, Eslöv. Mål nr M 6364-21 (Mi 2021-740)
- Ärenderapport 2021-740. Yttrande gällande anmälan om nytt avloppsreningsverk, Vieröd 1:20, Eslöv. Mål nr M 6364-21 (Mi 2021-740)
- Handlingar 1-32 Mi 2021-740. Yttrande gällande anmälan om nytt avloppsreningsverk, Vieröd 1:20, Eslöv. Mål nr M 6364-21 (Mi 2021-740)

**7. Remissvar gällande förlängd igångsättning, Gamla
Wärslätt Jordbruks AB, Wärslätt 2:1 (Mi 2022-926)**

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse. Remissvar gällande förlängd igångsättning, Gamla Wärslätt Jordbruks AB, Wärslätt 2:1 (Mi 2022-926)
- Ansökan med yttrande från sökande. Remissvar gällande förlängd igångsättning, Gamla Wärslätt Jordbruks AB, Wärslätt 2:1 (Mi 2022-926)
- Tillstånd enligt miljöbalken till djurhållning. Remissvar gällande förlängd igångsättning, Gamla Wärslätt Jordbruks AB, Wärslätt 2:1 (Mi 2022-926)

**8. Framtida marknadsområde och dess elförsörjning
(MOS.2020.0173)**

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse. Framtida marknadsområde och dess elförsörjning
- Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens beslut §45, 2020. Information om marknadsområde i Eslöv

**9. Remittering av Grönplan för Eslövs kommun
(MOS.2020.0846)**

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse. Remittering av Grönplan för Eslövs kommun
- Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens beslut § 157, 2020 Framtagande av grönplan
- Förslag till Grönplan för Eslövs kommun 2022-03-05
- Framarbetat och kompletterande kunskapsunderlag, 2022-03-05
- Sändlista för remittering av Grönplan för Eslövs kommun

10. Förslag till nya lokala föreskrifter om gångbanerenhållning i Eslövs kommun (MOS.2022.0331)

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse. Ny lokal föreskrift om gångbanerenhållning
- Förslag till nya lokala föreskrifter om gångbanerenhållning i Eslövs kommun
- Föreskrifter om gångbanerenhållning i Eslövs kommun, antagna av kommunfullmäktige 1995-12-18

11. Bygglov för nybyggnad av flerbostadshus och parkeringsplatser samt marklov på fastigheten STENBOCKEN 15 (tidigare del av Stenbocken 14), Västergatan 20, Eslöv (BYGG.2021.451)

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse. Bygglov på fastigheten STENBOCKEN 15 (tidigare del av Stenbocken 14) (BYGG.2021.451)
- Beslutsunderlag. Bygglov på fastigheten STENBOCKEN 15 (tidigare del av Stenbocken 14) (BYGG.2021.451)

12. Bygglov på fastigheten Älgen 1 (BYGG.2020.41)

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse. Bygglov på fastigheten Älgen 1 (BYGG.2020.41)
- Beslutsunderlag. Bygglov på fastigheten Älgen 1 (BYGG.2020.41)

13. Förlängning av tidsbegränsat bygglov på fastigheten Rovän 8 (BYGG.2022.7)

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse. Förlängning av tidsbegränsat bygglov på fastigheten Rovän 8 (BYGG.2022.7)
- Beslutsunderlag. Förlängning av tidsbegränsat bygglov på fastigheten Rovän 8 (BYGG.2022.7)

14. Borttagen på grund av personuppgifter.

Borttagen på grund av personuppgifter.

15. Borttagen på grund av personuppgifter.

Borttagen på grund av personuppgifter.

16. Information om taxa 2023 gällande miljötillsyn och livsmedelskontroll

Marielle Ekwurtzel,
miljöinspektör

17. Information från kart- och bygglovsavdelningen

Christian Nielsen,
bygglovschef och Elna
Hallin, handläggare
bostadsanpassning

18. Information om samrådsskedet gällande detaljplan för ICA Löberöd

Magnus Pettersson,
bygglovshandläggare

Vårprognos 2022

3

MOS.2022.0316

2022-05-11

Patrik Hägg

+4641364210

patrik.hagg@eslov.se

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Vårprognos 2022

Ärendebeskrivning

Vårprognos för miljö- och samhällsbyggnadsnämnden har tagits fram. Helårsprognosen visar på ett nollresultat. Prognosen är beräknad med att kompensation för kapitalkostnader erhålls enligt styrprinciperna samt att kompensationen för löneökning lämnas enligt faktisk uppräknings. Prognosen omfattar inte högre elkostnader enligt nytt avtal då detta lagts till särskild kompensationsförhandling.

Investeringsprognosen visar på ett överskott med 13,5 mnkr varav 4,2 mnkr avser ej genomförda eller framflyttade projekt och 9,3 mnkr avser projekt som kommer genomföras och slutföras under året.

Projekt Belysning landsbygden etapp 2 beräknas ej bli genomfört under året och förvaltningen föreslår att projektet ombudgeteras till 2023 och kommande års belopp flyttas fram ett år i kommande budgetprocess. Vid beslut om godkänd ombudgetering inkommer förvaltningen med ny tidsplan för kommunfullmäktige att beakta för projektet i budgetprocessen för 2023.

Projekt Slånbacksvägen slutredovisas med medel att återlämna. Totalt blir projektet 2,4 mnkr billigare än budgeterat.

Hälsotalet för miljö- och samhällsbyggnadsnämnden är 93,3 % och avser perioden maj 2021 till april 2022.

Beslutsunderlag

Vårprognos 2022

Slutredovisning av projekt Slånbacksvägen

Beredning

Vårprognosen har tagits fram i samråd med avdelningarna på Miljö och Samhällsbyggnad. Anvisningar från Kommunledningskontoret har följts.

Förslag till beslut

- Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden godkänner Vårprognos 2022 och överlämnar den till kommunstyrelsen.
- Föreslår kommunstyrelsen att godkänna slutredovisning för projekt Slånbacksvägen.
- Föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att ombudgetera 4,0 mnkr i investeringsbudgeten för projekt Belysning landsbygden etapp 2 från 2022 till 2023.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Dave Borg
Förvaltningschef

Karin Sandström
Förvaltningsekonom/Stabchef

Vårprognos 2022

Miljö och Samhällsbyggnad

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Ordförande:	Bengt Andersson
Förvaltningschef:	Dave Borg

Ekonomi och verksamhet

Utfall 30 april och helårsprognos

Utfallet per 30 april är 1,1 mnkr.

Helårsprognosen är sammantaget ett nollresultat. Verksamheterna prognostiserar vardera enligt budget.

Prognosen bygger på något lägre bygglovsintäkter samt tillsynsavgift inom miljö och livsmedel i nivå med budget. Vinterväghållningen väntas lämna ett mindre överskott. Ökade material- och entreprenadpriser kommer påverka mängden arbeten som kan utföras inom ramen för tilldelad budget.

Med anledning av omvärldsförändringar i form av stigande räntor och materialpriser och kriget i Ukraina finns det skäl att anta att byggandet kommer vara lägre vilket genererar färre bygglovsansökningar. Antalet inkomna bygglovsärenden under januari till april är färre än föregående år. Detta gör att prognosen för bygglovsintäkter är att dessa inte når upp till budgeterad nivå, men osäkerheten får anses som mycket stor. Tillsynsintäkter inom miljö och livsmedel bedöms uppnå budgeterad nivå. Högre intäkter prognostiseras för bidrag till olika projekt, motsvarande belopp prognostiseras som ökad kostnad.

Personalkostnaderna prognostiseras ge ett överskott till följd av senare tillsatta tjänster, tjänstledigheter samt viss sjukfrånvaro.

Kostnaderna för vinterväghållning är hittills väsentligt lägre än föregående år och förutsättningarna för att den ska hålla tilldelad ram får anses som mycket goda och ett visst överskott prognostiseras. Ett nytt elavtal har trätt i kraft från 1 april och hur mycket högre kostnaderna kommer att bli går ännu inte att beräkna. Kostnaderna för beställningar inom driftentreprenaden beräknas stiga som en följd av den rådande omvärldssituationen, vilket ses i form av stigande materialpriser och transporter. Detta kan påverka möjligheten att hålla tilldelad ram. Även längre leveranstider märks i nämndens verksamheter. I prognosen ingår genomförandet av nödvändiga insatser inom naturreservaten och andra naturområden.

Bostadsanpassningsbidraget följer i stort budget och ingen avvikelse bedöms uppstå vid årets slut.

Om framtida prognoser skulle visa på att nämnden är på väg mot överskott kommer tillfälliga insatser genomföras för att utnyttja tilldelade resurser så effektivt som möjligt.

Omflyttning av medel – rapport till kommunstyrelsen

Investeringsbudget

Belysning landsbygden etapp 2. Projektet beräknas inte bli genomfört under året och därför begär nämnden att budgeten på 4,0 mnkr flyttas till kommande år. Hela projektets tidplan behöver flyttas ett år framåt vilket bör hanteras i kommande budgetprocess.

Analys av driftutfallet

Sammanfattning

Nämnden som helhet redovisar ett överskott om 1,1 mnkr för perioden. Intäkterna är 0,3 mnkr lägre än budgeterat och kostnaderna är 1,4 mnkr lägre än budgeterat. Intäkterna förklaras av lägre bygglovs- och miljötillsynsintäkter samt ej fakturerade årsavgifter inom livsmedelskontroll. Intäkter för miljöprojekt och huvudstudie för förorenad mark väger upp. Kostnaderna förklaras av lägre personalkostnader till följd av sjukfrånvaro, tjänstledighet samt viss vakanshållning och senare tjänstetillsättning. Även övriga driftskostnader är lägre främst gällande vinterväghållning, bostadsanpassning samt interna IT-kostnader.

Avvikelser per avdelning

Staben redovisar ett överskott om 0,8 mnkr för perioden. Intäkterna är marginellt högre till följd av ersättning för sjuklönekostnader fram till mars månad. Eftersom Covid-19 inte längre räknas som en samhällsfarlig sjukdom från 1 april beräknas inga fler kostnadsersättningar erhållas. Personalkostnaderna är lägre än budget, tilldelade medel för tillsättning av tjänster för Östra Eslöv och företagslots har ej utnyttjats. Tjänsterna beräknas bli tillsatta först efter sommaren. Övriga kostnader visar överskott. Serviceförvaltningen har ännu inte fakturerat interna IT-kostnader.

Miljöavdelningen redovisar för perioden ett överskott om 0,2 mnkr. Tillsyn och administration visar ett underskott på 0,1 mnkr. Lägre tillsynsavgifter och ännu ej fakturerad årsavgift för livsmedelskontroll ger ett underskott på 0,6 mnkr på intäkterna. Personalkostnaderna är lägre än budgeterat. Miljöstrategiska verksamheten har ett överskott på 0,3 mnkr, vilket förklaras av lägre kostnader.

Kart- och bygglovsavdelningen exklusive bostadsanpassningen har ett underskott för perioden med 0,5 mnkr. Lov och tillsyn visar ett underskott på 0,5 mnkr för perioden. Förklaringen ligger främst i inströmningen av bygglovsärenden från slutet av förra året och i början av det här året. Antalet inkomna bygglovsärenden har minskat även om några större ärenden har kommit in. Underskottet beror också på att några beslut om sanktionsavgifter för PBL-tillsynen ej fattats. Tjänsten som tillsynshandläggare är villkorad finansiering genom intäkter. Som en följd av de lägre bygglovsintäkterna vakanshålls en tjänst som bygglovshandläggare. Bedömningen är att handläggningstiderna kommer vara på samma nivå föregående år trots vakanshållningen. Personalkostnaderna är 0,2 mnkr lägre än budget. Mät- och kartverksamheten och GIS går enligt budget.

Bostadsanpassningen visar ett överskott om 0,2 mnkr, vilket förklaras av lägre kostnader för bostadsanpassningsbidrag. Personalkostnaderna följer budget.

Avdelningen gata trafik park visar för perioden ett överskott om 0,4 mnkr. Intäkterna är något högre. Personalkostnaderna följer budgeten väl. Byggherrekostnaderna skapar ett underskott men viss sjukfrånvaro och ledighet kompenserar för detta. Driftskostnaderna visar ett överskott om 0,3 mnkr. Kostnaderna för vinterväghållning har varit lägre till följd av mild start på detta år. Drift och reparationer av gatubelysningsanläggningar har varit väldigt höga under starten på året, en del av dessa kostnader kommer kompenseras genom försäkringsersättningar. Den 1 april trädde ett nytt elhandelsavtal i kraft. Det nya avtalet kommer till följd av omvärldssituationen innebära stigande elkostnader. För april månad är kostnaderna drygt 0,1 mnkr högre med det nya elavtalet. Till följd av eftersläpning i fakturering är en del kostnader för driftentreprenaden uppskattade och kan avvika från verkligt utfall.

Analys av verksamhetsmåten

Miljöavdelningen

Antal tillsynsbesök (verksamhetsmått 360/360)

Under januari till maj har 72 tillsynsbesök registrerats inom områdena avlopp, hälsoskydd och miljö, vilket är 20 % av verksamhetsmålet. En viss eftersläpning finns i registreringen. Flest tillsynsbesök görs perioden mars-maj samt augusti-november vilket gör att antalet för året förväntas genomföras.

Tillsynsskuld livsmedel

Miljöavdelningen kommer under året att besöka alla verksamhetsutövare för att eliminera tillsynsskulden. Från 2023 förväntas taxan förändras till följd av lagkrav om efterdebitering. Verksamhetsutövaren kommer inte längre betala årlig avgift utan istället debiteras efter utförd tillsyn. Ändringen medför att ingen skuld i avgifter kommer byggas upp men behovet att prioritera tillsynen enligt plan återstår.

Tillsynsskuld miljöskydd

Antal timmar fördelas ut på tre år baserat på tillsynsintervall.

Kart- och bygglovsavdelningen

I nedanstående diagram visas en jämförelse av handläggningstiderna för bygglov månadsvis. För närvarande ligger avdelningen bra till och följer den förväntade kurvan. Det finns dock anledning till att följa den framtida utvecklingen över beslutskapaciteten, förmågan att fatta beslut. Antalet fattade beslut under årets tre första månader jämfört med samma period föregående år har minskat betydligt. Det finns en risk att handläggningstiden kommer att öka till per den siste maj, efter att fler bygglovsbeslut har fattats, så att den ligger närmare nivån 2016. Totalt sett siktar avdelningen på det resultat som nämnden har uttalat, en genomsnittlig handläggningstid runt 6 veckor, vilket är betydligt lägre än det i budgeten beslutade verksamhetsmålet.

Aktuella handläggningstider per den 30 april

Lov - 4,0 veckor

Anmälan - 1,7 veckor

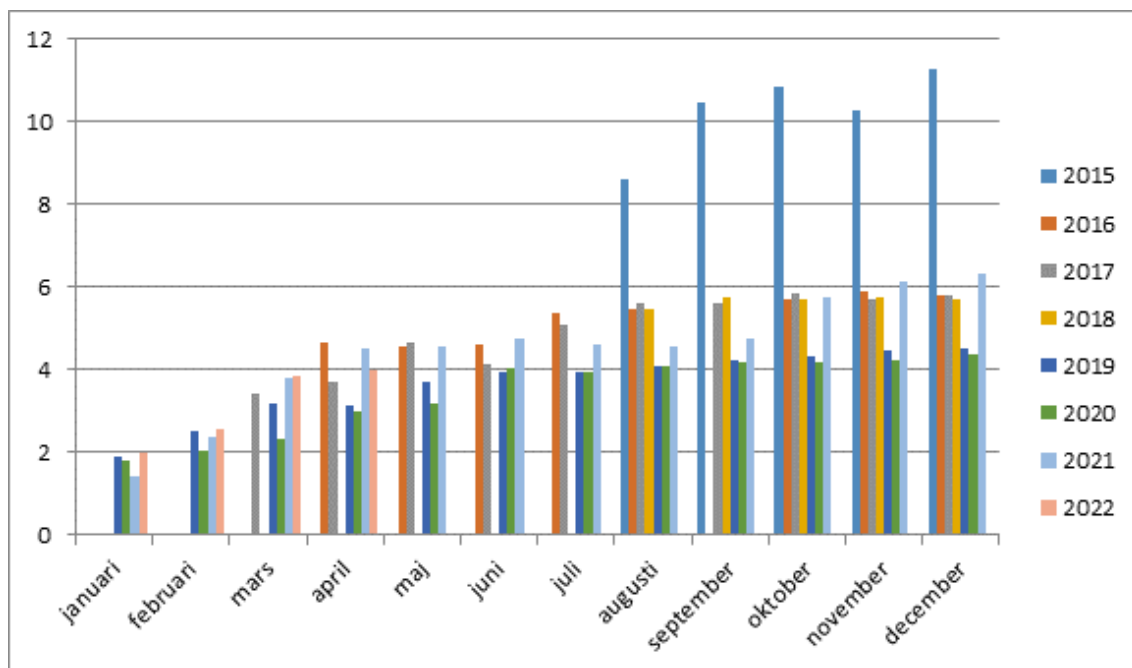
Förhandsbesked -

Nybyggnadskarta 5 4 veckor

Förenklad nybyggnadskarta - 1,6 veckor

BAB - 2,6 veckor

*Förhandsbesked. Det har inte inkommit några ansökningar än så länge i år, därav inte heller några avgjorda. *

Analys av investeringarna

Investeringarna lämnar tillsammans ett prognostiserat överskott med 13,5 mnkr, vilket motsvarar en genomförandegrad på 81 %.

Av prognostiserat överskott beror 4,2 mnkr på projekt som ej påbörjas under året. Resterande del av överskottet, 9,3 mnkr, beror på projekt som slutförs med lägre utfall.

2 projekt beräknas inte bli påbörjade under året, dels *Belysning landsbygden etapp 2* och årsanslaget *Teknisk utrustning*. För *Belysning landsbygden etapp 2* begärs dessa medel bli flyttade till 2023. 3 projekt kommer slutföras under året med lägre utfall än beslutad projektbudget.

När förslag till investeringsbudget arbetas fram görs detta under våren året innan budgetåret. I tider av stigande materialpriser och leveransproblematik finns det uppenbara osäkerheter i var ett vinnande anbud kommer sluta på. Även oförutsedda händelser som markföroreningar och risk för att det finns okända ledningar i marken påverkar osäkerheten. Därför behöver investeringsbudgeten beslutas med utrymme för dessa osäkerheter, och om dessa inte eller i begränsad omfattning slår in uppstår därför överskott.

Projekt Stora torg beräknas vara avslutat till sommaren. Prognosen är att projektet kommer återlämna 2,6 mnkr. Projektet kunde öppnas för allmänheten under 2021, ett halvår tidigare än beräknat. Anledningen till att projektet inte slutredovisats är att alla besiktningsanmärkningar inte åtgärdats samt att en ekonomisk överenskommelse om slutregleringen har dragit ut på tiden. En sådan överenskommelse är nu i hamn och projektet beräknas bli slutredovisat i samband med delårsrapporten.

Storgatan/Kvarngatan i Marieholm beräknas landa avsevärt under budgeterad nivå. Projektet har fått beviljat stöd från Trafikverket med 40 % av byggkostnaden och detta i kombination med lägre inkomna anbud än beräknat gör att projektet väntas kunna lämna 6,5 mnkr åter.

Slånbacksvägen är färdigställt och slutredovisat. Projektet har utförts i samarbete med VA Syd som stått för upphandlingen. Projektet blev billigare än beräknat. Under 2022 har trottoarer på Slånbacksvägen och Sturegatan försetts med plattor i stället för grusbeläggning. 0,2 mnkr används ej i 2022 års budget och totalt återlämnas 2,4 mnkr.

Upphandling pågår för Skolgatan/Åkervägen i Löberöd varför ingen annan prognos än enligt budget ges.

Projektering pågår för Kanalgatan etapp 1, Kvarngatan och Stadsparken.

Årsanslagen beräknas bli i stort sett utnyttjade under året, även endast en mindre del av budgetbeloppen förbrukats hittills.

Verksamhetsmått

Verksamhetsmått	Bokslut 2021	Budget 2022	Prognos 2022
Miljö			
Antal genomförda tillsynsbesök/ antal planerade tillsynsbesök	153/360	360/360	360/360
Kontrollskuld (timmar)	1538 *	***	0 ****
Tillsynsskuld (timmar)	0 **	***	0
Antal genomförda miljö- och energiåtgärder enligt plan		12/23	
Kart och bygglov			
Handläggningstid för bygglov (avser genomsnittlig handläggningstid i veckor)	6,3	10,0	6,0
Handläggningstid för hantering av anmälan (avser genomsnittlig handläggningstid i veckor)	2,3	4,0	2,3
Handläggningstid för förhandsbesked (avser genomsnittlig handläggningstid i veckor)	9,4	12,0	10,0
Handläggningstid för nybyggnadskarta (avser genomsnittlig handläggningstid i veckor)	5,2	4,0	5,0
Handläggningstid för förenklad nybyggnadskarta (avser genomsnittlig handläggningstid i veckor)	2,2	4,0	2,5
Handläggningstid för ansökan om bostadsanpassningsbidrag (avser genomsnittlig handläggningstid i veckor)	3,9	6,0	3,8

* kontrollskulden är totalt sedan 2019

** rullande tre år som det jämnar ut sig

*** Arbete med värden för verksamhetsmåttens kontrollskuld och tillsynsskuld pågår utifrån länsstyrelsens rekommendationer.

**** Under 2022 kommer vi besöka alla verksamheter oavsett vilket kontrollintervall de har. Dock kan vi inte besöka dem för den skuld som har byggts upp sedan 2019. Under 2022 nollställs skulden inför införande av ny taxa med efterhandsdebitering.

Driftsredovisning (mnkr)

	Budget 2022-04	Redovisat 2022-04	Budget 2022	Prognos 2022	Avvikelse
Intäkter	5,3	5,0	16,0	17,0	+1,0
Kostnader	-32,7	-31,3	-99,3	-100,3	-1,0
Driftnetto	-27,4	-26,3	-83,3	-83,3	0,0

	Budget 2022-04	Redovisat 2022-04	Budget 2022	Prognos 2022	Avvikelse
Politisk verksamhet	-0,3	-0,3	-0,8	-0,8	0,0
Förvaltningsadministration	-2,6	-1,8	-8,0	-8,0	0,0
Miljöavdelning	-3,2	-3,0	-9,4	-9,4	0,0
Kart- och bygglovsavdelning	-2,0	-2,5	-6,0	-6,0	0,0
Bostadsanpassning	-1,2	-1,0	-3,7	-3,7	0,0
Gata Trafik Park	-18,2	-17,8	-55,4	-55,4	0,0
Driftnetto	-27,4	-26,3	-83,3	-83,3	0,0

Investeringsredovisning (mnkr)

Projekt	Nr	Inv.ram KF:s beslut	Redovisat tom. 2022	Budget 2022	Prognos 2022	Avvikelse
Centrumutveckling						
Stora torg, inkl anslutande gator	95093	-60,0	0,2	-5,0	-2,4	+2,6
Gator och vägar						
Kvarngatan, inkl gc-väg	95048	-13,0	-0,3	-0,9	-0,9	0,0
Kanalgatan etapp 1 (Bryggareg-Trollsjö)	95072	-22,0	-0,2	-2,2	-2,2	0,0
Slånbacksvägen	95104	-5,0	-0,3	-0,5	-0,3	+0,2
Storgatan/Kvarngatan Marieholm	95050	-10,0	-0,1	-10,0	-3,5	+6,5
Skolgatan/Åkervägen Löberöd	95051	-10,0	-0,2	-10,0	-10,0	0,0
Föreningstorget- Torpstigen-Västerlånggatan	95057	-16,5	-0,0	-1,5	-1,5	0,0
Cykelvägar						
GC-väg Stabbarp - Öslöv	95045	-15,5	-0,0	-2,5	-2,5	0,0
GC-väg Billinge - Röstånga	95046	-13,5	-0,0	-1,0	-1,0	0,0
GC-väg Ö Asmundstorp - Trollenäs	95049	-24,0	-0,0	-1,0	-1,0	0,0
GC-väg Vetegatan - Ö Asmundstorp	95053	-5,0	-0,0	-0,5	-0,5	0,0
GC-väg Medborgarhuset- Bryggaregatan	95074	-6,8	-0,0	-0,8	-0,8	0,0
Belysning						
Belysning landsbygden	95063	-18,8	-1,2	-6,8	-6,8	0,0
Belysning landsbygden etapp 2	95065	-19,0	-0,0	-4,0	0,0	+4,0
Grönområden						
Lekplats stadsparken och parkåtgärder	95213	-21,0	-0,3	-0,6	-0,6	0,0

Park Gröna torg	95214	-16,0	-0,0	-1,0	-1,0	0,0
Årsanslag						
Teknisk utrustning	95006		0,0	-0,2	0,0	+0,2
Asfaltering	95007		-0,2	-7,0	-7,4	-0,4
Om- och nybyggnad gatanläggningar	95010		-0,0	-2,6	-2,2	+0,4
Åtgärder övriga orter	95069		-0,0	-0,9	-0,9	0,0
Gatubelysning	95061		-0,3	-2,8	-2,8	0,0
Cykelvägar, kollektivtrafik och trafiksäkerhet	95030		-0,1	-2,5	-2,5	0,0
Lekplatser	95202		-0,0	-2,2	-2,2	0,0
Grönområden Eslövs tätort	95203		-0,0	-1,6	-1,6	0,0
Grönområden byarna	95205		-0,0	-0,6	-0,6	0,0
Utsmyckning	95215		-0,0	-0,7	-0,7	0,0
Fritids- och naturanläggningar	95216		-0,0	-0,2	-0,2	0,0
Dagvattenåtgärder	95031		-0,0	-1,0	-1,0	0,0
Broar	95028		-0,0	-0,2	-0,2	0,0
Delsumma årsanslag			-0,7	-22,5	-22,3	+0,2
Summa		-276,1	-3,2	-70,8	-57,3	+13,5

Slutredovisning av projekt

16 (25)

Projektnummer:

Projektnamn:

KF budget:

Projekteringskostnader

Redovisat % av KF budget

456 154

9,12%

Entreprenadkostnader

Redovisat

% av KF budget

1 565 387

31,31%

Oförutsett (ändring/tillkommande/avgående, ÄTA)

% av KF budget

291 412

5,83%

Byggherrekostnader

Externa kost

Interna timmar/kostnad

269 845

5,40%

3,65%

1,75%

Bidrag

0

Totalt:

2 582 797

51,66%

Kvar av KF budget:

2 417 203 kr

48,34%

Kommentar:

Till anläggningsregistret

Komponent %

Projektet utfört i samarbete med VA Syd.
Entreprenadarbeten blev väsentligt billigare. ÄTA avser
trottoarer.

Datum:

2022-05-05

Utfärdat av:

Patrik Hägg

**Revidering av miljö- och
samhällsbyggnadsnämndens
delegeringsordning 2022**

4

MOS.2021.0979

2022-05-17

Marie Strandqvist

0413-62043

marie.strandqvist@eslov.se

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Revidering av delegeringsordning för miljö- och samhällsbyggnadsnämnden 2022

Ärendebeskrivning

Varje år görs en genomgång och revidering av gällande delegeringsordning. Senaste revideringen gjordes i december 2021, § 215. Nu görs en revidering av titlar i avsnitt 2, 4 och 5 i syfte att underlätta vid nyanställningar.

Nämnden föreslår i enlighet med kommunallagen (2017:725) att delegera alla punkter utom 1.1 till förvaltningschefen och till respektive chef och handläggare som angetts vid respektive punkt i delegeringsordningen.

Revideringarna träder i kraft att gälla från och med den 1 juni 2022.

Beslutsunderlag

Förslag till reviderade avsnitt av miljö- och samhällsbyggnadsnämndens delegeringsordning, 2022-05-12.

Beredning

Revideringen består av att en titel lagts till i punkt 2.1.1 som fallit bort vid revideringen som gjordes i december 2021. Inom kapitel 4 och 5 så ändras titeln på ansvarig delegat till ansvarig handläggare istället för den indirekta titeln.

Förslag till beslut

- Anta reviderade avsnitt 2, 4 och 5 i delegeringsordningen att gälla från och med 1 juni 2022.
- Paragrafen justeras omgående.

Beslutet skickas till

Staben

Dave Borg
Förvaltningschef

2	<u>Ekonomi</u>	Förvaltningschefen
2.1.1.	Inköp och försäljning av lös egendom, entreprenader och tjänster till ett belopp om högst 15 basbelopp i varje enskilt fall.	Kommunens ekonomiska styrprinciper
	- <i>högst 15 basbelopp i varje enskilt fall.</i>	Förvaltningschefen Miljö chefen ¹ <i>Avdelningschef gata, trafik och park</i>
	<i>högst 10 basbelopp i varje enskilt fall.</i>	Enhetschefen ¹
	<i>högst 5 basbelopp i varje enskilt fall.</i>	Bygglovschefen ¹ Kommunekologen ¹ Förvaltningsekonomen ¹
2.1.2.	Upprätta entreprenad och verksamhetsspecifika upphandlingar (tjänster, ramavtal), förnyad konkurrensutsättning och genomföra övriga avrop, försäljning av lös egendom och inköp	Förvaltningschef
	– till ett belopp om högst 105 basbelopp i varje enskilt fall	
	– till ett belopp om högst 75 basbelopp i varje enskilt fall	Avdelningschef gata, trafik och park
	– till ett belopp om högst 25 basbelopp i varje enskilt fall,	Enhetschef drift gata, trafik och park
	– till ett belopp om högst 10 basbelopp i varje enskilt fall	Projektledare/Utredningsingenjör ¹ Utvecklingsstrategen ¹
	– till ett belopp om högst 5 basbelopp i varje enskilt fall	Driftingenjören ¹ Entreprenadledaren ¹ Trafikingenjören ¹
2.1.3.	Tilldelningsbeslut för entreprenader och verksamhets specifika upphandlingar (tjänster och ramavtal) som är beslutade i de årliga investeringarna om högst	
	– till ett belopp om högst 105 basbelopp i varje enskilt fall,	Förvaltningschef
	– till ett belopp om högst 75 basbelopp i varje enskilt fall.	Avdelningschef gata, trafik och park
2.2	Utseende av beslutsattestanter.	Reglemente för miljö- och samhällsbyggnadsnämnden 6 § Förvaltningschefen

4	<u>Gata/park</u>		Förvaltningschefen
4.1	Bidrag till vägsamfälligheter, vägföreningar och andra enskilda vägar.	Bestämmelser för kommunalt bidrag till enskild väghållning med mera i Eslövs kommun, 2009	<i>Avdelningschefen för Gata, Trafik och Park¹</i> <i>Enhetschefen¹</i> <i>Ansvarig handläggare¹</i>
4.2.1	Yttrande i ärenden enligt ordningslagen och lokala ordningsföreskrifter.	Ordningslagen (1993:1617)	<i>Avdelningschefen för Gata, Trafik och Park¹</i> <i>Enhetschefen¹</i> <i>Ansvarig handläggare¹</i>
4.2.2	Tilldelning av fasta saluplatser.	Lokala ordningsföreskrifter för torghandel, 2015-01-01	<i>Avdelningschefen för Gata, Trafik och Park¹</i> <i>Enhetschefen¹</i> <i>Ansvarig handläggare¹</i>
4.2.3	Begäran om åtgärd till Polismyndigheten.	Ordningslagen 1993:1617, 3 kap. 1 §	<i>Avdelningschefen för Gata, Trafik och Park¹</i> <i>Enhetschefen¹</i> <i>Ansvarig handläggare¹</i>
4.4	Förordnande av parkeringsvakter.		<i>Avdelningschefen för Gata, Trafik och Park¹</i> <i>Enhetschefen¹</i> <i>Ansvarig handläggare¹</i>
4.5	Besluta om dispens från skyldighet att svara för gångbanerenhållning som kommunen ålagt fastighetsinnehavare.	3 § lagen med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning samt kommunens föreskrifter om gångbanerenhållning	<i>Avdelningschefen för Gata, Trafik och Park¹</i> <i>Enhetschefen¹</i>
4.6	Besluta om föreläggande eller förbud i tillsynsärenden om renhållning.	2-4 §§ lagen med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning	<i>Avdelningschefen för Gata, Trafik och Park¹</i> <i>Enhetschefen¹</i>
4.7.1	Besluta om ansökan för grävning i offentlig platsmark där miljö- och samhällsbyggnadsnämnden är huvudman/väghållare.	Väglag 1971:948, § 43, Eslövs kommuns grävningensbestämmelser	<i>Avdelningschefen för Gata, Trafik och Park¹</i> <i>Enhetschefen¹</i> <i>Ansvarig handläggare¹</i>
4.7.2	Godkänna och återkalla trafikanordningsplaner (TA-planer) på gator och vägar där miljö- och samhällsbyggnadsnämnden är huvudman/väghållare samt i de fall det krävs i övrigt.	Väglag 1971:948, § 43	<i>Avdelningschefen för Gata, Trafik och Park¹</i> <i>Enhetschefen¹</i> <i>Ansvarig handläggare¹</i>
4.7.3	Besluta att stoppa arbetet där miljö- och samhällsbyggnadsnämnden är väghållare och/eller beordra omedelbara åtgärder för att säkerställa trafiksäkerheten och arbetsmiljön.	Väglag 1971:948, § 43	<i>Avdelningschefen för Gata, Trafik och Park¹</i> <i>Enhetschefen¹</i> <i>Ansvarig handläggare¹</i>

5	<u>Trafik</u>		Förvaltningschefen
5.1	Tillfälliga lokala trafikföreskrifter.	Trafikförordningen 10 kap.	Avdelningschefen för Gata, Trafik och Park <i>Ansvarig handläggare¹</i>
5.2	Lokala trafikföreskrifter med undantag för föreskrifter som berör strategiska frågor.	Trafikförordningen 10 kap. och 4 kap. 11 §	Avdelningschefen för Gata, Trafik och Park <i>Ansvarig handläggare¹</i>
5.3.1	Särskilda undantag för rörelsehindrade. Utfärdande av parkeringstillstånd för rörelsehindrade.	Trafikförordningen 13 kap., 8 §	Avdelningschefen för Gata, Trafik och Park Enhetschefen ¹ <i>Ansvarig handläggare¹</i>
5.3.2	Besluta om överklaganden inkommit inom lagstadgad tid, så kallad rättstidsprövning.	44-45 §§ förvaltningslagen (2017:900),	Avdelningschefen för Gata, Trafik och Park Enhetschefen ¹ <i>Ansvarig handläggare¹</i>
5.4	Flyttning av fordon i enlighet med förordningen om flyttning av fordon.	Lagen om flyttning av fordon i vissa fall (1982:129) och förordningen om flyttning av fordon i vissa fall (1982:198)	Avdelningschefen för Gata, Trafik och Park ¹ Enhetschefen ¹ <i>Ansvarig handläggare¹</i>
5.5	Undantag från lokal trafikföreskrift som ej faller under 5.3.	Trafikförordningen 13 kap., 3 §	Avdelningschefen för Gata, Trafik och Park ¹ <i>Ansvarig handläggare¹</i>
5.6	Ärenden rörande tidsbegränsade undantag från trafikförordningen eller med stöd härav utfärdad lokal trafikföreskrift 13 kap., 3 §		
5.6.1	Parkeringsärenden (ej rörelsehindrade).	Trafikförordningen 13 kap., 3 §	Avdelningschefen för Gata, Trafik och Park ¹ Enhetschefen ¹ <i>Ansvarig handläggare¹</i>
5.6.2	Transporttillstånd.	Trafikförordningen 13 kap., 3-5 §§	Avdelningschefen för Gata, Trafik och Park ¹ <i>Ansvarig handläggare¹</i>
5.6.3	Undantag från förbud mot eller tillåtelse för visst fordonsslag eller färdriktning.	Trafikförordningen 13 kap., 3 §	Avdelningschefen för Gata, Trafik och Park ¹ <i>Ansvarig handläggare¹</i>
5.7	Föreskrifter med särskilda trafikregler. Beslutsutfärdare i egenskap av väghållare.	Trafikförordningen 10 kap., 14 §	Avdelningschefen för Gata, Trafik och Park ¹ <i>Ansvarig handläggare¹</i>

**Utnämning av dataskyddsombud för miljö- och
samhällsbyggnadsnämnden**

5

MOS.2022.0314

2022-04-25

Ina Petersson

+4641362119

ina.petersson@eslov.se

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Utnämning av dataskyddsombud för miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Ärendebeskrivning

Enligt Dataskyddsförordningen (engelsk förkortning, GDPR) som gäller som lag i Sverige från och med den 25 maj 2018 ska en myndighet eller offentligt organ utnämna ett dataskyddsombud (DSO). I artikel 37 till 39 regleras förutom utnämningen även DSO:s ställning och uppgifter.

Beslutsunderlag

- Information på Integritetsskyddsmyndighetens (IMY) hemsida om vem som måste utse ett DSO och vad som är ett offentligt organ, se länk: <https://www.imy.se/verksamhet/dataskydd/det-har-galler-enligt-gdpr/dataskyddsombud/maste-ni-utse-ett-dataskyddsombud/>

Beredning

Dataskyddsombud ska utses utifrån sina yrkesmässiga kvalifikationer, då särskilt kring GDPR. DSO ska involveras tidigt i alla frågor som rör skydd för personuppgifter och ska ges nödvändiga resurser för att utöva sina arbetsuppgifter. I rollen ingår att övervaka efterlevnaden av GDPR och den personuppgiftsansvariges (styrelsen/nämnderna) strategi för skydd av personuppgifter. Närmare beskrivning av uppgifterna finns i GDPR artikel 39.

Förslag till beslut

- Mia Månsson friställs som dataskyddsombud för miljö- och samhällsbyggnadsnämnden från den 1 juni 2022.
- Kommunjurist Agneta Fristedt friställs från uppdrag som biträdande dataskyddsombud för miljö- och samhällsbyggnadsnämnden från den 1 juni 2022.
- Kommunjurist Agneta Fristedt utses som dataskyddsombud för miljö- och samhällsbyggnadsnämnden från och med den 1 juni 2022.

- Förvaltningen ges i uppdrag att anmäla nytt dataskyddsombud till Integritetsskyddsmyndigheten (IMY).
- Paragrafen justeras omedelbart.

Beslutet skickas till

Dataskyddsombud

Biträdande dataskyddsombud

Integritetsskyddsmyndigheten

Dave Borg
Förvaltningschef

Patrik Linder
Avdelningschef juridiska

**Yttrande gällande anmälan om nytt
avloppsreningsverk, Vieröd 1:20, Eslöv. Mål nr
M 6364-21 (Mi 2021-740)**

2022-05-19

Dimitra Alikioti

0413-62085

dimitra.alikioti@eslov.se

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Yttrande gällande anmälan om nytt avloppsreningsverk, Vieröd 1:20, Eslöv. Mål nr M 6364-21

Ärendebeskrivning

Växjö tingsrätt, Mark- och miljödomstolen har översänt ett föreläggande till miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Eslövs kommun med tillfälle att yttra sig i mål nr M 6364-21. Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden ska svara senast den 11 maj 2022. Anstånd har beviljats till den 26 maj 2022.

VA SYD lämnade in anmälan om ändring av miljöfarlig verksamhet den 24 juni 2021. Anmälan avsåg avloppsreningsverk på fastigheten Vieröd 1:20 i Eslövs kommun.

Den 16 juli 2021 förelade miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Eslövs kommun, med beslutsnummer 2021-76, om förbud av anmäld miljöfarlig verksamhet på fastighet Vieröd 1:20 i ärende Mi 2021-740.

Beslutet överklagades av VA SYD och Länsstyrelsen i Skåne avslag överklagandet den 26 november 2021 dnr 505-31314-2021.

VA SYD har överklagat länsstyrelsens beslut till mark-och miljödomstolen.

Beslutsunderlag

Ärenderapport Mi 2021-740

Handlingar 1-32 Mi 2021-740

Beredning

Yrkande

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden yrkar att Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet och återförvisar ärendet för vidare handläggning till miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Eslövs kommun.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden (nämnden) lämnar följande svar i målet M 6364-21, gällande överklagan av Länsstyrelsens i Skåne län beslut, 2021-11-26, dnr 505-31314-2021, angående förbud för anmäld miljöfarlig verksamhet på fastigheten Vieröd 1:20, Eslövs kommun.

Kommunicering

Nämnden gör en annan bedömning än kommunalförbundet VA SYD (bolaget) vad gäller läkning av kommunikeringsskyldigheten vid överprövning. Det är praxis att vid överprövning läks brister som omfattas av kommunikeringsskyldigheten. Det är genom processen som en juridisk skada läks och kommunikeringsplikten anses uppfylld i enlighet med 10 § partsinsyn förvaltningslagen (2017:900).

Handläggning sex veckor

En anmälningspliktig verksamhet får enligt 9 kap. 6 § c miljöbalken påbörjas när sex veckor förflutit från det att anmälan har gjorts om inte tillsynsmyndigheten bestämmer annat.

En tillsynsmyndighet har endast 9 kap. 6 § c miljöbalken att tillgå som verktyg och vägledning för handläggning av anmälningsärenden. När sex veckor förflutit har tillsynsmyndigheten inte samma möjligheter att tillämpa försiktighetsmått eller prövning av verksamheten som ryms i ett anmälningsärende. Denna möjlighet förverkas, oavsett om en god dialog sker med sökande.

I mål nr M 35-22 behandlas tidsfristen i 6 § c miljöbalken och hur en anmälan bör hanteras. I målet framkommer det att nämnden förelagt försiktighetsmått efter att sex veckor förflutit. Att de sex veckorna passerat utan beslut från nämnden om att ändra tidsfristen innebar enligt länsstyrelsen att nämnden inte längre haft möjlighet att inom ramen för anmälningsärendet besluta på det sätt den gjort. Länsstyrelsen och Mark- och miljödomstolen resonerar att start av anmälan räknades från det att handlingarna inkom till nämnden i fallet, oaktat att lokalisering ändrades under handläggningens gång. Vidare avslås nämndens resonemang att det inte funnits något behov av att fatta ett formellt beslut i frågan då sökanden hela tiden hade informerats om ärendets status.

I det här anmälningsärendet gjorde nämnden bedömningen att handläggningen skulle ta längre tid än sex veckor med anledning av att det saknades grundläggande uppgifter om processen för avloppsreningsverket. Denna bedömning kan göras tidigt i ett anmälningsärende och innebär inte att utredningsskyldigheten i handläggningen förverkas.

Utredningsskyldigheten

Enligt 23 § förvaltningslagen ”ska en enskild part som inleder ett ärende medverka genom att så långt som möjligt ge in den utredning som parten vill åberopa till stöd för sin framställning. Om det behövs ska myndigheten genom frågor och påpekanden verka för att parten förtydligar eller kompletterar framställningen.”

För att uppfylla utredningsskyldigheten enligt 23 § förvaltningslagen bedömer nämnden att det är fullt rimligt att tillämpa 26 kap. 9 § miljöbalken. Beslut om förbud med tillägget att ansökan ska kompletteras innebär inte att utredningsansvaret upphör för tillsynsmyndigheten såväl som för sökande.

Nämndens beslut om förbud till dess att kompletteringar inkommit och föreläggande om försiktighetsmått fattas är inget hinder för att bolaget genomför upphandling av ett nytt reningsverk. Förbudet att starta anläggningen säkerställer också att bolaget inte påbörjar en verksamhet med dyra investeringar som senare kan komma att behöva ändras eller justeras till onödiga kostnader.

Nämnden framförde synpunkter på anmälan i en skrivelse den 16 juli 2021 och har inte fått någon återkoppling från VA SYD. Kompletteringar eller svar på synpunkter har inte lämnats in av VA SYD. Kritiska uppgifter (utsläppshalter, lokalisering och personekvivalenter) som begränsar verksamhetens art har lämnats över till bolaget. Därmed har bolaget fullt goda möjligheter att upphandla bästa möjliga teknik och lämna in kompletteringar i ärendet.

En tillsynsmyndighet ska inte ställa krav på en specifik teknik eller ett utförande av en process. Utredningsskyldigheten omfattar inte konsultarbete åt en verksamhetsutövare för att ta fram bästa möjliga teknik i enlighet med 2 kap. 3 § miljöbalken.

Bästa möjliga teknik utgör utgångspunkten för att bedöma frågan om vilka skyddsåtgärder och försiktighetsmått som kan komma att beslutas. Vilket förtydligas i propositionen till miljöbalken (Prop. 1997/98:45) s. 216: ”Uttrycket bästa möjliga teknik inrymmer både den använda teknologin och det sätt på vilket en anläggning utformas, uppförs, underhålls, drivs samt avvecklas och tas ur bruk. Tekniken måste från teknisk och ekonomisk synpunkt alltså vara industriellt möjlig att använda inom branschen i fråga.”

Miljö och Samhällsbyggnad har haft möte med VA SYD den 5 maj 2022 avseende möjligheterna att komma vidare med upphandlingen av nytt reningsverk. Såväl VA SYD som Miljö och Samhällsbyggnad anser dock att frågeställningarna i bolagets överklagande är av principiell viktig karaktär att få prövade av domstol.

Förslag till beslut

- Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden antar yttrandet som sitt och översänder det till Mark- och miljödomstolen.
- Paragrafen justeras omedelbart.

Beslutet skickas till

Mark- och miljödomstolen, Växjö Tingsrätt (mmd.vaxjo@dom.se)

Dave Borg
Förvaltningschef

Karin Sandström
Tf Miljöchef

**Framtida marknadsområde och dess
elförsörjning**

8

MOS.2020.0173

2022-04-20

Kristina Jönsson

+4641362045

kristina.jonsson2@eslov.se

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Framtida marknadsområde och dess elförsörjning

Ärendebeskrivning

Ungefär vid samma tidpunkt som Covid-19 etablerade sig nationellt begränsades också möjligheten till att arrangera marknad på och omkring Föreningstorget i Eslöv, eftersom ytan ska bebyggas.

Arrangörerna efterfrågade av kommunen, under år 2020, utrymme för ett nytt marknadsområde för framtida marknader och skickade då in en kravspecifikation om önskemål på bland annat yta och elförsörjning. Avdelningen Gata, trafik och park gjorde då en sammanställning av lämpliga ytor tillsammans med Serviceförvaltningen, utifrån den kravspecifikation som arrangörerna översänt, se miljö- och samhällsbyggnadsnämndens beslut § 45, 2020.

Kommunen har dessvärre inga tillräckligt stora centrumnära allmänna ytor att erbjuda längre, eftersom det sker en förtätning av staden. Miljö och Samhällsbyggnad bedömer att Trollsjöområdet är den mest centrumnära och mest lämpliga ytan som kan tillhandahållas för marknadsändamål. Ytan är allmän platsmark, vilket är den mark som Miljö och Samhällsbyggnad har rådighet över. I Trollsjöområdet saknas dock hårdgjord yta för tivolidelen, men eftersom Ekevalla idrottsplats ligger intill området kan denna yta nyttjas samtidigt, via ansökan hos Serviceförvaltningen. Arrangörerna har dock haft synpunkter på att erbjuden yta kring Trollsjön eventuellt är för liten för antalet marknadsstånd samt att elförsörjningen i området inte är tillräcklig, varken för marknadsstånd eller tivoli.

I år planerar arrangörerna att ha vårmarknaden i Trollsjöområdet och tivolidelen på Ekevalla idrottsplats. De har undersökt elförsörjningen via Kraftringen och konstaterat att den inte är optimal inom området, men att det går att lösa med hjälp av kabeldragning från närmsta kraftstation samt befintliga närliggande elskåp.

En ny marknadsplats behöver fastställas för framtida marknader inklusive tivoli, eftersom den tidigare marknadsplatsen vid Föreningstorget inte längre är aktuell, och

i samband med detta behöver beslut fattas kring hur elförsörjningen inom området ska lösas och på vilket sätt.

Beslutsunderlag

- Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens beslut, § 45, 2020. Information om marknadsområde i Eslöv

Beredning

Bakgrund

Den senaste marknaden arrangerades på och omkring Föreningstorget i september 2019. Under de senaste två åren har någon marknad inte varit aktuell pga. Covid-19 pandemin. Föreningstorget har ny ägare och ska bebyggas, vilket innebär att marknadsarrangörerna Eslövs BK och EAI Brottnings sedan tidigare har hört av sig om möjlighet till ny marknadsplats i Eslövs tätort. Avdelningen Gata, trafik och park gjorde en sammanställning av lämpliga ytor tillsammans med Serviceförvaltningen, utifrån den kravspecifikation som arrangörerna översänt, se miljö- och samhällsbyggnadsnämndens beslut § 45, 2020.

De områden som föreslogs var;

- Trollsjöområdet,
- parkeringen vid Eslövshallen samt
- Flygstaden, vilken är privatägd.

Serviceförvaltningen föreslog också ytor vid Norrevångsskolan, eftersom dessa uppfyllde alla krav enligt specifikationen. Arrangörerna ansåg att samtliga ytor låg för långt från centrum, förutom Trollsjöområdet. Ytan ansågs vara den bästa, men med en misstanke om att den eventuellt var för liten för antalet marknadsstånd samt att elförsörjningen inte skulle vara tillräcklig.

Vårmarknad 2022

I början av året har Eslövs BK och EAI Brottnings meddelat att de kommer att skicka in en ansökan om ianspråktagande av offentlig platsmark för anordnande av vårmarknad inklusive tivoli. De ska ansöka om att få ha marknadsdelen i Trollsjöområdet, inklusive omkringliggande gator, och tivolit på Ekevalla idrottsplats. Miljö och Samhällsbyggnad har ansvaret för den allmänna platsmarken och kan därmed lämna tillstånd för nyttjande av gatumark samt ytor i Trollsjöområdet. Ekevalla idrottsplats ansvarar Serviceförvaltningen för. I början av maj månad inkom en remiss från polisen angående att arrangera vår- och höstmarknad i Trollsjöområdet.

Arrangörerna har själv varit i kontakt med Krafttringen gällande elförsörjningen inom området och konstaterat att den inte är tillräcklig i relation till behovet. Det finns inte rätt antal lämpligt placerade elskåp som är uppsäkrade till 250 A respektive 150 A. Närmsta kraftstation ligger vid Västra Skolan, längs Odengatan, där de kan ansluta sig för el till tivolit. Från kraftstationen kan detta lösas genom att kablar dras och

kopplas fram till Ekevalla idrottsplats. De kommer också att använda sig utav dieselaggregat för att tillföra extra el för tivolidelen. Elförsörjningen till marknadsstånden löser arrangörerna via närliggande elskåp i Trollsjöområdet, även här med viss kabeldragning.

Taxa för ianspråktagande av offentlig plats samt elförsörjning - idag

Kommunen har enligt avgiftslagen rätt att ta ut avgifter för användningen av offentlig plats, om platsen står under kommunens förvaltning och polisen givit tillstånd till användningen. I nu gällande taxa för upplåtelse av torgplatser samt annan offentlig plats finns ingen taxa för marknad, men för anordnande av tivoli finns en beslutad taxa på 500 kr/dygn. Kommunen har inte varit inblandad i elförsörjningen eller elkostnaden för tidigare marknadsevenemang eftersom kommunen inte kan tillhandahålla eller får sälja el.

Ett förslag på ny taxa för upplåtelse av torgplatser och annan offentlig plats har tagits fram av Miljö och Samhällsbyggnad. Den har under året behandlats av miljö- och samhällsbyggnadsnämnden, men valts att återkallas för förnyad utredning om konsekvenser för att på nytt kunna lyftas upp senare under år 2022 så att en förändrad taxa kan antas inför verksamhetsåret 2023.

Nytt marknadsområde och dess elförsörjning – i framtiden

Trollsjöområdet, som ligger relativt nära centrum, är den ytan som Miljö och Samhällsbyggnad kan erbjuda som nytt marknadsområde för framtida marknader. Någon större hårdgjord yta för tivolit finns inte vid Trollsjön (allmän platsmark), varför arrangörerna även måste söka tillstånd för nyttjande av Ekevalla idrottsplats hos Serviceförvaltningen.

Arrangörerna har konstaterat att elförsörjningen inte är optimal inom området, vilket medför att kablar måste dras från närmsta kraftstation och elskåp till bland annat tivolit och foodtrucks, samt att dieselaggregat får användas för tillförsel av extra el. För att säkerställa att elbehovet uppfylls enligt kravspecifikationen (ett elskåp á 250 A för tivolit och 3 elskåp á 150 A för marknadsstånden) behöver nya elskåp upprättas inom området. En möjlig lösning på sikt är att Miljö och Samhällsbyggnad står för investering av nya elskåp samt abonnemang.

Eftersom vår- och höstmarknader aldrig tidigare har arrangerats i området kring Trollsjön anser Miljö och Samhällsbyggnad att någon form av utvärdering behöver göras efter ett antal arrangerade marknader, för att därefter kunna ta ställning till om investering av nya elskåp samt abonnemang är aktuellt. Arrangörerna har tidigare påpekat att ytan misstänks vara för liten för antalet marknadsstånd. Antalet stånd kan ha minskat i samband med pandemin, vilket gör att ytan just nu är lämplig. Om antalet marknadsstånd ökar med åren är ytan förmodligen inte längre tillräcklig, och därmed inte längre aktuell för marknadsarrangemang. Likaså råder inte Miljö och Samhällsbyggnad över Ekevalla idrottsplats, vars yta och tillgänglighet är avgörande för anordnandet av tivolit i samband med marknaden. En utvärdering kan också behöva göras kring hur Trollsjöområdet kan nyttjas av andra större evenemang om

en investering görs gällande elförsörjningen, så att nya elskåp med tillhörande abonnemang nyttjas mer än två gånger per år.

Förslag till beslut

- att Trollsjöområdet utses som nytt marknadsområde för framtida vår- och höstmarknader i Eslöv.
- att arrangörerna fortsatt står för elkostnaden som uppstår i samband med anordnande av marknad och tivoli.
- att arrangemanget och marknadsområdet utvärderas år 2025, så att Miljö och Samhällsbyggnad därefter kan ta ställning till eventuell investering gällande elförsörjning.

Beslutet skickas till

Serviceförvaltningen

Avdelningen Gata, trafik och park

Dave Borg
Förvaltningschef

Christel Wohlin
Avdelningschef Gata, trafik och park

Miljö- och
samhällsbyggnadsnämnden

§ 45

MOS.2020.0173

Information om marknadsområde i Eslöv

Ärendebeskrivning

Eslövs BK och EAI Brottnings, som är arrangörer för den årliga vår- och höstmarknaden i Eslöv, har hört av sig till kommunen gällande ny lämplig yta för marknaden i framtiden.

Föreningstorget ska bebyggas och nya markägare har tillträde till ytan för markundersökningar från i vår, vilket medför att denna yta inte längre är aktuell framöver. Arrangörerna har skickat in en kravspecifikation till kommunen som bland annat talar om hur stora ytor som krävs, att viss del av ytan måste vara hårdgjorda, vilket elbehov som finns etc. Arrangörerna har också föreslagit Medborgarhuset parkering med angränsande gator som ny plats för kommande marknader då de vill att marknaden ska ligga centralt i Eslöv.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse 2020-02-19. Information om marknadsområde i Eslöv
- Bilaga Sammanställning av kommunala ytor. Information om marknadsområde i Eslöv

Beredning

Bakgrund

Avdelningen för Gata, Trafik och Park (GTP) har ansvaret för den allmänna platsmarken i kommunen och kan för denna mark, via polisen, lämna tillstånd för nyttjande av marken för t ex demonstrationer, marknader, cirkus osv.

Eslövs tätort förtätas och allt mer ytor i centrum bebyggs, vilket minskar utrymmesmöjligheterna för större arrangemang i centrala Eslöv. Eslövs BK och EAI Brottnings, som är arrangörer för den årliga vår- och höstmarknaden i Eslöv, hörde av sig till GTP gällande lämplig yta för marknaden.

I samband med detta har GTP undersökt möjligheten att använda Medborgarhusets parkering med angränsande gator till marknadsområde framöver. Den södra delen av parkeringsytan vid Medborgarhuset tillhör Serviceförvaltningen och därför har inte GTP mandat att tillåta att ytan används. I den södra delen av ytan finns dels parkeringsplatser som servar besökare till Medborgarhuset, men också platser som är uthyrda. In- och utfart för hela parkeringsytan sker i den norra delen, vilket innebär att ett marknadsarrangemang blockerar in- och utfart för parkerade fordon i den

Justerares signatur	Utdragsbestyrkande

Miljö- och
samhällsbyggnadsnämnden

södra delen.

Krav för marknader inkl. tivoli

Nedan visas den kravspecifikation som har skickats in från arrangörerna:

- Marknaden behöver totalt ca 1 200 m försäljningsplatser där djupet på platserna måste vara minst 4 m. Totalt har vi idag ca 140 knallar.
- Viktigt att man bygger marknadsständer på båda sidor på en gata, så det blir en marknadsgata med knallar på båda sidor. Detta innebär att behovet är totalt 600 m där man kan bygga på båda sidor.
- Underlaget måste vara asfalt eller plattor för tivolit. För knallar är det också önskvärt att de mestadels stod på asfalt eller annat likvärdigt hårt underlag. Grus och gräsytor bör undvikas för knallarna då det vid eventuellt regn blir lerigt och smutsigt för både besökare och knallar. Står knallar på gräsytor finns det en mycket stor risk att gräset förstörs av bilar som kör där.
- Elbehov för tivolit är ett elskåp säkrat till minst 250 A.
- Elbehov för övriga knallar är 3 stycken elskåp där vart och ett av skåp är säkrat till minst 150 A.
- Parkeringsmöjligheter för besökare är viktigt.
- Tivolit måste ligga centralt placerat på marknadsområdet.

Sammanställning kommunal mark

Förtätning sker i de centrala delarna i Eslöv, som innebär att många hårdgjorda ytor på allmän platsmark byggs bort. GTP har därför tittat vidare på ytor inom hela Eslövs tätort, där följande ytor har föreslagits för arrangörerna, utifrån ovanstående nämnd kravspecifikation:

- Trollsjöområdet (offentlig plats) för marknaden och grusytan vid Ekevall (Serviceförvaltningen förvaltar) för tivoli
- Parkeringen vid Eslövshallen (Serviceförvaltningen förvaltar)
- Flygstaden (Privat ägare)

Andra förvaltningar är inblandade i ovan föreslagna ytor och frågan har ställts vidare till Serviceförvaltningen, men även Kommunledningskontoret. De har blivit ombudda att se över ifall de har ytor som skulle kunna användas som marknadsområde i framtiden.

Kommunledningskontoret har meddelat att de tyvärr inte har några ytor som lämpar sig för marknad och tivoli. Flygstaden ägs av privat aktör, vilken arrangörerna själv

Justerares signatur	Utdragsbestyrkande

**Miljö- och
samhällsbyggnadsnämnden**

får kontakta. Flygfältet har varit ett annat förslag från Kommunledningskontoret, men tyvärr är dessa ytor inte hårdgjorda.

Serviceförvaltningen har återkopplat och meddelat att de förvaltar en del ytor som de ser är lämpliga för denna typ av arrangemang. De har undersökt om grusytan vid Ekevalla kan användas för tivoli samt om elbehovet uppfylls. De har också granskat ytor vid Eslövshallen samt Norrevångsskolan, där förslaget Norrevångsskolan uppfyller de kriterier som efterfrågas.

Arrangörerna har varit i kontakt med Serviceförvaltningen och fört en dialog gällande föreslagna ytor. Förslaget Norrevångsskolan ansågs ligga för långt ifrån centrum och valdes därför bort. Likaså förslaget Eslövshallen. Trollsjöområdet trodde arrangörerna var för litet, vilket skulle innebära att alla knallar inte skulle få plats. Dessutom misstänkte arrangören att elen i Trollsjöområdet inte skulle räcka till för både tivoli och matvagnar.

Arrangörerna har i dagsläget haft en dialog med den exploatör som ska bebygga Föreningstorget, för att undersöka om årets vårmarknad skulle kunna arrangeras på ytan, innan markundersökningarna påbörjas. Exploatören har sagt ok till detta, i dialog med tillväxtavdelningen. Höstmarknaden kommer inte att kunna arrangeras på samma yta och därför undersöks Trollsjöområdet samt grusytan på Ekevalla vidare.

Kontentan är att GTP inte kan tillhandhålla de ytor i form av allmän platsmark, som efterfrågas av arrangörerna. Inte heller övriga förvaltningar i kommunen kan tillhandahålla den yta som krävs. GTP har fortsättningsvis endast möjlighet att bevilja mindre omfattande arrangemang på den allmänna platsmarken.

Förvaltningens förslag till beslut

- Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden lägger informationen till handlingarna.

Alternativt

- Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att utse lämpliga platser för arrangemang och se över möjligheterna att tillgodose dessa platser med efterfrågad utrustning.

Yrkanden

Jan-Åke Larsson (S) yrkar på att ge förvaltningen i uppdrag att utreda elförsörjningen i Trollsjöparken.

Justerares signatur	Utdragsbestyrkande

Miljö- och
samhällsbyggnadsnämnden

Beslutsgång

Ordföranden ställer proposition på Jan-Åke Larssons (S) yrkande och finner att nämnden bifaller yrkandet.

Beslut

- Förvaltningen ges i uppdrag att utreda elförsörjningen i Trollsjöparken.

Beslutet skickas till

Servicekommittén

Kommunstyrelsen

Gata, Trafik och Park

Justerares signatur	Utdragsbestyrkande

Remittering av Grönplan för Eslövs kommun

9

MOS.2020.0846

2022-05-09

Anna Jerleke
+4641362482
anna.jerleke@eslov.se

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Remittering av Grönplan för Eslövs kommun

Ärendebeskrivning

Föreslagen Grönplan har sin utgångspunkt i Översiktsplan för Eslöv 2035, antagen i kommunfullmäktige 2018 genom lydelsen: *"en grönplan behöver tas fram för att säkerställa de biologiska sammanhangen, friluftslivets intressen och binda samman staden och byarna med omgivande landskap"*. Även kommunens Naturmiljöprogram, antagen i kommunfullmäktige § 41, 2020-03-30 betonar vikten av en grönplan.

Enligt miljö- och samhällsbyggnadsnämndens beslut § 157, 2020 framgår det att en grönplan ska tas fram. Beslutet togs med bakgrund i begränsade finansiella resurser, vilket inneburit att grönplanen endast omfattar Eslövs tätort och att tidigare kartläggningar kommer att användas istället för att genomföra nya. För att genomföra grönplanen inom beräknad och finansierad tid gjordes även följande bortprioriteringar:

- Ingen inventering av upplevelsevärden i parker och naturområden. En enkät görs istället för att få med en del relaterat till upplevelsevärden och låta allmänheten komma till tals.
- Kulturmiljövärden berörs inte då det redan finns i Naturmiljöprogrammet. Kan eventuellt redovisas översiktligt.
- Landskapskaraktärer redovisas endast på samma vis som Naturmiljöprogrammet.
- Buller redovisas endast på samma vis som i Naturmiljöprogrammet.
- Inga visualiseringar (illustrationer/bilder) görs.
- Planen görs endast som ett dokument tillgängligt för allmänheten (ingen "hemsida" som för Naturmiljöprogrammet).
- Kommunikationen inom kommunorganisationen och mot allmänheten begränsas.

Förslag till Grönplan har därefter arbetats fram av Miljö och Samhällsbyggnad avdelning för gata, trafik, park samt miljöavdelning i samarbete med Kommunledningskontorets tillväxtavdelning. Statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt (LONA) har medfinansierat genomförandet av projektet.

För att få genomslag krävs en bred förankring och samsyn på grönstrukturens betydelse inom kommunen. Arbetet med att skapa en välutvecklad grönstruktur och de vinster som följer i form av ett stort antal ekosystemtjänster spänner över flera politikområden. En kommungemensam grönplan fyller en viktig funktion i det fortsatta arbetet som kräver samverkan för att på sikt nå fram till en välutvecklad grönstruktur. Därför vill Miljö och Samhällsbyggnad betona vikten av att alla nämnder får yttra sig över Grönplanen i remissrundan och att den antas i kommunstyrelsen. Grönplanen och dess kompletterande kunskapsunderlag kommer att underlätta det gemensamma kommunala arbetet vid intresseavvägningar och kommer att vara vägledande för utformning av investeringsprojekt, detaljplaner och miljömål samt kunna användas som underlag i samarbete med konsulter och allmänhet.

Beslutsunderlag

Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens beslut § 157, 2020 Framtagande av grönplan
Förslag till Grönplan för Eslövs kommun 2022-03-05
Framarbetat och kompletterande kunskapsunderlag, 2022-03-05
Sändlista

Beredning

Det har inte funnits någon särskild budget avsatt för att arbeta med uppdraget från Eslövs översiktsplan att ta fram en grönplan. Åskade medel för framtagande av styrdokumentet beviljades inte i budget för år 2021. Arbetet har initierats och finansierats av avdelningen för gata, trafik, park samt genom statligt bidrag och genomförts med hjälp av en projektanställning under ca ett års tid. Då arbetet begränsats i tid har avsatt projekttid inneburit fokus på Eslöv som enda tätort. Även kommunikation inom kommunorganisationen och mot allmänheten för att förankra Grönplanen och dess innehåll har begränsats.

Under projektets gång har det framkommit ett värde i att utforma Grönplanen till en handlingsplan som kopplas till befintlig målstyrning. Grönplanen kompletteras med ett generellt kunskapsunderlag samt en beskrivning av nuläge och utvecklingsmöjligheter på kommunövergripande nivå och på lokalnivå i Eslövs tätort. Kunskapsunderlaget kommer att utgöra en grund för vägledning och tolkning av Grönplanen. Underlaget innehåller inte några beslut att ta ställning till och utgör därför ett separat dokument. Det stora värdet med ett fristående kunskapsunderlag är att det skapas ett forum där aspekter kan lyftas som delvis berör mark som kommunen inte har rådighet över men även att underlaget kan uppdateras allteftersom verkligheten förändras. Utifrån dessa förutsättningar är det i huvudsak allmän platsmark som berörs av Grönplanens åtgärder. Bedömningen är även att det är genom åtgärder på allmän platsmark som kommunen kan göra störst fysisk skillnad för att stärka grönstrukturens värden. För övrig kommunal mark finns "förslag till projekt" listade i kunskapsunderlaget med avsikten att utgöra en idébank inför framtida utvecklingsarbete. I övrigt bedöms Grönplanens lydelser samt övrig målstyrning redogöra tydligt för kommun-organisationens generella uppdrag: "Vi ska

aktivt värna och utveckla den biologiska mångfalden, skydda värdefull natur och utveckla kommunens naturrekreativa värden” samt ”Eslövs kommun ska planeras hållbart med fokus på att bevara och utveckla ekosystemtjänster”. Ur Miljöpolicy för Eslövs kommun, 2018.

Förslag till beslut

– Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden skickar förslag till Grönplan för Eslövs kommun till samtliga nämnder med flera enligt sändlista, på remiss. Svar ska inkomma senast den 5 september 2022.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen, för kännedom
Barn- och familjenämnden
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Kultur- och fritidsnämnden
Vård- och omsorgsnämnden
Servicenämnden
Överförmyndarnämnden
Enligt sändlista

Dave Borg
Förvaltningschef

Christel Wohlin
Avdelningschef för gata, trafik, park

Miljö- och
samhällsbyggnadsnämnden

§ 157

MOS.2020.0846

Framtagande av grönsplan

Ärendebeskrivning

I översiktsplanen för Eslöv 2035, antagen i kommunfullmäktige 2018, står det att en ”grönsplan behöver tas fram för att säkerställa de biologiska sammanhangen, friluftslivets intressen och binda samman staden och byarna med omgivande landskap”. Även i kommunens Naturmiljöprogram, antagen i kommunfullmäktige 2020, lyfts vikten av att ta fram en grönsplan som påvisar sambanden mellan värdefulla grönområden. Utifrån denna bakgrund har arbetet med att ta fram en grönsplan översiktligt påbörjats av Miljö och Samhällsbyggnad, miljöavdelningen och gata, trafik och park, i samarbete med tillväxtavdelningen, planenheten. För planens fortsatta framtagande behövs inriktningsbeslut för avgränsningar och ambitionsnivå.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse. Framtagande av grönsplan
- Översiktsplan Eslöv 2035
- Eslövs kommuns Naturmiljöprogram 2020

Beredning

Grönsplan

Boverket presenterar grönsplanen som ett centralt verktyg för att i byggande, planering och förvaltning bevara och utveckla grönsstrukturen och de tjänster ekosystemen tillhandahåller oss. Det handlar om att säkerställa att många hållbarhetsmål kan uppnås. För att grönsplanen ska kunna vägleda kommunen i en hållbar riktning krävs en genomarbetad plan med ett omfattande underlag som förankras i den kommunala organisationen. Enligt erfarenheter från andra kommuner brukar det ta två till fyra år att ta fram en grönsplan.

Under 2020 har tjänstepersoner från avdelningen för gata, trafik och park, miljöavdelningen och planenheten varit delaktiga i att starta upp arbetet med att ta fram formerna för en grönsplan. Syftet med grönsplanen är att uppmärksamma grönsstrukturens betydelse i Eslövs kommun. En grönsplan kommer att underlätta det gemensamma kommunala arbetet vid intresseavvägningar och kommer att vara vägledande för utformning av investeringsprojekt, detaljplaner och miljömål samt användas som underlag i samarbete med konsulter och allmänhet.

Organisation

Justerares signatur	Utdragsbestyrkande

**Miljö- och
samhällsbyggnadsnämnden**

I arbetet med att ta fram grönsplanen är avsikten att arbeta i en projektorganisation med en politisk förankringsgrupp, en styrgrupp, projektledare och en referensgrupp. Förslagsvis ska miljö- och samhällsbyggnadsnämndens presidie vara en politisk förankringsgrupp som får följa arbetet med att ta fram grönsplanen. Projektet leds av tjänstepersoner vid avdelningen för gata, trafik och park som samordnar projektorganisationen. Projektstyrningen består av representanter från avdelningen för gata, trafik och park, miljöavdelningen och planenheten som ska se till att grönsplanen anpassas till kommunorganisationen och att den uppfyller syfte och mål med projektet. Referensgruppen består av representanter inom kommunorganisationen som berörs av grönsplanen. Referensgruppen ska involveras i olika temagrupper som arbetar med att ta fram planens innehåll.

Finansiering

Det finns ingen budget avsatt för att arbeta med en grönsplan trots uppdraget i Eslövs översiktsplan. Äskade medel för framtagande av styrdokument har inte beviljats i budget för år 2021. Framtagandet av planen ryms inte inom befintlig personals arbetsuppgifter. Arbetet initieras och finansieras för närvarande av avdelningen för gata, trafik, park genom en projektanställning, som utifrån en preliminär bedömning, kan pågå fram till sommaren 2021. Ett alternativ hade varit att avvakta framtagandet av grönsplan och arbeta in äskande av budgetmedel, för ett mer omfattande arbete med kommunens grönsplan, inför budgetprocess 2022. Genom ansökan om LONA-bidrag från Naturvårdsverket i december kan upp till 50 procent av projektet finansieras av dessa medel från och med våren 2021 (godkännande av LONA-bidrag kan tidigast förväntas i mars/april 2021).

Med den betydligt kortare tid som finns tillgänglig kommer större avgränsningar än vad som är önskvärt att behöva göras. Den tid som finns avsatt kommer innebära fokus på Eslöv som enda tätort och att tidigare kartläggningar kommer att användas istället för att genomföra nya. Även kommunikation inom kommunorganisationen och mot allmänheten för att förankra grönsplanen och dess innehåll kommer begränsas. För att genomföra grönsplanen inom beräknad och finansierad tid görs följande bortprioriteringar:

- Ingen inventering av upplevelsevärden i parker och naturområden. En enkät görs istället för att få med en del relaterat till upplevelsevärden och låta allmänheten komma till tals.
- Kulturmiljövärden berörs inte då det redan finns i Naturmiljöprogrammet. Kan eventuellt redovisas översiktligt.

Justerares signatur	Utdragsbestyrkande

**Miljö- och
samhällsbyggnadsnämnden**

- Landskapskaraktärer redovisas endast på samma vis som Naturmiljöprogrammet.
- Buller redovisas endast på samma vis som i Naturmiljöprogrammet.
- Inga visualiseringar (illustrationer/bilder) görs.
- Planen görs endast som ett dokument tillgängligt för allmänheten (ingen ”hemsida” som för Naturmiljöprogrammet).
- Kommunikationen inom kommunorganisationen och mot allmänheten begränsas. Det medför risken att grönplanen inte förankras så som önskas.

Yrkanden

Janet Andersson (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Göran Lindvall (SD) yrkar avslag på förvaltningens förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordföranden ställer proposition på yrkandena och finner att nämnden beslutar i enlighet med Janet Anderssons (S) yrkande.

Beslut

- Anta förvaltningens förslag om att ta fram en grönplan utifrån tillgänglig personalbudget inom avdelningen för gata, trafik och park och med de avgränsningar som krävs utan att ytterligare medel tillskjuts för finansiering av arbetet.

Beslut skickas till kommunstyrelsen för kännedom.

Reservationer

Göran Lindvall (SD) och Kent Björk (SD) reserverar sig mot beslutet.

Protokollsanteckning

Charlotte Abrahamsson (C), Sofia Hagerin (C) och Samuel Estenlund (KD) begär och medges lämna följande protokollsanteckning:

"Att fortsätta arbetet med grönplanen så att den uppnår den ambition som är beskriven i översiktsplanen (så att den t.ex. täcker in hela Eslövs kommun och inte enbart tätorten Eslöv) så snart budget tillåter".

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Justerares signatur	Utdragsbestyrkande

6. Grönplan för Eslövs kommun

19 (211)

*Den här berättelsen skapades med [Esrís Story Map-journal](#).
Läs den interaktiva versionen på webben på <https://arcg.is/ST4fv>.*

Detta är Eslövs kommuns första Grönplan som utgör en handlingsplan för hur kommunens grönstruktur ska skyddas och utvecklas för att uppnå uppställda mål i kommunens Översiktsplan, Miljöpolicy samt Naturmiljöprogram. Grönplanens ställningstaganden och åtgärder bygger på kunskapsunderlaget som föregår detta kapitel.

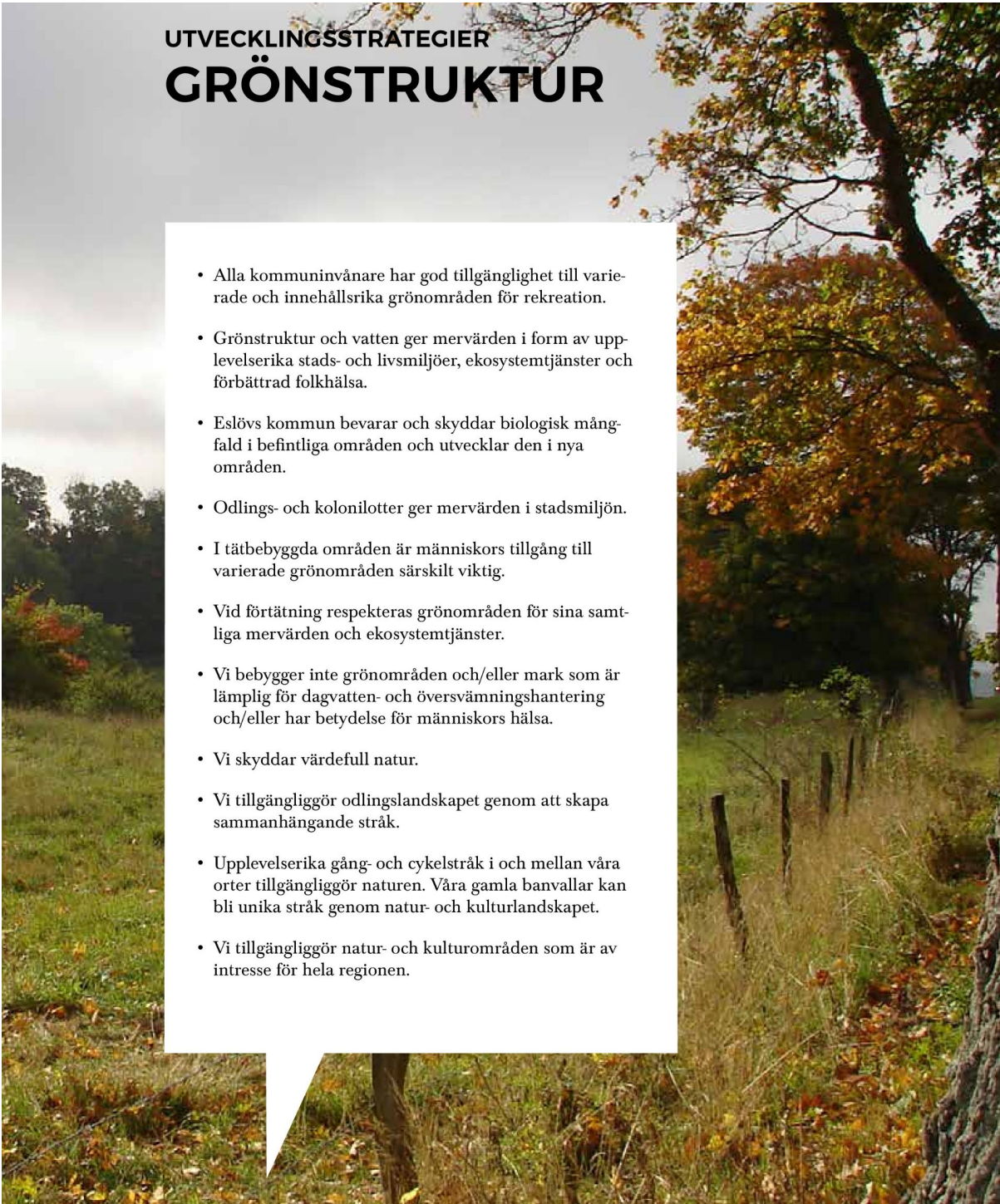
Detta är Grönplanens remissversion.

Statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt (LONA) har medfinansierat projektet.

Ur "Översiktsplan Eslöv 2035" (2018) :

UTVECKLINGSSTRATEGIER GRÖNSTRUKTUR

22 (211)

- Alla kommuninvånare har god tillgänglighet till varierade och innehållsrika grönområden för rekreation.
- Grönstruktur och vatten ger mervärden i form av upplevelserika stads- och livsmiljöer, ekosystemtjänster och förbättrad folkhälsa.
- Eslövs kommun bevarar och skyddar biologisk mångfald i befintliga områden och utvecklar den i nya områden.
- Odlings- och kolonilotter ger mervärden i stadsmiljön.
- I tätbebyggda områden är människors tillgång till varierade grönområden särskilt viktig.
- Vid förtätning respekteras grönområden för sina samtliga mervärden och ekosystemtjänster.
- Vi bebygger inte grönområden och/eller mark som är lämplig för dagvatten- och översvämningshantering och/eller har betydelse för människors hälsa.
- Vi skyddar värdefull natur.
- Vi tillgängliggör odlingslandskapet genom att skapa sammanhängande stråk.
- Upplevelserika gång- och cykelstråk i och mellan våra orter tillgängliggör naturen. Våra gamla banvallar kan bli unika stråk genom natur- och kulturlandskapet.
- Vi tillgängliggör natur- och kulturområden som är av intresse för hela regionen.

"Vi ser naturen och stabila ekosystem som en förutsättning för hållbar utveckling. Vi ska aktivt värna och utveckla den biologiska mångfalden, skydda värdefull natur och utveckla kommunens naturrekreativa värden."

"Eslövs kommun ska planeras hållbart med fokus på att bevara och utveckla ekosystemtjänster. Planeringen av Eslövs kommun ska göra det enkelt för dem som bor och verkar här att göra hållbara val."

Ur "Miljöpolicy för Eslövs kommun" (2018)

Ur "Naturmiljöprogram för Eslöv kommun" (2020) :

MÅL FÖR NATURVÅRDEN I ESLÖVS KOMMUN

För att förverkliga nationella, regionala och lokala miljömål samt Eslövs kommuns miljöpolicy och politiska handlingsprogram som berör naturvårdsarbetet jobbar kommunen mot följande fyra mål:

Bevara och utveckla naturvärden

Landskapet förändras ständigt, men under de senaste 200 åren har denna förändring skett i en allt snabbare takt. Det har medfört att naturtyper har utarmats och arter försvunnit. För att hejda utarmningen behövs både skydd och vård samt åter- och nyskapande av natur.

För att nå målet behöver arealen skyddad natur öka och nya naturvärden skapas.

Gynna ett rikt växt- och djurliv på kommunal mark

I den första globala rapporten om biologisk mångfald (IPBES, 2019) slås det fast att aldrig under mänsklighetens historia har biologisk mångfald minskat i så snabb takt som nu. Eslövs kommun vill därför arbeta för att gynna ett rikt växt- och djurliv.

För att nå målet behöver den biologiska mångfalden gynnas och arealen skyddad natur öka på kommunal mark.

Öka kunskapen om naturområden och dess värden i kommunen

Ett naturmiljöprogram är en sammanställning av de naturvärden som finns i kommunen utifrån den kunskap som samlats in. Det är konstaterat att med ökad kunskap ökar förståelsen för naturen och dess värden.

För att nå målet behöver kunskapen om naturvärdena och deras betydelse spridas.

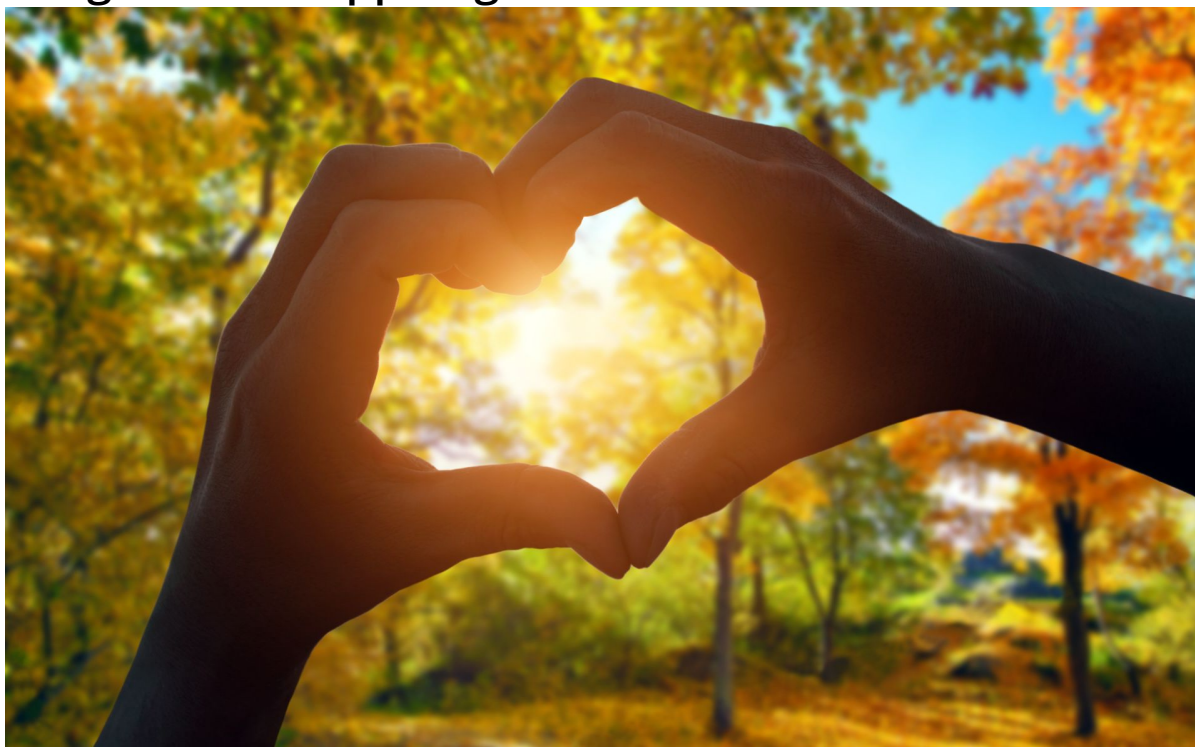
Underlätta för vistelse i naturen

Det är konstaterat att vistelse i naturen har positiva effekter på hälsa och välbefinnande och att fysisk aktivitet förebygger sjukdomar. Tillgången till natur i och kring tätorter har speciellt stor betydelse för barn och äldre.

För att nå målet behöver tillgänglighet till natur- och parkområden underlättas så att möjligheterna ökar för allmänheten att nå ökat välbefinnande genom rekreation och friluftsliv.

Eslövs kommun:

- ska genomföra utredningar för eventuellt områdesskydd i områden listade på sidan 12.
- ska arbeta aktivt med förverkligandet av ett biosfärområde i Vombsjösjönsänkan.
- ska bekämpa de invasiva främmande arter som förekommer i kommunen
- ska värna rödlistade arter genom att följa upp deras förekomster och livsmiljöer
- behöver ta fram en grönstrukturplan för hela kommunen, både för tätorter och landsbygd, som kan vidareutvecklas till en plan för grön infrastruktur.
- ska i handläggningen av ärenden värna ängs- och betesmarker.
- ska i handläggningen av ärenden värna skogsmiljöer.
- behöver göra skötselplaner för den kommunägda skogsmarken där naturvårds- och friluftsentressen styr inriktningen.
- ska i detaljplaner skydda träd genom att införa marklov för fällning av värdefulla träd.
- ska arbeta med de ansvarsarter som Länsstyrelsen i Skåne tilldelat kommunen och skydda respektive sköta deras livsmiljöer.
- ska verka för att krav på åtgärder som gynnar den biologiska mångfalden ställs på arrendatorer av kommunens åkermark.
- ska föra dialog med berörda aktörer så att alléer återplanteras där de tidigare funnits och nyplanteras.
- ska föra en dialog med berörda aktörer så att skötselinsatser som görs på banvallar, bangårdar och vägmiljöer gynnar biologisk mångfald
- ska verka för att skötsel av kommunens grönområden inriktas på att gynna den biologiska mångfalden.
- ska i den fysiska planeringen värna och utveckla natur- och parkområden så att alla invånare får tillgång till grönområden för rekreation och friluftsliv.
- ska vid exploatering av grönområden använda ekologisk kompensation.
- ska värna natur- och parkområden i och kring tätorter så att alla invånare har närhet till grönområden för rekreation och friluftsliv.
- ska i den fysiska planeringen utgå från "Närmare till naturen i Skåne" vid planering av rekreationsområden.
- har för avsikt att skapa ett natur- och rekreationsområde i dialog med berörda aktörer när täktverksamheten på Rönneholms mosse upphör.
- ser gamla banvallar som en resurs vid anläggning av gång- och cykelstråk från tätorterna och ut i landskapet.
- ska i handläggning av ärenden värna tysta områden i kommunen för att människor ska kunna uppleva områden med bara naturens egna ljud.

Sedan tidigare har kommunens Översiktsplan och Naturmiljöprogram pekat på behovet av en grönplan. I Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens *beslut § 157, 2020* står det att framtagandet av en grönplan ska gå vidare och projektet har delvis finansierats genom statligt LONA-stöd. Under arbetets gång har det framkommit ett värde i att utforma Grönplanen till en handlingsplan med ett kompletterande kunskapsunderlag där enbart handlingsplanen antas i Kommunstyrelsen. Värdet ligger i att det kompletterande kunskapsunderlaget därmed kan uppdateras på förvaltningsnivå allteftersom verkligheten förändras. Både Grönplan och kunskapsunderlag baseras på den presenterade målstyrningen men även utifrån följande motiveringar:

Ur Översiktsplanen: "En grönplan har som syfte att dokumentera kommunens grönstruktur, ta tillvara befintliga värden samt utveckla och skapa nya värden. En sådan grönplan behöver tas fram för att säkerställa de biologiska sammanhangen, friluftslivets intressen och binda samman staden och byarna med omgivande landskap"

Ur Naturmiljöprogrammet: "Eslövs kommun saknar en aktuell översiktlig strategisk plan för kommunens grönstruktur. Naturmiljöprogrammet behandlar de värdefulla naturmiljöerna men inte sambanden mellan dem och mellan naturen och parkmarken i tätorterna. Det finns därför ett stort behov av att få ett samlat dokument som beskriver, analyserar och värderar kommunens grönstruktur. Genom att knyta många mindre natur- och kulturmiljöer till ett grönt nätverk ökar förutsättningarna för arter att spridas och för människor att röra sig."

Syfte

Grönplanen är ett styrdokument för planering, gestaltning och förvaltning av grönstrukturen i Eslövs kommun med syfte att:

- Bidra till att uppfylla kommunala, nationella och globala hållbarhetsmål så som FN:s konvention för biologisk mångfald, Agenda 2030 och de 17 globala hållbarhetsmålen samt EU:s strategi för biologisk mångfald.
- Uppmärksamma grönstrukturens betydelse i Eslövs kommun och bidra till ökad kunskap hos tjänstepersoner, politiker och allmänheten.
- Fungera som underlag i planarbete och ge kommunal verksamhet stöd i beslut där avvägningar mellan olika intressen behöver göras
- Bidra till fler och förbättrade ekosystemtjänster och en ökad biologisk mångfald.
- Redogöra för bristområden samt hur den gröna strukturen kan utvecklas med bland annat rekreativa och ekologiska grönstråk.

Grönplanens roll

Grönplanens uppgift är att fastställa åtgärder som kommunen ska vidta för att nå uppsatta mål, vem som ansvarar för genomförandet, när åtgärden ska genomföras och hur eventuell uppföljning ska ske. Grönplanen ska tillsammans med det kompletterande kunskapsunderlaget även fungera som underlag till Översiktsplanen där resultatet arbetas in genom avvägningar mellan olika intressen. Översiktsplanen redovisar kommunens ställningstagande om markanvändning och är överordnad Grönplanen,

framgångsrik grönplanering
=
när grönstruktur har likvärdig status som
bebyggelsestruktur och trafikinfrastruktur

(skapa ruta)

Intention och kärnuppdrag

Genom framgångsrik grönplanering skapas förutsättningar för biologisk mångfald - samtidigt som den på kort sikt ökar människors livskvalitet och på lång sikt säkerställer att samma värden finns kvar för framtida generationer. För att lyckas med detta och för att nå uppställda mål, krävs fysiska åtgärder som skyddar och utvecklar identifierade värden, åtgärder som kan överbrygga barriäreffekter samt åtgärder som kan övervinna de identifierade hot och utmaningar som Eslövs kommun står inför.

Identifierade värden: *Biologisk mångfald och ekosystemtjänster, naturvärden, blå värden, kulturvärden, rekreativa värden samt pedagogiska värden.* [länk](#)

Identifierade barriäreffekter: *fysiska, psykiska och sociala hinder samt buller.* [länk](#)

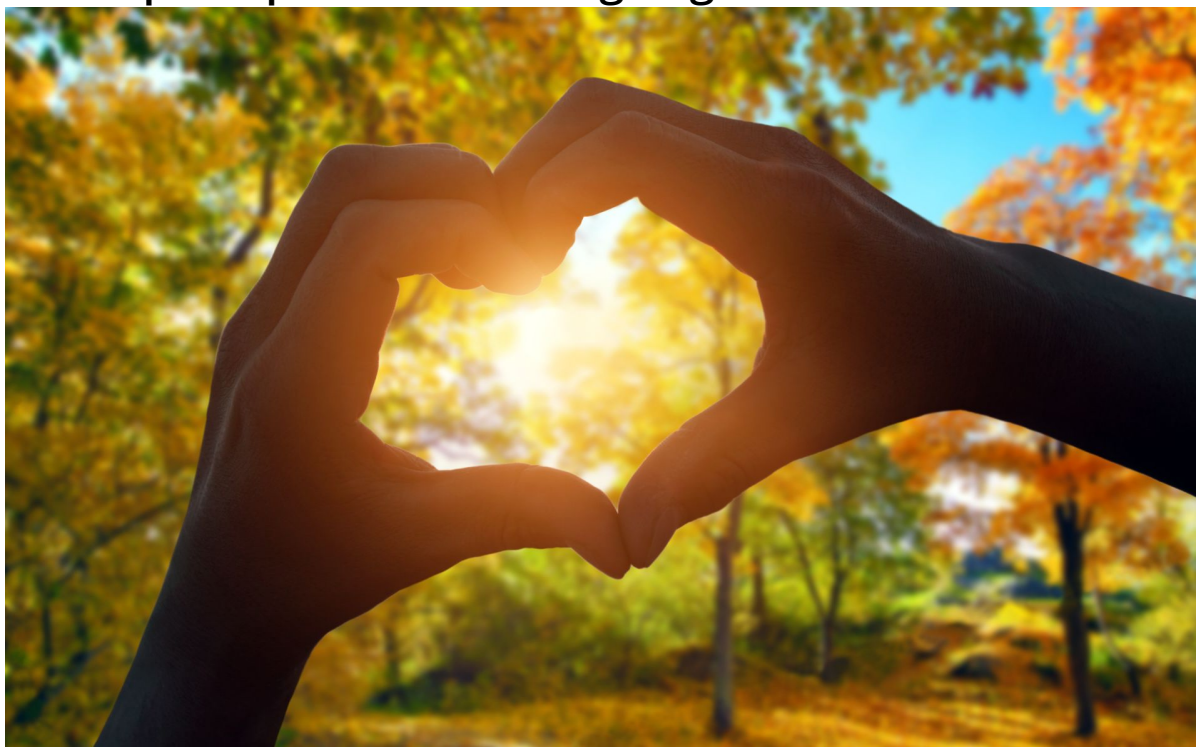
Identifierade hot & utmaningar: *Minskande biologisk mångfald, klimatförändringar, vattenkvalitet, attraktivt boende, stadsodling, tillgänglig natur, folkhälsa, kunskapsnivå, förvaltning samt jämlik utevistelse.* [länk](#)

Avgränsning

Det har tidigare inte funnits någon grönplan för Eslövs kommun och utifrån en begränsad projekttid är det i denna första version fokus på Eslöv som enda tätort. Grönplanens grundprinciper och ställningstaganden är tillämpbara på en kommunövergripande nivå men fysiska åtgärder är endast framtagna för att genomföras i Eslövs tätort.

Gröna begrepp

I Grönplanen förekommer många olika gröna begrepp och uttryck som finns beskrivna i en ordlista som finns tillgänglig här: [länk](#)

Grundprinciper

För att tydliggöra det fortsatta arbetet med att verkställa Grönplanen har 10 grundprinciper tagits fram som belyser de viktigaste egenskaperna hos en välutvecklad grönstruktur. En grönstruktur med dessa egenskaper anses främja biologisk mångfald samtidigt som den kan erbjuda ett stort antal ekosystemtjänster. I kunskapsunderlaget finns en utökad beskrivning av varje grundprincip som utgör en kärnfull sammanfattning av kunskapsunderlaget. Grundprinciperna är tänkta att fungera som ett lättillgängligt stöd i det löpande arbetet med kommunens grönplanering. [länk till grundprinciper](#)

För att kunna bevara och utveckla grönstrukturens värden samt för att lyckas överbrygga barriäreffekter och motverka identifierade hot och utmaningar behövs en grönstruktur som är:

1. **Stor**
2. **Sammankopplad**
3. **Barriärbrytande**
4. **Varierad**
5. **Mångfunktionell**
6. **Tillgänglig**
7. **Nära**
8. **Attraktiv**
9. **Identitetsskapande**
10. **Upplevelserik**

Ställningstaganden

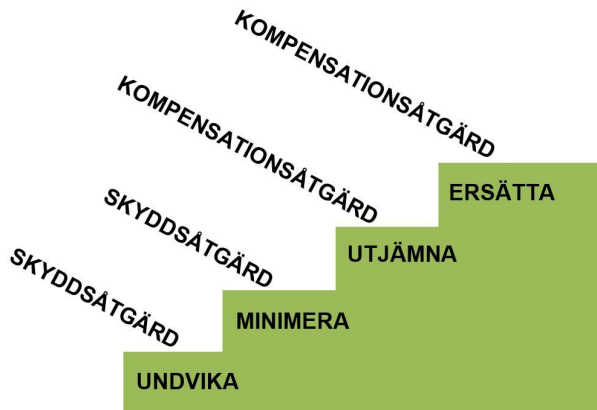
Kommunens viljeinriktning finns tydligt formulerad i Grönplanens bakomliggande målstyrning och bedöms stödja samtliga 10 grundprinciper. Med utgångspunkt ifrån grundprinciperna har ett antal tillkommande konkreta ställningstaganden formulerats som bedöms vara avgörande för att bevara och utveckla grönstrukturen i önskvärd riktning. Tillsammans utgör Grönplanens målstyrning, grundprinciper och följande ställningstagande grunden för kommunens fortsatta arbete med grönplanering.

1. Stor

Att bevara befintlig grönstruktur är den mest effektiva metoden för att utveckla den eftersom den växer och ökar i storlek av egen kraft.

Skadelindringshierarkin ska beaktas i all planering och vid förnyelseprojekt:

1. **UNDVIKA** : I första hand ska skador och negativ påverkan vid exploatering undvikas genom god planering. Ett alternativ är att välja annan plats.
2. **MINIMERA** : I andra hand ska skadan minimeras genom hänsyn vid utformning av verksamheten.
3. **UTJÄMNA** : I tredje hand ska efterbehandling eller lindrande åtgärder utjämna negativa effekter så långt det är möjligt. Värdet återskapas på platsen eller i närområdet.
4. **ERSÄTTA** : Det är först om skada förväntas kvarstå trots ovanstående åtgärder som kompensation är aktuell genom åtgärder på annan plats eller ersättning av annat värde.

Skadelindringshierarkin

2. Sammankopplad

I samförstånd med markägare och förvaltare kan även allmänt tillgängliga skolgårdar, koloniområden, bostadsområden, kyrkogårdar och begravningsplatser ingå i utpekade gröonstråk för rekreation.

3. Varierad

Grönstrukturen ska utvecklas med många olika vegetationstyper och en varierad flora som i huvudsak utgörs av lokalt förekommande växtarter.

Tätorternas trädbestånd ska utvecklas utifrån att ingen art ska utgöra mer än 10 %, inget släkte mer än 20 % och ingen familj mer än 30 %. Kloner bör undvikas i möjligaste mån för ökad genetisk mångfald.

Exotiska växtarter (exoter) ska inte överanvändas men kan tillåtas bidra till spännande karaktärer och varierade upplevelser.

Skötsel av kommunens grönytor ska inriktas mot en låg skötselnivå där så är möjligt för ökad hållbarhet och för att gynna den biologiska mångfalden. Att fortsätta visa tydliga tecken på omsorg är en förutsättning.

4. Mångfunktionell

För att dämpa negativa effekter vid skyfall och extrema temperaturer ska kommunen planera och arbeta aktivt för att öka mängden volymtät vegetation samt för att minska tätorternas hårdgjorda ytor.

Krontäckningsgraden ska utvecklas utifrån betydelsen av trädens mångsidiga förmågor med "3-30-300-regeln" som utgångspunkt.

Kommunen ska utifrån behov avsätta mark för stadsodling som kan bidra både till matförsörjning, pedagogiska värden, fysisk aktivitet och till karaktärsfulla miljöer men också till sociala sammanhang och naturliga möten mellan människor från olika generationer och kulturella bakgrunder.

5. Barriärbrytande

För att säkerställa tillgången på rekreation i en god ljudmiljö bör ljudnivån understiga 50dB(A) i kvalitativa grönområden inom tätorterna och 45 dB(A) i större grönområden utanför tätorter (Naturvårdsverkets rekommendation).

6. Tillgänglig

Barns behov av trygghet, rörelsefrihet och fysisk aktivitet är en bra utgångspunkt och därför ska gröna miljöer utvecklas utifrån parollen:

7. Nära

En "Grönmodell för Eslövs tätort" har tagits fram som definierar vilka grundläggande egenskaper ett grönområde ska ha för att kunna rymma tillräckliga rekreativa kvaliteter och därmed bli ett kvalitativt grönområde. Även tre riktvärden gällande avstånd från bostäder har tagits fram.

Grönmodell för Eslövs tätort:

Kvalitativa grönområden ska vara helt öppna för allmänheten. De ska ha vistelsevärden eller ha potential för att utvecklas till vistelsevärda platser. De ska utgöra minst 0,5 ha, vara sammanhängande och inte bestå av smala, långsträckta remsor.

Riktvärden för storlek och maximalt avstånd till kvalitativa grönområden:

- inom 200 meter från bostad - minst 0,5 ha och 50 meter bred
- inom 500 meter från bostad - grön lunga på minst 5 ha och 100 meter bred
- Inom 1200 meter från bostad - stor grön lunga på minst 8 ha och 200 meter bred

Avstånd analyseras med hänsyn till fysiska barriärer.

(skapa ruta)

8. Attraktiv

Välskötta grönytor med trädgårdskaraktär anses attraktiva av många men ska begränsas i storlek och antal. Grönytor med trädgårdskaraktär skq koncentreras till välbesökta och publika platser - om en typ av plats kan glädja fler behövs inte lika många platser av samma sort.

9. Upplevelserik

Ju större tillgång till olika upplevelser i gröna miljöer desto mer kommer de nyttjas - utvecklingsarbetet av kommunens kvalitativa grönområden ska därför utgå ifrån följande åtta upplevelsekvaliteter som är framtagna av Patrik Grahn, professor i landskapsarkitektur vid SLU:

- artrikedom / variation
- vildhet
- rymd
- rofylldhet
- lekfullhet/viste
- grönt torg / allmänning
- samvaro / festlighet
- kultur

Alla åtta kvaliteter behöver finnas i de Gröna lungor kommunen har rådighet över och kvaliteterna ska finnas väl utspridda rent geografisk i övriga mindre grönområden som infaller under grönmodellen.

10. Identitetsskapande

Kommunens kulturvärden ska synliggöras, utrymme ges för nya kulturyttringar och grönområden upplåtas för olika kulturevenemang.

Vid förnyelse av grönytor eller vid nybyggnation ska stor hänsyn tas till varje plats historia genom att kulturella värden får leva kvar i så stor utsträckning som möjligt.

Grönstrukturen ska utvecklas för att sätta kommunen på kartan och för att väcka stolthet hos medborgarna.

I detta avsnitt presenteras Grönplanens åtgärder som består av särskilda uppdrag eller projekt och de utgår ifrån målstyrning samt Grönplanens grundprinciper och ställningstaganden. Prioritetsordning, tidsåtgång, ansvarig förvaltning och enhetsansvar finns utpekade. Fysiska åtgärder är koncentrerade till utveckling på allmän platsmark då där finns störst möjligheter att genomföra betydande förändringar. Alla berörda förvaltningar och kommunala bolag ska verka utifrån Grönplanens grundprinciper och övrig målstyrning samt förankra kunskapen hos berörda tjänstepersoner. I kunskapsunderlaget finns förslag till fler projekt.

[Anna: fungerar formuleringen?](#)

Åtgärder som syftar till att utveckla Grönplanen kan enbart utföras under förutsättning av utökat budgetutrymme.

[\(Susanne kommer skapa en läsbar tabell\)](#)

förvaltnings- ansvar	enhetsansvar	prio	typ	nr	åtgärd
-------------------------	--------------	------	-----	----	--------

Kik, MoS BoU, KoF Sef, VoO EBO	alla berörda enheter	A	samverkan	1	bevara befintlig grönstruktur i största möjligaste mån och utveckla den både kvalitativt och kvantitativt i enlighet med de 10 grundprinciperna.
Kik, MoS BoU, KoF Sef, VoO EBO	alla berörda enheter	A	samverkan	2	utse en person per berörd enhet inom kommunorganisationen till "Grön Ambassadör" med uppdrag att bevaka Grönplanens intressen inom respektive förvaltningsområde.

Mos	Gtp/projekt	A	utveckla Grönplanen	3	utse en ansvarig tjänsteperson som bevakar att Grönplanen efterlevs och som kontinuerligt uppdaterar kunskapsunderlaget samt vidareutvecklar kunskapsunderlaget vid behov.
Mos	Gtp/projekt	B	utveckla Grönplanen	4	utveckla Grönplanen vidare genom att ta fram motsvarande kunskapsunderlag och åtgärdsförslag för kommunens övriga tätorter.
Mos	Gtp/projekt	B	utredning	5	utreda möjligheterna för fler fasta funktioner och service i kommunens grönområden. Exempelvis fri wifi, högtalare för musik, laddningsplatser för mobiltelefoner och stationer för dricksvatten.
Mos	Gtp/drift	A	drift	6	lägga om fler klippta gräsytor till långgräs eller äng på allmän platsmark. Befintliga långgräsytor med rätt förutsättningar omvandlas kontinuerligt till äng genom ändrad skötsel och andra insatser som kan öka florin.
Mos	Gtp/drift	B	utredning	7	fastställa ytor som är lämpliga att nyttja för ekologiska kompensationsåtgärder i de fall värdeförluster inte kan ersättas på samma plats vid förtätning och exploatering.
Mos	Miljö	A	kommunikatio n	8	ta fram lättillgänglig och temabaserad information om grönstrukturens värden som sedan förmedlas både internt och externt. Exempelvis om trädens nyttor, hur pollinatörer kan gynnas samt problematiken med hårdgjorda ytor.
Mos	Miljö	B	nytt styrdokument	9	ta fram riktlinjer för ekologisk kompensation i kommunen.
Mos	Miljö	B	nytt styrdokument	10	upprätta en långsiktig bekämpningsplan för att hejda spridning och utbredning av invasiva arter.
Mos	Miljö	B	kommunikatio n	11	informera kommunens vägföreningar och byaföreningar om möjligheter och nyttan med att öka artrikedomen längs vägkanter.

Prio

A: löpande

B: senast 2024

C: senast 2025

I Eslövs tätort ska kommunen:

förvaltnings- ansvar	enhetsansvar	prio	typ	nr	åtgärd
-------------------------	--------------	------	-----	----	--------

Klk	Tillväxt	A	samverkan	12	Samverka för att öka tryggheten på stationsområdet i Eslöv. Mer grönska kan förhöja status och forma attraktiva platser som kan bidra till ökad närvaro.
Klk	Tillväxt	B	investeringsprojekt	13	Utveckla kvaliteten på befintliga koloniområden i Eslövs tätort.
Klk	Tillväxt	A	samverkan	14	genomföra trygghetsvandringar med medborgare i Eslövs grönområden för att förbättra trygghet och tillgänglighet. Genomförs i samarbete med Gtp/drift.

Mos	Kob/GIS	B	utveckla grönplan	15	genomföra en analys för att fastställa nuvarande kranteckningsgrad i Eslövs tätort.
Mos	Gtp/drift	C	driftplanering	16	ta fram skötselplaner för grönytor på allmän platsmark med inriktning på biologisk mångfald samt ökat utbyte av ekosystemtjänster utifrån de 10 grundprinciperna. (länk till grundprinciperna)
Mos	Gtp/projekt	A	investeringsprojekt	17	förbättra och skapa nya gröna mötesplatser med fokus på tonåringar där både tjejer och killar kan trivas.
Mos	Gtp/projekt	A	investeringsprojekt	18	ska höja statusen på Eslövs entréer med karaktärsfull och intresseväckande grönstruktur. Avser mark förvaltningen har rådighet över.
Mos	Gtp/projekt	A	investeringsprojekt	19	utveckla fler kvaliteter på allmänna grönytor i nära anslutning till förskola, skola, gymnasium och omsorgsboenden.
Mos	Gtp/projekt	B	utveckla grönplan	20	göra en fördjupad analys av den fysiska möjligheten att förverkliga Grönplanens utpekade grönstråk i Eslövs tätort.
Mos	Gtp/projekt	B	utredning	21	genomföra bullermätningar i allmänna grönområden.
Mos	Gtp/projekt	C	investeringsprojekt	22	utveckla en naturpark vid Bäckdala, platsen har potential att bli en ny grön lunga.
Mos	Gtp/projekt	C	investeringsprojekt	23	markera ut befintliga gångstråk i fält samt informera medborgare om att stråken finns samt var de kan hitta kartor.
Mos	Miljö	C	samverkan	24	starta upp projekt gentemot privatpersoner och aktörer kring konkreta lösningar som tillför värden för biologisk mångfald, rekreation och klimatanpassning.
Mos	Miljö	C	utredning	25	utreda möjligheten till riktade åtgärder för rödlistade arter och deras spridningssamband inom Eslövs tätort.

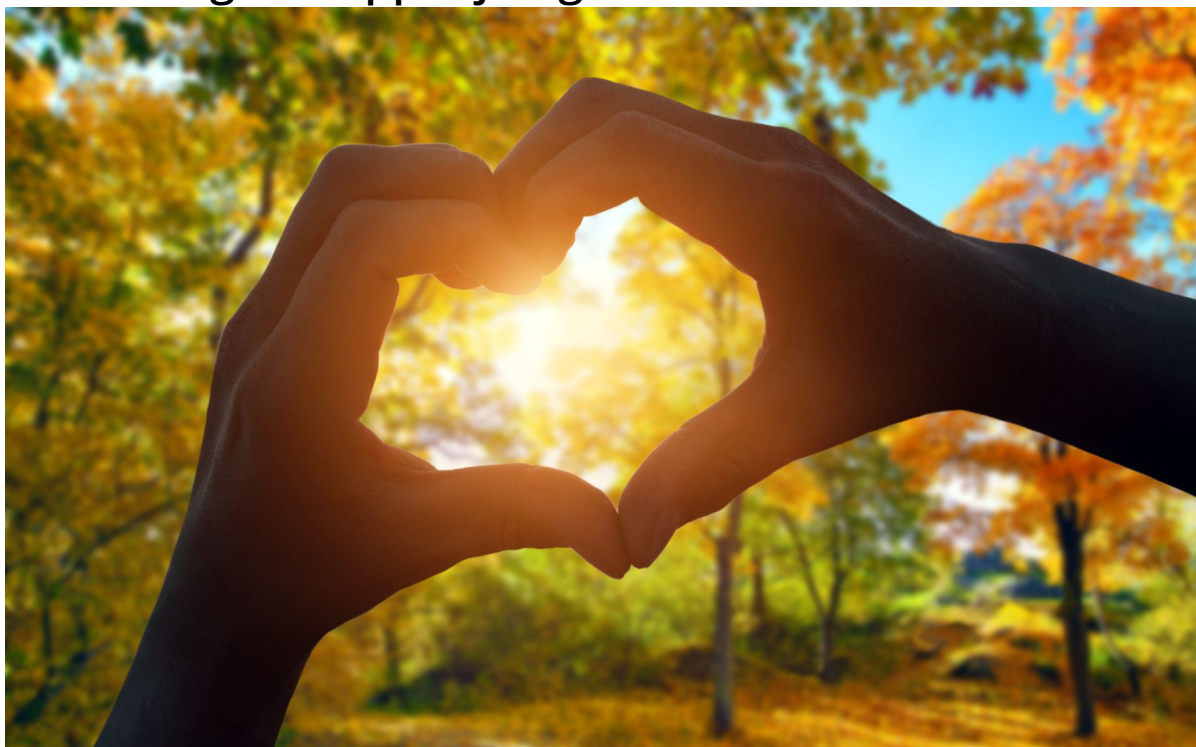
Prio**A:** löpande**B:** senast 2024**C:** senast 2025

Grönplanering är en ständigt pågående process som inte kan stanna upp. För en framgångsrik grönplanering krävs det att kommunen avsätter både resurser och organisation för att verkställa Grönplanens intention och för att hålla kunskapsunderlaget ajour. 10 gröna verktyg har samlats i en behändig liten verktygslåda som finns redo för att kommunen ska kunna mejsla fram en välutvecklad grönstruktur. Verktygen bedöms vara förenliga med aktuell målstyrning. Mer utförliga beskrivningar av verktygen finns i kunskapsunderlaget [här](#)

För att generera en välutvecklad grönstruktur ska Eslövs kommun:

1. **Kartlägga!**
2. **Skydda!**
3. **Kompensera!**
4. **Planera!**
5. **Nyskapa!**
6. **Förbättra!**
7. **Förvalta!**
8. **Informera!**
9. **Samverka!**
10. **Följa upp!**

Revidering

Grönplanens kunskapsunderlag uppdateras kontinuerligt av Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen - under förutsättning att åtgärd 3 godkänns vid antagande samt att behov av utökade medel kan tillsättas. Revidering sker i Kommunstyrelsen en gång per mandatperiod och då redovisas även resultat från uppföljningsplanen.

Uppföljningsplan

1. Genomförda åtgärder följs upp

Motiv: Kontroll av hur väl planen har efterlevts.

2. Uppföljning av SCB:s statistik om markanvändning, grönytor och grönområden.

Motiv: En enkel metod för att följa eventuella trender och hålla koll på utvecklingen.

Metod: Statistiken uppdateras vart 5e år, senaste siffror är från 2015.

3. Uppföljning av naturvärdesinventeringar i Eslövs tätort

Motiv: Har förutsättningar för biologisk mångfald ökat?

Metod: Följa upp befintliga naturvärdesinventeringar genom nya fältinventeringar, antalet värden pekats ut i befintlig karta.

4. Andel invånare i Eslövs tätort som når ett kvalitativt allmänt grönområde (0,5 ha) inom 200 m med hänsyn till barriär.

Motiv: Har andelen ökat eller minskat?

Metod: Följs upp genom att befintlig GIS-analys inom Grönplanen uppdateras och jämförs med tidigare resultat.

5. Andel invånare inom Eslövs tätort som når en grön lunga (5 ha) inom 500 m med hänsyn till barriär

Motiv: Har andelen ökat eller minskat?

Metod: Följs upp genom att befintlig GIS-analys inom Grönplanen uppdateras och jämförs med tidigare resultat.

6. Medborgarnas åsikter

Motiv: Är medborgarna nöjda med Grönstrukturens utveckling? Finns det indikation på utvecklingsbehov?

Metod: Uppföljning av resultatet i SCB:s Medborgarenkät.

Områden att följa upp när utgångsläget finns kartlagt:

7. Skötselintensitet på allmän platsmark i Eslövs tätort

Motiv: För att följa upp att skötseln inriktas mer på vegetationsytor som gynnar biologisk mångfald, det gäller framförallt skötselkategorierna: *naturmark*, *naturplantering* och *äng*.

Metod: Parkkartans kategorier för olika vegetationsytor sammanställs utifrån areal per kategori för att få fram procentsatser. (Parkkartan är under uppdatering)

36 (211)

8. Hur utvecklas kranteckningsgraden inom Eslövs tätort?

Motiv: Målet är på sikt 30 % kranteckningsgrad enligt 3-30-300-principen.

Metod: Det finns i dagsläget ingen framtagna siffra men det finns med som en åtgärd. Resultatet kan sedan följas upp genom nya analyser med lämpligt intervall utifrån tillgängliga resurser.

9. Bullermätningar i kvalitativa grönområden i Eslövs tätort

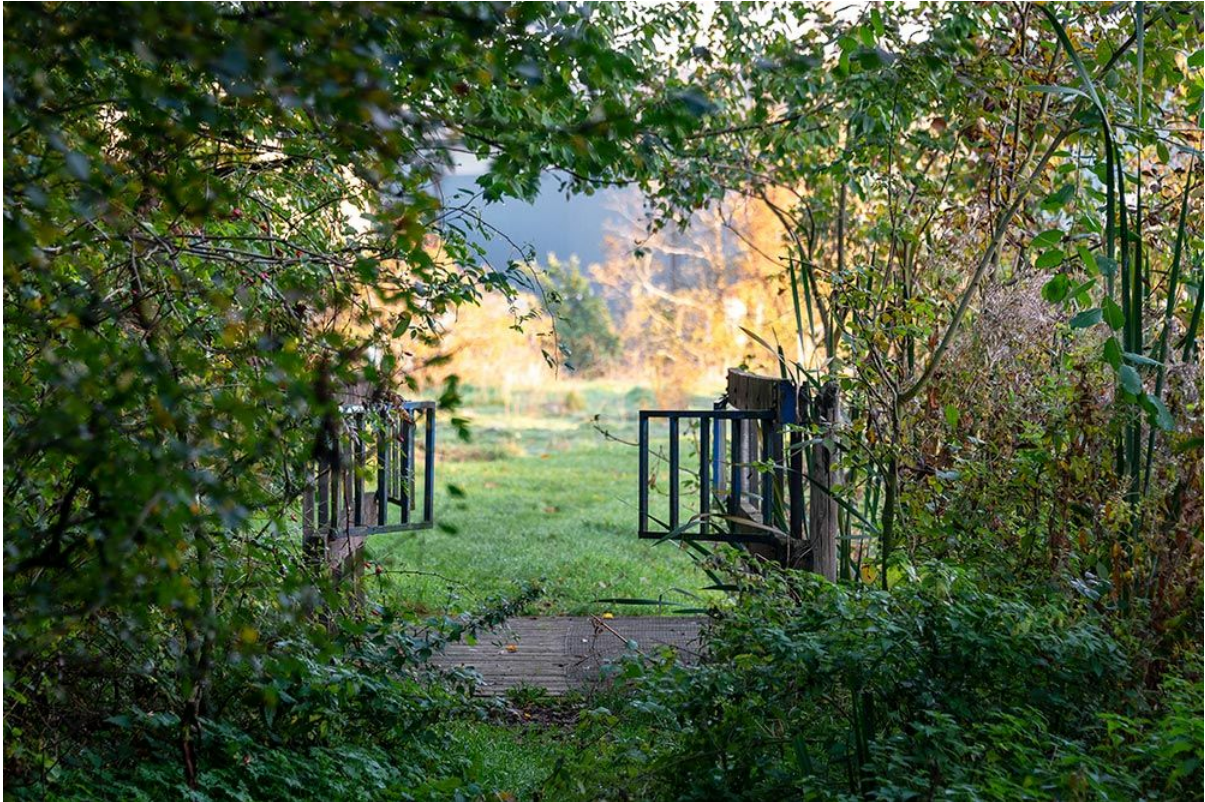
Motiv: Hur väl uppnås Naturvårdsverket rekommendationerna om bullernivå?

Metod: I dagsläget finns inga mätningar men det finns med som en åtgärd. Resultatet kan sedan följas upp genom nya fysiska bullermätningar i problemområden efter genomförda åtgärder.

1. Inledning

37 (211)

*Den här berättelsen skapades med [Esri Story Map-journal](#).
Läs den interaktiva versionen på webben på <https://arcg.is/11qGmr>.*

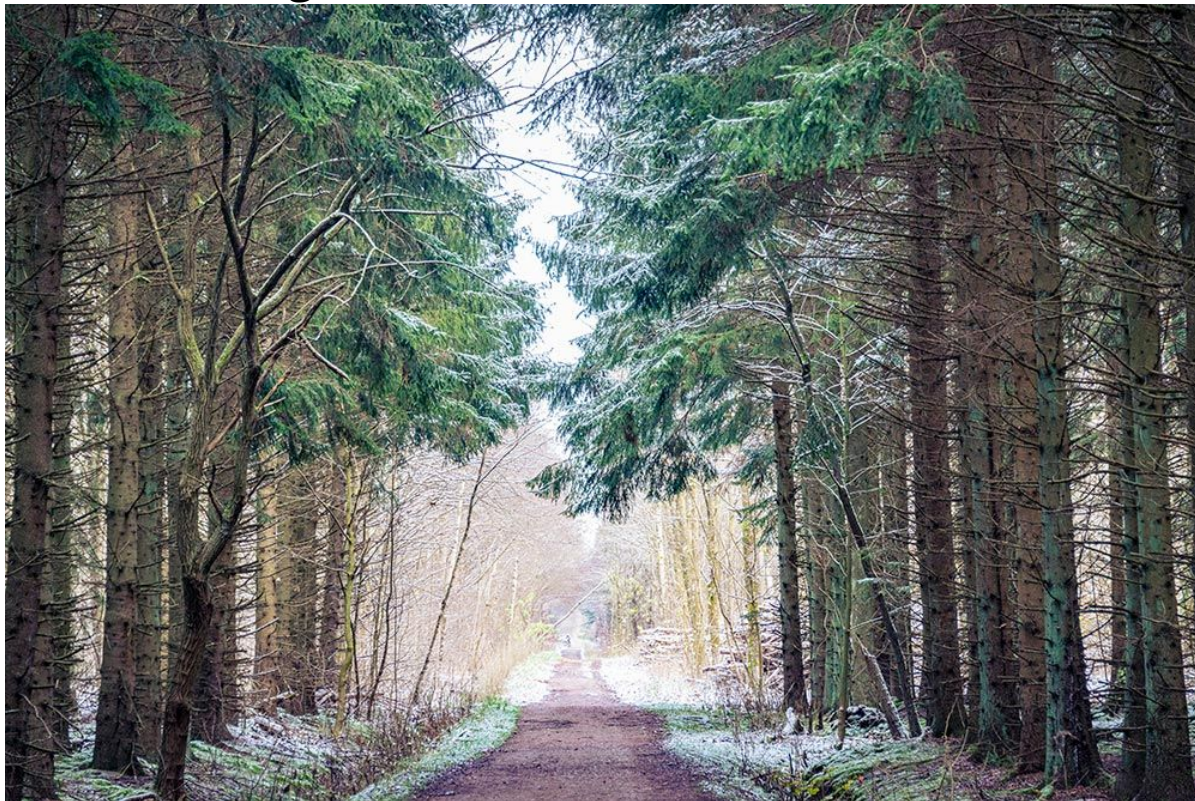

För att människan både idag och framöver ska kunna glädjas åt och nyttja gröna kvalitéer krävs en långsiktig planering. Detta är inledningen på det kunskapsunderlag som mynnar ut i den Grönplan som presenteras i kartberättelsens avslutande kapitel. Grönplanen tas fram som en del i arbetet för att uppfylla både kommunala och nationella hållbarhetsmål.

Detta kapitel utgör underlag till Grönplanens remissversion.

Naturreseptatet Abullahagen

Foto Susanne Hultman

- Vill du skriva ut eller dela något avsnitt kan du klicka på kedjesymbolen uppe till vänster.
- I flera kartor går det att få upp information om ett objekt genom att klicka på det.
- De bilder som har en dubbelpil i övre högra hörnet går att förstora om du klickar på dem.

I kartberättelsen ingår följande kapitel:

- **INTERAKTIV KARTA**
- **Del 1: INLEDNING**
- **Del 2: OM GRÖNSTRUKTUR:** ett generellt kunskapsunderlag och en introduktion till frågor som berör grönplanering. I vissa aspekter utgör kapitlet en omvärldsbevakning som ligger till grund för övrig kartläggning och de ställningstagande och åtgärder som presenteras i Grönplanen. Under projektets gång har det tydligt framgått att ökad kunskap är en av de viktigaste komponenterna för att på sikt uppnå en välutvecklad grönstruktur. Materialet är därför tänkt att användas som en kunskapsbank för att hitta argument för grönstrukturens värden vid intressekonflikter och fungera som stöd i detaljfrågor som berör planering, gestaltning och förvaltning av grönstrukturen i Eslövs kommun.
- **Del 3: ESLÖVS KOMMUN nuläge & potential:** ett fördjupande kunskapsunderlag på kommunövergripande nivå. Innehåller kartläggning och analyser av nuläge och utvecklingspotential. Kapitlet är kommunövergripande och beskriver i huvudsak landsbygdens landskap. Beskrivning av förutsättningar och möjligheter ger en grund till de ställningstagande och åtgärder som presenteras i Grönplanen.
- **Del 4: ESLÖVS TÄTORT nuläge & potential:** ett fördjupande kunskapsunderlag på lokal nivå. Innehåller kartläggning och analyser av nuläge och utvecklingspotential i Eslövs tätort. Beskrivning av förutsättningar och möjligheter ger en grund till de ställningstagande och åtgärder som presenteras i Grönplanen.
- **Del 5: GUIDE FÖR GRÖNPLANERING**
- **Del 6: GRÖNPLAN för Eslövs kommun*** är en politiskt antagen handlingsplan med ställningstaganden och åtgärder för hur kommunens grönstruktur behöver skyddas och utvecklas för att uppnå befintlig målstyrning.

**Det är enbart "Grönplan för Eslövs kommun" som är politiskt beslutad.*

Gröna begrepp

I Grönplanen förekommer många olika begrepp och uttryck som inte är kända för den stora allmänheten. Många begrepp har heller ingen absolut eller självklar definition utan kan tolkas på olika sätt från person till person. Övriga styrdokument i Eslövs kommun förhåller sig inte heller till alla begrepp på ett enhetligt sätt. För att tydliggöra vad som åsyftas inom Grönplanens ramar har en lista

Sammanfattning

Vångavägen Eslöv

Foto Susanne Hultman

För att uppfylla målstyrning i Miljöpolicy för Eslövs kommun (2018), Översiktsplan Eslöv 2035 (2018), Naturmiljöprogrammet (2020) konkretiseras utvecklingsarbetet i "Grönplan för Eslövs kommun" vilket utgör en handlingsplan med ställningstaganden och åtgärder för kommunens planering, gestaltning och förvaltning av grönstrukturen. Grönplanen understöds av ett kompletterande kunskapsunderlag med tillhörande kartläggning och analyser.

([Länk till Grönplan för Eslövs tätort](#))

I ett framtaget kunskapsunderlag beskrivs grönstrukturens värden både på en generell, översiktlig och lokal nivå. Genom kartläggning av kommunens förutsättningar och analyser av nuläge och potential, pekas en riktning ut för den fortsatta utveckling av grönstrukturen i Eslövs kommun. Där framkommer utmaningar som minskande biologisk mångfald, en ojämlik folkhälsa liksom väntade klimatförändringar och extremväder. Specifika utmaningar för Eslövs kommun är att förbättra friluftslivet och att tillgängliggöra åkermark för både människor och andra arter. Potential finns i utpekade landskapsobjekt med höga naturvärden vars förutsättningar som platser för spridning och rekreation är prioriterade för vidareutveckling.

En hög grundpotential framträder för att utveckla mångfunktionella kvaliteter i allmänna grönområden men även på stadens övriga grönytor i Eslövs tätort. Kartläggning visar även att boende i Eslöv har en god tillgång till kvalitativa grönområden men att det finns utrymme för förbättringar i utpekade områden. En bristanalys och förslag till ekologiska och rekreativa grönstråk pekar ut lämpliga områden att prioritera i utvecklingsarbetet.

En "guide för grönplanering" har tagits fram där "10 grundprinciper för en välutvecklad grönstruktur" och "10 gröna verktyg" har formulerats och satts samman i en guide för att tillsammans med Grönplanens ställningstaganden och övrig målstyrning fungera som ett lättillgängligt stöd i det löpande arbetet på förvaltningsnivå.

I miljö- och samhällsbyggnadsnämndens beslut § 157, 2020 står det att framtagandet av en grönplan ska gå vidare. Sedan tidigare har kommunens översiktsplan och naturmiljöprogram pekat på behovet av en grönplan.

Syfte

Grönplanen är ett styrdokument för planering, gestaltning och förvaltning av grönstrukturen i Eslövs kommun med syfte att:

- Bidra till att uppfylla kommunala, nationella och globala hållbarhetsmål så som FN:s konvention för biologisk mångfald, Agenda 2030 och de 17 globala hållbarhetsmålen samt EU:s strategi för biologisk mångfald.
- Uppmärksamma grönstrukturens betydelse i Eslövs kommun och bidra till ökad kunskap hos tjänstepersoner, politiker och allmänheten.
- Fungera som underlag i planarbete och ge kommunal verksamhet stöd i beslut där avvägningar mellan olika intressen behöver göras
- Bidra till fler och förbättrade ekosystemtjänster och en ökad biologisk mångfald.
- Redogöra för bristområden samt hur den gröna strukturen kan utvecklas med bland annat rekreativa och ekologiska grönstråk.

Avgränsning

Det har tidigare inte funnits någon grönplan för Eslövs kommun och utifrån en begränsad projekttid är det i denna första version fokus på Eslöv som enda tätort. Grönplanens grundprinciper och ställningstaganden är tillämpbara på en kommunövergripande nivå men fysiska åtgärder är framtagna att genomföras i Eslövs tätort.

Relation till andra strategiska dokument

Grönplanen är tänkt som en fördjupad helhetsbild av grönstrukturens alla värden i kommunen samt utgöra en handlingsplan för hur dessa värden ska kunna skyddas och utvecklas. Den ska ses som ett komplement till Översiktsplanen ÖP men också kunna verka fristående från den. Likt ÖP ska Grönplanen inte vara bindande utan ses som en viljeinriktning som ger stöd i beslut när olika intressen krockar med de gröna värdena. Flera förvaltningar inom Eslövs kommun arbetar mer detaljerat med de frågor Grönplanen behandlar på översiktlig nivå.

Grönplanen ska tillsammans med det kompletterande kunskapsunderlaget fungera som underlag till Översiktsplanen där resultatet arbetas in genom avvägningar mellan olika intressen i samhällsbyggnadsprocessen. Översiktsplanen redovisar kommunens

ställningstagande om markanvändning och är överordnad Grönplanen, men i detaljfrågor kan Grönplanen och kunskapsunderlaget fungera fristående som stöd i beslut och avvägningar där grönstrukturens värden krockar med andra intressen.

En Naturvårdsplan kommer tas fram inom kort och då det finns många överlappande beröringspunkter har en diskussion förts för att hitta en lämplig gränsdragning mellan Grönplan och Naturvårdsplan:

- **Grönplan och kunskapsunderlag:** *kartlägger översiktligt och föreslår strategisk utveckling av gröna ytor, volymer och strukturer som främjar biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Fokus ligger på kulturella och klimatreglerande ekosystemtjänster, men också på att studera ekologiska sammanhang på översiktlig nivå för att sedan kunna föreslå åtgärder som skapar generella förutsättningar för ökad biologisk mångfald.*
- **Naturvårdsplan:** *går ner på detaljnivå/artnivå/biotopnivå gällande den biologiska mångfalden och värderar nuläge och föreslår utvecklingsåtgärder.*
- **Koppling mellan planerna:** *Uttekade värden i naturvårdsplanen som behöver skyddas och utvecklas kan redogöras översiktligt i Grönplanens kompletterande kartunderlag och lyftas fram som platser som bör prioriteras i planering och förvaltning. Naturvårdsplanens långsiktiga genomförande blir en metod för att följa upp effekterna av Grönplanens åtgärder som syftar till att gynna biologisk mångfald.*

Metod

Statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt medfinansierar genomförandet av detta projekt.

En viktig utgångspunkt för framtagandet av Eslövs Grönplan och tillhörande kunskapsunderlag har varit skriften *"GRÖNPLANERING – en handledning"* som tagits fram av Kristianstads kommun tillsammans med Tankesmedjan Movium vid SLU, just med syfte att fungera som stöd för andra kommuners gröna planeringsarbete. Stor inspiration kommer även efter genomgång av andra kommuners motsvarighet till grönplan.

Därefter har innehållet i ett flertal av Eslövs kommun styrdokument gått igenom för att säkerställa att Grönplanen och dess underlag tillför ny kunskap, samtidigt som planen ska ha en tydlig koppling till övrig politisk viljeinriktning. Utifrån detta har ett projektupplägg tagits fram anpassat efter kommunens organisation och riktlinjer för styrdokument samt den fortsatta politiska processen. Under arbetets gång har det framkommit ett värde i att utforma Grönplanen till en handlingsplan med ett kompletterande kunskapsunderlag där enbart handlingsplanen antas i Kommunstyrelsen. Värdet ligger i att det kompletterande kunskapsunderlaget därmed kan uppdateras på förvaltningsnivå allteftersom verkligheten förändras.

Kunskapsunderlaget bygger på ytterligare kunskapsinhämtning samt GIS-analyser, fältundersökning, dialog med förskolor, vårdboende och olika föreningar med verksamhet i kommunens utemiljö. En enkät har genomförts i samarbete med Kultur- och fritidsförvaltningen för att få kunskap om hur tonåringar nyttjar de gröna miljöerna i Eslövs tätort samt en uppföljande fördjupning genom promenadintervjuer med 25 tonårsflickor.

Grönplanens ställningstagande och åtgärder bygger på framtaget kunskapsunderlag. Diskussioner har fortlöpande förts med tjänstepersoner inom projektorganisationen samt i förekommande fall med andra personer med särskild kunskap inom området. Under arbetets gång har Miljö- och Samhällsbyggnadsnämndens Presidie fungerat som en politisk förankringsgrupp.

Landskap Stockamöllan
Foto Christoffer Borg Mattisson

För att Grönplanen och dess kunskapsunderlag ska vara fortsatt aktuell behöver dess olika delar uppdateras med jämna mellanrum. De avsnitt som utgör kunskapsunderlag är delegerat till Miljö- och Samhällsbyggnadsförvaltningen vilket möjliggör kontinuerlig

Projektets organisation

Ridtur i Snärjet
Foto Susanne Hultman

Projektstyrning

- Representanter från avdelning för gata, trafik och park: Christel Wohlin - projektägare, Anna Jerleke
- Representanter från miljöavdelningen: Erika Fjellner/Dave Borg, Annika Söderman, Marie Brandt
- Representanter från planenheten: Mikael Vallberg, Moa Åhnberg

Projektledning

- Projektledare: Josefina Erlandsson fr.o.m. september 2021, Matilda Aspersand t.o.m. juli 2021
- Biträdande projektledare: Anna Jerleke

Referensgrupp

- Samtliga från projektstyrningen
- Representant från Barn och utbildning: Per Jönsson/Erik Lensell
- Fritidsstrateg från Kultur och fritid: Rebecca Stewart
- Kommunekolog: Jonas Johansson

Politisk förankringsgrupp

- Miljö- och Samhällsbyggnadsnämndens Presidie

- GIS-samordnare: Susanne Hultman
- GIS-ingenjör: Maria Archila Bustos
- Kommunikatör: Henrik Pässler/Sara Norberg/**Johanna Kulle (inte ännu)**

2. Om grönstruktur

45 (211)

*Den här berättelsen skapades med Esrís Story Map-journal.
Läs den interaktiva versionen på webben på <https://arcg.is/1b0fOW0>.*

För att bevara god livskvalité och välfärd behöver människan en välutvecklad grönstruktur som kan fortsätta leverera nyttor. Vi står också inför en mängd hot och utmaningar som grönstrukturen kan hjälpa oss att hantera. Det handlar om utmaningar som förlust av biologisk mångfald, klimatförändringar, ökat stillasittande och psykisk ohälsa. I en välutvecklad grönstruktur finns det därför stora samhällsekonomiska värden. Detta kunskapsunderlag syftar till att synliggöra grönstrukturens värden och att identifiera skyddsbehov och utvecklingsmöjligheter för att slutligen mynna ut i en Grönplan.

Detta är ett kunskapsunderlag till Grönplanens remissversion.

Höst i Trollsjöparken, Eslöv

Foto Susanne Hultman

GRÖNA BEGREPP

- Vad är en grönplan?
- Vad är grönstruktur?
- Vad är grönplanering?

GRÖNSTRUKTURENS VÄRDEN

- Ekosystemtjänster
- Träd - människans bästa vän?
- Biologisk mångfald
- Natur- och kulturvärden
- Blå värden
- Rekreativa värden
- Pedagogiska värden

BARRIÄREFFEKTER

- Fysiska barriärer
- Psykiska barriärer
- Sociala barriärer
- Buller

HOT & UTMANINGAR

- Minskande biologisk mångfald
- Klimatförändringar
- Vattenkvalitet

- Oskyddad grönstruktur
- Folkhälsa
- Jämlik utevistelse
- Stadsodling
- Attraktivt boende
- Tillgänglig natur
- Samnyttjan
- Kunskapsnivå
- Tradition och attityder
- Förvaltning

Vad är grönstruktur?

Grönstruktur är ett samlande begrepp som används för att beskriva ett nätverk av grönska och vatten, i olika geografiska nivåer. Det omfattar allt från praktfulla finparker och trädgårdar till vild natur. Ibland kallas sjöar, hav och vattendrag för blåstruktur men i grönplanen behandlas dessa också under begreppet grönstruktur. Åkermark räknas vanligtvis inte in i begreppet men har ändå betydelse för funktioner och utvecklingsmöjligheter av grönstrukturens ytor genom att de ofta ansluter till varandra. Förändringar sker dock inom jordbruket som kan aktualisera att också åkermark hanteras närmare inom grönplaneringsbegreppet. Bebyggelse, vägar och torg räknas ofta inte heller till begreppet men avgränsningen är inte alltid självklar; hårdgjord mark kan täckas av trädkronor och det blir allt vanligare med gröna tak och fasader.

([Länk till gröna begrepp Del 5](#))

Vad är grönplanering?

Natur var under lång tid något som ansågs höra hemma utanför tätorterna och som tillhörde naturvårdens arbetsområde. Men genom översiktsplanens införande i PBL har begreppen "*grönplan*" och "*grönstrukturplan*" lyfts från tätortsplaneringen och breddats till att omfatta hela landskapet. På 2000-talet myntades begreppet "*ekosystemtjänster*" som de nyttor människan får av ekosystemen samt "*grön infrastruktur*" som anspelar på trafikinfrastrukturen och de gröna och blå strukturella samband som behöver beaktas i

Grönplanering handlar om att ta tillvara och utveckla grönstrukturens olika värden baserat på en helhetssyn. Genom att planera utifrån sambanden mellan olika natur- och kulturmiljöer och koppla dem till ett grönt nätverk ökar förutsättningarna för arter att spridas och för människor att röra sig. Det är en kontinuerlig process som handlar om park- och naturförvaltning, men också om strategiska frågor som vilka områden som behöver skyddas eller restaureras, eller hur gröna värden ska hanteras i stadsutveckling. Boverket och Naturvårdsverket beskriver grönplanering på följande sätt:

"Ett kontinuerligt arbete utan slut, men med årliga skördar, i form av större biologisk mångfald, bättre klimatanpassade miljöer, välbefinnande, hälsa, omhändertagna kulturvärden och positiva klimatavtryck"

Grönplanering handlar om att göra avvägningar mellan olika värden, men framför allt om att åstadkomma fler gröna värden. Natur och rekreationsområden har dock länge setts som mark som bör skyddas istället för att ses som en tillgång som kan utvecklas. Men precis som gator, vägar och bebyggelse behöver grönområden en infrastruktur som binder dem samman till en fungerande helhet som gör att de kan bidra till nytta med full potential. Bebyggelse, trafikinfrastruktur och grönstruktur behöver samordnas så att grönstrukturen behåller samma värden efter exploatering eller allra helst ökar i kvalitet. Grönplaneringen är med andra ord en nödvändig faktor i en hållbar samhällsbyggnadsprocess.

Vad är en grönplan?

En grönplan är ett strategiskt dokument till för att beskriva, analysera och värdera grönstrukturen i kommunens städer byar och landsbygdens landskap. Den syftar till att klargöra hur kommunen och andra aktörer kan bevara och utveckla grönstrukturen för att gynna biologisk mångfald och samtidigt utveckla fler ekosystemtjänster. Genom att samla alla grönplaneringsfrågor under ett gemensamt paraply underlättas samordning och samverkan mellan olika aktörer och grönplanen kan därför beskrivas som en sambandscentral för att sätta igång, driva och följa upp ett tillväxtarbete för ekosystemtjänster.

Det finns ingen fastställd ordning för hur en grönplan ska utformas och därför kan den tas fram på många olika sätt. I detta projekt har kartläggning och analys separerats till ett kunskapsunderlag som understödjer den slutgiltiga "Grönplanen" - som i detta fall består av en handlingsplan som fastställer hur kommunen ska arbeta för att uppnå uppsatta mål för grönstrukturens utveckling. Tillsammans faller de båda delarna kunskapsunderlag och handlingsplan väl in i definitionen ovan.

Det går att peka ut ett mycket stort antal värden som grönstrukturen bidrar med till våra samhällen, vårt välbefinnande och vår grundläggande hälsa. Dessa värden hänger ofta tätt samman med varandra och genom att koppla ihop mindre natur- och kulturmiljöer till en välfungerande helhet i en regional struktur, ökar de gröna miljöernas totala värden. De komplexa sambanden innebär att grönstrukturens värden kan presenteras på många olika sätt. I följande avsnitt beskrivs delar av grönstrukturens värden i olika utvalda teman men först kommer en sammanfattande beskrivning som delar upp grönstrukturens värden i fyra kategorier:

- **Ekologiska värden** avser grönstrukturens betydelse för bevarande av biologisk mångfald, ekosystem och ekosystemtjänster. En grönstruktur med varierade naturtyper och större sammanlänkade områden kan ge dessa ekologiska värden.
- **Sociala värden** avser grönstrukturens betydelse för folkhälsan i form av stärkt livskvalitet och välbefinnande. Gröna miljöer utgör viktiga rum för mänskliga möten och gemensamma upplevelser och för fysisk aktivitet. De utgör fantastiska lekmiljöer för barn, tillför estetiska värden och inspiration. För att dessa värden ska kunna nyttjas till fullo krävs det att allmänheten har nära tillgång till natur- och rekreationsområden och kan uppleva tilltalande landskap i vardagen.
- **Kultuhistoriska värden** avser grönstrukturens betydelse för såväl landskapets och bygdens historia och kulturella identitet. Lämningar av våra förfäders aktiviteter skapar förståelse för vår gemensamma historia och bildar strukturer som tillför landskapet läsbarhet och begriplighet.
- **Ekonomiska värden** avser grönstrukturens betydelse för tillväxt och samhällsekonomiska vinster. Grönstrukturen bidrar med en rad ekonomiska värden i form av areella näringar (*jordbruk, skogsbruk, fiskerinäring, jakt*), friluftsliv och rekreation samt turism som alla bidrar till samhällsekonomiska vinster och tillväxt. Grönstrukturen är viktig vid valet av bostadsort och är en etableringsfaktor för företag och högre utbildningar. Gröna miljöer är en avgörande faktor för ett

samhälle med friska och därmed arbetsföra individer. Grönstrukturen har därmed av stort värde för regioners attraktionskraft och tillväxt.

Biologisk mångfald

Solskimmer i Abullahagen

Foto Susanne Hultman

Biologisk mångfald är en förutsättning för ekosystemens motståndskraft mot störningar (*resistens*) och återhämtningsförmåga efter störning (*resiliens*). Biologisk mångfald utgör en spridning av riskerna och ger ekosystemen ökad möjlighet till anpassning eller omorganisation så som långvarig torka eller sjukdomsangrepp. Ju fler arter det finns, desto större är chansen att någon art överlever miljöförändringar och att ekosystemets funktioner kan upprätthållas. Den biologiska mångfalden är därmed viktig för ekosystemens förmåga att klara klimatförändringar.

Ett talande exempel på vikten av artdiversitet är Almsjukan, en svampsjukdom som dödar de angripna träden och som drabbat trädsläktet mycket hårt. Före almsjukan utgjorde almar 25 % av Malmös gatuträd men på bara 2 årtionden ledde almsjukan till en radikal förändring av den gröna stadsbilden - år 1985 fanns drygt 23 000 almar på park- och gatumark i Malmö men idag finns bara ett fåtal träd kvar. Med en större artvariation hade det samlade trädbeståndet inte påverkats i samma stora omfattning.

Det finns tre nivåer av biologisk mångfald:

- **mångfald inom arter** (genetisk variation mellan individer och populationer av samma art)
- **mångfald av arter** (artdiversitet)
- **mångfald av ekosystem** (miljötyper/biotoper)

Grönstrukturen innehåller många mätbara nyttoaspekter och ett innehåll med stor mångfald kan helt enkelt ses som en framtida försäkring. Till exempel finns det med stor sannolikhet oupptäckta egenskaper hos specifika växter och djur som kan utgöra grunden till nya livsviktiga mediciner. Vi vet helt enkelt inte vilka utmaningar som kommer möta oss i framtiden, därför har vi inte råd att förstöra det värdefulla kapital som naturen så frikostigt erbjuder oss i form av biologisk mångfald och de ekosystemtjänster vi är beroende av. Dessutom finns det en moralisk aspekt i att bevara alla arter utifrån deras egenvärde.

Värdet av biologisk mångfald och ekosystemtjänster framkommer i ett flertal regionala, nationella och internationella mål såsom Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling:

"Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald"

Agenda 2030 mål 15: Ekosystem och biologisk mångfald

Ekosystemtjänster är allt som jordens ekosystem ger till människan och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet. Begreppet är ett sätt att synliggöra de gröna produkter och tjänster som samhället är beroende av. Dessa tjänster är helt gratis och därmed är det enkelt att ta dem för givet. Men samtidigt som ekosystemtjänsterna är gratis utgör de stora samhällsekonomiska värden när de likställs med kostnaden att skapa samma tjänster på konstgjord väg. Det man heller inte får glömma bort är att ekosystemtjänsternas värden är mycket svåra och tidskrävande att skapa på naturlig väg. Mycket kan gå förlorat om vi inte tar hand om befintlig grönstruktur på ett bra sätt.

Ekosystemtjänsterna kategoriseras vanligen i fyra kategorier:

- **stödjande:** (förutsättningar för övriga ekosystemtjänster) så som fotosyntes, jordmånsbildning, vattnets kretslopp
- **reglerande:** så som skydd mot naturkatastrofer, pollinering, vattenrening, kolinlagring
- **försörjande:** så som mat, bränsle, medicin, dricksvatten
- **kulturella:** så som rekreation, hälsa, friluftsliv, inspiration, ekoturism

Dessa kategorier berörs i olika omfattning inom detta projekt. Stort fokus ligger på de kulturella ekosystemtjänsternas betydelse för rekreation, hälsa och välmående i tätortsnära miljöer men även på biologisk mångfald.

Biologisk mångfald räknas ofta som en stödjande ekosystemtjänst men precis som Naturvårdsverket förhåller sig detta kunskapsunderlag till biologisk mångfald som ett fristående begrepp. Biologisk mångfald ska ses som förutsättning för ekosystemens långsiktiga kapacitet att leverera tillräckliga ekosystemtjänster. Naturvårdsverket framhåller även att planera utifrån ett ekosystemtjänstperspektiv inte på något sätt står i motsatsförhållande till naturens egenvärde.

Ekosystemtjänster i staden

För en hållbar utveckling av städer och tätorter är det viktigt att samspela med och utveckla naturens ekosystemtjänster, som ger människan nytta vi ofta tar för givna eller inte ser.

Lokalklimat och renare luft

Träd och buskar skuggar, ökar luftfuktigheten och ändrar luftströmmar, vilket ger ett behagligare lokalklimat. Små skadliga partiklar fastnar även på växternas bladverk vilket kan bidra till renare luft.

Hälsa och rekreation

Grönskan stimulerar till lek, motion och utevistelse samt minskar stress och sänker blodtrycket. Grönskan kan också bidra till en bättre ljudmiljö och skapar på så sätt en hälsosammare miljö för stadens invånare.

Klimatanpassning

Grönytor, våtmarker, öppna vattenytor och annan genomsläpplig mark renar regn- och smältvatten. Ytorna kan också minska vattenmängder och jämna ut flödet från häftiga regn som ett led i klimatanpassningen.

Naturupplevelser

Att ha nära till grönområden ger möjligheter till ett dagligt friluftsliv och skolornas utepedagogik. Att studera naturen och dess artrikedom främjar kreativitet, ger kunskaper om naturen och ekosystemen samt inspiration till nytankande och innovativa idéer.

Grön infrastruktur

Sammanhängande grönytor med växtlighet även på byggnader som takträdgårdar, gröna tak och fasader är viktiga på både kvarters- och stadsdelsnivå för att skapa samband med omgivande landskap. En variation av grönytor ger olika livsmiljöer för djur- och växter och främjar biologisk mångfald och därmed ekosystemtjänster.

Stadsodling

Villa- och koloniträdgårdar, hustak och parker kan ge närodlat och egenproducerad mat samtidigt som de bidrar till ökad social gemenskap, rekreation, lärande och hälsa.

Kulturarv

Äldre parker, kanaler, dammar, kyrkogårdar, alléer eller gamla solitärträd berättar om platsens historia och utveckling, skapar identitet för området och kan även locka turister.

grönstrukturens värden

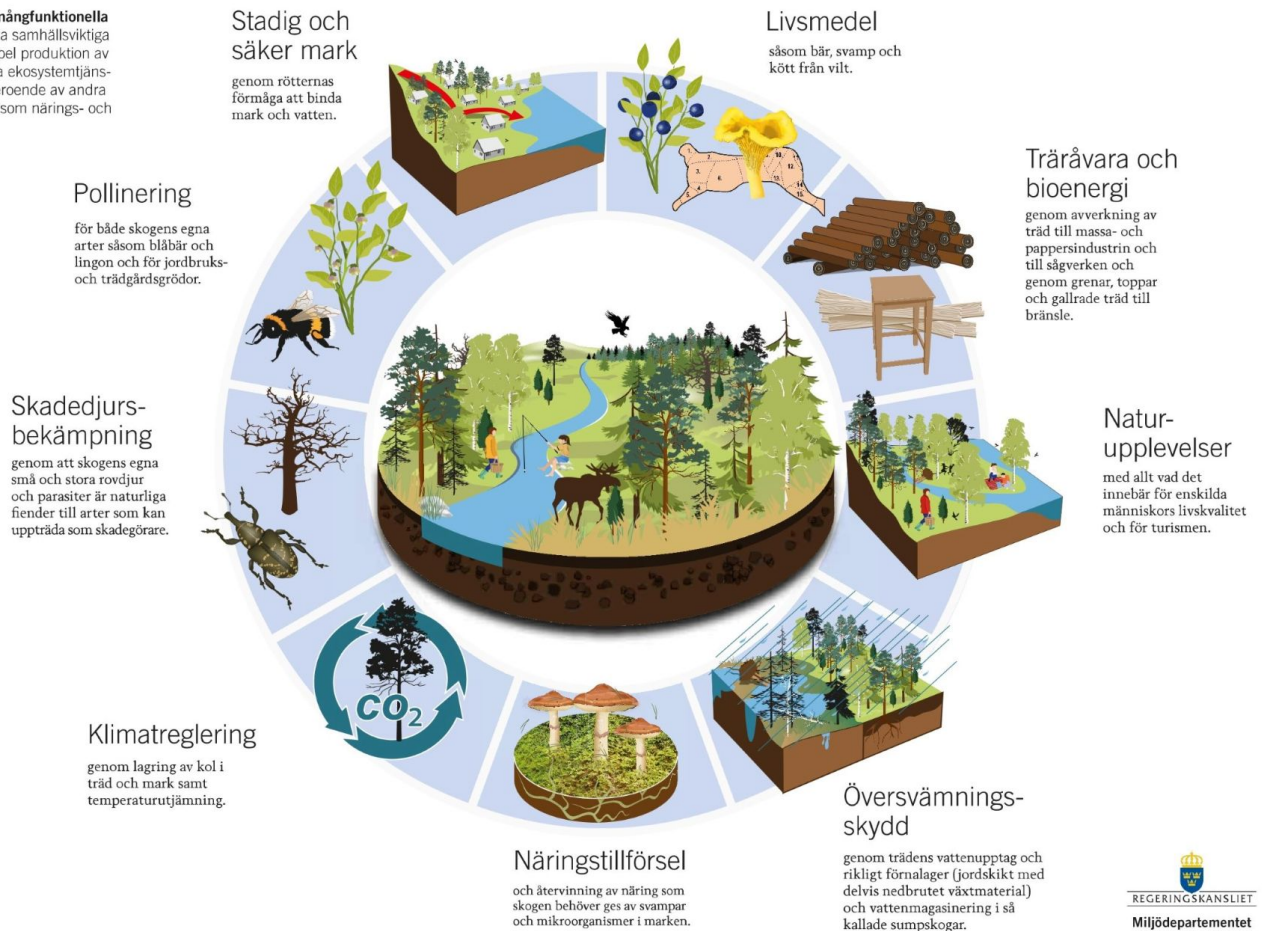
Träd - människans bästa vän?

Allmänningen i Eslöv
Foto Susanne Hultman

I detta avsnitt lyfts träden fram som en symbol för ekosystemtjänster då deras mångfunktionella egenskaper bidrar med en stor mängd värden. Äldre och stora träd är viktiga ur en kulturell aspekt för många människor då de symboliserar trygghet, styrka och stabilitet. De är mycket viktiga för platsers karaktär och saknaden och tomheten blir ofta mycket påtaglig när stora träd tas ner. Träd utgör också viktiga livsmiljöer för andra växter och djur. Inget annat svenskt trädslag har så många arter i sin närhet som eken, där trivs fler än 1000 olika lavar, svampar och insekter.

Skogens ekosystem är mångfunktionella och bidrar med flera olika samhällsviktiga funktioner som till exempel produktion av träråvara. De mer synliga ekosystemtjänsterna påverkar och är beroende av andra som inte är så synliga såsom närings- och vattenreglering.

[Ekosystemtjänster-i-Skogen A3 \(regeringen.se\)](https://www.regeringen.se/ekosystemtjanster-i-skogen)

Träd besitter även särskilt goda reglerande förmågor såsom att:

- förbättra luftkvaliteten
- binda och lagra in kol
- skydda mot UV-strålning
- dämpa effekter av skyfall
- skydda mot brand (lövbärande träd)
- reglera temperaturer
- reducera buller
- dämpa vindhastighet
- ge ökad bördighet
- minska risken för frostsador på grödor
- öka förekomsten av mykorrhiza-svampar

Mängden bladyta är avgörande för trädens reglerande förmågor: Bladytan på ett enda fullvuxet träd kan motsvara ytan för två fotbollsplaner eller bladytan på 2000 nyplanterade träd. Ett slående exempel på trädens reglerande förmågor framträder genom studier efter den europeiska värmeböljan under 2007 - resultat visar att färre färre människor dog i stadsdelar med många träd än i stadsdelar med få träd. Det går också att ekonomiskt värdera träd, ju större stamomfång desto högre värde anses trädet ha. Ett lokalt exempel från Eslöv är 6 bokar i Stadsparken som sammanlagt har ett värde på närmare 12 miljoner kronor.

"3-30-300-regeln"

I februari 2021 lanserade Cecil Konijnendijk van den Bosch, professor i Urban forestry vid University of British Columbia, en tumregel för hur städer bör arbeta med träd och grönytor. Detta riktvärde som kallas för "3-30-300-regeln" har redan fått stort internationellt genomslag. Styrkan ligger i att regeln är tydlig och enkel och samtidigt visar på trädens mångsidiga egenskaper. Siffrorna belyser värdet av synlighet, kvantitet och närhet till grönska för att i tillräcklig grad bidra till både god folkhälsa och till klimatanpassning. Van den Bosch menar att om 3-30-300-regeln anammas kommer grönskan i våra städer bli mer motståndskraftig och invånarna både fysiskt och psykiskt friskare.

58 (211)

- **3 TRÄD** Alla boende ska kunna se minst tre träd av en hyfsad storlek från sitt hem.
- **30 % TRÄDKRONTECKNING** Studier har visat ett samband mellan trädkronstäckning och bättre mikroklimat, mental och fysisk hälsa. Lummiga stadsdelar uppmuntrar också människor att vara mer utomhus och därmed träffa fler människor, vilket främjar den sociala hälsan.
- **300 METER** som maximalt avstånd till närmaste grönområde. Detta ökar användningen av grönområden, vilket i sin tur har en positiv inverkan på både fysisk och mental hälsa.

Shinrin-Yoku 森林浴 - skogsbad

I Japan år 1978 myntades begreppet "Karoshi" som på japanska betyder "död till följd av överansträngning på arbetet". I hopp om att få befolkningen att må bättre inrättade den Japanska staten 60 naturterapiområden i skogsmiljö som är skyddad från all typ av avverkning. Det specifika syftet var att stärka möjligheten för "Shinrin-Yoku", eller "skogsbad", för att kunna insupa skogens atmosfär med alla fem sinnen. Många av de positiva effekterna från skogsbad är vetenskapligt belagda. Skogsområden i Japan är rika på arter som ädelcypress, japansk tall och ceder som visat sig ha särskilt stora hälsoeffekter.

(skapa ruta)

Frisk av naturen

Forskning om skogsbad och andra naturupplevelser visar att när människan tappar kontakten med naturen kan det medföra stora hälsorisker. Naturen kan hjälpa oss att återställa balansen i våra stressade liv därför att människokroppen är anpassad till naturen. Värdet ligger inte i att höja eller sänka stressnivån utan om att närma sig normalnivån. Riktlinjer för folkhälsa lyfter idag fram fysisk aktivitet, sund kost, måttlighet med alkohol och tobak men säger inget om kontakt med naturen. Detta trots att det finns många belägg för att naturupplevelser kan sänka vårdkostnaderna. Många menar att inom en snar framtid kommer läkare ordinera naturvistelse istället för mediciner. Vistelse i gröna miljöer kan minska stress, stärka immunförsvaret, förbättra kognitiva funktioner, förhöja humöret och skydda mot psykisk ohälsa - och allt detta kan uppnås helt utan biverkningar!

Forskningsresultat

Nedan finns korta beskrivningar av ett antal vetenskapliga resultat som tydligt styrker värdet av vistelse i naturen:

Qing Li, immunolog vid Nippon Medical School i Tokyo, har i studier visat att trädens aromatiska ämnen aktiverar cellerna i vårt immunsystem. Träd utsöndrar aromämnet *fytoenon* vid beröring för att skydda sig mot ohyra och samma sak sker när människor tar på ett träd. Ämnet ökar människokroppens naturliga "mördarsceller" vilka är försvarsceller i de vita blodkropparna som bland annat har till uppgift att förstöra cancerceller. Studier genomförda i japanska skogar har visat att efter tre dagar i skogen aktiveras mördarcellerna. Aktiviteten ökar med upp till 50 % och effekten kvarstår i upp till 30 dagar.

"Forest Bathing Enhances Human Natural Killer Activity and Expression of Anti-Cancer Proteins"

Matilda van den Bosch, läkare och doktor i landskapsplanering med folkhälsoinriktning, har genomfört studier som visar på samband mellan biologisk mångfald, specifika artförekomster och människors hälsa. Kanske det i framtiden kan komma råda om vilka träd som ger vilka typer av terapeutiska fördelar? Andra av Boschs forskningsresultat visar att barns tidiga utveckling påverkas positivt av vistelse i gröna miljöer.

"Different types of urban natural environments influence various dimensions of self-reported health"

Gregory N Bratman, Gretchen Daily m.fl., verksamma på Stanford University, har kunnat påvisa att vistelse i naturen har en känsloregerande effekt och leder till minskad *rumination*. Rumination innebär grubblande och ältande med upprepade tankar som kretsar runt negativa aspekter av jaget vilket är en riskfaktor för depression. Dessa studier studie bekräftar det samband som finns mellan urbanisering och ökad psykisk ohälsa - orsakssambandet är dock inte helt bevisat då samband inte behöver vara detsamma som orsak. I naturen upplever många att de får kontakt med något större än en själv, en teori kopplad till detta är att när fokus flyttas från jaget minskar ruminationen.

"The benefits of nature experience: Improved affect and cognition "

Roger Ulrich, professor i arkitektur vid Chalmers universitet, visade i en uppmärksamstudie från 1984 att sjukhuspatienter som kunde se natur utanför fönstret återhämtade sig snabbare och upplevde mindre smärta, de behövde också mindre mängd smärtstillande medicin.

View through a window may influence recovery from surgery"

Yoshifumi Miyazaki, professor i miljövetenskap på Chibauniversitetet i Tokyo, hävdar genom sina studier att människan är gjord för att leva i naturen eftersom hjärnan blir lugn och avslappnad i skogen, i stadsmiljö är den mer aktiv och uppe i varv. Han har i studier visat att aktiviteten i det parasympatiska medvetandet ökar med mer än 50 % i skogen jämfört med i stadsmiljö. Kortisol som är ett vakenhetshormon som utsöndras vid stress, minskar med 12 % av att sitta stilla i naturen jämfört med att sitta stilla i staden. I staden aktiveras kroppens naturliga alarmsystem så att hjärtat slår snabbare.

"Combined Effect of Walking and Forest Environment on Salivary Cortisol Concentration"

Terry Hartig, professor i miljöpsykologi vid Uppsala universitet, har visat genom studier att naturen kan gynna återhämtning. Människor som dagligen vistas i naturmiljöer återhämtar sig snabbare och mer fullständigt från naturens krav, vilket skapar skydd mot psykisk och fysisk ohälsa. Naturen kan hjälpa oss att stå emot mental utmattning och kan underlätta vår förmåga att lära nya saker. När människan blir lugn och kan låta tankarna vandra fritt i gröna miljöer återfår hon förmågan att fungera effektivt i kognitiv mening genom ökad koncentration och minnesförmåga.

"Tracking restoration in natural and urban field settings"

Stephen och Rachel Kaplan, professorer i psykologi vid University of Michigan, är upphovspersoner till den välkända teorin om "restorativa miljöer" som går ut på att det räcker med en "*lätt uppmärksamhet*" under vistelse i naturen, ett tillstånd som de även kallar för "*fascination*". Kaplans menar att när man vistas i naturen kan man låta uppmärksamheten upptas helt av landskapet och eftersom denna uppmärksamhet är ursprunglig för människan sker den utan ansträngning. Den "*riktade uppmärksamheten*" som människan använder vid koncentrationsarbete kräver ständig ansträngning. I stadsmiljö måste vi hålla koll på trafiken och möts ständigt av okända ljud och dofter medan vistelse i naturen inte kräver samma uppmärksamhet och våra sinnen får vila - Kaplans menar att det är detta fenomen som leder till återhämtning.

"The restorative benefits of nature: Toward an integrative framework"

Andreas Meyer Lindenberg, psykiater och professor vid Heidelberg University, har forskat på stress kopplat till stadsliv. Hans studier har visat på större aktivitet i amygdala hos människor boende i städer och att graden av aktivitet påverkas av storleken på staden man lever i. Amygdala är den delen i hjärnan som signalerar fara och aktiviteten är starkt förknippad med ångest, skam och oro. Hos människor som bodde på landet var amygdala knappt märkbart aktiverad. Även människor som vuxit upp på landet men flyttar till en stad visade sig ha en fortsatt generell lägre aktivitet i amygdala än de som vuxit upp i stadsmiljö. En hyperaktiv amygdala kan vara det som gör oss mottagliga för ångesttillstånd och depression vilket är allt vanligare hos människor som bor i städer. Meyer menar att grönytor i städer bör få en viktigare roll i processen att göra städer sundare för människan, eftersom det även finns en stark koppling till mängden gröna miljöer man exponeras för och graden av psykiskt välmående.

"City living and urban upbringing affect neural social stress processing in humans"

Birgit Elands m.fl. medlemmar i Forest and Nature Conservation Policy Group vid Wageningen University & Research, har forskat kring gröna miljöer och ofrivillig ensamhet. I studier har de visat att god tillgång till gröna miljöer kan motverka ensamhet och dess negativa effekter såsom hjärt- kärlsjukdomar, stroke, demens, övervikt och förtida död. Urbanisering har fått ensamheten att växa hos befolkningen vilket på många sätt är motsägelsefullt då städer samlar många människor på samma plats. Utevistelse i gröna miljöer tenderar i allmänhet att underlätta social interaktion hos människan och leder även till spontana samtal och möten med grannar och bekanta. Att enbart observera andra människor på avstånd kan också ge upplevelsen av att vara en del av ett sammanhang.

"Promoting social cohesion and social capital increasing wellbeing"

WHO beskriver i sin rapport *"Urban green spaces and health - A review of evidence"* från 2016, att gravida kvinnor är en av de grupper som har störst nytta av gröna ytor i stadsmiljö utifrån påvisade samband mellan barnets födelsevikt och kvinnans närhet till grönområden. Låg födelsevikt är förknippad med spädbarnsdöd och sämre hälsa livet igenom. I vissa studier är sambandet starkast bland kvinnor i grupper med lägre socioekonomisk status. [länk](#)

Natur- och kulturvärden

Gårdstunga kyrka intill Kävlingeån

Foto Ulf Axelsson

Ordet *Naturmiljö* syftar ofta på ett landskap som är helt opåverkat av människan. Motsatsordet är *kulturmiljö* där landskapet är skapat av människan. Men i verkligheten finns det ingen skarp gräns mellan natur- och kulturmiljöer utan de är sammanvävda i både tätorter och landskapet utanför. Utan mänsklig påverkan skulle nästan all markyta i Sverige vara täckt av skog. Endast strandängar, kalfjäll och vissa myrar är naturligt trädfria - all övrig öppen mark är därmed skapad av människan. Varje bedömning kring vad som upplevs vara natur respektive kultur är därför högst personlig.

Inom planering har dessa värden under lång tid hanterats separat, genom att kulturmiljövården främst fokuserat på bebyggelse och lämningar i odlingslandskapet, medan naturvården värvat om ekologiska värden. Förståelsen för att båda aspekterna ofta behöver värnas inom samma fysiska områden har dock ökat. Idag inser fler att det finns naturvärden i utpräglade kulturmiljöer, såsom städer, precis som det finns kulturmiljövården i utpräglade naturmiljöer, såsom skogar.

Det intima sambandet mellan natur- och kulturmiljö innebär även att många arter är knutna till de kulturlandskap som människan format under århundraden. Men parallellt med människans alltmer effektiva sätt att bruka jorden och skogen har samtidigt allt mindre livsutrymme lämnas kvar åt växter och djur. Den främsta orsaken till att så många arter är utrotningshotade idag beror på att deras livsmiljöer förvinns eller försämras, såsom fallet med de alltmer sällsynta betesmarker och slåtterängar som tidigare var mycket vanliga i det Skånska kulturlandskapet.

Människor som vill uppleva landskapet under utflykter skiljer oftast inte på natur och kultur, utan det är istället helheten som efterfrågas och uppskattas. Både natur och kulturvärden har alltså betydelse för att det ska uppstå rekreativa värden. Landskapets

Ekosystemtjänster i odlingslandskapet

Odlingslandskapets ekosystemtjänster är en grund för vår matproduktion och livsmiljö. Aktiva lantbrukare är en förutsättning för att odlingslandskapet ska kunna leverera ekosystemtjänster till oss människor.

Rekreation och turism

Odlingslandskapets variation uppskattas av många människor, vilket ger god livskvalitet och skapar förutsättningar för turism och annat företagande på landsbygden.

Vattenrening och naturlig vattenreglering

När vattnet rinner genom mark eller växtlighet fångas och bryts oönskade ämnen ner. God markstruktur bidrar till att jorden tillfälligt kan magasinera mer vatten till nytta för både växande grödor och omgivningen. Våtmarker hjälper till att fördröja vattnets flöde i landskapet och dämpar höga flöden.

Skadedjursbekämpning

Genom att gynna nyckelpigor, jordlöpare och spindlar, som är naturliga fiender till skadedjur, kan angrepp på grödor förbyggas. På så sätt kan också användning av växtskyddsmedel minska.

Kulturarv

Lämningar och spår berättar om hur olika landskap har brukats, ger förklaring och koppling bakåt i tiden. Det kan vara odlingsrösen, diken, fågator, terrasser, stenmurar, ängslador eller husgrunder. Hamlade träd, alléer, slätter- och betesgynnade växter och djur är vårt biologiska kulturarv.

Bördig jordbruksmark

Jordbruksmark har formats under århundranden genom påverkan från betande djur och människans bearbetning av marken. Dagmaskar, mikroorganismer, svampar och andra nedbrytare i jorden hjälper till att bygga upp markens bördighet. Klöver och andra kvävefixerande grödor gödslar jorden och bördiga jordar med hög mullhalt binder koldioxid från luften.

Livsmiljöer

Jordbruksmarken med omgivande landskap erbjuder en mångfald av miljöer där många arter trivs. Bryn, diken, stenmurar, odlingsrösen, vägar, trädor och åkerkanter är livsmiljöer för insekter, fjärilar, fåglar, växter och vilt. Naturbetesmarker och ängar är bland den mest artrika naturen vi har i Sverige.

Genetiska resurser

I odlingslandskapet finns husdjur, odlade växter och vilda arter med egenskaper som har anpassats för att klara sig i sin miljö. Deras gener kan ha betydelse för vår framtida livsmedelsförsörjning, för att utveckla nya friska och produktiva grödor eller få fram odlingsmetoder som fungerar i ett förändrat klimat.

Livsmedel och energi

I odlingslandskapet produceras i stort sett alla livsmedel och foder som djur och människor äter. Dessutom kan jordbrukets produkter användas till bioenergi, som material att bygga med och mycket annat. För leverans av livsmedel och energi krävs, förutom friska ekosystem, aktiva lantbrukare.

Pollinering

Vilda pollinatörer som humlor och solitärbin samt honungsbin har en nyckelroll för att ge större, jämnare skördar med bättre kvalitet för grödor som klöverfrö, äpplen och oljeväxter. En rik och varierad växtlighet i åkerkanter, bryn och på betesmarker är viktig för att pollinatörerna ska ha en jämn tillgång på pollen och nektar under året.

natu-4260-ekotjanster-odlingslandskapet-uppslagutskrift.pdf (naturvardsverket.se)

Skogen är ett mycket uppskattat utflyktsmål men även odlingslandskapet har mycket att erbjuda. Odlingslandskapet är öppet och erbjuder många vackra vyer med stor variation. Lämningar och spår berättar om hur olika landskap och miljöer har brukats och använts och ger förklaringar och kopplingar bakåt i tiden. Här finns ett rikt kulturarv med odlingsrösen, stenmurar, diken, fågator, ängslador och husgrunder. Där finns även hamlade träd, alléer, slätter- och betesgynnade växter och djur. När natur berättar om kultur benämns detta ofta som "grönt kulturarv" eller "biologiskt kulturarv".

Pilevall. Foto Paul van de Velde [länk](#)

För vidare läsning: [Träd som biologiskt kulturarv](#) | [Riksantikvarieämbetet \(raa.se\)](#)

Kyrkogårdar

Kyrkogårdar är som öppna historiska arkiv och innehåller mycket rika kulturmiljöer; där finns ett biologiskt, botaniskt, arkitektoniskt, religiöst och etnologiskt kulturarv. De är också mycket skickligt och omsorgsfullt förvaltade. Men så som vi känner dem idag har de inte alltid sett ut. Det var först från slutet av 1700-talet som begravningsplatser började anläggas efter estetiska ideal med geometrisk planlösning i form av kvarter, gångsystem och planteringar såsom trädkransar och alléer. Träden syftade till att dämpa den ohälsosamma miljö som kyrkogårdarna ansågs vara genom sin sundhet och lummighet.

Variation är en viktig nyckel till ett rikt växt och djurliv men också kontinuitet. När en naturmiljö har funnits länge på samma plats har antalet arter samlas på genom åren och också kunnat leva kvar. Så är fallet med de flesta av de skånska kyrkogårdarna. Många av kyrkorna och omgärdande miljöer har rötter ända från medeltiden och innehåller en variation av byggnader, träd, buskar, blommande växter, murar och stenkonstruktioner som utgör både mat och livsrum för olika djur och växter. Där växer ofta många äldre ädla lövträd med höga naturvärden såsom ask, lind, skogslönn, ek och bok. På trädens bark växer mossor och lavar som ofta är beroende av sol och öppenhet och av näringsrikt damm från åkrar eller grusvägar. Många arter är sällsynta och har kunnat leva kvar när andra försvunnit i ett förändrat landskap. Äldre träd kan också ha håligheter i stam och grenar och där kan fåglar häcka och fladdermöss sova om dagen.

Dessa värden finns också inne på tätorternas kyrkogårdar. För boende i städer utgör de för många det närmaste grönområdet. Hit har alla tillträde och många besöker därför miljöerna utan att ha anhöriga begravda där. Det är oftast tyst och fridsamt på en kyrkogård och det estetiska värdet och den stora omsorgen om platsen uppskattas av många.

Blå värden

Rönne å, Stockamöllan

Foto Håkan Sandberg

Det är lätt att grönstruktur reduceras till enbart en företeelse på torra land men ytvatten i hav, sjöar, åar, bäckar, våtmarker, mossar och kärr räknas också till grönstruktur. Blåstrukturer går dock att särskilja ur begreppet grönplanering och ibland förtydligas vattnets betydelse genom begreppet "*grönblå planering*". Vegetation finns det dock gott om även i vatten - det blå är faktiskt ingenting annat än en reflektion av himlen - under ytan är det grönt och därför kan även vattenmiljöer ses som en självklar del av grönstrukturens värden.

Ekosystemtjänster i sötvatten

Sötvattens ekosystem är livsviktiga för människor, djur och natur. De bidrar med allt från försörjande ekosystemtjänster som dricksvatten, till stödjande och reglerande tjänster där två exempel är livsmiljöer för olika arter och vattenrening. Sötvattensmiljöer bidrar även till kulturella ekosystemtjänster i form av rekreation och inspiration.

Primärproduktion

i form av alger och andra vattenväxter är föda för växtätare och tillför energi via fotosyntesen. De är ofta mikroskopiskt små men utgör grunden för sötvattens hela ekosystem.

Livsmiljö

Den varierande miljön som uppstår där land och vatten möts skapar gynnsamma livsmiljöer för många arter och bidrar till hög biologisk mångfald.

Vattenrening

Sjöar, vattendrag och våtmarker har en naturligt renande effekt på vattnet. Växtligheten i området närmast vattnet hjälper också till att filtrera och rena.

Flödesutjämning och vattenmagasinering

Dessa två egenskaper hos våtmarker, sjöar och vattendrag bidrar bland annat till att minska risken för översvämningar.

Forskning och utbildning

bidrar till att utveckla vår förståelse för naturen och ger oss viktig kunskap för en hållbar utveckling.

Livsmedel

såsom fisk, skaldjur och dricksvatten.

Naturupplevelser

i form av exempelvis fiske och bad bidrar till livskvalitet, folkhälsa och turism.

Havs
och Vatten
myndigheten

[ekosystemtjanster-i-sotvatten-hires.jpg \(4945x3528\) \(havochvatten.se\)](#)

Unika ekosystemtjänster

Vatten har helt unika egenskaper och alla levande organismer vi känner till idag är beroende av vatten. Vatten i naturlandskapet bidrar till reglering av övergödning och rening av giftiga ämnen. Sjöar, vattendrag och våtmarker bidrar även till flödesutjämning och skyddar mot översvämning.

Sötvatten är utan tvekan världens viktigaste livsmedel och vattenhabitatet bidrar till större biologisk mångfald och viktiga livsmedel som fisk, skaldjur och alger. Människan nyttjar vattenmagasin till bevattning och industriell tillverkning. Vatten används för att framställa mat och dryck, kläder, mobiltelefoner, bilar och böcker. Vi använder vatten för att odla och laga mat, städa, duscha och spola i toaletten. Vi får el och värme från vatten och vatten förflyttar både människor och varor.

Vatten ger oss många nyttor i vardagen som de flesta av oss antagligen inte ens reflekterar över. Utöver att vi måste ha dricksvatten förknippar många den största nyttan av vatten med rekreation. De allra flesta har någon gång besökt en sjö eller en å för en avkopplande promenad, fisketur eller för ett svalkande bad. Det är också en generell uppfattning att sjöar, vattendrag och närliggande miljöer är vackra. Nära tillgång vill vattenmiljöer bidrar till ökad fysisk aktivitet och tack vare strandskyddet och allemansrätten finns i Sverige stora möjligheter till vattennära rekreation såsom att åka båt, fiska, åka skridskor, paddla, surfa, snorkla, dyka och ha möjlighet till fågelskådning.

Mycket av det svenska kulturarvet finns i anslutning till vatten eftersom man historiskt varit beroende av närhet till vatten för tillgång till fiske och dricksvatten. Kulturarv i anslutning till svenska sjöar och vattendrag består bland annat av kvarnar, luckdammar och byggnader såsom tvättstugor och badhus. Det finns även ett stort kulturarv i form av målningar, skulpturer, teaterpjäser, operor, sånger och dikter som inspirerats av blanka sjöar, porlande bäckar och brusande forsar. Naturen är en stor källa till konst och kommer fortsätta inspirera till framtida storverk - inspiration räknas till de kulturella ekosystemtjänsterna.

*Det är skimmer i molnen och glitter i sjön,
det är ljus över stränder och näs*

"Fors under gammal stenbro", 1884. Anders Zorn.

Öppen dagvattenhantering

Till blåstruktur räknas även lösningar för öppen dagvattenhantering såsom anlagda våtmarker, fördröjningsdammar, infiltrationsstråk och regnträdgårdar. Dagvatten är tillfälligt förekommande avrinnande vatten på markytan och utgörs av regn, snö, hagel eller uppträngande grundvatten. Under naturliga förhållanden tränger det mesta av dagvattnet ner i marken. Men i tätortsmiljöer med många hårdgjorda ytor bildas ofta större volymer av ytaavrinning med ett snabbare avrinningsförlopp. Dagvatten är också ofta förorenat vilket skapar ett behov av reningsåtgärder. Dagvattenhantering kan ske i slutna och dolda system men genom att synliggöra dagvattnet kan en mer hållbar och rekreativ miljö skapas. Samtidigt som avrinnande vatten fördröjs och renas skapas ett bättre lokalklimat och genom god gestaltning kan öppna lösningar tillföra många mervärden.

Kanoter intill Rönne å

Foto Christofer Borg Mattison

Upplevelsevärden

Ju fler upplevelsevärden det finns i ett grönområde desto attraktivare blir det för människors utevistelse. Till de vanligaste aktiviteterna i närmiljön hör promenader, vandring, avkoppling, trädgårdsarbete, cykling, vara ute med barn, vara ensam, sola, njuta av stadsmiljön och bada i sjö eller hav. Den aktivitet som människor mest av allt önskar att ägna sig åt är naturutflykter, medan motionsaktiviteter är de som oftast blir av. Svensk forskning från SLU med Patrik Grahn, professor i landskapsarkitektur, i spetsen har pekat ut åtta upplevelse kvaliteter som behöver finnas i gröna miljöer för att de ska erbjuda alla de hälsoeffekter som det finns potential för såsom återhämtning, sociala aktiviteter, rörelse och lek.

Åtta karaktärer hos hälsofrämjande gröna miljöer:

- **artrikedom/variation:** miljön erbjuder många olika sinnesintryck och det finns mycket att studera med en mångfald av växter och djur.
- **vildhet:** platsen känns opåverkad av människan. Vegetationen ser ut att växa okontrollerat och stigar ser inte anlagda ut.
- **rymd:** området är så stort att det känns som att komma in i en annan värld.
- **rofylldhet:** miljön känns ren och ostörd och man kommer ifrån buller och aktiviteter. Här hörs bara kvitter från fåglar, vind och vatten.

- **lekfullhet/viste:** omslutna, trygga och mindre offentliga platser med plats för enskildhet eller lek. Man får röra sig som man vill och det finns mycket att upptäcka.
- **grönt torg/allmänning:** mötesplatser i form av stora gröna ytor för idrott, fester och andra evenemang. Miljön är robust och tålig med skyddande läplanteringar.
- **samvaro/festlighet:** Platsen ger möjlighet till möten mellan människor. Det finns gott om aktiviteter och upptåg i en trygg och intim miljö, man kan delta eller bara betrakta.
- **kultur:** miljöer som visar tidens gång, innehåller element som funnits på platsen länge eller historiska spår av byggnader, konst, fontäner och strukturerade planteringar.

Vidare läsning: "Landscapes in our minds: people's choice of recreative places in towns"

Storlekens betydelse

Fyra av upplevelsevärdena är knutna till städernas större grönområden. Det finns en kritisk gräns där alltför små grönytor inte kan uppfylla alla 8 eftertraktade upplevelsevärden med följden att vissa hälsoeffekter går förlorade. Vildhet, artrikedom, rymd och rofylldhet hänger alla samman med större grönområden. Storlek kan sägas vara en kvalitet i sig och därmed är kvaliteten känslig för ökad bebyggelse och förtätning.

"Vår forskning visar att ju fler av de åtta komponenterna som finns nära där man bor, desto oftare går man ut och desto längre stannar man ute. Och desto bättre mår man."

Professor Patrik Grahn, 2019

citat från tidningen Arkitekten

Närhetens betydelse

Även avståndet mellan hemmet och närmaste grönområde är av stor betydelse då närhet är en förutsättning för att gröna miljöer ska nyttjas tillräckligt ofta. Världshälsoorganisationen WHO tog 2016 fram rapporten *"Urban green spaces and health"* och där lyfts forskning fram som visar på att människor som bor i stadsmiljöer med mycket växtlighet är mindre stressade, lever längre och har lägre risk för hjärt-kärlsjukdom, högt blodtryck, typ 2-diabetes och mental ohälsa än de som bor i områden med mindre grönska.

Generellt gäller att desto kortare avståndet är till ett grönområde desto oftare besöks det. Förutom närheten vid bostäder är det också viktigt att ha grönområden nära platser för sysselsättning såsom skolor och arbetsplatser. Även gröna utsikter när vi befinner oss inomhus har betydande effekt på människors välmående. WHO uttalar i sin rapport från 2016 att alla människor bör ha ett grönområde på minst 0,5 ha inom ett avstånd på 300 meter, vilket motsvarar en promenad på 5-10 minuter.

Friluftsliv

Naturvårdsverket definierar friluftsliv som vistelse i naturen på allemansrättslig grund utan krav på tävling eller behov av särskilda anläggningar eller motorkraft. Främsta syftet med friluftsliv är att få naturupplevelser och fysiskt och psykiskt välbefinnande. Friluftsliv innebär också ett miljöombyte med möjlighet att komma ut från städerna och uppleva landsbygden. Allemansrätten är en viktig förutsättning som stödjer möjligheterna och tydliggör skyldigheterna för människors vistelse i naturen.

Människor behöver tillgång till friluftsområden av viss storlek för att kunna uppleva specifika värden som är beroende av yta. Ofta går dessa värden inte att uppleva i grönområden som finns inne i tätorter. Som nämnts ovan gäller det särskilt upplevelsevärdena *vildhet, artrikedom, rymd* och *rofylldhet*.

Friluftslivsplanering

Friluftslivet ger oss hälsa, förståelse för naturen och bidrar till regional utveckling. Så många som möjligt ska ha nära till naturen – 69 (211)
oavsett vem man är och var i Sverige man bor. Attraktivt friluftsliv och naturturism handlar mycket om information, närbarhet, framkomlighet, upplevelsekvaiteter och service. Särskilt viktigt är att utveckla närbarhet med kollektivtrafik, cykel och gång för att stärka en hållbar mobilitet och minska påverkan på miljön.

Natur som är tillgänglig på olika sätt och som har en viss kvalité är grundförutsättningar för friluftslivet. Att binda samman friluftsområden och tätorter med varandra är därför viktigt både för de lokala invånarna men också för att skapa möjligheter för naturturism där besökare kan nyttja kollektivtrafik. Eftersom områden kan sträcka sig över kommungränser bör friluftsområden planeras genom samverkan med andra grannkommuner.

Friluftsliv för alla

Begreppet friluftsliv väcker många olika associationer. Utifrån naturvana och syfte med att ta sig ut i skog och kan människor delas upp i fem kategorier av "naturkonsumenter". Indelningen är inte vetenskaplig utan har tagits fram genom djupintervjuer inom Boverkets projekt "*Landskapets upplevelsevärden*". För ett välutvecklat friluftsliv kan dessa kategoriseringar vara lämpliga att utgå ifrån för att lyckas med att erbjuda något för alla.

- **Naturnovisen** är ovan vid naturen och håller sig till utmärkta slingor och stigar. I gruppen ingår människor som har begränsad vana, tradition eller möjlighet att vistas i naturen.
- **Skogsmullen** är van vid naturen och besöker den ofta i sällskap med familj och vänner. De söker en kombination av lättillgänglig och orörd natur, samtidigt som de vill kunna använda ordnade grillplatser upptäcker de gärna naturen utanför leder.
- **Den hängivna naturvandraren** har stor naturvana, känner sig trygg i skogen och räds inte att övernatta där. Denna grupp besöker helst stora skogsområden där de kan uppleva tystnad, orördhet och vandra långt.
- **Den aktivitetsinriktade** ser naturen som en stor träningsarena. Denna kategori behöver stora och ibland iordningställda ytor för att kunna ägna sig åt ridning, cykling, fiske, klättring, löpning och orientering.
- **Den professionella naturkonsumenten** har ofta ett uttalat mål för sina utflykter såsom att uppleva orrspel, upptäcka fjärilar eller jaga. Gruppen söker sig till områden med stora naturvärden och har ofta ekologi och biologi som specialintresse. I kategorin ingår biologer, fältbiologer, ornitologer, botaniker, jägare m.fl.

Varje människa har något att lära sig av vistelse i gröna miljöer och bland de med störst nytta av grönstrukturens pedagogiska värden finns barnen. Tidig naturkontakt lär barnen att läsa av naturen och utveckla känslomässiga band till den. Den som känner vördnad inför naturen tar också ofta väl hand om den - att erbjuda barn kvalitativa gröna miljöer kan därför ses som en investering i hållbar samhällsutveckling. Barn och unga under 18 år utgör så mycket som en femtedel av Sveriges befolkning så det är välinvesterade satsningar.

Enligt FN:s barnkonvention har alla barn rätt till en god uppväxtmiljö och forskning visar tydligt att den fysiska omgivningen har stor betydelse för barns utveckling, välmående och lärande. Barn lär genom lek och den utvecklar deras fantasi, kreativitet och sociala förmågor. Utevistelse leder till ökad fysisk aktivitet vilket har stor betydelse för barns kroppsuppfattning, motoriska utveckling samt kognitiva förmåga. Barn och unga behöver utrymme och söker sig till utemiljöer som erbjuder fysiska utmaningar och kompis-kontakter.

Lek uppstår där barn möts. Det är därför viktigt att tillgodose behovet av mötesplatser i planering och utformning av de miljöer där barn lever, bor och vistas. De utemiljöer som barn har störst chans att utnyttja i vardagen är platser närmast hemmet samt skol- och förskolegårdar. Även allmänna grönytor i anslutning till skolans och förskolors utemiljöer har betydelse för fler tillfällen med längre utevistelse.

Det är alltså av mycket stor vikt att utveckla bra utemiljöer som bidrar till grundläggande hälsa och omvärldsförståelse. Här kommer några fler anledningar till varför gröna miljöer är viktiga för barn:

- En hög grad av utevistelse verkar förebyggande på både övervikt och benskörlighet. Skelettet behöver byggas upp före puberteten för att hålla hela livet. En stark benstomme bildas när barn både kan accelerera och stanna tvärt och det

- Utevistelse i gröna miljöer bidrar till bättre nattsömn och koncentrationsförmåga. Undervisning som växlar mellan inne- och uteaktivitet tenderar att ge både högre och fler godkända betyg men också mer bestående kunskaper.
- Rymliga gröna miljöer ökar antalen tillfällen för samspel mellan olika åldrar och kön.
- Grönare skolgårdar innebär fler typer av aktiviteter som gör att barn med olika intressen och behov bättre får plats i leken.
- Grönska förbättrar ofta det sociala klimatet och gör det lättare för barn att samarbeta och komma överens.
- Samband mellan teori och praktik kan studeras. Teknik för ekosystemtjänster såsom öppen dagvattenhantering kan ge tillfälle till både lek och experiment.
- Olika biotoper och naturmiljöer bidrar med flora och fauna att studera.
- Inhämtat naturmaterial kan utgöra pedagogiskt underlag i ett stort antal skolämnen.
- Sand, jord, gegg, grus, vattenpölar, rännor och kanaler, is och snö, grenar, kottar, pinnar, stenar och löv är naturmaterial som lockar till lek och socialt umgänge.

Lekens drivkrafter

Barn behöver lekar som får dem att pröva sitt mod och bedöma risker. Det bidrar till ökad självkännet och självkänsla. Skrubbsår och blåmärken kan därför ses som en rättighet. Att söka gränser för sin förmåga är en av lekens största drivkrafter. Det handlar om möjligheten att med "skräckblandad förtjusning" ta sig an fysiska risker, men också om social dynamik mellan barn och i förhållandet till vuxna, där barn som enskilda och grupp får en chans att hitta sina gränser.

Ellen Beate Hansen Sandseter, professor vid *Queen Margaret University*, har beskrivit hur barn använder sig av möjligheterna till kalkylerat risktagande och sammanfattat dem i sex punkter:

1. utforska höjder (*klättra, klänga, hoppa, balansera*)
2. uppleva hög fart (*springa, gunga, glida, cykla, skejta*)
3. utforska gränser för vad som är farligt (*eld, is, vatten*)
4. testa vanliga verktyg (*tälja, hugga, såga*)
5. kämpa (*tävla, slåss med pinnar, brottas*)
6. testa vara själv (*gömma sig i, dra sig undan*)

För vidare läsning:

["Children's Risky Play from an Evolutionary Perspective: The Anti-Phobic Effects of Thrilling Experiences"](#)

Utformning och växtval

Natur är intimt förknippad med fantasi och rollekar och triggat barn till lekfull rörelse där de hoppar, klättrar, klänger och balanserar. Lek och utforskning av miljön och de naturmaterial som finns tillhands är en viktig del för att platsen ska upplevas som barnens egen. I en lummig, rymlig och varierad miljö, som växlar mellan stora öppna ytor och ytor med träd och undervegetation, uppstår en dynamik som får leken att växla mellan fartfyllda och mer lugna platsbundna lekar. Höjdskillnader är också oemotståndliga för barn, med en varierande nivåskillnad med trappor, slänter, utsiktsplatser och lågpunkter skapas rumslighet och

lockelse till fysiska utmaningar. Om dessa kriterier uppfylls tenderar barnens fysiska aktivitet att öka samtidigt som barnen får ett automatiskt solskydd. 72 (211)

Barn vistas mycket ute på platser där de exponeras för kraftigt solljus. En medveten planering av barns utemiljöer kan på ett avgörande sätt inverka på både fysisk aktivitet och UV-exponering. Attraktiva lekredskap såsom sandlådor och gungor under skuggande träd kan utlösa ett omedvetet solskydds beteende. Skuggiga platser ger förutom solskydd också möjlighet till svalka.

Tidigare nämndes att grönska tenderar att få barn att komma bättre överens. Det är därför en bra idé att placera vegetation intill platser där många barn skall samsas, exempelvis vid sportytor och entréer.

Eftersom slitaget i barns lekmiljöer är särskilt stort är ett anpassat växtval mycket viktigt. Arter som skjuter nya skott från både grenar, stam och bas tål att grenar bryts av och används i leken. Arter med fruktsättning ökar chansen att få se djurliv. En tät flerskiktad vegetationen skapar en bra lekmiljö på en relativt liten yta. Låga och klätternvänliga buskträd blir lätt till en skog ur barnets perspektiv. Med rätt artblandning bildas täta bryn mot omgivningen, samtidigt som insidan består av spännande hålrum, tunnlar och vindlande stigar.

Skötsel aspekter

Det är lämpligt att anpassa skötselåtgärder till barnets ögonhöjd. Lågt sittande grenverk ger barn möjligheter att iaktta hur blad spricker ut på nära håll, de kan dela en blomknopp med fingrarna, plocka och smaka på sura bär och njuta av mogen frukt. Utomhus är en av få platser där barn får påverka helt fritt, de kan sätta egna spår och skapa sina egna världar. Vegetation och löst material stimulerar fantasin och barn kan sätta egna spår genom att bygga kojor, barkbåtar och rista i sten. Det är dock lätt hänt att ogenomtänkta skötselinsatser ödelägger dessa typer av möjligheter; låga grenverk är i vägen för den som är fullvuxen och halvfärdiga kojor ser skräpiga ut.

Förvaltare som inser dessa aspekter har lättare att respektera barns lek och städar inte bort spåren mer än nödvändigt.

Barriäreffekter

Nedan presenteras ett antal barriäreffekter som kan göra grönstrukturen mindre tillgänglig för människor men också utgöra hinder för arters rörelsemönster och spridningsförmåga. I en välutvecklad grönstruktur krävs insatser som bryter, överbryggar eller dämpar barriäreffekterna i så stor mån som möjligt.

Stambanan skär rakt igenom Eslöv

Foto Christoffer Borg Mattisson

Fysiska barriärer

Järnvägsundergång Marieholms station

Foto Håkan Sandberg

Det finns ett flertal fysiska barriärer och strukturer i landskap och tätorter som verkar begränsande, såsom trafikflöden, industriområden, åkermark och vattendrag. Värt att påpeka är att för vissa växter och djur kan trafikinfrastruktur och vattendrag samtidigt fungera som viktiga kommunikations- och spridningskorridorer. För människors framkomlighet kan effekten av fysiska barriärer dämpas med exempelvis broar, tunnlar och trygga övergångsställen i tätorter och med beträdd längs åkermark. Djuren kan behöva faunapassager i form av vägtunnlar och ekodukter samt att vandringshinder i vattendrag behöver plockas bort. Ofta kan passagelösningar kombineras för både människor och djur.

Odlingslandskapets ofta vidsträckta fält med monotona livsmiljöer utgör en barriäreffekt som kan minskas genom att utveckla gröna korridorer eller ekologiska grönstråk mellan större vegetationsområden. Dessa korridorer behöver inte nödvändigtvis vara helt sammanhängande då många arter kan passera mindre miljöer som inte är optimala för arten. Gröna korridorer tvärs över fält och åkrar gynnar även rekreativa värden om de samtidigt tillgängliggörs för människor. Så länge vissa sträckor kan ske via befintliga gång- och cykelvägnät, behöver inte heller rekreativa grönstråk bestå av helt sammanhängande grönstruktur för att fungera barriärbrytande.

Psykologiska barriärer

Det finns även psykologiska barriärer där exempelvis upplevelsen av lukt, ljus, buller kan utgöra hinder. Kulturskillnader, mänskliga föreställningar och känslor såsom otrygghet kan också påverka grönstrukturens tillgänglighet. I Sverige är naturen ganska ofarlig, medan den i många länder förknippas med farliga djur, giftiga växter eller rester av utplanterade minor. Det kan finnas en upplevelse om att inte höra till ett sammanhang och därmed att man inte är välkommen. Det kan finnas ryktesspridning om platser som bör undvikas eller rädslor som att inte korsa en park nattetid eller att inte springa på ett löpspår ensam i mörkret. Avlägsna och folktomma platser upplevs generellt som skrämmande. Dålig uppsikt är också en vanlig otrygghetsfaktor. Generellt är det viktigt att involvera brukarna kring psykologiska barriärer, det kan bland annat göras genom dialog och trygghetsvandringar.

Sociala barriärer

Discgolf i Trollsjöparken, Eslöv

Foto Susanne Hultman

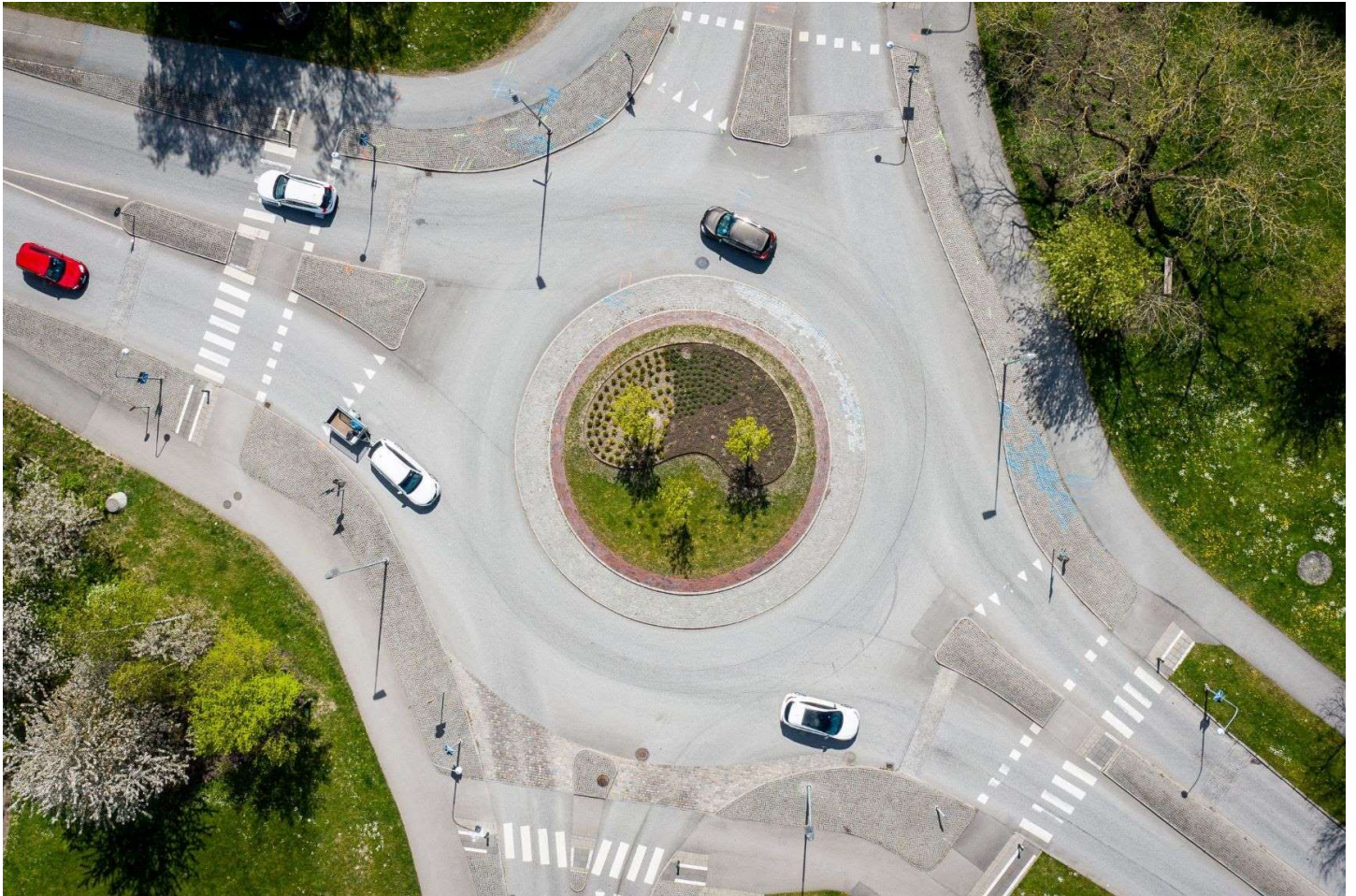
Sociala förutsättningar påverkar också människors tillgång till utevistelse i gröna miljöer. Socioekonomiskt svaga grupper såväl som personer med utländsk bakgrund har inte lika stor tillgång till fritidshus eller egen trädgård som andra grupper. Alla har inte heller tillgång till bil eller cykel för att kunna ta del av ett större utbud av naturupplevelser. Det är även kostsamt att besöka djurparker, sitta på uteservering eller hyra kanot för en dag.

Satsningar på upplevelserika grönområden och tätortsnära friluftsliv ger mervärden åt alla, vilket är en viktig aspekt när olika intressen och kostnader ställs mot varandra.

Enligt Hälsointitutets rapport från 2009 var då nästan femte svensk född utanför Sverige eller har minst en förälder som är det. Naturintresset varierar stort hos människor med utländsk bakgrund precis som hos de med svensk bakgrund. Statistiken visar dock att utrikes födda personer oftare är mindre friluftsjaktiva än personer med svensk bakgrund. Eftersom det inte går att tillskriva gruppen några övriga gemensamma nämnare är det svårt att ta reda på vad de egentliga orsakerna till dessa skillnader är. Vissa aspekter som kan gälla för delar av gruppen kan dock vara viktiga att vara medveten om för att kunna åstadkomma förändringar.

I många länder är skogarna privatägda och det finns inget som motsvarar den svenska allemansrätten. För den med en sådan kulturell bakgrund kan det finnas en ovana vid att vistas i naturen och en okunskap kring rättigheter och skyldigheter som allemansrätten medför. I andra kulturer är det centrala syftet med att träffas utomhus att umgås med familj och vänner, det är alltså inte vistelsen i naturen i sig som är det viktiga. Vissa kan därför vara helt oförstående till varför någon vill vandra ensam i skogen.

Buller

Rondell vid stadshuset, Eslöv
Foto Christoffer Borg Mattisson

Höga bullernivåer kan innebära att en annars attraktiv plats mister hela sitt vistelsevärde. Bullernivåer påverkar också människors hälsa både psykiskt och fysiskt. Negativa hälsoeffekter för människan är bland annat störd sömn, ökad stressnivå samt hjärt- och kärlsjukdomar. För djur kan konsekvenser av buller innebära minskad reproduktiv framgång, ökad dödlighet och minskad populationstäthet. Gröna miljöer som samtidigt är tysta har därför ett särskilt stort rekreativt värde och ju större och bredare ett grönområde är, desto tystare är det.

En metod för att förbättra ljudmiljöer är att bevara och utveckla grönska och samtidigt nyttja markens topografi. I urbana miljöer kan vegetationsklädd mark minska buller genom att det dämpas av det porösa ytskiktet. Tät grönska i flera skikt minskar också bullernivåer. Människors upplevelse av buller kan dessutom minskas genom att ljudkällan döljs visuellt av växtlighet men också genom att den maskeras av andra ljud med träd som rör sig i vinden, fågelkvitter eller porlande och forsande vatten.

Hot och utmaningar

Byggarbetsplats i Eslöv

Foto Håkan Sandbring

Det finns ett flertal direkta hot mot grönstrukturen såsom sjukdomar, brand, översvämning, torka och stormar. Människor kan även aktivt förändra, skada och reducera grönstrukturen genom att fälla träd, föra in invasiva arter, förgifta mark och vatten, exploatera och hårdgöra tidigare obebyggda grönytor, eller genom ensidig odling där monokulturer begränsar andra arters livsutrymme och riskerar att utarma jordarna.

En låg andel grönstruktur, eller en grönstruktur som inte skapar rätt förutsättningar, begränsar mängden ekosystemtjänster och mångfalden av livsmiljöer. I detta avsnitt beskrivs de hot och utmaningar som kommuner behöver bemöta och ta sig an gällande grönstrukturen. Detta för att på kort sikt öka människors livskvalitet och på lång sikt säkerställa att samma värden finns kvar för framtida generationer.

Minskande biologisk mångfald

Bi i arbete

Foto Ulf Axelsson

Idag minskar den biologiska mångfalden drastiskt och rödlistan över hotade arter växer med mycket oroande takt för varje år. I Sverige är var femte art rödlistad och hälften av dessa är hotade. Vildbin tillhör den allra viktigaste gruppen pollinatörer, idag är en tredjedel av dessa arter rödlistade. I Eslövs Naturmiljöprogram kan du läsa mer om rödlistade arter: [Naturmiljöprogram \(eslov.se\)](http://Naturmiljöprogram.eslov.se).

Den artutrotning som nu sker kallas av vissa forskare för det 6:e massutdöendet. Det är naturligt att arter dör ut, men inte alls med dagens hastighet.

För att skapa strukturer som gynnar goda livsmiljöer och arters spridning behövs en variation av livsmiljöer. Vi behöver även minska användandet av främmande arter. Icke inhemska växter har inte samma betydelse för insekter och småkryp då de saknar den evolutionära historik av samexistens som krävs för att arterna ska anpassa sig till varandra.

Helt nya studier gjorda i Malmös parker visade att mängden insekter och spindlar kunde vara två till tre gånger högre på inhemska träd än på icke inhemska träd. (skapa ruta)

Val av träddarter har stor betydelse för insektslivet i en stad

Vi behöver även undvika mönster av fragmentering med livsmiljöer separerade från varandra och istället stärka samband och kopplingar för att öka arters möjlighet till spridning. Idag ligger kärnområdena för biologisk mångfald i många fall som isolerade öar, att utveckla gröna korridorer som kopplar samman dessa värden är en mycket viktig åtgärd för att förebygga en omfattande utarmning av både flora och fauna.

Ljutföroreningar och biologisk mångfald

Belysning fungerar barrirärbrytande för människor som i grunden är anpassade till dagsljusförhållanden; belysning skapar ökad trygghet och välbefinnande men ökar även människors möjligheter att utöva viktiga aktiviteter både inomhus och utomhus under fler av dygnets timmar. De vetenskapliga beläggen ökar dock för att så kallade "*ljutföroreningar*" i form av artificiellt ljus har betydande ekologiska konsekvenser. För nattaktiva djurarter, såsom de flesta däggdjur, groddjur och många insekter och fåglar kan förlusten av nattmörkret leda till ökad predation, svårighet att hitta föda, ändrade konkurrensförhållanden eller att djur lockas till farliga miljöer såsom belysta vägar.

De ekologiska konsekvenserna påverkas av ljuskällans egenskaper och för att samtidigt kunna nyttja de positiva aspekterna för människan är det därför viktigt att välja belysning med anpassad effekt, riktning, ljusspridning, flimmer med mera. Även ljusets omfattning i tid och rum har betydelse. För mörkerberoende arter kan det krävas sammanhängande mörka områden eller korridorer. Vissa tider på dygnet och året kan vara kritiska för till exempel födosök, reproduktion eller förflyttning.

Himlaglim (även kallat himmelsströljus) består av ljus på himlen över städer eller andra områden med mycket belysning. Himlaglim är oftast svagt jämfört med de flesta direkta ljuskällor men bidrar ändå till att stora naturområden i och kring städerna lysas upp nattetid. De ekologiska effekterna av himlaglim är väldigt lite studerade men styrkan motsvarar ungefär densamma som månens ljus, vilket många djur har anpassat sig till. Det är därför mycket troligt att denna typ av ljutförorening påverkar arter och ekosystemfunktioner.

Vissa naturmiljöer kan vara särskilt känsliga för ljutföroreningar. De ekologiska effekterna kan bli betydande om ljutföroreningarna påverkar skyddade områden eller hotade och prioriterade arter. Åtgärder kan då krävas enligt miljöbalkens hänsynsregler liksom förordningarna om områdesskydd och artskydd.

Klimatförändringar

Klimatförändringar påverkar förutsättningarna för människor, djur och hela ekosystem. En viss mängd naturkatastrofer är oundvikligt men de förväntas öka både till antalet och i styrka. Väntat är ett klimat med fler extremväder; det kommer bli varmare, torrare och blötare och det ger följder för liv och samhällsekonomi. Samtidigt kan utarmning av ekosystem även påverka klimatet och naturens förmåga att klara klimatförändringar. Högre biologisk mångfald sammanfaller ofta med ökad sannolikhet att viktiga funktioner bibehålls även i en framtida förändrad miljö; om en art påverkas negativt av miljöförändringar kan ofta en annan art delvis ersätta dess funktion. Den biologiska mångfalden är därmed viktig för ekosystemens förmåga att klara klimatförändringar.

En reducerad grönstruktur kan förvärra problemen som följer med klimatförändringar ytterligare, medan en välutvecklad grönstruktur kan dämpa klimatförändringens effekter både på kort och lång sikt genom fler ekosystemtjänster och ökad biologisk mångfald. En välutvecklad grönstruktur skapar förutsättningar för friska hav, ett rikt växtliv och välmående jordar som kan hantera skyfall genom anpassade översvåmningsytor, sänka temperaturer, dämpa vindar samt fånga upp och lagra koldioxid - utan dessa viktiga kolsänkor skulle uppvärmningen gå ännu snabbare

Negativa effekter av klimatförändringar och förlust av biologisk mångfald är två parallella kriser där det inte alltså inte går att lösa den ena krisen utan att ta hänsyn till den andra. Åtgärder för att begränsa klimatförändringarna och anpassning till deras konsekvenser och åtgärder för att bevara den biologiska mångfalden kan i många fall samordnas för att öka synergierna.

En utveckling genom naturbaserade lösningar kommer dock inte automatiskt utan måste vara ett aktivt mål i förvaltningen. Effekterna på klimat och biologisk mångfald hanteras dock ofta skilda från varandra i samhällsdiskussionen och i förvaltningen. Att anpassa grönstrukturen för att dämpa effekterna av klimatförändringar kommer innebära stora investeringar. Men kostnaderna för en klimatanpassningsåtgärd måste vägas mot kostnaderna för att inte genomföra några åtgärder alls.

Översvämningar

Översvämningensrisken och därmed vattenkvaliteten kommer påverkas av ett förändrat klimat, men det är också ett nutida problem på grund av förändrad markanvändning, där mark som dikats ut har bebyggts och stora ytor har hårdgjorts. Högre och mer fluktuerande grundvattennivåer innebär att fler föroreningar tränger ner i marken och transporteras via dagvattenledningar, ytvatten eller grundvatten ut i vattendrag, sjöar och hav. Ökad risk för ras och skred nära vattendrag är också ett problem som till viss del kan hanteras genom stabilitetsförbättrande åtgärder där växtlighet fungerar som ett viktigt erosionsskydd.

Viktiga åtgärder för att dämpa effekterna vid skyfall är minskade hårdgjorda ytor, vegetationsytor som planeras som översvämningssytor, fördröjningsdammar och våtmarker.

Värmeböljor

Fler och längre värmeböljor kan få negativa effekter på många samhällsfunktioner, leda till ökad brandrisk och utgöra stor fara för människors allmänna hälsa. Ett varmare klimat kan förstärkas ytterligare på grund av den så kallade "urbana värmeö-effekten" också känd som "urban heat island effect" som innebär att tätbebyggda områden är varmare än sitt omland. Den byggda miljöns fysiska struktur och byggnadsmaterial lagrar värme under dagen och avger värme under natten. När svala nätter uteblir får svaga grupper såsom sjuka, äldre och barn svårt att återhämta sig från värmen. Skillnaden i temperatur mellan stad och landsbygd kan ibland vara så stor som upp till tio grader Celsius.

Grönska, parker, vatten och natur sänker temperaturen lokalt och kan bidra till att dämpa den urbana värmeö-effekten. Temperatursänkningen beror dels på skuggverkan, dels på avdunstning och transpiration från bladen (evapotranspiration) samt på effekten av avdunstning från växtbädden (evaporation). Växtlighet i flera skikt, det vill säga en mix av gräs, örter och olika stora buskar och träd ger en större volym av vegetation, vilket leder till mer avdunstning och därmed en större temperaturminskning. På samma sätt har träd med täta lövkronor mer bladmassa än träd med gles krona, och de skuggar desto bättre. Genom ett effektivt användande av stora träd kan komforttemperaturen sänkas på torg och gator där människor ofta rör sig. Träd har stor förmåga att sänka temperaturen lokalt, men även generellt i städer. Även på landskapsnivå har större skogsområden en nedkylande effekt på närliggande städer och andra fastigheter.

Svalkande och törstiga träd

Många tror att det är trädens skuggor som gör att luften svalare därunder, men det är bara halva sanningen. Temperaturen i luften sjunker också genom att trädens kronor avger stora mängder vatten, och det är i sin tur en effekt av hur törstigt trädet är. En fullvuxen lind med en krondiameter på 14 meter kan i juli månad förbruka 670 liter vatten om dagen. En del av det vattnet andas sedan trädet ut genom sina löv och bidrar på så sätt med extra skön svalka. Luften i parken kan vara hela 5 grader lägre än i kvarteren runtomkring. Temperaturskillnader får också luften att röra på sig och spridas som friska fläktar genom staden.

(skapa ruta)

Försörjningsgrad

I en värld där frågor kring länders självförsörjningsgrad hamnar allt högre upp på agendan kan en välutvecklad grönsstruktur utgöra skillnad mellan liv eller död. Ett förändrat klimat kommer sannolikt försämra möjligheten för odling i länder som idag exporterar jordbruksprodukter som andra länder gjort sig beroende av. Covid 19 har också satt fingret på hur många nationer i första hand sett till sina egna intressen i en akut kris, nästa pandemi kommer förr eller senare och ingen vet hur allvarligt den kommer drabba mänskligheten.

En rad internationella rapporter har konstaterat att dagens lantbruk behöver förändras i grunden för att klara utmaningar med klimatförändring och livsmedelsförsörjning. För att klara matförsörjningen kommes sannolikt användningen av perenna grödor med djupa rötter behöva öka; de är torktåliga, binder högre mängd kol och samtidigt ökar de den organiska halten i jorden vilket gynnar grödan i form av ökad vattenhållande förmåga.

83 (211)

Framtidens lantbruk behöver också utvecklas från att utarma till att främja biologisk mångfald. En sådan utveckling anses vara fullt möjlig och en nygammal metod som sprids över världen är "[agroforestry](#)", eller [skogsjordbruk](#) som det kallas på svenska. Det huvudsakliga problemet för den biologiska mångfalden i intensivt odlade jordbruksområden är förlust och fragmentering av viktiga livsmiljöer som betesmarker, slåtterängar och våtmarker men även trädmiljöer. Dessa miljöer är i många fall avgörande för viktiga ekosystemtjänster såsom vattenförsörjning, pollinering och naturlig skadedjurskontroll. Förändrade brukningsmetoder kan initialt innebära ökade kostnader för jordbrukssektorn men på sikt kan investeringarna på många sätt återbetalas genom gynnande effekter även för jordbruket.

Detta kunskapsunderlag berör inte försörjningsgraden i någon högre utsträckning då jordbruket av tradition inte anses vara en kommunal angelägenhet. Men i efterverkningarna av Covid 19 kan detta mycket väl bli en aktuell fråga. En kommun som tagit sig an detta i sin grönsstrukturplan är [Vaggeryds Kommun](#).

Kulturarv och klimatförändringar

Kulturarvet utsätts för ständiga risker men med klimatförändringarna kan skador bli allt vanligare. Kulturarv kan skadas av plötsliga händelser men också av långsammare förändringar. Förebyggande arbete blir ännu viktigare där väl underhållna byggnader eller fornlämningar är bättre rustade att möta de ökade riskerna.

Skaderisker med koppling till klimatförändringarna är till exempel:

- **nollgenomgångar**, när temperaturen växlar kring vattnets fryspunkt utgör det en risk för frostsprängning och saltutfällningar i exempelvis murkonstruktioner.
- **brandrisk** förändras i takt med högre temperatur och perioder av torka.
- **översvämning** kan förstöra materiella föremål men också försvåra driften i miljöer som är beroende av hävd. Våta marker utgör en ökad risk för körskador från maskiner nödvändiga vid drift.
- **jordskred och erosion** vid översvämning och kraftig nederbörd kan snabbt skada och förstöra kulturarv.
- **högre temperatur och ökad luftfuktighet** ger ökad risk för röta, mögel och skadedjursangrepp. Nedbrytningen av material går snabbare.
- **Igenväxning** kommer öka på grund av förändrad temperatur och nederbörd.
- **Torka** stressar växtligheten, den bli mer känslig för skadeangrepp och kan i värsta fall helt torka bort.

På [Klimatanpassning.se](#) som drivs av Nationellt kunskapscentrum för klimat-anpassning vid SMHI finns mer information kring detta samlat. [Kulturarv](#) | [Klimatanpassning.se](#)

hot & utmaningar

Vattenkvalité

Vattenmiljö i Eslövs kommun

Foto Ulf Axelsson

EU:s vattendirektiv ställer krav på god ekologisk status i vattendrag och i hav. För att kunna fortsätta njuta av rent vatten och friska hav, sjöar och vattendrag måste vi helt ändra vårt sätt att använda och behandla vatten. Efter användning har det ofta förorenats med kemiska ämnen, mikroplaster eller matlagningsolja och en del föroreningar och orenheter kan finnas kvar i vattnet även efter avancerad avloppsvattenrening. I slutänden lämnar vi därför ofta tillbaka något helt annat till naturen än det vatten vi tog ut, dessutom återlämnar vi det inte alltid på samma plats som vi tog det ifrån.

När volym eller kvalitet ändras i en vattenmiljö sker förstås en direkt lokal påverkan, men eftersom många stora vattenförekomster är sammanbundna kan lokala problem också bli till ett större regionalt problem. Miljögifter i sjöar och vattendrag förekommer främst i anslutning till större städer, industrier, vägar och områden med intensivt jordbruk. Vi lever idag med konsekvenserna av alla de föroreningar som tidigare släppts ut i vattnet, såsom äldre tiders kvicksilverutsläpp, och på samma sätt får framtida generationer leva med konsekvenserna av dagens utsläpp.

Näringsbelastning från övergödning av åkermark och föroreningar från industri har länge varit ett problem som ett förändrat klimat med ökad nederbörd tyvärr kommer förvärra ytterligare. Om industriområden, reningsverk med mera översvämmas kan det leda till

"föroreningsstötter" som kan få stora konsekvenser på närmiljön för både människor och växt- och djurliv. En ökad avrinning kan också ha stor påverkan på vattenfärg och leda till att vattnet blir brunfärgat på grund av så kallad "brunifiering" av sjöar och vattendrag. Brunifiering är en effekt av förhöjda grundvattennivåer som leder till att vattnet passerar ytliga jordlager som innehåller mycket humus. Även algblooming är ett problem som förväntas öka med klimatförändringarna genom varmare vatten och allt tidigare blomning. 85 (211)

Hot mot rekreativa värden

Människan har på många sätt förändrat vattnets kretslopp vilket påverkar ekosystemen. Rekreation vid vatten är en ekosystemtjänst som skadas avsevärt av negativ mänsklig påverkan då många upplevelsevärden påverkas av hur välmående ekosystemen är. Rekreation leder till hälsofrämjande värden men bidrar även med stora ekonomiska värden i form av sysselsättning inom turistnäringen, inte minst på landsbygden och i glesbygd. En fin och orörd natur värderas ofta högt i rekreationssammanhang, medan övergödda och syrefattiga sjöar producerar mindre av estetiska och rekreativa värden. Människor önskar strandnära promenader i fina och rena miljöer, de vill inte bada i vatten som är brunt eller som kan orsaka sjukdom, den fiskeintresserade vill ha god fångst och på restauranger vill besökare helst äta lokalt fångad fisk som är fri från gifter.

Vilka lösningar finns det?

Vägen till en hållbar användning av vatten och vattenresurserna går via effektivitet, innovation, minskat slöseri, återanvändning, återvinning och genom naturlig rening. Ekosystemens naturliga rening är ofta det billigaste och effektivaste sättet att rena vatten, samtidigt kräver vattenvårdande åtgärder i form av nyskapade våtmarker och öppna dagvattenlösningar stora areal och stora investeringar. Både människan och den biologiska mångfalden hotad av otillräcklig vattenkvalitet - kostnaderna för en åtgärd måste därför vägas mot konsekvenserna för att inte genomföra några åtgärder alls.

Catskill Mountains är ett skogsområde 16 mil nordväst om New York som länge försett staden med rent dricksvatten. Men skogsavverkning och bebyggelse har gradvis förorenat vattnet och under 1990-talet stod man inför ett dilemma: att antingen bygga ett reningsverk för 9 miljarder dollar eller att restaurera och skydda ekosystemen i Catskill Mountains. Man valde det senare alternativet och genom att låta naturen själv rena dricksvattnet fick man en slutnota på 2 miljarder dollar. Man gjorde alltså en enorm ekonomisk besparing - samtidigt som man tryggade områdets natur- och kulturvärden.

(skapa ruta)

Oskyddad grönstruktur

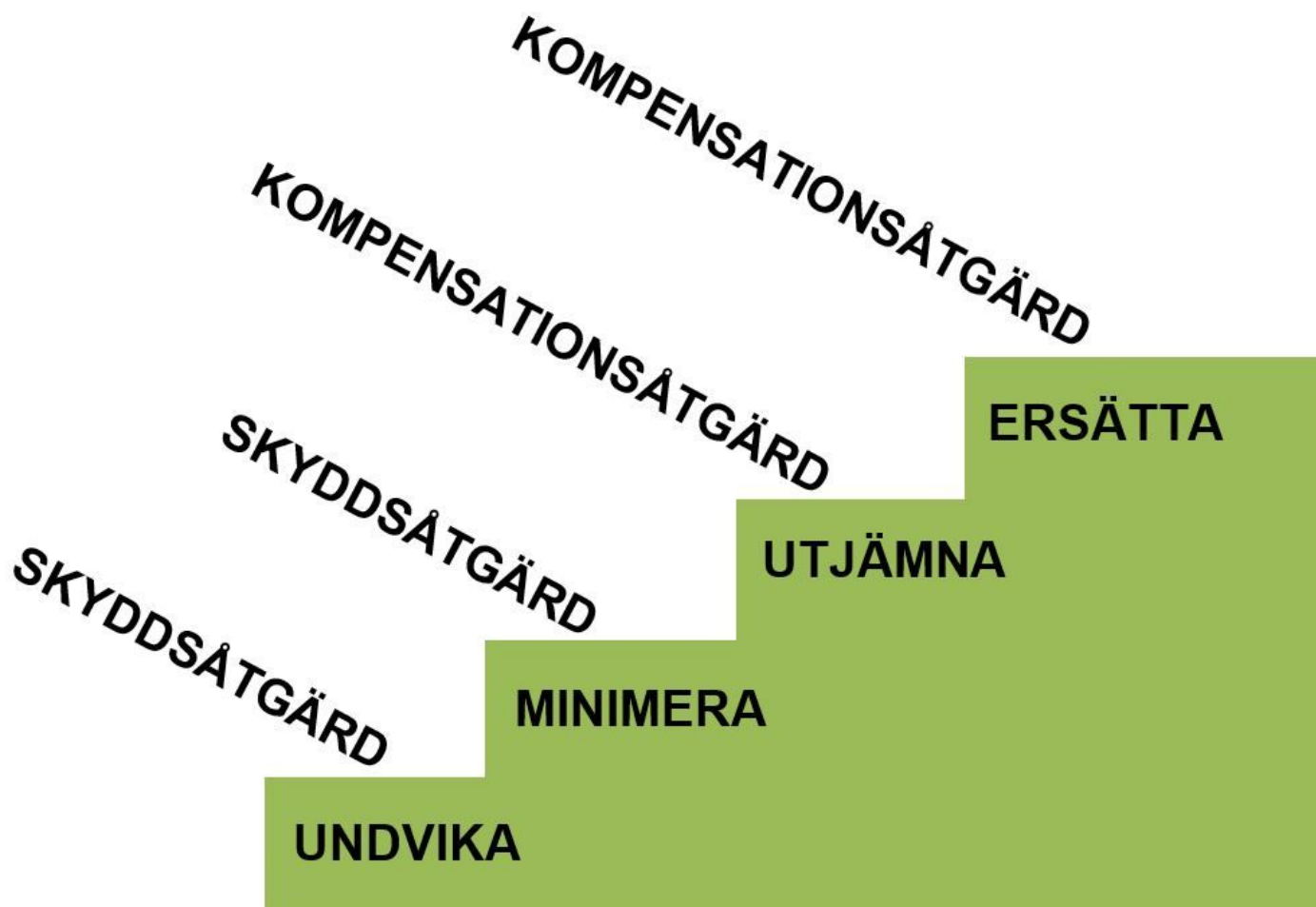
Ett dilemma inom grönplaneringen är att kommuner endast har rådrum över den kommunalägda marken, medan ekosystemtjänster och ekologiska samband sällan påverkas av administrativa gränser. Stora delar av grönstrukturen står helt oskyddad och de rekreativa och ekologiska värdena är beroende av hur samtliga markägare väljer att förvalta sina ägor. Det är lika viktigt att både kommuner och privata markägare tar sig an uppdraget att främja biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Hur kvartersmark och trädgårdar ser ut och sköts får effekt på tätorternas karaktär men också på mikroklimatet och på möjligheten att omhänderta dagvatten. Om en trädgård hårdgörs spelar liten roll, men om det sker i hundra till påverkas stadens ekologi och vattenbalans.

Grönplaneringens analytiska kartor är ofta värdeseparerande vilket är nödvändigt för ett faktabaserat utvecklingsarbete. Men för att grönplaneringen ska kunna leda till önskade och förbättrande effekter krävs det att arbetet i alla skeden relateras till den faktiska grönstrukturen. Olika slags ägar- och förvaltersamverkan skulle kunna vidga grönplaneringen till att omfatta all den mark, vatten och växtlighet som är relevant i sammanhanget, oavsett ägande.

Skadelindringhierarkin

Grönplaneringen behöver integreras tidigt i samhällsbyggnadsprocessen. Ju tidigare gröna frågor behandlas desto lättare att använda sig av den så kallade "*skadelindringshierarkin*" och möjliggöra kompensationsåtgärder där exploatör eller kommun står för kostnaderna. Skadelindringshierarkin utgörs av fyra steg som kan illustreras som en "*kompensationstrappa*" eller "*åtgärdstrappa*". Även då stor miljöhänsyn tas vid exploateringar uppstår ofta negativa konsekvenser för naturmiljön och i vissa fall kan denna påverkan uppvägas genom ekologisk kompensation, exempelvis genom skötselåtgärder, restaurering av skadade miljöer, skapande av nya livsmiljöer eller genom att långsiktigt skydda naturområden som tidigare saknat skydd.

1. **UNDVIKA** I första hand ska skador och negativ påverkan vid exploatering undvikas genom god planering. Ett alternativ är att välja en annan bättre lämpad plats.
2. **MINIMERA** I andra hand ska skadan minimeras genom hänsyn vid utformning av verksamheten.
3. **UTJÄMNA** I tredje hand ska efterbehandling eller lindrande åtgärder utjämna negativa effekter så långt det är möjligt. Värdet återskapas på platsen eller i närområdet.
4. **ERSÄTTA** Det är först om skada förväntas kvarstå trots ovanstående åtgärder som kompensation är aktuell genom åtgärder på annan plats eller ersättning av annat värde.

Kompensationstrappa/åtgärdstrappa

Lagligt skydd

Genom lagligt skydd kan värden för kommande generationer hindras från att förstöras eller försvinna. Lagligt skydd kan säkerställa framtiden för vårt gemensamma natur- och kulturarv, bevara biologisk mångfald och tillgodose behovet av friluftsområden. Miljöbalken reglerar skydd av olika områden och de nedanstående alternativen är alla relevanta verktyg att ha i åtanke vid långsiktig grönplanering. [Länsstyrelsen i Skåne](#) har sammanställt en bra information på sin hemsida om hur olika typer av natur och grönstruktur kan skyddas.

- nationalstadsparker
- naturreservat
- kulturresevat
- naturminnen

- biotopskyddsområde
- djur- och växtskyddsområde
- strandskyddsområde
- miljöskyddsområde
- vattenskyddsområde

God folkhälsa

I det moderna samhället finns det många utmaningar för människors psykiska och fysiska välmående såsom stress, depression, ångest samt fetma och ett ökat stillasittande. Under 2020 skrevs antidepressiv medicin ut till mer än 1 miljon svenskar fördelat på 14 procent av landets kvinnor och 7 procent av männen. Användandet är högst i gruppen äldre över 75 år, där hämtade 26 procent av kvinnorna och 16 procent av männen ut denna typ av läkemedel under 2020.

En välutvecklad och sammanhängande grönstruktur har stor potential att bidra till ökad folkhälsa genom att inspirera till rörelse, bidra till ökad social sammanhållning och erbjuda kravlösa platser för minskad stress. Även stadsodling och koloniverksamhet är viktiga i folkhälsoarbetet. Grönskan behöver finnas nära i vardagen, korta avstånd är särskilt angeläget för de som har begränsade möjligheter att röra sig en längre sträcka såsom barn, gravida, äldre och funktionsvarierade.

Friluftaktiviteter och fritidsintressen ställer ofta krav på marktillgång för att kunna utövas. När områden formas för specifika aktiviteter innebär det i vissa fall att andra typer av aktiviteter exkluderas. Befintliga exempel på detta är golfbanor och fotbollsplaner som tar stora areal i anspråk samtidigt som de nyttjas av ett begränsat antal människor. Det finns fler sporter att utöva liksom det finns många som inte alls lockas av att tävla eller ägna sig åt organiserade aktiviteter. Det är därför viktigt att kunna erbjuda ett brett utbud av olika typer av ytor för spontan fysisk aktivitet som kan locka fler till ökad utevistelse och bättre hälsa.

hot & utmaningar

Jämlik utevistelse

I samhället finns det människor som vill men, som av olika skäl, inte kan spela varken fotboll eller golf. Vissa fysiska eller psykiska tillstånd kan försämma de generella möjligheterna för aktiv utevistelse, i andra fall utgör bristen på pengar ett hinder. Vidare finns det även de som upplever att det helt enkelt saknas ett utbud som lockar dem till utevistelse. Men oavsett intressen, förmågor, inkomst eller bakgrund har alla samma rätt till upplevelserika miljöer där man kan få utmana sig själv, testa sina gränser eller bara vara. Att utveckla mångfunktionella grönområden med ett innehåll som kan erbjuda något för alla är en mycket stor utmaning.

Statens folkhälsoinstitut, som numera infogats i Folkhälsomyndigheten, tog 2009 fram vägledningen "[Grönområden för fler](#)". Där framgår det att i ett samhälle under förändring - med hög invandring och kulturell mångfald, ökade inkomstskillnader och urbanisering - kommer kraven på friluftsliv och rekreation att öka. I handledningen poängteras det därför att det är angeläget att identifiera hinder som kan uppstå utifrån etnicitet, genus, levnadsform och funktionsnedsättning samt urskilja faktorer som kan minska dessa hinder. I följande beskrivningar tas det därför fasta på identifikation av dessa prioriterade grupper och de potentiella hinder de kan möta i sin vardag.

Yngre barn

Barn är de främsta brukarna av utemiljön och använder den för många syften; transport, lek, rekreation och samvaro med andra barn (läs mer i avsnittet "[pedagogiska värden](#)"). Små barn leker helst nära hemmet. Barn har en hög utvecklingskapacitet och den främjas ytterligare genom att de får möjlighet att utforska sin närmiljö på egen hand. Barn har olika krav på tillgänglighet beroende på ålder. Det yngre barnet tar sig till grönområden i sällskap med vuxna, medan de lite äldre ofta själva tar sig till lekmiljöer om avståndet är kort och vägen dit är trygg. När den fysiska miljön planeras måste det därför ske utifrån barnets perspektiv.

Att motarbeta hinder för rörelse är den bästa metoden för att främja fysisk aktivitet. Barn ska helst kunna röra sig fritt och självständigt mellan hem, skola och kompisar men trafikbarriärer utgör ofta stora hinder. En lösning är att separera gång-, cykel- och biltrafik från varandra och sänka fordonens hastighet. 91 (211)

Unga flickor

Redan som små tar flickor inte samma plats i leken. Att stimulera unga flickors lek på lekplatser kan i förlängningen leda till att de som äldre känner sig bekväma på idrottsplatser och andra offentliga platser. Här kan lekplatser med många typer av aktiviteter skapa minskad konkurrens. Hoppa, klättra, gunga, cykla och snurra runt är roliga lekar för alla, liksom klätterställningar, kompisingor, sandlådor och vattenlek. Lekar i naturmiljöer får pojkar och flickor att leka tillsammans som allra bäst. Där får leken en utforskande karaktär som ofta leder vidare till mer fartfyllda aktiviteter, men också till rofyllda stunder och skapande lekar med lösa material såsom kojbyggen.

Äldre barn och tonåringar

Redan innan barn övergår i tonåren slutar lekplatser att vara särskilt spännande. Sedan följer en mellanperiod där man varken är ett lättroat barn, eller är vuxen med fördelar såsom pengar och friheten att ta sig dit man vill. Äldre barn kan också uppleva parker dit föräldrar går med barnvagnar som barnsliga och efterfrågar platser som inte är lika småbarnsaktiga. Men utevistelse är fortsatt viktig, både för att utöva fysisk aktivitet och för att utveckla självständighet och sociala förmågor. Frånsett alla fotbollsplaner som nästintill finns på varje svensk ort, är tonåringar en närmast bortglömd grupp när det kommer till fysisk planering av utemiljöer.

Inom idrottsvärlden är det ett välbekant fenomen att en hög andel tonåringar lämnar föreningsidrotten under tonåren och det gäller särskilt bland tjejer. På gruppnivå föredrar tjejer och kvinnor sport och fysisk aktivitet utan tävlingsmoment och de undviker traditionella föreningsaktiviteter men samma inställning finns inom hela gruppen. Centrum för idrottsforskning menar att idrottsföreningar bör satsa mer på hälsa och motionsidrott och mindre på prestation och tidskrävande tävlingar för att behålla fler ungdomar inom verksamheten. Många vill träna men snarare göra det för hälsans skull och för att ha kul. Dagens ungdomar vill dessutom kunna påverka när och hur ofta de vill träna. Många väljer därför att träna i egen regi och det gör det särskilt viktigt att erbjuda unga en god tillgång till anpassade utemiljöer där innehåll och utformning bjuder in till fysisk aktivitet.

I tonåren ändras de ungas inställning till sin närmiljö. Många vill då gärna ha mötesplatser där man får kontakt med andra människor och där händelser utspelar sig. Ungdomar är i ett stort behov av "*frizoner*" att råda över själva och där de inte begränsas av vuxenvärldens normer. Medan vuxna ofta vill skapa "*normzoner*" med tydliga regler för att ungdomarna inte ska "hänga på gatan" (exempelvis fotbollsplaner). Men frizoner är viktiga för att ungdomars vistelse på offentliga platser ska fungera, för om de inte finns tenderar ungdomar att drivas ut i "*förbudszoner*" med följder som vandalism, våld och kriminalitet.

För att locka ungdomar är det lämpligt att anpassa miljöns utformning utifrån hur offentlig man vill vara; ibland vill man vara "*on stage*" och mitt i blickfånget; ibland är man hellre "*off stage*" som åskådare; eller så vill man vara privat "*back stage*" utan att känna sig iakttagen. Det bör vara enkelt att växla mellan dessa positioner då det skapar dynamiska platser där man kan vistas under längre stunder.

Men vilka som finns på en plats och vad man gör där är mer intressant än hur den fysiska omgivningen är utformad. Utevistelsen hos äldre barn och unga bygger därför i huvudsak på att det finns attraktiva "hängplatser". Hängplatser bör finnas väl utspridda för att kunna nås från hemmet och de bör kombineras med miljöer och funktioner som bjuder in till rörelse, fysisk utmaning och kraftmätning.

Inslag som kan locka tonåringar till utevistelse och spontan fysisk aktivitet:

- Viktigast på en hängplats är bra sittplatser med *bänkar och bord* men även *murar, trädäck, hängmattor, hängstolar, gungsoffor, vilonät, soltrappor, läktare eller solsoffor med parasoll* fungerar att slappa i eller sitta på. *Sittplatser med tak, vindskydd och grill* är också populära inslag på en hängplats. Dessa platser bör finnas både "off stage" och "back stage".

- Gestaltningen får gärna vara inspirerande, annorlunda och uttrycka nytänkande.
- Wifi samt möjlighet att kunna ladda sin mobil
- En kombination av organiserad idrott och spontanidrott bidrar till ökad spontan aktivitet. Den organiserade idrotten kan inspirera till träning och skapar liv, rörelse och trygghet på platsen.
- Interaktiva element med ljud och ljus som förenar digital teknik med fysiska objekt. Möjlighet att koppla upp telefonen till dj-bord, högtalare eller utebio. Ungdomar vill ha möjlighet att kunna förändra och påverka sin omgivning. Att spela upp musik är en metod för att ta platsen i "besittning".
- Andra ungdomliga inslag: *multiarena, utegym, parkour, tuffare hinderbana, klätterställning, klätterrägg, klätternät, skate, pingis, graffittivägg, studsmatta, twister, kompisgunga, slackline, zipline.*

Tonårstjejer

Enligt Centrum för idrottsforskning minskar flickor drastiskt sin fysiska aktivitet när de träder in i tonåren. De är utomhus i ungefär samma grad som pojkar men ägnar sig mer åt sociala aktiviteter. Den ojämnställda spontanidrotten tycks bland annat bero på att förväntningar på idrottslig prestation ibland krockar med sociala förväntningar om att flickor ska vårda sina vänskapsrelationer och uttrycka sig feminint med sina kroppar. Äldre flickor som egentligen skulle vilja hoppa in i den spontana fotbollsmatchen, kan ibland välja bort att delta eftersom de inte vill spela på killarnas ofta hårdhänta och dominanta villkor.

Tonårstjejer på en generell nivå upplever oftare än jämnåriga killar att det inte finns något att göra utomhus. Det behövs därför riktade insatser för att skapa gröna och lekfulla miljöer utan krav på prestation och förväntningar. Men målsättningen bör inte på något sätt vara att gestalta efter kön, utan målet är istället fler inkluderande och multifunktionella platser för en större mängd användare.

Tillsammans med de generella punkterna för tonåringar kan dessa faktorer locka tonårsflickor till ökad utevistelse och spontan fysisk aktivitet:

- Variation av aktiviteter samlade på samma plats minskar konkurrensen och kan erbjuda något för många.
- Tonårstjejer uppskattar ofta omsorgsfullt utformade miljöer med många varierade hängplatser. Det får gärna finnas blommande växtlighet och platsen ska vara välskött. Förhoppningen är att ökad trivsel kan öka användandet av miljön och att platsens övriga innehåll lockar flickorna att gå från passivitet till aktivitet.
- Trygghet är viktig för tonårstjejer, främjande faktorer är genomsiktlig växtlighet och belysning, många andra på samma plats, placering av funktioner intill gångstråk, bänkar placerade utmed väggar och att allt är helt och rent.
- Tjejer tenderar att umgås tajt i mindre grupper. Studier visar att flickor på förskolor leker mer inomhus och på mindre ytor. En metod kan därför vara att skapa platser som känns mer som inomhus med tak och väggar, exempelvis plugghus eller andra inneslutande sittplatser som erbjuder värme. Bersåer och pergolor är bra rumsbildande element.
- Gröna miljöer med inslag av små rumsligheter för avskildhet, kan bidra till att flickor känner sig mindre exponerade och bekväma med att träna på offentlig plats. Samtidigt måste platsen vara överblickbar och orienterbar.
- Att utföra exempelvis yoga eller dans i öppna grupper med en instruktör kan ge ökad motivation då många tjejer uppskattar halvorganiserade träningsformer där man kan försvinna i mängden.

- Att det är tydligt hur man ska använda redskap och ytor bidrar till att tröskeln till fysisk aktivitet på offentliga platser sänks, exempelvis genom icke-stereotypa bildguider på gymredskap.
- Platser med möjlighet till att spela hög musik kan leda till dansaktivitet vilket attraherar många flickor. Högtalare får gärna finnas placerade intill en hårdgjord yta eller scen.
- Rosa och lila färger är ovanliga i offentlig utemiljö, men inslag av dessa kulörer kan göra att platsen attraherar flickor.
- Fräscha toaletter i nära anslutning
- Anslutande café-verksamhet

De äldre

Sverige har en av världens äldsta befolkningar och enligt SCBs statistik för år 2021 var 25 procent 65 år eller äldre. Den äldsta åldersgruppen 80 år och äldre växer fortast. År 1970 fanns det 190 000 i denna ålderskategori, idag är de över en halv miljon. År 2070 beräknas den äldsta befolkningsgruppen utgöra 1,3 miljoner individer - det är 782 000 fler än år 2020 eller en ökning med 140 procent.

När en större del av livet sker utanför arbetet blir också fritiden viktigare och det ökar behovet av rekreativa miljöer med hög grad av tillgänglighet och ett innehåll som tilltalar de äldre. Samhällets åldrande befolkning ställer därmed nya krav på grönstrukturen och dess utformning. Det finns fyra hörnpelare för ett gott åldrande och en välutvecklad grönstruktur kan gynna åtminstone nr 1, 3 och 4:

- 1) fysisk aktivitet
- 2) bra matvanor
- 3) social gemenskap
- 4) delaktighet, meningsfullhet och att känna sig behövd

Tidsperioden efter pensioneringen är de flesta fortfarande friska, vilket ger förutsättningar för ett aktivt liv. Äldre ägnar sig gärna åt aktiviteter som samtidigt ger motion, till de vanligaste hör nöjes- och motionspromenader, trädgårdsarbete samt att ströva i skog och mark. Promenader ökar kraftigt hos äldre individer, inte minst bland de allra äldsta. I åldersgruppen 75–84 år promenerar var tredje pensionär minst två gånger i veckan. Andra aktiviteter kan vara att gå ut med hunden, jakt, fiske samt svamp- och bärplockning.

Äldre uppskattar natur där det finns bänkar att vila på och natur att promenera i för att sedan nå ett mål, exempelvis en utsiktsplats, en brygga eller en historisk plats. Även en plantering med perenna växter kan vara en målpunkt där man kan följa årstidens växlingar. Igenkännandet är viktigt för många äldre. Detta kan innebära naturmiljöer som innehåller växter och djur som de känner igen. Också platser med historisk anknytning kan ge en känsla av trygghet och mening, platser som påminner om de miljöer man vistades i som ung, exempelvis folkparker och parker med äldre byggnader. Många äldre är intresserade av lokal kulturhistoria, och därför är det viktigt att sköta och framhäva det historiska värdet hos tätortsnära forn- och kulturminnen.

Äldre påverkas mer av värmeböljor och därför är skugga viktigt för dem. Skyddade och omgärdade platser kan fungera som oaser och saknas det stora träd kan lövtaket ersättas av exempelvis en skuggande pergola. Fallolyckor är mycket vanliga och kan undvikas genom att åtgärda ojämnheter. Ett viktigt inslag är tillgänglighetsanpassade sittplatser och de bör finnas utplacerade med lagom avstånd från varandra för att möjliggöra många pauser.

Individer som lider av kroniska krämpor som begränsar deras rörelseförmåga är också i behov av varierad utevistelse och bör få stöd till detta. Även ensamhet är vanligt bland äldre samtidigt som sällskap är ett vanligt motiv för att ta sig ut. En variant för att få ut de

För äldre personer med funktionsnedsättning i särskilt boende, är närmiljön särskilt viktig. Både för att det ska vara enkelt att gå ut och röra sig men också i form av en hälsobringande grön utsikt från fönster, balkong eller uteplats. En annan aktivitet som på senare år blivit populärt på omsorgsboenden runt om i landet, är att erbjuda åkturer i en eldriven lådcykel, ett både enkelt och roligt sätt att få ta del av gröna omgivningar.

Individer med funktionsnedsättning

Av befolkningen anser sig nästan var fjärde (23 procent) ha någon form av funktionsnedsättning som exempelvis rörelsehinder, hörsel- eller synnedsättning eller psykisk ohälsa. Det är viktigt att kunna utveckla det som fungerar och inte bara vårda det som inte fungerar. Här kan tillgängligheten och närheten till grönområden vara av stor betydelse för möjligheten till fysiska aktiviteter. Möjligheten att vistas där många människor rör sig ger också förutsättningar för social gemenskap. Men idag finns många hinder i vardagen som försvårar för personer med funktionsnedsättning att vara delaktiga på jämlika villkor.

Den nationella funktionshinderspolitiken har slagit fast att det är vårt gemensamma ansvar att bygga ett Sverige där människor med funktionsnedsättning har lika rättigheter och möjligheter som andra medborgare. Politiken poängterar vikten av att identifiera och åtgärda befintliga hinder. Lika viktigt är att nya miljöer ska planeras utifrån universell utformning, så att de i största möjliga utsträckning ska kunna användas av alla.

Naturen är ofta inte tillgänglig för personer med funktionsnedsättning, men de bör självklart erbjudas samma möjligheter att kunna besöka grönområden och friluftsanläggningar. Stigar ska helst dras så att alla kan njuta av en varierad naturmiljö, gärna nära sjöar och vattendrag samt intill natur- och kultursevärldheter. För människor med nedsatt rörelseförmåga innebär tillgänglighet främst att det ska vara möjligt att förflytta sig självständigt och säkert i miljön. För att bevara naturupplevelsen så långt det är möjligt krävs det att ytbeläggningen på stigar ska smälta in i omgivningen, samtidigt som de måste utformas med en jämn, hårdgjord och halkfri yta. Det bör också finnas möjlighet att undvika branta lutningar, trappor, höga trösklar, trånga passager och tunga grindar utan att behöva ta långa omvägar.

Den som använder teknikkäpp och vit käpp ska kunna följa ledstråk och kontrastmarkeringar för säkrare orientering. Här kan det underlätta med en ytbeläggning med ljusare färg, stockar utlagda längs ena sidan av stigen, målade i avvikande färg, ledstänger eller nylonrep på lagom höjd. Överallt där stigen går högre än omgivande terräng bör det finnas någon form av stoppkant, exempelvis måste skyddsräcken monteras vid branter och sjökanter.

För personer med psykisk funktionsnedsättning är det särskilt viktigt att miljön är lugn och harmonisk med ett minimum av ljud- och ljusstörningar, samt att det finns tillgång till avskildhet vid behov. Genom att välja utrustning med lättbegriplig utformning kan den fysiska miljön kan göras tillgänglig för personer med nedsatt kognitiv förmåga.

En förutsättning för att ett grönområde ska bli tillgängligt och kunna besökas av alla är att det finns bra information i form av till exempel informationstavlor och kartor. Informationen ska vara lättbegriplig och innehålla viktiga upplysningar såsom promenadslingors längd, var det finns hinder samt bänkar och toaletter. För personer med synnedsättning bör layouten på skyltar ges bästa möjliga läsbarhet och finnas i alternativa format som kan uppfattas med andra sinnen, till exempel reliefkartor och talsyntes. När det gäller information riktad till personer med nedsatt kognitiv förmåga bör den vara enkel, tydlig, konkret och kortfattad. På informationsskyltar är det lämpligt att använda symboler. Symboler och talsyntes hjälper även den med svåra läs- och skrivsvårigheter.

Ofta är funktionsnedsättningar åldersrelaterade vilket gör att nästan alla människor någon gång i livet får försämrade möjligheter till att ta del av sin omgivning. Med tanke på den åldrande befolkningen är tillgänglighet därför en allt viktigare fråga som berör de allra flesta.

Grupper som vistas i grönområden i mindre utsträckning än andra

95 (211)

Socioekonomiskt svaga grupper och människor med utländsk bakgrund nyttjar generellt grönområden i mindre utsträckning än andra grupper. Bland dessa är dessutom graden av fysisk aktivitet lägre och ohälsan större. De har inte heller i lika stor utsträckning tillgång till fritidshus eller egen trädgård, vilket ger dem sämre förutsättningar att vistas i gröna miljöer. Rätt utformade grönområden ger alternativa möjligheter att träffas utomhus för dem som inte har en egen yta att samlas på, även koloni eller odlingslotter kan fylla denna funktion.

Investeringar på allmänna platser och tätortsnära friluftsliv ger mervärden åt alla, vilket är en viktig aspekt när olika intressen och kostnader ställs mot varandra. Att delta i aktiviteter som är fria för allmänheten skapar också möjlighet för stunder där alla upplevs mer som jämlikar. För att attrahera breda befolkningsgrupper kan satsningar göras på promenadstråk med naturliga målpunkter, grillplatser, mötesplatser, fiskevatten och dess närmiljöer samt på marker för bär- och svamplockning.

Människor med låg inkomst har ofta inte möjlighet att ta del av aktiviteter som kostar pengar. Resor, inträdesavgifter, medlemsavgifter och utrustning kan utgöra stora utgifter. Det fria utbudet av upplevelser och aktiviteter är därför särskilt viktigt för denna grupp. Satsningar på denna grupp gör störst nytta i områden med övervägande flerfamiljshus. Att rikta insatser kring flerbostadsområden når dessutom individer från alla möjliga samhällsgrupper som av olika anledningar valt bort tillgång till egen trädgård. Boendesituationen innebär även att många behöver dela på samma gröna miljöer. Ett varierat utbud på väl tilltagna ytor är därför viktigt i dessa boendemiljöer av många anledningar.

Enligt Folkhälsoinstitutet rapport från 2009 var nästan var femte svensk är född utanför Sverige eller har minst en förälder som är det. I rapporten framgår att naturintresset varierar stort hos människor med utländsk bakgrund precis som hos de med svensk bakgrund. Men statistik visar dock att utrikes födda personer oftare är mindre friluftsjaktiva än personer med svensk bakgrund. Eftersom det inte går att tillskriva gruppen några övriga gemensamma nämnare är det svårt att ta reda på vad de egentliga orsakerna till dessa skillnader är. Vissa aspekter som kan gälla för delar av gruppen kan dock vara viktiga att vara medveten om för att kunna åstadkomma förändringar.

I många länder är skogarna privatägda och det finns inget som motsvarar den svenska allemansrätten. För den med en sådan kulturell bakgrund kan det finnas en ovana vid att vistas i naturen och en okunskap kring rättigheter och skyldigheter som allemansrätten medför. Även rädsla för obekant flora och fauna, språk, otrygghet, och brist på information kan utgöra hinder. För att undanröja dessa hinder är det viktigt med tydlig information på många språk om allemansrätten, fiskekort, om vanliga svamp- och bärarter och var det finns upplevelserika utflyktsmål.

hot & utmaningar

Stadsodling

Intresset för odling och självhushållning har ökat de senaste åren. Många önskar närproducerad och obesprutad mat för att minska sin negativa miljöpåverkan, samtidigt som det berikar livet att odla och skörda helt egna grönsaker. Begreppet stadsodling syftar i detta kunskapsunderlag på urban eller tätortsnära odling i alla möjliga former i villaträdgårdar, koloniträdgårdar, odlingslotter, balkongodling, takodling men även inomhus. Trots alla uppräknade alternativ är begränsad yta ofta ett problem för odlingsintresserade i tätbebyggelse, inte minst för dem utan egen trädgård. Att skapa fler möjligheter för gemensamhetsanläggningar för stadsodling på kommunal mark är därför en utmaning.

Odling och ekosystemtjänster

Det största utbytet av ekosystemtjänster finns bland de försörjande och de kulturella tjänsterna. Men precis som andra grönytor kan stadsodling påverka den naturliga vattenbalansen positivt, bidra till ett bättre lokalklimat, bättre luftkvalitet, kolinlagring och utjämning av extrema väderhändelser. Dock har en mer permanent och högvuxen vegetation en generellt större effekt.

Det finns tyvärr även risker för negativ påverkan så som användandet av eventuella bekämpningsmedel. Gödsling kan bidra till näringsläckage och om man använder dricksvatten till bevattning påverkas vattenbalansen negativt. Om artfattiga gräsytor eller hårdgjorda ytor odlas upp kan stadsodling innebära en ökad biologisk mångfald, men mångfalden kan också minska om artrika ängsytor eller ruderatmark tas i anspråk. Utfallet av hur ekosystemen och dess tjänster påverkas beror självfallet på valet av plats och hur odlingen bedrivs. Skogsträdgårdar är ett möjligt alternativ för att odla mer i samklang med ekosystemen där odlingen främst består av fruktbärande träd, buskar och perenna örter, som är planterade i flera skikt för att efterlikna brynmiljöer och lundar.

Med stadsodling skapas förutsättningar för en högre självförsörjningsgrad genom lokal matproduktion samtidigt som gammal kunskap bibehålls och kan föras vidare till nya generationer. Det skapas också möjlighet för att ingå i ett naturligt kretslopp där de egna matresterna och växtrester från odlingarna blir till kompost och odlingsjord. Stadsodling skapar många andra mervärden såsom fysisk aktivitet, gemenskap mellan unga och äldre samt bidrar till integration genom att människor med olika kulturell bakgrund får tillfälle att mötas under samma förutsättningar. Stadsodling bidrar dessutom till miljöer med varierad karaktär.

Lämpliga platser

Viktigt att tänka på vid valet av platser för stadsodling är markens egenskaper och hur läget fungerar ur ett socialt perspektiv. För att skapa sociala mervärden är det viktigt att det är en plats med högt vistelsevärde, med avseende på omgivning, vindförhållanden, skugga, buller, naturvärden, rekreation med mera. Mark som sparats som byggreserv, eller andra ytor med extensiv skötsel och lågt användande är ofta lämpade platser. Det är också viktigt att utgå ifrån hur marken är reglerad i detaljplan. Alla ska ha tillträde till allmän platsmark och dessa ytor får inte lov att nyttjas för egen vinning och inte mer än tillfälligtvis upplåtas för en enskild verksamhet. Kvartersmark däremot kan hanteras friare av kommunen vid önskemål om både fritidsodling och kommersiell odling liksom områden som klassas som jordbruksmark.

Skolträdgårdar

Under 1800-talet var praktiskt arbete i så kallade skolträdgårdar en del av undervisningen. Ett av de stora syftet med dessa var att få barnen att föra över kunskapen om nya grödor och metoder till sina mindre upplysta föräldrar. Skolträdgården har återuppstått på vissa svenska skolor som ett sätt att ge eleverna kunskap om kretsloppstänkande och ett hållbart samhälle - vilket också är en del av läroplanen. Hos [Kulturen i Lund](#) finns ett fint exempel på en pedagogisk skolträdgård.

Stadsbruk

Ett så kallat stadsbruk är en form av stadsodling, men all stadsodling är inte stadsbruk. Stadsbruk är varken en hobby- eller fritidsodling eller en lantbruksverksamhet utan ett eget mellanting. För att definieras som stadsbruk krävs en fysisk koppling till staden och odlingen ska ha ett förhållande till stadsborna samt en affärsmodell som är anpassad för närheten till staden. Genom stadsbruk kan både ekonomiska och sociala effekter skapas i och kring staden i form av arbetstillfällen och försörjning, men bidrar på samma sätt med de mervärden som finns beskrivna ovan. Under ett samarbetsprojekt kring just stadsbruk har SLU tagit fram en guide för kommersiell odling i staden som riktar sig både till kommuner, andra markägare och intresserade eller blivande aktörer: [stadsbruk.pdf \(slu.se\)](#)

”Jag bjuder med mig mina vänner till odlingarna, det är en oas som gör mig till världens rikaste människa.”

Citat från stadsbruksodlare i Malmö

Exempel: stadsodling i Lund

[Lunds kommun](#) stöder aktivt initiativ från medborgare som vill odla på parkmark. Intressenter kan kontakta kommunens odlingssamordnare och få hjälp med att hitta en plats och se över vilka möjligheter som finns till vattenförsörjning och förvaring av redskap. I vissa fall erbjuds även kostnader kopplat till anläggningen. För att få odla på parkmark krävs en föreningsbildning, alternativt kan grupper bildas via ett studieförbund eller innefattas i en kommunal verksamhet. Ett annat grundkrav från kommunens sida är att odlingen ska planeras långsiktigt för att finnas länge på platsen och därför upprättas en verksamhetsplan som sträcker sig tre till fem år framåt i tiden. Ingen arrendavgift tas ut i enlighet med plan-och bygglagen som fastställer att allmän plats är till för alla, det är heller inte tillåtet att odla i kommersiellt syfte. Istället förbinder sig föreningen att sköta även angränsande ytor, men också att vara ambassadörer för sin odling och bjuda in besökare och nya medlemmar. Ansvarsfördelningen mellan kommun och odlingsgrupp regleras i en skriftlig överenskommelse. Föreningen organiserar och finansierar sedan självständigt den löpande verksamheten.

Exempel : Hälsoträdgården i Kristianstad

98 (211)

Odling kan även bestå i att skapa skönhetsvärden och behöver inte uteslutet handla om ätbara grödor. Hälsoträdgården i Kristianstad är ett bra exempel på att göra detta tillsammans med andra. Trädgården fungerar som en uppskattad mötesplats för alla åldrar med växthus och orangeri och sköts om i kommunal regi tillsammans med grupper och föreningar. Trädgården är alltid öppen för alla och en dag i veckan får vem som helst delta i det praktiska trädgårdsarbetet. Kommunens väljer själva att beskriva platsen på detta sätt:

" Trädgården är en läkande miljö, en aktivitets- och arbetsplats men också ett intressant och spännande besöksmål."

Exempel : stadsbruk i Växjö

Det största stadsodlingsprojektet i Växjö är Ekobacken. Det är en central mötesplats i staden med KRAV-godkänd ekologisk odling av grönsaker och blommor. Syftet med platsen är inspiration och kunskapsutbyte, att skapa arbetstillfällen och möjliggöra odling i olika former och av olika aktörer. Fram till och med 2020 utgjorde projektet ett samarbete mellan det sociala kooperativet Macken och Växjö kommun. Kommunen har dragit vatten och gjort investeringar i form av personalutrymmen, förråd och växthus. Macken har ansvarat för odling och försäljning. Under 2021 tog Café de luxe över ansvaret i samarbete med studieförbundet. Ekobacken utgörs dels av näringslivslotter som hyrs av andra företagare, dels av odling för försäljning i en egen butik i backen samt en kollektivodling. Odlingen är uppmärksammas på grund av den höga kvaliteten och dess estetiska utformning. I Ekobacken samsas snörräta rader för effektiv produktion med fantasifulla arrangemang av grönsaksbäddar.

Attraktivt boende

Lagerhuset i Eslöv, arkitekt Gunnar Asplund

Foto Håkan Sandbring

Den fortsatta urbaniseringen kräver förtätning av städer och tätorter för att inte exploatera värdefull jordbruksmark. Men att förtäta och samtidigt behålla kvaliteter och funktioner som skapar ett attraktivt boende är en stor utmaning. Att samordna utvecklingen av bebyggelse, trafikinfrastruktur och grönsatser och se dem som en helhet ökar möjligheterna för ett hållbart samhälle med fungerande lösningar. Ju tätare bebyggelse desto viktigare är det att bevara och utveckla tätorters grönytor sett både till kvantitet och kvalitet. Ju fler invånare desto fler måste dela på samma ytor och dess funktioner. Det finns dels en gräns för hur mycket slitage en grönyta tål och dels skapar alltför stor trängsel minskad rörelsefrihet samt svårigheter att finna avskilda platser.

Pandemieffekt

WSP har sammanställt statistik från bland annat svensk mäklarstatistik, KI/Region Stockholm och Mistra Sport & Outdoors. WSP har även genomfört en enkätstudie bland 1 800 svenskar. Enkätsvaren visar att under pandemin har fler insett hur viktigt det är att det finns platser där man kan ses och interagera med andra människor. Det framgår även tydligt att betydligt fler besöker naturområden en eller flera gånger i veckan än före pandemin.

En annan studie från sammanställningen pekar på att många kommer fortsätta vistas i naturen oftare och under längre tid samt önskar upptäcka nya områden. Covid 19 har alltså fått människor att i högre utsträckning uppskatta stadernas grönområden och

dessutom besöka dem mer. Människor har samtidigt blivit mer medvetna om hur mycket bättre vi mår när vi kan vistas i det gröna.

100 (211)

Grönområden tillhör topp tre av vad man tycker är viktigast att ha i närheten av sin bostad. Pandemin har visat på de negativa effekterna av ett urbant boende, fler längtar efter en egen trädgård och man vill säkra sin närhet till grönska och utevistelse. En tydlig indikation på den ökade efterfrågan på närhet till natur och grönska är att villapriserna stigit med 18,8% på 12 månader jämfört med 10,3% för bostadsrätter (svensk mäklarstatistik maj 2021).

Den nyväckta naturlängtan kommer sannolikt minska när andra nöjen kommer igång igen efter pandemin. Men troligt är att "återupptäckten" av naturen kommer bidra till att fler söker sig dit kontinuerligt. Det kommer säkerligen även uppstå ett högre tryck på de tillgängliga miljöer som finns och bevarandet och underhållet kommer bli allt viktigare för att upprätthålla goda funktioner. Kommuner behöver av demokratiska skäl satsa på det invånarna behöver, efterfrågar och uppskattar och hälsosamma miljöer står högt på kravlistan. Dels för att stärka sitt "varumärke" och attrahera fler invånare men framför allt för att växa med hållbara ekosystem.

Tillgänglig natur

Skåne har lägst andel allemansrättslig mark i landet, samtidigt är Skåne en av Sveriges mest befolkningstäta regioner. Den allemansrättsliga mark som finns är inte heller per automatik tillgänglig. Detta ger ett stort besöksstryck på de besöksvänliga områden som finns, vilket kan resultera i skador på känsliga miljöer. Det är en utmaning att öka tillgängligheten utan att utarma grönstrukturens naturvärden, samtidigt är det viktigt för folkhälsan skull och för att stärka Skånes attraktionskraft. Att tillgängliggöra tätortsnära grönområden är särskilt viktigt då ett minskat behov av att resa också innebär minskad klimatpåverkan.

En förutsättning för en sådan utveckling är att kommuner och andra myndigheter samverkar med markägare på landsbygden för att skapa förståelse för de skilda behov som finns. En annan viktig del i utvecklingen är att ta hänsyn till den lokala identiteten i grönstrukturen. Om landskapet utarmas på vad som uppfattas som traditionella uttryck kan attraktivitet för boende och turism gå förlorad. Samtidigt som vidsträckta blommande rapsfält är artfattiga och utgör stora barriärer, har de ett stort attraktionsvärde då de för många är sinnebilderna av Skåne.

hot & utmaningar

Samnyttjan

Trollsjökväll, Eslöv

Foto Susanne Hultman

En förtätad stad innebär ofta att mängden grönyta minskar samtidigt som många funktioner ska samsas på ännu mindre ytor. Begreppet "*samnyttjan*" används för att beskriva en planerad och formaliserad uppdelning av markytor där användningen effektiviseras. Historiskt har markytor delats upp efter funktion av främst praktiska skäl, där varje verksamhet har en egen yta avsatt för ett specifikt ändamål. I en tätbebyggd stad finns mindre möjligheter till sådana uppdelningar och ur ett resurshushållningsperspektiv är det inte alltid önskvärt. Förhoppningen är att samnyttjan kan ge plats för fler funktioner, men det för också med sig utmaningar som behöver hanteras. Lagutrymmet för att använda allmän plats för enskilda ändamål är litet, vilket gör att samnyttjan ofta kan vara juridiskt utmanande.

Informell samnyttjan

Aktiviteter som inte kräver några speciallösningar fungerar ofta att utöva parallellt som ett naturligt inslag i användningen av en plats. Detta kan ses som en *informell samnyttjan* - vilket också ofta är den primära funktionen på en allmän plats. I en traditionell park fungerar det ofta någorlunda problemfritt att några har picknick medan andra cyklar eller kastar frisbee.

Formell samnyttjan

Formell samnyttjan innebär att flera verksamheter planerar för användningen av samma plats och att dessa aktiviteter kan kräva fysiska speciallösningar. Formell samnyttjan ställer ofta högre krav på reglering och planering för att säkerställa att en aktivitet inte tränger ut en annan. Vid användandet av grönytor handlar det ofta om att använda delar av parkytor för organiserad verksamhet

under utvalda delar av dygnet. En vanligt förekommande idé är att låta utomhusytorna för förskoleverksamhet utgöras av en närliggande park. 103 (211)

Detaljplaneprocessen

Detaljplanen kan inte säkerställa att samnyttjande kommer att ske, den kan däremot skapa förutsättningar för det via såväl plankarta som planbeskrivning. Planbeskrivningen kan förtydliga avsikten med markanvändningen och eventuell samnyttjande. Det finns därmed utrymme för att beskriva att syftet med den allmänna marken är att den används för specifika allmänna ändamål som i vissa fall kan innebära olika typer av anläggningar, mindre byggnader, särskild utformning med mera. Detaljplanen kan inte lösa administrativa och/ eller ekonomiska överenskommelser. Det behöver styras i avtal kopplade till detaljplaneprocessen.

Positivt och negativt

Det finns potential att skapa positiva synergieffekter med samnyttjande genom att det uppstår en bättre situation för alla samlade aktiviteter. Ett exempel är hur dagvattenlösningar i ett grönområde kan bidra med boplatser för vattenlevande djur samtidigt som det skapar möjlighet till pedagogiska vattenstudier. En annan fördel kan vara att en plats befolkas under en större del av dygnet och på så vis ökar tryggheten. Men tyvärr kan samnyttjande i andra situationer leda till att en typ av aktivitet tränger bort en annan. Organiserade idrottsytor skapar mer plats för idrott, men sker ofta på bekostnad av mindre varierad växtlighet och begränsad möjlighet till rekreation för andra.

Att kunna se när samnyttjan ger positiva effekter, eller när det uppstår en situation av *"win-win"*, och när det leder till *"win-lose"* eller i värsta fall *"lose-lose"*, är mycket utmanande i arbetet med grönplanering. För att lyckas krävs en genomgripande förståelse av alla värden som en offentlig grönyta bidrar med.

Kunskapsnivå

Kunskapen om vad grönstruktur är och betydelsen av dess värden är generellt låg i vårt urbaniserade samhälle. Kunskapsnivån behöver öka bland planerare och beslutsfattare, men också hos skötselaktörer, jord- och skogsbrukare och befolkningen i allmänhet. Kunskap är nyckeln till förståelse och utan förståelse är utsikterna för en hållbar utveckling begränsad. Grönstrukturen berör många olika aktörer och det uppstår ofta konflikter mellan olika intressen, till exempel mellan markägare och besökare om slitage, nedskräpning och svårtillgängliga marker. Här behöver samverkan och dialog utvecklas för att skapa förståelse för de olika behov som finns.

Beslutsprocessen

Den kommunala grönstrukturen har ofta svårt att hävda sig mot andra intressen i beslutsprocesser. Tid och resurser behöver därför läggas på att ta fram omfattande beslutsunderlag som kan klargöra grönstrukturens långsiktiga värden så att beslutsfattare tar större hänsyn. Kunskapen som finns på området behöver tas på stort allvar så att grönstrukturen inte utvecklas åt fel håll.

Delaktighet

Medborgare besitter ofta stor kunskap om hur gröna miljöer i deras närområden används, men alltför ofta tas den kunskapen inte tillvara. De kan peka på faktiska behov och föreslå utvecklingsmöjligheter som kan optimera och öka användningen. För att ta tillvara på detta engagemang behöver dessa brukare ges möjlighet att delta i grönplaneringen. Även barn och ungdomar måste få möjlighet att bli mer delaktiga i beslutsprocesser som rör deras egna miljöer. Delaktighet stärker samtidigt demokratin och skapar större förståelse för grönstrukturens betydelse.

Mobiltelefonen som pedagogiskt verktyg

Mobiltelefoner kan fungera som ett pedagogiskt verktyg som samtidigt lockar till ökad utevistelse och fysisk aktivitet. Mobilspelet *Pokémon Go* är väldigt populärt och får barn och ungdomar, men även vuxna, att bege sig utomhus och bli mer fysiskt aktiva. Genom att fånga små virtuella djur och monster finns det potential för att utbilda allmänheten om riktiga djur och miljö- och naturfrågor. Nationellt resurscentrum för biologi och bioteknik har tagit fram en enkel vägledning för detta "[Så kan figurerna i Pokémon Go användas för att diskutera biologi](#)".

En annan populär aktivitet är "*geocaching*", som fungerar som en digital skattjakt där man med hjälp av sin smartphone letar efter en gömd låda. Skatten består av småsaker (nyckelring, klistermärke eller liknande), en loggbok och en penna som någon har gömt, tagit koordinaterna på och sedan publicerat på internet. Här finns även ledtrådar och en allmän beskrivning av området. Intresserade kan sedan lägga in koordinaterna i sin GPS och leta upp skatten. Då skatten hittas går det att skriva en rad i loggboken. Man kan ta ett föremål från cachen, men endast om man lämnar ett nytt föremål i utbyte. Det finns olika svårighetsgrader på gömma och terräng och ibland utvidgas cachen till en så kallad multicache, där man måste hitta flera platser på vägen till slutmålet. Vem som helst kan skapa en egen geocache och den går att samordna med andra aktiviteter. Mer information finns på www.geocaching.se och www.geocaching.com.

hot & utmaningar

Tradition och attityder

Blåklocka i Abullahagen

Foto Malva Kauranen

Det finns en djupt rotad traditionell inställning till hur grönytor ska se ut och hur de ska skötas; *gräset skall hållas kortklippt, falla löv, frukt och bär skräpar ner liksom död ved och risiga buskar, träd ska tas ner när de skuggar ut kvällssolen* och så vidare. Att få människor att ändra inställning och beteende kan faktiskt vara den allra största utmaningen med att lyckas skapa en välutvecklad grönstruktur. Det är viktigt att arbeta på många fronter för att förmedla de gröna strukturernas värden. En föregångare i ett sådant arbete är den danska kommunen Hjørring: [Blomstrer vildt](#) | [Naturkommunen](#)

Vikten av synlig omsorg

Tecken på omsorg i ett landskap tycks bidra till en positiv uppfattning av det. De trädgårdsmässiga miljöer som finns i våra urbaniserade tätorter har bidragit till att de landskap som ser prydliga ut uppfattas som omskötta, därmed blir de också attraktiva och önskvärda. Det finns numera en universell association mellan prydlighet och omsorg, med andra ord; är miljön inte prydlig finns det ingen omsorg och det gör platsen oattraktivt och ej önskvärd. Detta förklarar delvis varför långgräs och ängsmarker i städer ofta betraktas som misskötta ytor. I det tidigare jordbrukssamhället, före urbaniseringens intåg, var det istället slåtterängen som kännetecknade god skötsel och omsorg om gården - då var det inslag av näringsgynnade växter i ängen som kunde få andra att tro att gården inte sköttes. Detta är ett slående exempel på hur mänskliga ideal förändras över tid eftersom den klippta gräsmattan kan sägas härstamma från välskötta ängar och betesmarker.

För att lyckas genomföra en förändrad skötsel är det av största vikt att informera allmänheten om syftet och tydliggöra platsens nya värden. Genom informationsskyltar och broschyrer skapas acceptans och förståelse för det nya utseendet. När det framgår vilka

värderingar som ligger bakom förändringen så inser vi också att platsen förvaltas med omsorg. I förlängningen kan detta också bidra till att vi som människor förstår att vi genom förändring faktiskt kan påverka miljön i positiv riktning.

107 (211)

Attityder till långt gräs

Den klippta gräsmattans prydliga estetik signalerar omsorg. En klippt gräsmatta visar att någon varit där och har sett till att platsen är omskött. Denna prydlighet signalerar i sin tur omsorg om de medborgare som ska vistas på platsen. Negativa åsikter om långt gräs handlar ofta om utseendet, många anser att det ser ovårdat och misskött ut. Det klagas på maskrosor och ogräs och det finns rädslor om att de ska spridas in i den egna trädgården. Vildare typer av landskap upplevs generellt som mer otrygga, många är rädda för fästingar, ormar, sniglar, gnagare eller andra skadedjur. Högt gräs kan också upplevas försämra möjligheten att utöva aktiviteter så som sport, lek eller att rasta hunden. Vissa uttrycker oro för ökade allergiska besvär. Många har egentligen inget emot högt gräs i sig men vill inte ha det nära den egna bostaden.

Från gräsmatta till blomstrande äng

Fler och fler kommuner i Sverige beslutar sig för att lägga om skötseln från kortklippt gräsmatta till mer friväxande ängsmark. Linköpings kommun har satsat i stor skala på att utveckla ängsytor, deras projekt är väl värt att ta del av och det beskrivs utförligt i detta examensarbetet "[Från gräsmatta till blomstrande äng](#)" skrivet av Sara Axelsson, SLU 2021. Den konventionella klippta gräsmattan står alltså idag inför en betydande förändring. Bakgrunden är att den ifrågasätts ur ett hållbarhetsperspektiv både sett till miljö- och ekonomiska aspekter.

Det främsta motivet till att klippa färre ytor ligger i att gynna biologisk mångfald och i synnerhet vilda pollinatörer. Hävdade och artrika gräsmarker så som slåtter- och betesmarker har minskat drastiskt sedan mitten av 1800- talet vilket gett upphov till en stor minskning av livsmiljöer för många arter i blomrika gräsmarker. De försvinnande livsmiljöerna hotas även av klimatförändringar samt användning av bekämpningsmedel.

Ängen är ett tydligt exempel på en naturtyp som skapats genom mötet mellan människa och natur. Dess kulturhistoriska koppling skapar förankring och stadsängar öppnar därför upp för många möjligheter. Med dem följer hög biologisk mångfald i de allra mest vardagliga landskapen, i parker eller utmed gång och cykelvägar. Ängarna bildar nära natur och utgör en möjlig inkörsport till en större medvetenhet hos allmänheten kring naturmiljöers positiva värden.

Ekologiska aspekter har inte tidigare tagits i beaktning eller tillåtits styra skötseln av stadens gräsmattor. Det har alltid varit sociala, funktionella samt estetiska värden som har styrts. Grönytor kan delas in i vistelseytor som ofta används och restytor som sällan eller aldrig nyttjas. Restytor kan ibland uppgå till så mycket som 50 % av en kommuns ytor. Att omvandla en oanvänd gräsmatta till en äng med nya upplevelsevärden, kan därmed vara ett exempel på hur en restyta kan förvandlas till en uppskattad vistelseyta. Eftersom det oftast finns en överrepresentation av klippta restytor kan populära gräsmattors funktioner bibehållas samtidigt som fler positiva värden tillförs på väl valda platser.

Gestaltningens värden

Värdet av estetik för att skapa förståelse, acceptans och intresse för ekologiskt viktiga landskap ska inte underskattas. Gestaltning som framhäver tecken på omsorg kan användas medvetet i syfte att få människor att lättare ta till sig nya landskap som inte självklart rymms inom deras normer. Tilltalande landskap kan utgöra ett skydd för bevarandet av grönstruktur då omtyckta platser inte riskerar att exploateras på samma sätt. En allmän förståelse för värden i gröna närmiljöer kan samtidigt leda till att man även värderar andra miljöer högre. Hållbara och attraktiva miljöer skapar stolthet över att saker sker i en positiv riktning för miljön. Genom att förstärka naturvärden med omsorgsfull gestaltning kan landskapet bli både ekologiskt och kulturellt hållbart.

När städer förtätas blir de ekologiska kvalitéterna extra viktiga att säkerställa. Det är en stor fördel om de ekologiska värdena kan kombineras med rekreations- och upplevelsevärden. Genom särskilda design- och skötselmetoder kan ängar upplevas som mer omskött, tillgängliga, trygga och stimulerande delar av den urbana grönstrukturen. Gestaltningsskottet bör lyfta fram de ekologiska och pedagogiska upplevelsevärdena och skapa sociala platser som bjuder in till lek och utforskande.

- Klippta gångar tillgängliggör och höjer upplevelsevärdet. Den styrda rörelsen förmedlar användningsmöjligheter och påverkar upplevelsen av rumsligheter och det omkringliggande landskapet.
- Det är viktigt att kunna erbjuda olika typer av gångar, både för den som vill och inte vill beträda de mer vilda ytorna. En smal klippt gång kan bli mer äventyrlig och informell, medan bredare klippta passager kan blir mer tydliga och officiella.
- Bygga strukturer såsom träspänger och trädäck eller hårdgjorda murar och gångar kan höja känslan av kontroll och trygghet. Bänkar, naturlekplatser och konstverk är andra positiva inslag.
- Blommande och fruktbärande träd och buskar samt perenner kan adderas i anslutning till ängsytor. Äldre trädgårdsväxter knyter an till ängen som kulturmiljö. Dessa kan också ha betydelse för biologisk mångfald, då nya sorter inte har lika stor rikedom på nektar eller doft. Informationstavlor intill perenner, kryddväxter och medicinalväxter kan bidra med pedagogiska och kulturhistoriska värden.
- En blomsteråker med ettåriga åkerogräs kan förstärka blomningen. Exempel på inhemska arter som är lämpliga för en anlagd blomsteråker är kornvallmo, blåklint och åkerklätt. De kan anläggas permanent intill en flerårig äng men också temporärt på ytor i väntan på exploatering.
- Stationer för att mata djur eller boplatser i form av fågelholkar och insektshotell är andra inslag som visar på omsorg.
- En välbekant och konventionell layout med sammanhängande block eller grupper av växter, planteringslådor eller växtbäddar skapar igenkänning och därmed trygghet.
- Strukturbildande element i raka linjer och rektangulära former skapar tydliga mönster och "ordning" i landskapet. Växter i rader, klippta buskar, flätade pilstaket, gärdesgårdar och stenmurar kan rama in vilda ytor.
- Klippta häckar är formstarka och rumsindelade element som talar till den mänskliga skalan. De skapar stor igenkänning då häckar är välförankrade kulturella inslag i många trädgårdar. Andra formklippta växter kan också fungera.
- Tydliga kanter och klippta remsor närmast hårdgjorda gångar tydliggör omsorg. Liksom ogrärensning i gångar, och prydighet i form av tvättade bänkar och avsaknad av skräp.

En viktig aspekt att ha i åtanke är att under merparten av året är en äng oftast inte högvuxen. Om ängen klipps en andra gång på hösten tar tillväxten på höjden inte fart igen förrän under maj. Nedanstående gestaltungsaspekter stärker värdet av ängsytor under hela året:

- Blickfång är viktiga, de ökar orienterbarheten och markerar en plats kulturella sammanhang. Formstarka inslag som kontrasterar mot det vilda upplevs ofta som blickfång. De får en extra stor betydelse i monotona, öppna och horisontella landskap. Då gräset är kortvuxet kan blickfång bidra till skulpturala effekter.
- Formstarka eller formklippta vintergröna växter kan tillföra upplevelsevärden och färg under vintersäsongen.
- Vårlökar kan tillföras för att förlänga och förhöja ängens blomsterprakt och prydnadsvärden.
- Lekmöjligheter i form av stockar och stubbar placerade i ängen bli en äventyrlig hinderbana som fungerar året runt.
- Förändring av platsens topografi kan skapa intressanta platser med rum för fler ekologiska nischer samt ett mer varierat landskap under hela året. Sänkor och holmar kan skapas och grunda dammar kan bli viktiga livsmiljöer.
- En äng måste inte vara öppen utan träd och buskar kan adderas för att efterlikna en löväng. Detta skapar rumslighet och en mer varierad upplevelse.
- Element som kulturhistoriskt hänger ihop med ängen såsom gärdesgårdar, stenmurar, stenrösen, stenblock och hamlade träd bidrar starkt till platsernas upplevelsevärden. De kan fungera som tecken på omsorg och skapar visuell och rumslig struktur.
- Hamlade träd och stensamlingar utvecklar även den biologiska mångfalden. Stenrös och murar värms upp snabbt på våren och bidrar till ett positivt mikroklimat och de är viktiga bo- och övervintringsplatser. Pollinatörer som fjärilar trivs på de varma stenarna och de är växtplatser för olika typer av lavar.
- Andra gynnande inslag kan vara böljande, vågformade murar av död ved och gamla trädstammar eller kraftiga grenar kan placeras rakt uppställda – de kan bli hem för solitärbin samtidigt som de bildar skulpturala blickfång.

hot & utmaningar

Förvaltning

Eftersatt skötsel, Sallerupskolan

Foto Malva Kauranen

Förvaltningsfasen är den längsta fasen i grönplaneringen och de gröna miljöernas skötsel är därför avgörande för hur de rekreativa och ekologiska värdena bevaras och utvecklas. Det är viktigt att följa upp intentionerna i grönplaneringen i all förvaltning genom att utforma skötselplaner. När tiden går kommer också förutsättningarna ändras allteftersom vegetationen åldras och användningen av områden förändras. Planeringen av skötseln kräver därför både löpande skötselåtgärder och periodisk förnyelse av grönytor.

Det är viktigt för alla kommuner att vårda och utveckla den grönstruktur som redan finns. Att förvalta stora arealer park- och naturmark, skolgårdar, vårdboenden och idrottsanläggningar kräver stora resurser som ofta är begränsade. Risken med ett bristande underhåll är att det bygger upp behov av framtida åtgärder och skapar en underhållsskuld.

Att vänta för länge med en åtgärd kan på sikt riskera att vegetation skadas och när åtgärderna väl blir av, blir de ofta onödigt radikala. Kontinuerlig förnygring är ett bättre alternativ för att bevara ekologisk funktionalitet framför total nedskärning som förnygringsmetod - dessutom ser det senare alternativet sällan trevligt ut. Särskilt gatuträd behöver tidig och kontinuerlig uppbyggnadsbeskärning och kan mista sitt skönhetsvärde om detta försenas, eller så har träden hunnit växa på ett felaktigt sätt så att risken för stormskador ökar.

Eftersatt skötsel kan också leda till att den viktiga omsorgsaspekten försvinner (se avsnitt om tradition och attityder), kontinuerliga skötselinsatser är alltså väldigt viktiga. För ökad förståelse från befolkningen är det värdefullt med samråd och särskilt inför större åtgärder för parkförnyelse. Det är en stor utmaning att effektivisera skötseln och samtidigt höja ekologiska kvaliteter och upplevelsevärden.

Referenser

Ajanki, J och Atteson, J. (2020) *Hur kan skogsbad skölja bort stressen hos den urbana människan?*, Examensarbete

Axelsson, S (2017) *Från klippt gräsmatta till blommande äng*, Examensarbete

Boverket (2007) *Del 2 Teori och metod till projektet Landskapets upplevelsevärden*

Boverket (2007). *Bostadsnära natur. Inspiration & Vägledning*. Karlskrona: Boverket

Boverket (2010). *Mångfunktionella ytor. Klimatanpassning av befintlig bebyggd miljö i städer och tätorter genom grönstruktur*. Karlskrona: Boverket

Boverket (2013). *Planera för rörelse! En vägledning om byggd miljö som stimulerar till fysisk aktivitet i vardagen*. Karlskrona: Boverket

Boverket (2015). *Barn och ungas utemiljöer*. [Länk](#)
(2022-02-28)

Boverket (2017) *Stöd till utvecklingsprojekt för jämställda offentliga miljöer i städer och tätorter - slutrapport*

Boverket (2019). *Biologisk mångfald ger motståndskraft*. [Länk](#) (2021-06-18)

Boverket (2019). *Mer grönska reducerar ljud*. [Länk](#) (2021-06-18)

- Boverket (2019). *Grönska och vatten reglerar temperaturen vid värmeböljor*. [Länk](#) (2022-02-28)
- Boverket (2020). *Ekosystemtjänster i den bebyggda miljön. Vägledning & metod*. [Länk](#) (2021-06-18)
- Centrum för idrottsforskning (2018) *Resurser, representation och "riktig" idrott. Om jämställdhet inom idrotten*
- Centrum för naturvägledning i samarbete med Albaeco (2017) *Upptäck ekosystemtjänster i den svenska naturen*
- Croner, M (2018) *Tjejers villkor på spontanidrottsplatser. Hur man kan stimulera unga tjejers spontana fysiska aktivitet på en idrottsplats - en fallstudie om Alby Folkhälsopark*. Examensarbete
- Eriksson, C (2018) *Livsmedelsproduktion ur ett beredskapsperspektiv - Sårbarheter och lösningar för ökad resiliens*
- Eslövs kommun (2015). *Folkhälsorapport*.
- Eslövs kommun (2018). *Översiktsplan Eslöv 2035*.
- Eslövs kommun (2020). *Dagvatten- och översvämningsplan för Eslövs kommun*.
- Eslövs kommun (2020). *Naturmiljöprogram. Mål och ställningstaganden*.
- Eslövs kommun (2020). *Naturmiljöprogram. Områden med höga naturvärden*.
- Eslövs kommun (2021). *Lekplatsplan. Målsättning och utvecklingsplan för lekplatser på allmän platsmark i Eslövs kommun*.
- Folkhälsomyndigheten (2009). *Grönområden för fler. En vägledning för bedömning av närhet och attraktivitet för bättre hälsa*. Östersund: Folkhälsomyndigheten
- Folkhälsomyndigheten (2018). *Skolbarns hälsovanor i Sverige 2017/18*. (Grundrapport)
- Grahn, P. & Stoltz, J. (2021). *Movium fakta nr 3. Urbana grönområden. Indikationer för hälsa och välbefinnande*.
- Grönwall, Ewa (2017) *Kyrkans begravningsplatser förr och nu*
- Havs- och vattenmyndigheten (2015) *Ekosystemtjänster från svenska sjöar och vattendrag*
- Helldin, J.O. (2013). *Trafikbuller i värdefulla naturmiljöer II*. Centrum för biologisk mångfald (Slutrapport)
- Jansson, Schneider, Mårtensson, Kylin, Fridell (2021) *Rum för skolans utemiljö – fördjupad analys kring yta för utemiljö på skola och förskola*
- Jordbruksverket (2021). Åkerlandskapet. [Länk](#) (2021-06-18)
- Livsmedelsverket (2019) *Handbok för klimatanpassad dricksvattenförsörjning*
- Naturvårverket (2007) *God ljudmiljö... .. mer än bara frihet från buller*

Persson, A. & Smith, H. (2014). *Biologisk mångfald i urbana miljöer. Förutsättningar, fördelar och förvaltning*. Lund: Lunds universitet

Projektet Stadsbruk (2016) *En kommersiell guide för odling i staden*

Region Skåne (2012) *Grönstruktur i Skåne*

Ruhsman, M. (2017) *Inte än, men snart mer jämställda aktivitetsytor?!, Examensarbete*

Regionmuseet i Skåne/Landsantikvarien i Skåne *Vägar till skånska kyrkogårdar*

Region Skåne (2012). *Grönstruktur i Skåne. Strategier för en utvecklad grön struktur*.

Region Stockholm (2021). *Hur kan vi överbrygga fysiska och sociala barriärer? Inspiration och goda exempel*.

SLU (2017). *Ekosystemtjänster i Eslövs kommun med fokus på kulturella ekosystemtjänster. Ett Movium partnerskapsprojekt*. Alnarp: SLU

Tidningen Biodiverse 3 2020. *Förlusten av mörker*

Tidskriften Landskap (2021-05-14) *3-30-300-regeln – ett tydligt sätt att skapa gröna, friska städer*

WHO (2016). *Urban green spaces and health. A review of evidence*. Köpenhamn: WHO

Älvstranden Utveckling AB med stöd av White Arkitekter (2021) *Samnyttjan och barns friyta i den täta staden*.

Foto:

Bilder från Eslövs kommuns bildbank eller fria bilder från pixels eller bixabay där inget annat anges.

Kartor: *

Miljö och Samhällsbyggnad och Kommunledningskontoret

Geodata har hämtats från nedanstående myndigheter:

Med upphovsrätt ©:

Lantmäteriet Geodatasamverkan, Eslövs kommun

Öppen data (CC0):

Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Länsstyrelserna, Trafikverket

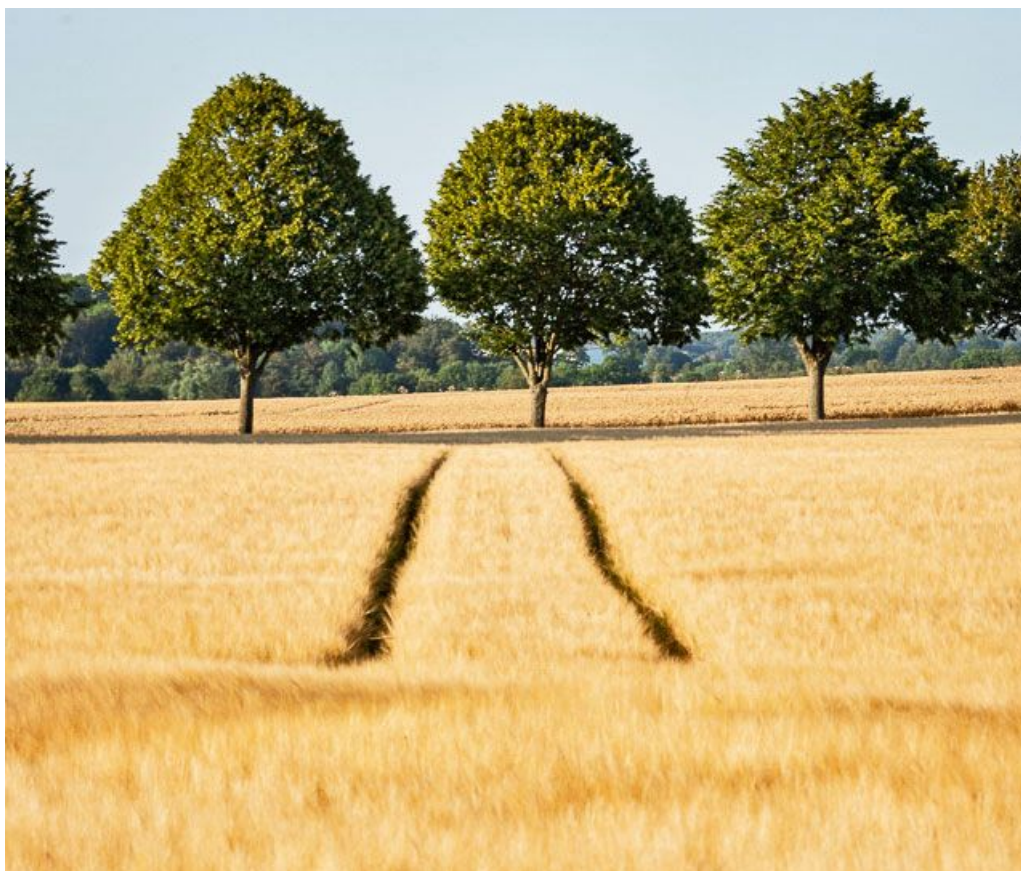
**källa kopierad från Föp Östra Eslöv, behöver justeras*

3. Eslövs Kommun

115 (211)

nuläge & potential

*Den här berättelsen skapades med [Esrís Story Map-journal](#).
Läs den interaktiva versionen på webben på <https://arcg.is/0Omye8>.*

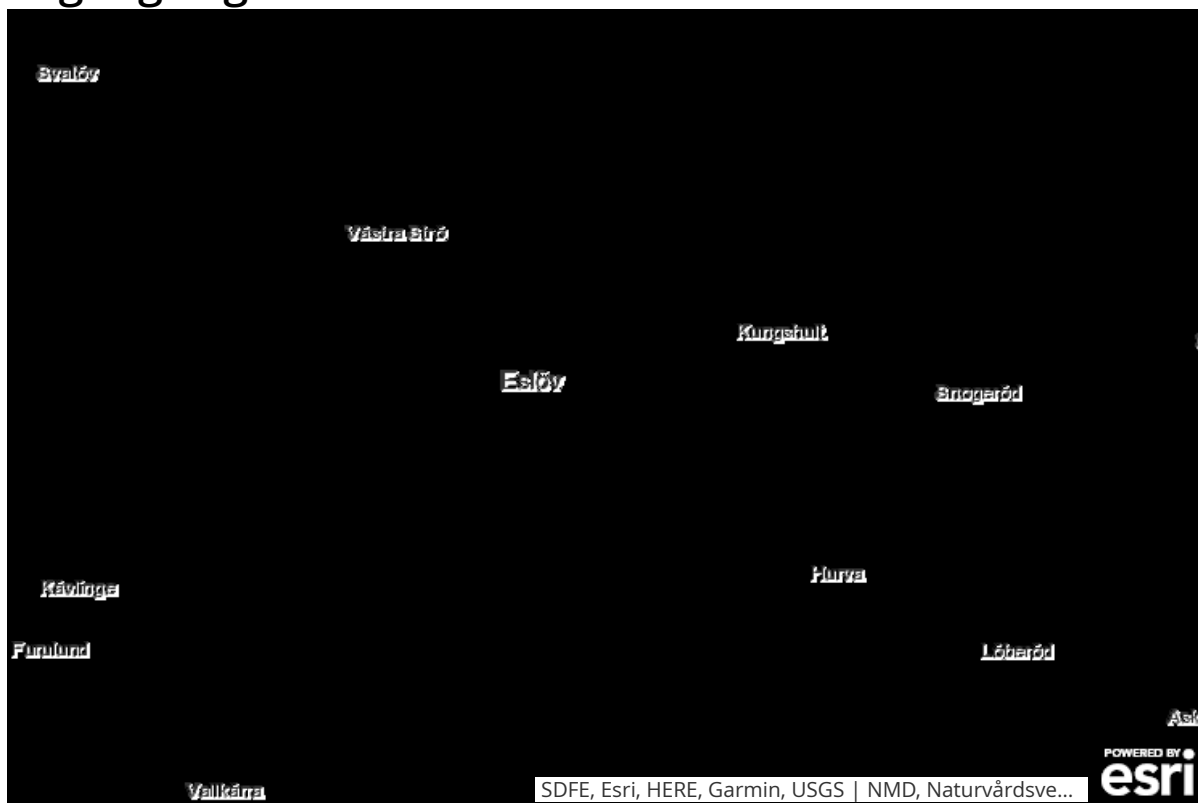
Den kartläggning och analys som presenteras i det här kapitlet ger en bild av styrkor och svagheter hos grönstrukturen i Eslövs kommun. Även utvecklingsmöjligheter för att hantera nuvarande och väntade utmaningar presenteras. Kapitlet är kommunövergripande och beskriver i huvudsak landsbygdens landskap. Beskrivning av förutsättningar och möjligheter ger en grund till de ställningstagande och åtgärder som presenteras i Grönplanen.

Detta är ett kunskapsunderlag till Grönplanens remissversion.

- [Utgångsläge](#) (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)
- [Naturvärden](#) (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)
- [Blå värden](#) (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)
- [Kulturvärden](#) (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)
- [Rekreativa värden](#) (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)
- [Barriäreffekter](#) (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)
- [Hot & Utmaningar](#) (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)
- [Utveckling av grönstråk](#) (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)

Landskapsvy i Ellinge
Foto Susanne Hultman

marktäcke

Marktäcke, grupperad

- Öppen våtmark
- Åkermark
- Öppen mark
- Exploaterad mark
- Vatten
- Skog
- Temporärt ej skog

Eslövs kommun ligger i centrala Skåne och ingår i en tillväxtregion. Här finns den flerkärniga strukturen typisk för regionens övriga landskap och kommunen består av en huvudort, elva tätorter och landsbygd. I huvudorten Eslöv bor närmare 60 procent av invånarna. Kommunens yta är 42 400 hektar varav ungefär 1640 hektar är kommunägd. Omkring 18 procent av den kommunägda marken är parkmark.

Åkermarken är dominerande i Eslövs kommun och utgör närmare 70 procent av markytan. Skogsmarken domineras i sin tur av lövträd och produktionsskog. Andelen allemansrättslig tillgänglig mark är låg, men tillgången varierar i kommunen. I norr tillhandahåller skogsbygden mer allemansrättslig mark jämfört med den bördiga slättbygden i söder. Av kommunens yta är 22 procent naturmark och 3,6 procent är värdefull naturmark.

Mer information om landskapet, naturtyper och kulturmiljön finns i kommunens [Naturmiljöprogram](#) under *Natur och kulturmiljö*.

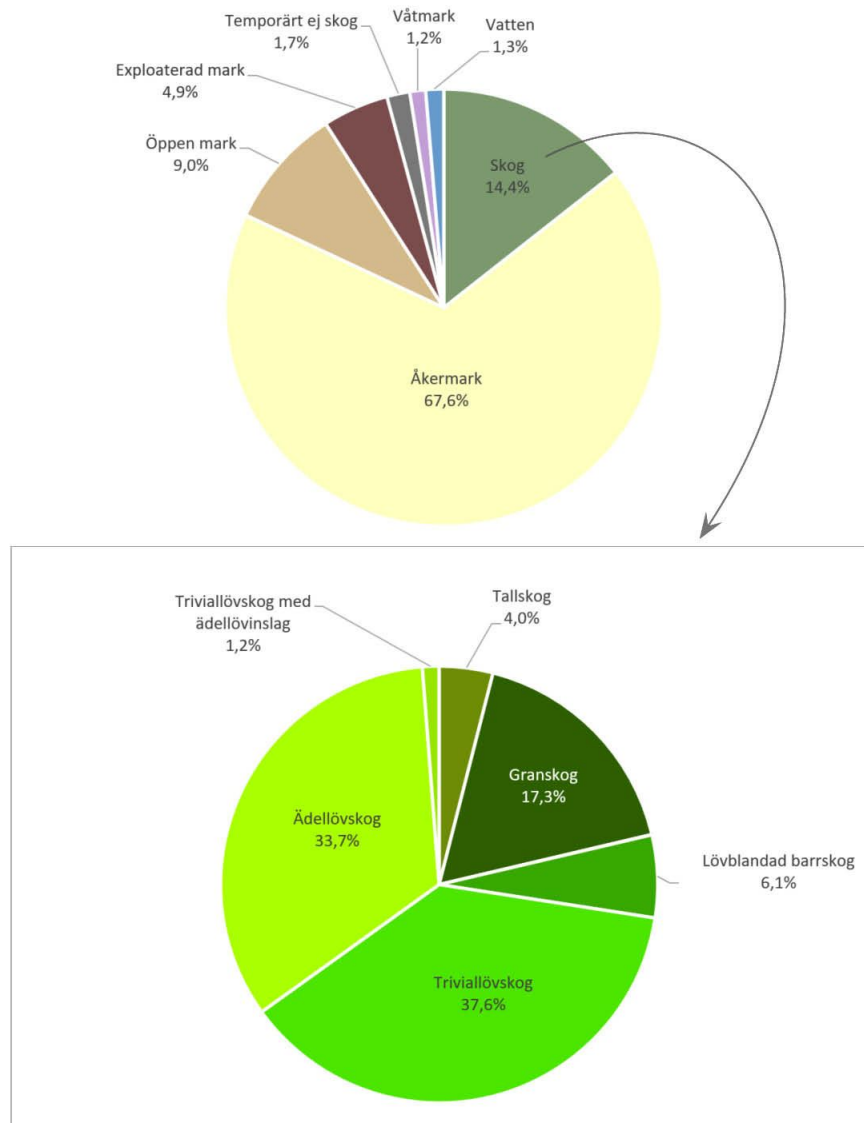
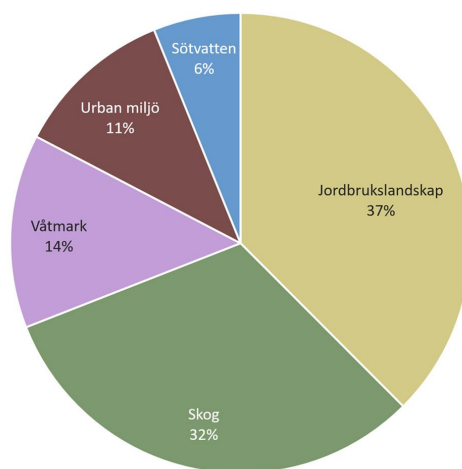
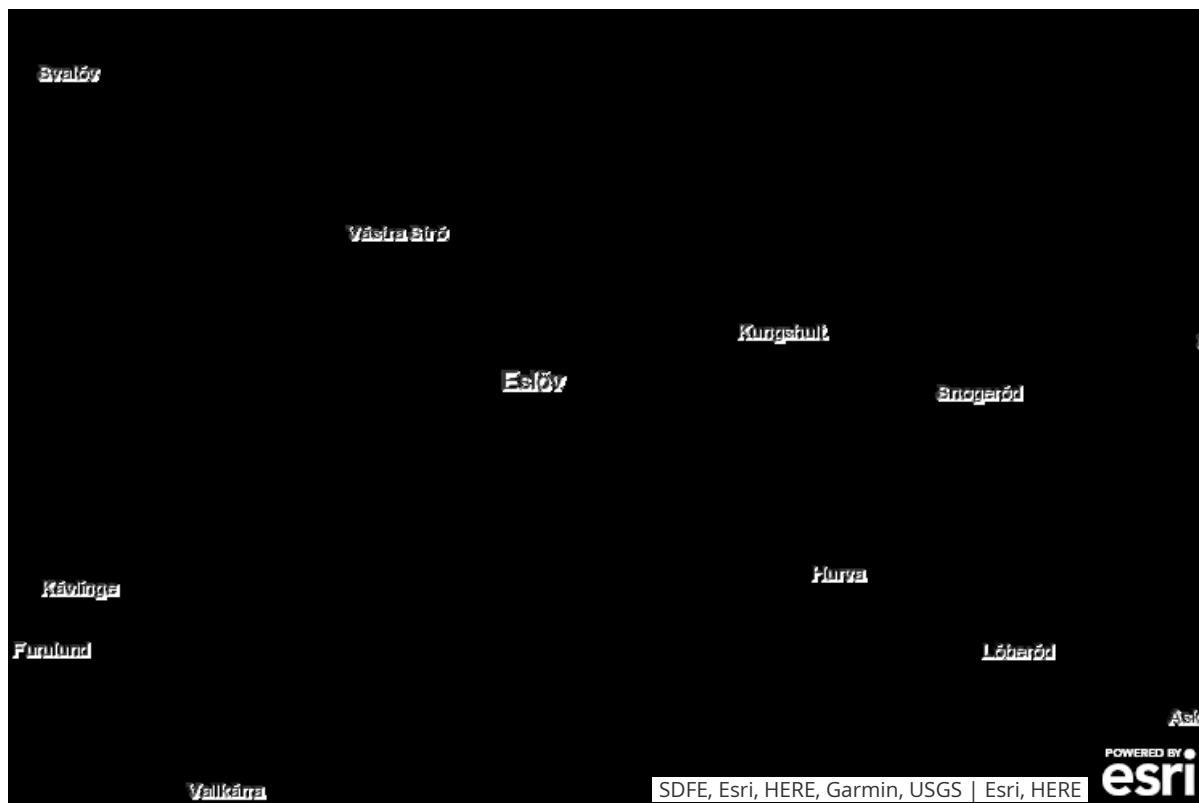

Diagram som visar fördelningen av marktäckningen i Eslövs kommun. Analysen utgår från den nationella marktäckedatan (2018) som också syns i kartan till höger. Analysen är gjord utifrån 10 meters upplösning.

Diagrammet visar hur fördelningen av landskapstyper skulle se ut om betydelsen för de rödlistade arterna var avgörande. Det ger en fingervisning och inte en komplett bild då det utgår från de närmare 500 rödlistade arter från Eslövs kommun som har rapporterats in i Artfaktas databaser. I jordbrukslandskapet ingår åkermark, men de är knappt 19 procent av de observerade rödlistade arterna som har åkermark som en viktig biotop.

landskapsobjekt och värdekärnor

Värdekärna betesmark

Värdekärna lövskog

Landskapsobjekt

Dalgång

Kulturlandskap

Sandmark

Dominerade av värdekärnor med lövskog

Övriga landskapsobjekt

Eslövs Naturmiljöprogram har pekat ut nitton landskapsobjekt med höga naturvärden. De utgörs av ett flertal värdekärnor vilket är områden med så höga naturvärden att de bedöms ha stor betydelse för den biologiska mångfalden och innehåller arter som är karaktäristiska för specifika naturtyper. Landskapsobjekten bedöms kunna fungera som som lämpliga spridningsområden och kompletterar värdekärnorna genom att samla gemensamma naturtyper inom ett område.

I kartan till höger har landskapsobjekten slagits samman till fem liknande karaktärer i kategorierna: *dalgångar*, *kulturlandskap*, *sandmarker*, *landskapsobjekt dominerade av värdekärnor med lövskog* och *övriga landskapsobjekt*.

En inventering har också gjorts av skyddsvärda träd (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)^{1*}

Skyddad natur

Kommunens dominerande åkermark utgör endast en viktig biotop för omkring 19 procent av de rödlistade arterna som har observerats inom kommunen. Det kan ses som ett exempel på att viktiga biotoper för de respektive landskapstyperna behöver värnas och utvecklas. Kartan nedan visar att merparten av naturvärden inom landskapsobjektens areal inte är skyddad, inte heller när man samtidigt tittar på riksintresse för kulturmiljövården.

visa skyddad natur (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen) ^{2*}

(länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)

Biologisk mångfald och spridning

De storskaliga förändringar som skett i det skånska landskapet i modern tid hotar förekomsten av rödlistade arter som många gånger är specialister. Effektiv jordbearbetning, utsädesrensning och kemisk ogräsbekämpning är huvudorsakerna till att arter anpassade till dessa miljöer har blivit mycket sällsynta. Idag ligger kärnområden för biologisk mångfald i många fall som isolerade öar i Eslövs öppna jordbrukslandskap. För att förhindra ytterligare utarmning av flora och fauna måste mönster av fragmentering och livsmiljöer separerade från varandra undvikas.

Kartans områden är prioriterade att bevara och utveckla genom kompletterande grönstråk som skapar spridningssamband inom och mellan de olika landskapsobjekten. Idag är åkermarken många gånger ett hinder för spridningen av värdefulla arter, men enkla åtgärder kan göra situationen bättre. Exempelvis kan stråken utgöras av läplanteringar, blommande remsor och småvatten. Stråken kommer inte få samma landskapsekologiska värde men är lämpliga att utveckla för spridningen av generalister men också för människors rekreation. Även banvallar och vägrenar utgör idag tillflyktsorter för den vilda floran och faunan i det skånska slättlandskapet och har därmed en viktig roll för bevarandet av traktens biologiska mångfald.

Kommunens ansvarsarter

Att arbeta med riktade insatser för arter vars existens är hotad är en möjlighet att hejda förlusten av biologisk mångfald. Förekomsten av specifika arter är ofta begränsad till ett visst område. I Skåne har länsstyrelsen föreslagit ansvarsarter för varje kommun som grundar sig på att varje art har en relativt stor del av sin nationella förekomst i just den kommunen. Genom att fokusera naturvårdsarbetet på en eller ett par arter kan man samtidigt gynna flera andra arter som har liknande krav på livsmiljön. Flera fynd av dessa arter har gjorts inom landskapsobjekten.

Eslövs kommuns ansvarsarter:

Insekter: almbloombeck, blomvassbeck, batavsandbi, stäppbandbi

Fåglar: sånglärka, stare

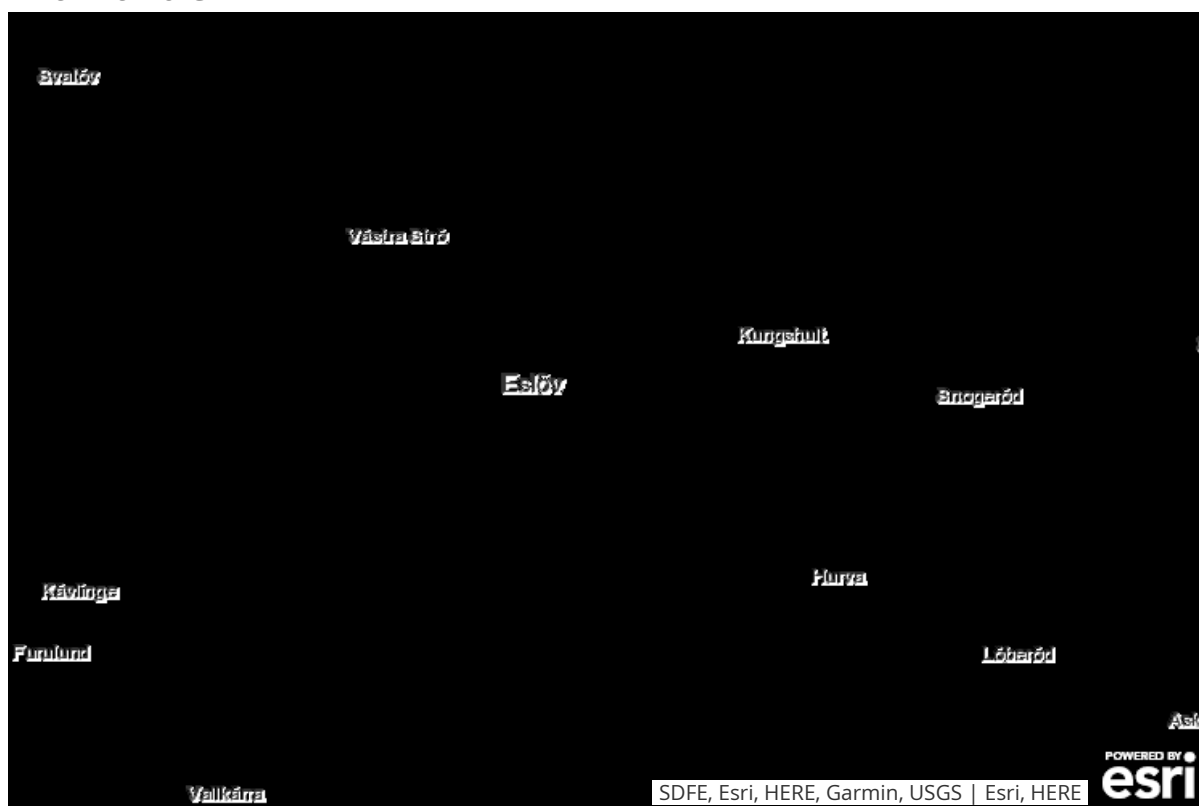
Kärlväxter: humlesuga, kärnäva

Lav: askvårtlav

Svampar: grisspindling, pälssticka

Ansvarsarten humlesuga. Foto Alex Hyde [länk](#)

värdefulla vattendrag

Värdefulla vattendrag

- Särskilt värdefullt vatten
- Värdefullt vatten

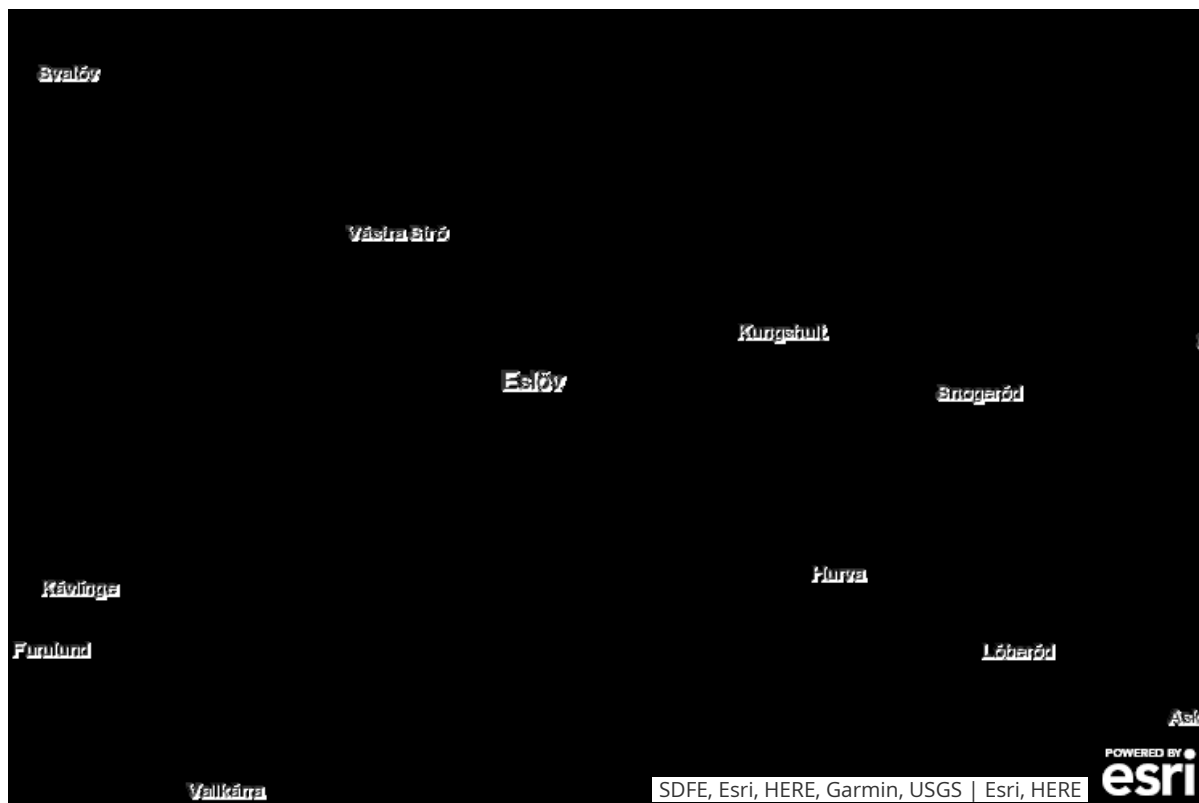
Vattenlandskapet i Eslövs kommun har förändrats kraftigt under de senaste 200 åren. Då bestod cirka 25 % av ytan i jordbruksområdena av våtmarker, sjöar och mindre vattendrag, idag återstår endast en liten del av de öppna vattnen till följd av utdikning och uträtning av vattendrag för att vinna odlingsbar mark. Kommunen är också fattig på sjöar med enbart delar av Vombsjön och Västra Ringsjön inom kommungränsen.

I kommunen finns sex vattenmiljöer som är klassade av Länsstyrelsen i Skåne som värdefulla utifrån natur-, fisk/fiske- och kulturmiljövärde. Dessa är klassade för att uppnå det nationella miljökvalitetsmålet *"Levande sjöar och vattendrag"* och på sikt ska de få ett långsiktigt skydd och även restaureras där behov finns. Fram till dess ska stor hänsyn tas för att miljöernas värden inte ska hinna förstöras.

nationellt värdefulla vattenmiljöer i Eslövs kommun:

- **Borstbäcken** – nationellt värdefull utifrån naturvärde
- **Bråån** – nationellt särskilt värdefull utifrån naturvärde
- **Kävlingeån** – nationellt särskilt värdefull utifrån fisk/fiskevärde
- **Västra Ringsjön** – nationellt särskilt värdefull utifrån natur-, fisk/fiske- och kulturvärde
- **Rönneå** – nationellt särskilt värdefull utifrån natur- och kulturvärde
- **Saxån** – nationellt särskilt värdefull utifrån naturvärde
- **Vombsjön** – nationellt värdefull utifrån naturvärden, nationellt särskilt värde full utifrån fisk/fiskevärde

Ingen av kommunens vattenförekomster uppnår *"God ekologisk status"* enligt Vattendirektivet men trots miljöproblem finns det fortfarande höga naturvärden. Både Rönne å och Kävlingeån har ett artrikt fiskesamhälle och ovanliga arter av små bottenlevande djur har påträffats påträffas i Saxån–Bråån, Kävlingeån och i Rönne å. Bland fiskarna kopplas de högsta naturvärdena till förekomsten av de två små bottenlevande arterna sandkryp och grönlång, samt lax i både Kävlingeån/Bråån och Rönne å.

kulturmiljö

Riksintresse för kulturmiljövård

Kulturmiljöstråk

Särskilt värdefulla kulturmiljöer

I detta avsnitt redogörs landskapets kulturmiljöer översiktligt genom sammanfattande beskrivningar från andra kommunala dokument. Naturmiljöprogrammet ger en bredare beskrivning av kulturlandskapets framväxt, med exempelvis kartor över historiska och nutida alléer. Det finns även flera intressanta kartläggningar att ta del av i kommunens [Kulturmiljökartan](#).

Kartan intill visar riksintresse för kulturmiljövården vilket betyder att dessa kulturmiljöer ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada dess värden. Kartan visar även "särskilt värdefulla kulturmiljöer" samt "kulturmiljöstråk" och utgör värden som bör bevaras, vårdas och utvecklas ur ett regionalt perspektiv - de är utpekade i "[Kulturmiljöprogram för Skåne](#)" framtaget 2006 av Länsstyrelsen i Skåne.

[visa platser med värdefulla kulturanläggningar och lämningar \(länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen\)](#) 4*

Spår från järnvägens guldålder

Det var på 1850-talet som staten beslutade att dra en järnväg från Malmö till Stockholm och en station behövdes i höjd med Västra Sallerup och Eslöv by. S snabbt växte järnvägsorten fram och 1911 erhöll Eslöv sina stadsrättigheter. Under 1900-talet fortsatte utbyggnaden av järnvägen och andra orter som till exempel Billinge, Harlösa, Hurva, Löberöd, Flyinge, Örtofta, Stehag och Marieholm växte och fick ökad betydelse.

[visa järnvägar år 1900 \(länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen\)](#) 5*

Utbyggnaden av det Svenska järnvägsnätet var viktig både för rikets och skåne-regionens ekonomiska tillväxt - under järnvägens guldålder kring 1900 var Skåne landets järnvägstätaste landskap. Men under främst 1950- och 1960-talen började järnvägarna läggas ner till förmån för privatbilismen och spåren av detta syns i de nedlagda banvallarna som finns kvar ute i landskapet och inne i Eslöv och de gamla stationsbyarna.

Slottslandskapet

Eslövs kommun är den mest slottstäta kommunen i Sverige och slotten representerar olika tidsepoker och varje slottsmiljö har sin historia. Det öppna landskapet ger möjlighet till flera utblickar och landmärken syns på långt håll. Rikemän på gods och större gårdar har anlagt alléer, trädrader och dungar liksom parker och större trädgårdar. Parker finns vid slotten Hjularöd, Löberöd, Skarhult, Ellinge och Trollenäs. Parkerna hyser ofta gamla träd viktiga för insektsfaunan, fladdermöss, mossor, lavar och svampar.

Trollenäs slott. Foto Ulf Axelsson

Kyrkogårdar

I Eslövs kommun finns 20 kyrkor tillhörande Svenska Kyrkan som utgör viktiga kulturhistoriska objekt både i landskapet och i tätorterna. Kyrkogårdar och begravningsplatser är öppna historiska arkiv med ett rikt biologiskt, botaniskt, arkitektoniskt, religiöst och etnologiskt kulturarv. Stehags kyrka är en av de allra äldsta i Lunds stift, troligtvis byggd under 1100-talets mitt i romansk stil. Där återfinns även gravvårdar som daterats från samma tid.

Vidare läsning: [Kyrkor i Eslövs kommun](#)

Vattenlandskapet

Vattendragen är och har varit livsnerven för många av kommunens kulturhistoriskt intressanta platser. Tidiga bosättningar, slott och samhällen har vuxit fram längs med Kävlingeån, Saxån, Bråån och Rönne å. Genom att tillgängliggöra kommunens vattendrag och sjöar, skulle många av kommunens historiska platser och vackra kulturmiljöer synliggöras. Genom att återskapa historiska vattenförekomster och sträckningar kan landskapet på nytt berätta sin historia samtidigt som det skulle ge plats för en större variation av inhemsk flora och fauna.

Industrimuseet i Stockamöllan invid Rönne å. Foto Ulf Axelsson.

Fornminnen och övriga lämningar

I landskapet finns många värdefulla spår från människans äldre historia som exempelvis gravhögar och odlingsrösen. De ger en tidsdimension åt landskapet och är viktiga för att även kommande generationer ska förstå historien. Hela det svenska jordbruket har under senare delen av 1900-talet förändrats drastiskt från små jordbruk till större jordbruksenheter för att göra driften mer rationell. Samtidigt har åar rätats ut och bäckar kulverterats, utdikningen av våtmarker har fortsatt, stengärdesgårdar, åkerholmar och mangelgravar har ansetts vara hinder och tagits bort eller lagts igen.

I anslutning till jordbruksmark är många av just nämnda landskapselement idag skyddade genom biotopskydd liksom alléer och hamlade pilar. Men alla markägare besitter varken kunskap eller förståelse för dessa värden. Till exempel är det sannolikt att nya stenar tillförs efterhand på odlingsrös i pågående jordbruksdrift, vilket i vissa fall kan skada rösenas kulturmiljövärden. De strukturer som finns kvar behöver identifieras och bevaras.

För att bevara synliga, kända fornminnens karaktärsdrag är skötseln av dem viktig. Markskötseln kan också vara en fortsättning på den hävd som en gång funnits, det vill säga slåtter- och/eller beteshävd. Om hävdkontinuiteten är lång är artrikedomen oftast hög. Eslövs kommun sköter med hjälp av bidrag från länsstyrelsen sju fornminnen. Skötseln omfattar huvudsakligen slåtter samt röjningar av buskar så att gravhögar och stensättningar hålls synliga.

Thulestenen, Västra Strö. Foto Ulf Axelsson

Fornlämningar i Eslöv där skötsel sker:

- Thulestenarna vid Västra Strö (runstenar, järnålder)
- Gravhögar vid Getinge och Killehög (gravhögar, bronsålder)
- Stenvägbro vid Hjularöd (valvbro av sten, mitten av 1700-talet)
- Galgbacken vid Gunnaröd (gravfält, järnålder)
- Röse i Åkermark vid Gunnaröd (röse, bronsålder)
- Hörahög i Abullahagen (gravfältet från järnåldern)
- Stenbocks vadställe där Magnus Stenbock gick över Rönne å med sin här (ligger i Höörs kommun).

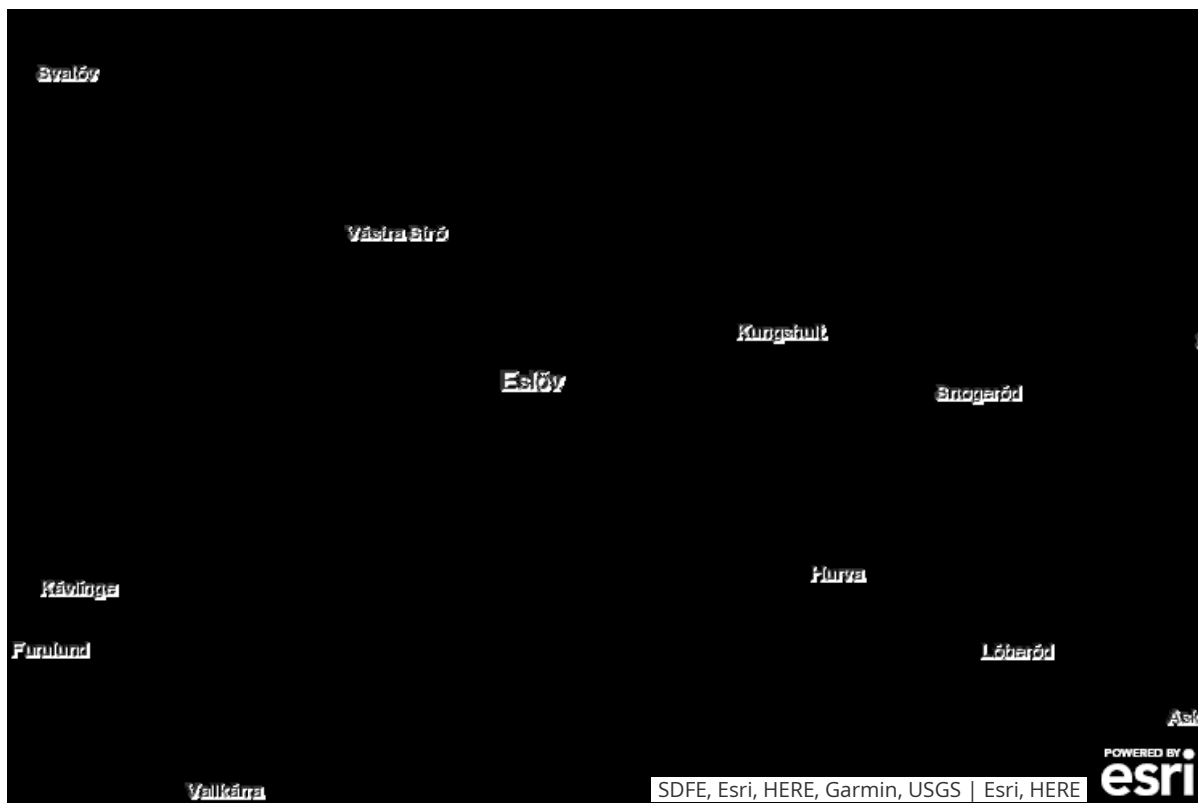
Värdet av ett kulturmiljöprogram

År 2019 antog Eslövs kommun *"Plan för framtagandet av Eslövs kommuns kulturmiljöprogram"*. Det långsiktiga målet är att säkerställa kulturhistoriska värden och ge möjlighet att tillhandahålla ett planeringsunderlag inför framtida exploateringar eller andra förändringar utan att kulturvärdena påverkas negativt. I ett sådant kulturmiljöprogram bör kommunen peka ut och analysera kulturmiljövärden och kulturmiljöer både utifrån kulturhistoriska värden och naturvärden. Fler biologiska kulturarv kan behöva identifieras eftersom de kan hinna gå förlorade om de inte sköts rätt. Det är alltså viktigt att kommunen tar fram ett kulturmiljöprogram även utifrån ett grönplaneringsperspektiv.

För att tolka biologiskt kulturarv behöver man ofta granska både humanistisk och naturvetenskaplig kunskap från nya vinklar där en ökad samsyn kan fungera som en brygga mellan natur och kultur. Riksantikvarieämbetet beskriver hur en sådan kartläggning kan gå till.

[Biologiskt kulturarv | Riksantikvarieämbetet \(raa.se\)](#)

[Biologiskt kulturarv - växande historia \(diva-portal.org\)](#)

friluftsliv landskapsobjekt

Landskapsobjekt

Friluftsliv

Flera faktorer styr hur attraktivt ett område är för friluftsliv, bland annat tillgänglighet, variation av naturmiljöer, närhet till vatten och inslag av kulturhistoriskt intressanta miljöer. Frånvaron av störande buller har också betydelse för hur attraktivt ett område anses vara. Förutsättningar för rekreation och friluftsliv varierar mycket mellan kommunens olika delar. På slätten finns endast mindre naturområden eller småbiotoper som mangelgravar och alléer, vilket innebär att fast man bor ute på landet är tillgången till natur liten. I norra delen av kommunen finns ett rikligt utbud av både skogar och öppna gräsmarker.

Natur- och kulturvärden är båda viktiga för ett attraktivt friluftsliv. Naturmiljöprogrammets landskapsobjekt innehåller båda delar och är därför identifierade som särskilt viktiga utvecklingsområden för friluftslivet. Friluftsliv och naturvård är två intressen som har mycket gemensamt och som oftast kan kombineras. Det kan dock uppstå konflikter på störningskänsliga områden. I kommunen gäller det framför allt lokaler som fungerar som rast- eller häckningslokaler för fåglar, till exempel strandängar kring vattendragen och andra våtmarker, men även sandiga marker är känsliga.

För att undvika att djur störs eller att vegetation slits kan man till exempel kanalisera människors rörelse genom att anlägga stigar och placera spänger där marken är fuktig eller blöt. Ridning och terrängcykling bör hänvisas till egna leder på mindre känslig mark men också för att minska konflikten med annat friluftsliv. Det har visats att när man utövar friluftsliv håller man sig gärna till markerade stigar. Det är också viktigt att områden som människor hänvisas till har tillräckligt stor yta.

Spång vid Stenshuvud. Foto Rebecca H Kan [länk](#)

Värdefull landskapsbild

Ett flertal kulturvärden finns redan inom landskapsobjekten men ofta är det intressant nog att kunna blicka ut över ett tilltalande och öppet kulturlandskap. I Eslövs kommuns översiktsplan från 2001 pekades område med värdefull landskapsbild pekats ut. I Naturmiljöprogrammet från 2019 lades även Braåns dalgång till. Ordet landskapsbild används främst i syfte att beskriva den visuella helhetskaraktären och bygger på estetiska värderingar och bedömningar. Dessa landskapsvyer sammanfaller mycket väl med landskapsobjekten.

[visa värdefull landskapsbild \(länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen\)](#) 6*

Befintliga utflyktsmål

Utflyktsmål finns utpekade i kartan nedan med hjälp av förskola, skola och föreningar i kombination med befintlig geodata om var det finns eldstäder, vindskydd och liknande, även Naturmiljöprogrammets förslag på lämpliga besöksmål finns med.

[visa friluftsliv utflyktsmål \(länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen\)](#) 7*

vattenaktiviteter:

- Kävlingeån
- Rönneå
- Ringsjön, Sjöholmen badplats

för vandraren:

- Stockamöllan
- Bosarps jär
- Gyaskogen
- Eslövs allmänning
- Snärjet
- Skarhults kronopark
- Flyinge ängar
- Harlösabäckens dalgång
- Trollestigen
- Laddran (Marieholm)
- Rövarkulan (Höörs kommun)
- Skåneleden
- Örtöfta

för fågelskådare:

- Rönneåns dalgång
- Strandängar vid Gårdstånga
- Rönneholms mosse
- Abullahagen
- Snärjet
- Skarhults Kronoskog
- Skarhults våtmark
- Strandängar vid Vombsjön
- Dammarna vid Ellinge reningsverk
- Dammarna vid Örtöfta sockerbruk (ligger vid kommungränsen i Lunds kommun)
-

för växtintresserade:

- Rasbranter i Rönneåns dalgång
- Strandskog vid Ringsjön
- Abullahagen
- Östra Strö fålad
- Flyinge ängar
- Borstbäckens dalgång
- Gyaskogen
- Rövarekulan (Höörs kommun)

Tillgänglighet

Kommunen har anlagt slingor i Gyaskogen vid Stehag, vid Laddran i Marieholm, i Örtofta vid Bråån och Trollestigen vid Saxån/Trollenäs. Ett förslag till att förbinda Gryby med Snärjet gjordes i början av 2000-talet men har aldrig förverkligats.

Lokala föreningar har skapat strövstigar vid Flyinge, Gårdstånga och Stockamöllan. Skåneleden löper genom kommunens östra delar. Rönneå är en populär kanotled, här paddlar varje år flera tusen kanotister och i Stockamöllan finns kanot att hyra. Även Kävlingeån används för kanoting.

visa vandrings slingor och leder (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen) 8*

visa cykelrundor i naturen (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen) (ej utmärkta i fält) 9*

För vidare läsning:

[Åpromenaden Örtofta](#)

[Natur & äventyr | Visit MittSkåne \(visitmittskane.se\)](#)

Stor potential

Landskapsobjekten utgör tillsammans med tilltalande landskapsvyer, befintliga utflyktsmål och kulturmiljöer redan idag en mycket god grund för en fortsatt utveckling av friluftslivet. Kommunens gamla banvallar är också intressanta att utveckla till kulturstråk samtidigt som de kan fungera som länkar mellan tätorterna. Värt att notera är även att dagens kollektivtrafiklägen möjliggör för fler än lokalbefolkningen att ta del av utbudet.

visa besöksmål natur- och kulturmiljöer + gamla banvallar (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)10*

Värdet av en friluftspan

Friluftslivet spänner över flera politiska områden så som naturvårdspolitik, regional tillväxtpolitik, jordbrukspolitik, skogspolitik, politik för landsbygdsutveckling, folkhälsopolitik och utbildnings- och forskningspolitik. Friluftslivets förebyggande och rehabiliterande folkhälsoaspekter är centrala, liksom kulturarvet och samhällsplaneringen. För att värna de tätortsnära grönområdena har den kommunala planeringen en nyckelroll och behovet av en friluftspan är stor.

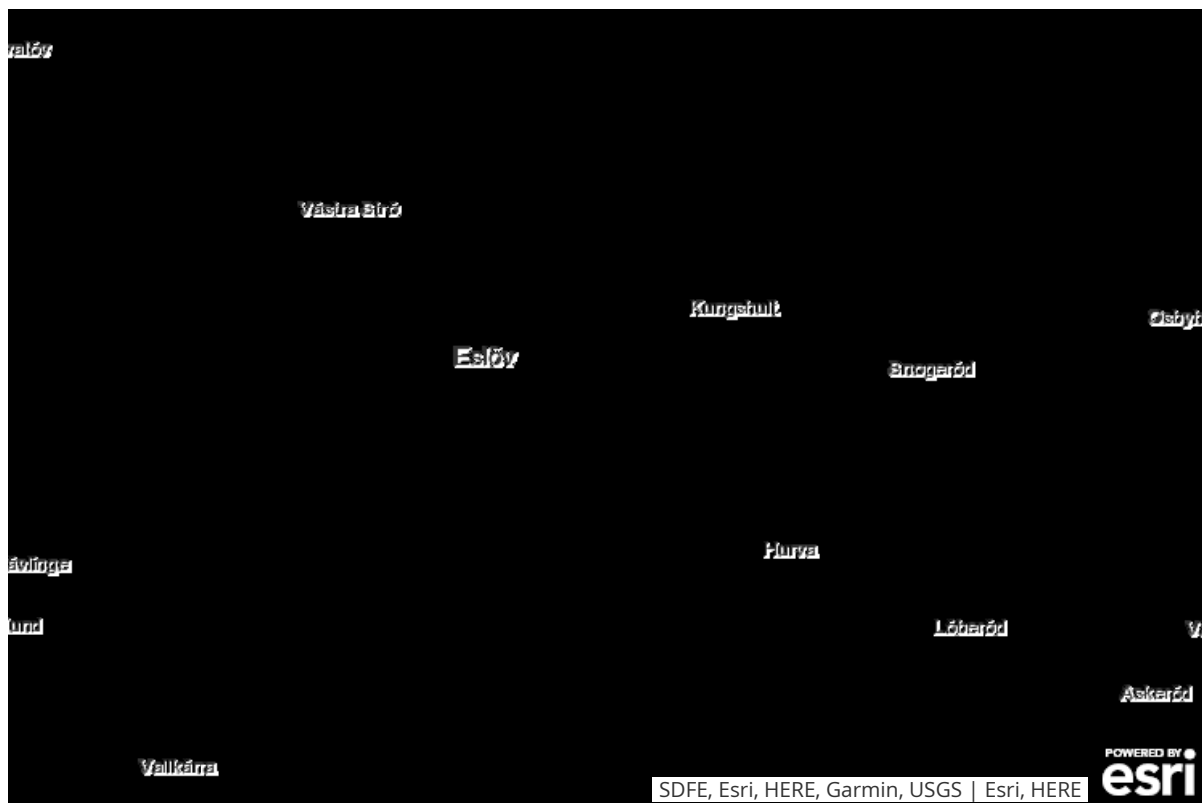
Liksom i övriga landet är det allt fler i Eslövs kommun som har en låg fysisk aktivitet och behovet av att säkra friluftslivets intressen är därför stort. Positivt är att nästan alla invånare i kommunen som är bosatta i en tätort inte har längre än 200 meter till ett grönområde enligt statistik från SCB. Men samtidigt som grönområden finns nära i tätorterna är tillgången till allemansrättsligt tillgänglig mark utanför tätorterna låg. Det medför utmaningar för friluftslivet i kommunen då större tillgängliga naturområden behövs för längre utvistelser i mindre bullriga miljöer.

visa "Närmare Naturen i Skåne" (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)11*

Länsstyrelsen tog 2003 fram programmet *"Närmare naturen i Skåne"* tänkt som ett underlag för arbetet att långsiktigt skydda och utveckla de mest värdefulla tätortsnära områdena för friluftsliv och naturvård i regionen. Naturmiljöprogrammet pekar ut denna rapport som ett viktigt underlag för utveckling av kommunens rekreationsområden. I rapporten valdes följande områden i kommunen ut för att skyddas för sina värden för friluftsliv och naturvård:

- Ringsjöområdet
- Rönneåns övre dalgång
- Saxåns dalgång
- Gyabjär
- Stavrods mosse och Snärjet
- Kävlingeåns dalgång
- Brååns dalgång

Naturvårdsverket har tagit fram en **vägledning** som stöd för kommuners kartläggning av lämpliga områden för friluftsliv. En kartläggning syftar till att ge kunskap om hur och var friluftsliv bedrivs i kommunen, vilka områden som har potential att utvecklas, lyfter fram känsligheter att beakta såsom natur som behöver skyddas mot slitage, områden där särskild hänsyn till djurliv behöver tas, och platser där det finns intressekonflikter mellan verksamheter och markägande. Eftersom områden kan sträcka sig över kommungränser bör kartläggning ofta göras i samverkan mellan andra kommuner i regionen.

barriär - vägar

.....

barriär - järnväg

Järnvägar kring år 1900

Rååbanan

Södra stambanan

Fysiska barriärer

Kartan visar större vägar och järnvägar som potentiella barriärer både för människor och djurliv. Men även vidsträckta odlingsfält och vattendrag kan ses som barriärer. För åtgärder som kan dämpa barriärer gäller det att barriäreffekten blir lägre ju fler passager det finns. I Eslövs kommun skulle det kunna innebära fler och tryggare passager längs med järnvägen samt de större vägarna. Exempelvis i form av faunapassage som med fördel utformas så att de även gynnar människors rörelsefrihet.

Kombinerad gångtunnel och faunapassage. Foto RhinoMind [länk](#)

En sammanlänkad grönstruktur kan minska barriäreffekten av det öppna odlingslandskapet genom att gröna stråk utvecklas i glapp mellan större naturområden. Beträddor längs åkerrenar kan tillgängliggöra mer åkermark för människor och fler grindar, stättor, spänger och broar kan möjliggöra passage över fysiska hinder såsom stängsel, stenmurar, diken och våtmarker. Barriärbrytande åtgärder bör prioriteras inom landskapsobjekten och längs gröna stråk.

[visa fysiska barriärer och landskapsobjekt \(länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen\)](#) 12*

I Länsstyrelsen Skånes [Karttjänst Grön infrastruktur](#) finns Trafikverkets faunapassage kartlagda liksom förekomsten av vattenhinder i kommunens åar och vattendrag. Denna geodata bör införlivas i detta kunskapsunderlag när de finns tillgängliga.

Psykiska och sociala barriärer

Vilda miljöer kan verka skrämmande för den som är ovan. I friluftsområden kan spänger och bryggor dämpa rädslan för exempelvis ormar och fästingar. Belysning kan skapa trygghet men bör begränsas i naturmiljöer då det leder till ljusföroreningar som är negativa för många arter.

Ovana vid allemansrätt, okunskap om flora och fauna och brist på information kan hindra personer från att ta sig ut i skog och mark. För att undanröja dessa hinder är det viktigt med lättillgänglig och tydlig information på många olika språk om allemansrätten, fiskekort, om vanliga svamp- och bärsorter och var det finns upplevelserika utflyktsmål.

Det bör vara enkelt att ta sig till friluftsområden med kollektivtrafik eller via cykel då det möjliggör för fler att ta sig utanför tätorten. Även kostnadsfria bussturer och utlåning av cyklar och friluftsutrustning kan underlätta för de med sämre ekonomiska förutsättningar.

Buller

En översiktlig bullerutredning indikerar var det finns tysta områden i kommunen, det är platser där ljudnivån inte kommer över ett genomsnitt på 30 decibel. I övriga delar av kommunen är bullernivån högre och längs de större bilvägarna antas ljudnivån vara som högst. Tysta områden är en stor resurs för rekreation och friluftsliv och en bristvara i många skånska kommuner. De tysta områdena går att finna vid kommunens gränser med undantag i söder och på ett fåtal platser mellan kommunens tätorter.

[visa genomsnittliga bullernivåer 13*](#) (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)

[visa bullernivåer och landskapsobjekt 14*](#) (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)

Viktigt att notera är att delar av skogsområdet *"Snärjet"* som ligger strax öster om Eslövs tätort har tysta kvaliteter. I dagens stressiga tillvaro kan tätortsnära och tysta friluftsområden ses som en ovärderlig tillgång. Översiktsplanen belyser att tysta områden bör skyddas från intrång av störande verksamheter. Möjligheten för lagligt skydd är värd att beakta för att långsiktigt skydda särskilt värdefulla områden.

Landskapsvy i Eslövs kommun

Föto Håkan Sandbring

Klimatförändringar

Både den biologiska mångfalden och människan påverkas av klimatförändringar. Väntat är ett klimat med fler extremväder; det kommer bli varmare, torrare och blötare i Eslövs kommun. Sådana extremväder ger följder för liv och samhällsekonomi. Att utveckla grönstrukturen är oftast det allra mest effektiva och ekonomiska sättet att dämpa effekterna av extremväder. Ekosystemtjänster som tjänar som klimatanpassningsåtgärd kan ofta hantera fler utmaningar parallellt så som fler och värdefulla livsmiljöer för djur och växter samtidigt som det skapas nya upplevelsevärden.

värmeböljor

Fler och längre värmeböljor kan få negativa effekter på många samhällsfunktioner, leda till ökad brandrisk och utgöra stor fara för människors allmänna hälsa. På landskapsnivå har större skogsområden en nedkylande effekt på närliggande städer. Grönska och öppet vatten sänker temperaturen lokalt och växtlighet i flera skikt och träd med täta lövkronor har allra störst betydelse. På landsbygden är det generellt svalare än i hårdgjorda städer men alla markägare bör ta följande råd från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap på allvar:

"Var rädd om träden runt bostaden som skänker skugga"

ur rapporten "Värmens påverkan på samhället" (MSB)

vattenkvalitet och översvämningsrisk

Eslövs kommun har del i tre avrinningsområden, Kävlingeån i söder, Saxån–Braån i väster och Rönne å i norr. De största miljöproblemen i dessa områden är fysisk påverkan (sänkning, dikning, kulvertering och uträtning) samt övergödning från jordbruk, reningsverk och enskilda avlopp. För att hantera miljöproblemen i sjöar- och vattendrag krävs ett brett samarbete mellan många olika aktörer inom de avrinningsområden som berör kommunen. Eslövs kommun är medlem i fyra olika vattenråd/vattendrags-kommittéer där kommunens roll är att verka för att vattenråden genomför lämpliga åtgärder.

Eslövs kommun och VA SYD har även utarbetat fem gemensamma planer under samlingsnamnet Eslövs Vatten:

- **Vattenförsörjningsplan** – Plan för att skydda vattenresurser för framtiden och säkerställa vattenförsörjningen på lång sikt för Eslövsborna.
- **VA-utbyggnadsplan** – Plan för kommunens skyldighet att enligt Vattentjänstlagen 6 § bygga ut vatten och avlopp.
- **Sjö- och vattendragsplan** – Plan för att uppnå god ekologisk status i kommunens sjöar och vattendrag.
- **Dagvattenplan och översvämningsplan** – Plan för att hantera dagvatten vid förtätning och exploatering i befintlig bebyggelse samt för att hantera översvämningsrisker vid höga vattenflöden och extremregn.
- **Nödwaterplan** – Plan för att säkerställa rutiner för vattenförsörjning i olika typer av nödlägen när ordinarie vattenförsörjning är utslagen.

visa lågpunkter och båtomsråden (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen) 15*

På mark intill kommunens åar är risken för översvämningsrisker särskilt stor. Lågpunkter kan utgöra potentiella områden för översvämningsrisk vid extrema regn, men de kan också vara lämpliga platser för att anlägga våtmarker för fördröjning och rening. Båtomsråden är de områden som gynnas ekonomiskt av befintlig dikning, samtidigt är dessa områden också särskilt utsatta för översvämningsrisk vid ökat vattenflöde eftersom vattenanläggningar och diken är dimensionerade för att avleda överskottsvatten vid normala högvattenflöden. För att kunna hantera högre flöden ställs ökade krav, dels på kapaciteten och dels på tätare underhåll av vattenanläggningarna vilket i sin tur kan leda till andra negativa konsekvenser. Rensning av diken riskerar tyvärr att frisätta näringsrikt botten sediment och störningen det innebär står ofta i direkt motsatsförhållande till att värna den biologiska mångfalden.

Oskyddad grönsstruktur - Förvaltning - Kunskapsnivå - Tradition & Attityder

Merparten av kommunens värdefulla naturområden är oskyddade och ligger på privat mark. De rekreativa och biologiska värden som identifierats inom landskapsobjekten är därmed helt beroende av hur markägarna väljer att förvalta sin mark. En ökad kunskap om grönsstrukturens betydelse hos kommunens markägare kan vara ett av de viktigaste skyddet - kunskap är en viktig nyckel till förståelse och utan förståelse är utsikterna för en välutvecklad grönsstruktur begränsad. Kommunen kan främja en sådan utveckling genom att förmedla kunskapen som finns i detta underlag.

Det finns en tydlig tradition av friluftsliv knutet till fjäll, skog, sjö och hav men ingen motsvarighet när det kommer till fritt strövande i odlingslandskapet - detta trots att allemansrätten tillåter vandring längs åkerrenar. Det är inte helt otänkbart att ett större flöde av människor skulle kunna leda till intressekonflikter kring söndertrampade grödor, uppjagade betesdjur eller påträngande närvaro under jakt. Det är dock svårt att finna konkreta belägg för hur ägare av jordbruksmark i Eslövs kommun förhåller sig till att fler skulle vistas på deras ägor då traditionen som sagt inte finns. Ett sätt att minimera eventuella konflikter och skador är att markera ut leder som i första hand utgår ifrån befintliga småvägar.

Även i skogsmiljö kan ett högt slitage och problem med nedskräpning skapa intressekonflikt mellan markägare och den som nyttjar allemansrätten. Utifrån svar i den enkät som genomförts bland förskola, skola och föreningar i anslutning till detta projekt, framkommer det att grupper har avisats av markägare från att vistas på allemansrättslig tillgänglig mark. Det speglar behovet av att skydda mark så att den kan nyttjas för friluftsliv. Dialog kring friluftslivets utveckling med markägare är alltså av stor vikt. En viktig säkerhetsaspekt att förhålla sig till när det kommer till friluftsliv på privat allemansrättslig mark är markägares jakträtt. Möjligheter finns exempelvis i att kanalisera människors rörelse och avtal kan skrivas mellan markägare och kommun. Det kan även finnas anledning att överväga lagligt skydd.

Tillgänglig natur - Attraktivt boende - Folkhälsa - Jämlig utevistelse

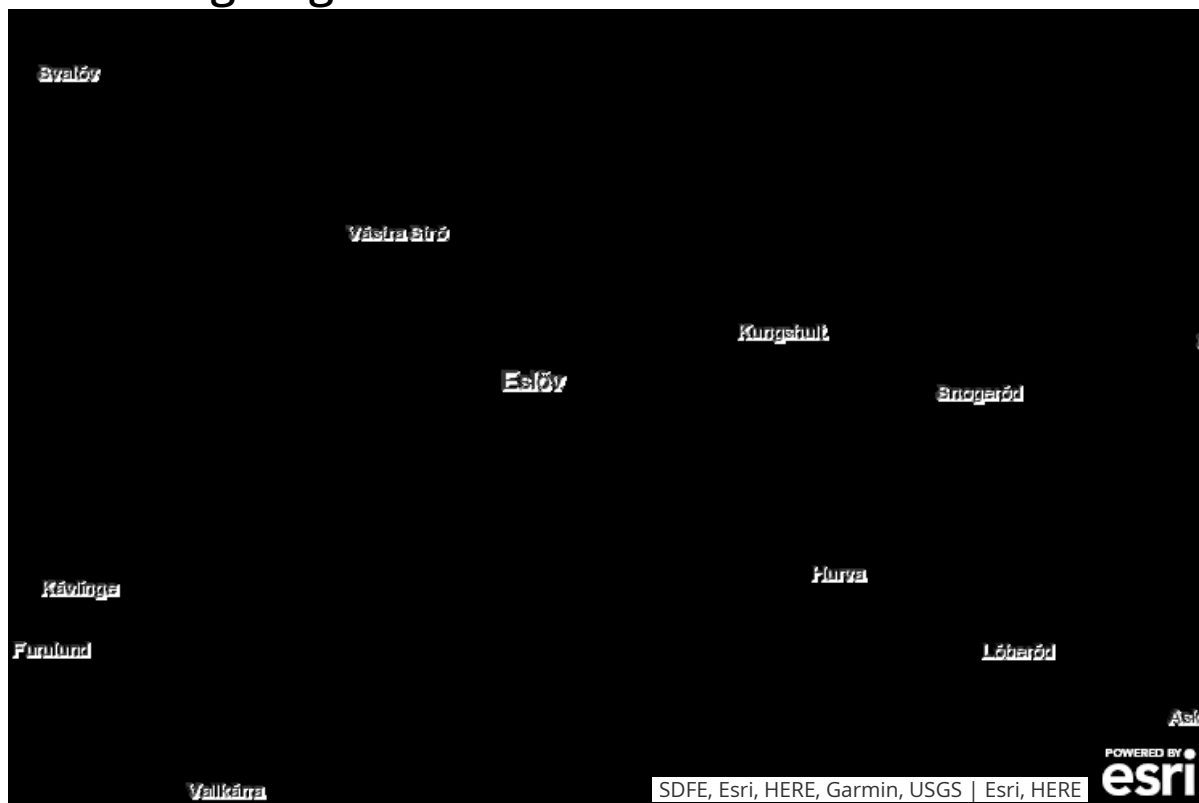
Dessa parametrar hör tätt samman. God tillgänglighet till natur är för många grunden till ett attraktivt boende då det är en viktig parameter vid valet av bostadsort. En stor del av attraktiviteten ligger i att det möjliggör ett hälsosamt och aktivt liv i lugn och vacker utemiljö. God tillgänglighet främjar samtidigt god folkhälsa för alla samhällsgrupper då närhet är en viktig parameter för att utevistelse och fysisk aktivitet ska bli av. Attraktiva gröna miljöer skapar förutsättningar för en jämlig utevistelse då det leder till ett större utbud av kostnadsfria aktiviteter och upplevelser. Satsningar på upplevelserika grönområden och tätortsnära friluftsliv ger mervärden åt alla, vilket är en viktig aspekt när olika intressen och kostnader ställs mot varandra.

I kommunens [medborgarenkät](#) från 2021 framgår det att natur och parker är allra viktigast för medborgarna att ha nära bostaden - 98 % av de svarande angav detta som svar när de fick rangordna ett antal alternativ. På andra plats kom "*närhet till hälso- och sjukvård*", tätt följt av att "*det ska vara tyst och lugnt*" samt att "*det ska finnas platser för barn att leka på*". Tredjeplatserna i mätningen har också en tydlig koppling till en attraktiv och välutvecklad grönstruktur. I enkäten framgår även att det finns utrymme för förbättringar vad gäller skötsel och underhåll av den allmänna utemiljön, antalet gång- och cykelvägar, friluftsbudet och utbudet av bra träningsplatser i utemiljö.

Med hänsyn till särskilt prioriterade grupper bör det vara enkelt att ta sig till kommunens friluftsområden. Kostnadsfria arrangemang bör anordnas för att alla ska kunna ta del av hela kommunens gröna utbud. Det skulle exempelvis kunna handla om arrangerade bussturer eller cykelrundor. Friluftsanläggningar bör i möjligaste mån tillgängliggöras för personer med funktionsnedsättning. Stigar ska helst dras intill vattendrag och natur- och kultursevärderheter så att alla kan njuta av en varierad naturmiljö. För människor med nedsatt rörelseförmåga innebär tillgänglighet främst att det ska vara möjligt att förflytta sig självständigt och säkert i miljön.

Cykelbarheten bör utvecklas för att gynna både fysisk hälsa, friluftsliv och människors möjlighet att ta sig tryggt mellan tätorter och övriga byar utan bil. En ökad cykelbarhet skapar även förutsättningar för ett mer jämlikt samhälle där yngre individer och de utan egen bil får en ökad rörelsefrihet. En kommunövergripande cykelplan skulle kunna bidra till detta. Nedan finns två länkar till en cykelbarhetsklassning genomförd av Tyréns 2020, den kan utgöra ett bra underlag att utgå ifrån.

Cykelbarhetsklassning: [karta](#) + [rapport](#)

riksintresse naturvård

Riksintresse för naturvård

riksintresse friluftsliv

Friluftsliv och motion

Riksintresse för friluftsliv

Region Skåne - strategiskt läge nytt stråk

Grönstråk

Strategiskt läge för nytt grönstråk

Region Skåne - stråk med utvecklingspotential

Grönstråk

Ekologiskt stråk med utvecklingspotential

Region Skåne - natur & friluftsområden

Grönområde och stråk med stora rekreations- och naturvärden

Bästa sättet att ta sig an utmaningen att skapa strukturer som gynnar goda livsmiljöer, generalisters spridning och människors rekreation är att utveckla grönstråk.

Utvecklingsbehov enligt Region Skåne

Region Skåne har tagit hänsyn till riksintressen när regionala värdefulla miljöer för friluftsliv och naturvård har pekats ut. Gröna miljöer och stråk är utpekade i kartan som viktiga för att kunna länka samman grönstrukturen till en regionalt helhet. Regionen har även pekat ut strategiska lägen för nya stråk. Dessa förslag bör kommunen utgå ifrån när områden som identifierats utifrån ett kommunalt intresse ska utvecklas. Att utveckla kommunens grönstruktur utifrån ett större sammanhang skapar stora mervärden för både människor, djur och växter.

[visa regionens förslag + kommunens landskapsobjekt \(länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen\)](#) 16*

Förslag till grönstråk

I Översiktsplanen finns förslag på områden att utveckla för friluftsliv: *Snärjet, Grybybäcken, Kävlingeån, Rönne Å, Gyaskogen, Rönneholms mosse, Sjöholmen och Trollenäs*. En generell utvecklingsstrategi för grönstrukturen är även att tillgängliggöra odlingslandskapet genom sammanhängande stråk samt utveckla upplevelserika gång- och cykelvägar mellan kommunens orter, där de gamla banvallarna kan utgöra en god grund. Alla de utvecklingsområden som Översiktsplanen nämner finns med i förslaget nedan tillsammans med strategiska lägen utpekade för utvecklandet av nya stråk som är viktiga ur ett lokalt perspektiv för Eslovs kommun.

Regionens förslag till nya stråk bör inte tolkas som exakta sträckningar utan deras uppgift att binda samman en regional grönstruktur kan uppfyllas på många sätt. Detta förslag till nya lokala stråk tar stor hänsyn till regionens förslag men sträckningarna är justerade för att samtidigt fungera i det lokala sammanhanget. De föreslagna lokala stråken binder samman landskapsobjekten och däremellan knyter de an till befintliga småvatten och skogsdungar i det öppna landskapet. Samtidigt knyter stråken an till fler intressanta utflyktsmål och vackra landskapsvyer kring slott och kyrkor. Förslagen möjliggör överallt rörelse i cirklar då det stimulerar människor att röra sig längre sträckor samtidigt som det sannolikt även gynnar arters spridning.

Behov av fördjupad utredning

Förslaget på nya lokala grönstråk ska inte ses som helt givna sträckor utan bör tolkas som ett första utkast som tydliggör hur en sammanlänkad grönstruktur skulle kunna se ut. Det kan även finnas behov av ytterligare stråk. En fördjupad utredning över lämpliga sträckningar är därmed nödvändig.

Lokalt engagemang i kombination med ekonomiskt stöd kan förverkliga fler grönstråk. Örtoftapromenaden är ett sådant exempel som fick stöd genom Leader. Fler alternativ till ekonomiskt stöd är medborgarbudgeten eller den lokala naturvårdssatsningen. Översiktsplanen påtalar vikten av dialog i utvecklingsarbetet liksom samarbete och stort hänsynstagande, liksom möjligheten att hitta platser och projekt där små insatser gör stor nytta.

[Länk till referenser del 2](#)

4. Eslövs Tätort

138 (211)

Nuläge & Potential

*Den här berättelsen skapades med [Esrís Story Map-journal](#).
Läs den interaktiva versionen på webben på <https://arcg.is/0y91uW>.*

Den kartläggning och analys som presenteras i det här kapitlet ger en bild av styrkor och svagheter hos grönstrukturen i Eslövs tätort och närhet. Även utvecklingsmöjligheter för att hantera nuvarande och väntade utmaningar presenteras. Beskrivning av förutsättningar och möjligheter ger en grund till de ställningstagande och åtgärder som presenteras i Grönplanen.

Detta är ett kunskapsunderlag till Grönplanens remissversion.

- [Utgångsläge \(länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen\)](#)
- [Naturvärden \(länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen\)](#)
- [Blå värden \(länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen\)](#)
- [Kulturvärden \(länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen\)](#)
- [Rekreativa värden 1 \(länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen\)](#)
- [Rekreativa värden 2 \(länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen\)](#)
- [Pedagogiska värden \(länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen\)](#)
- [Barriäreffekter \(länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen\)](#)
- [Hot & Utmaningar \(länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen\)](#)
- [Bristanalyser \(länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen\)](#)
- [Utveckling av grönstråk \(länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen\)](#)

Medborgarhuset omfamnad av grönska

Foto Håkan Sandbring

Få andra svenska orter är så förknippade med sin järnvägshistoria som Eslöv. Eslöv växte fram som järnvägsknut i slutet av 1850-talet och runt järnvägsstation uppstod en ny stad på bara 50 år. Idag bor det drygt 20 000 personer i Eslövs tätort.

Omgärdande landskap

Marktäckesanalysen visar hur Eslöv är helt omgärdad av åkermark, men bara ett stenkast öster om Eslöv ligger det skogsklädda området som kallas för "Snärjet". Skogen sträcker sig sedan vidare österut med möjligheten att ta sig vidare till Skarhults kronoskog, Stavröds mosse och Grybybäcken och omfattar ett relativt stort sammanhängande skogsområde. Hela området utgör också ett av landskapsobjekten.

Väljer man att zooma ut upptäcker man att denna situation är ganska unik sett ur ett regionalt perspektiv. Det är svårt att finna motsvarande skogsyta i det syd- och västskånska odlingslandskapet och därmed inte heller intill merparten av Skånes städer som i huvudsak ligger som ett band kring kusterna. Skogsmiljön i Snärjet är dessutom nästintill helt oexploaterad och rymmer tysta platser med ljudnivåer under 30 dbA. Det finns betydligt större skogar i kommunens norra delar, men det är inte storleken i sig som är Snärjets stora värde utan det är dess guldäge alldeles nära Eslöv. [\(länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen\)](#)

[visa Snärjets unika läge \(länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen\)](#) 1*

Snärjet en vacker dag i maj
Foto Susanne Hultman

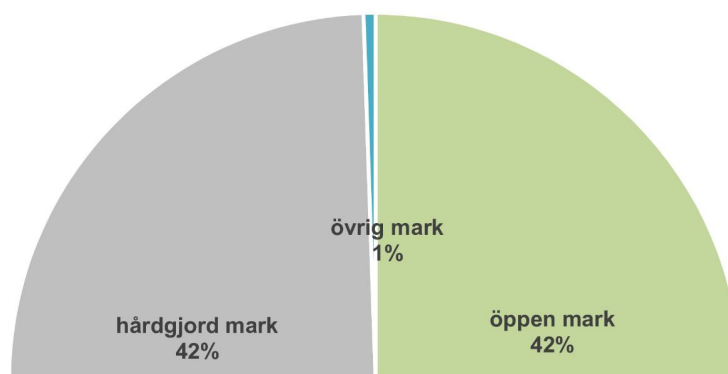
Stadens landskap

SCB har tagit fram statistik om grönytor och grönområden i Eslöv. I benämningen "*grönytor*" ingår alla gröna ytor som bygger upp den samlade grönstrukturen inom tätortsgränsen, det vill säga både kommunalägda parker och gräsytor, privata villaträdgårdar och gröna ytor mellan industribyggnader och vägar etc. Grönyta sönderfaller därefter i underkategorierna "*öppen mark*" och "*skog*". Ekosystemtjänster och ekologiska samband påverkas sällan av administrativa gränser och det är därför viktigt att ta hänsyn till hela grönstrukturen vid grönplanering oavsett markägare.

visa alla grönytor i Eslöv (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen) 2*

Andel grönyta efter ägarkategori (SCB 2015):

- offentliga institutioner 43 %
- enskilda personer 33 %
- aktiebolag 11 %
- bostadsrättsföreningar och bostadsföretag 10 %
- övriga 4 %

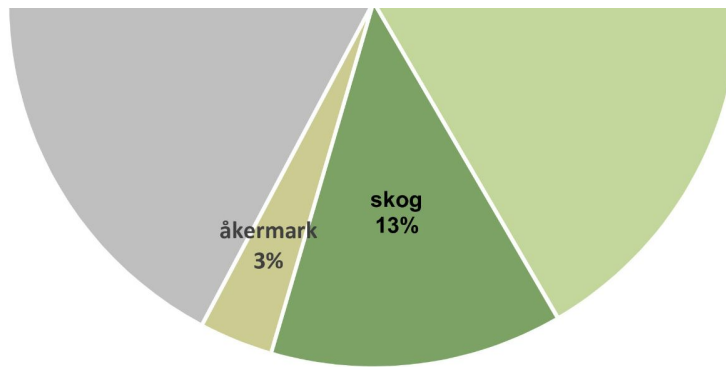
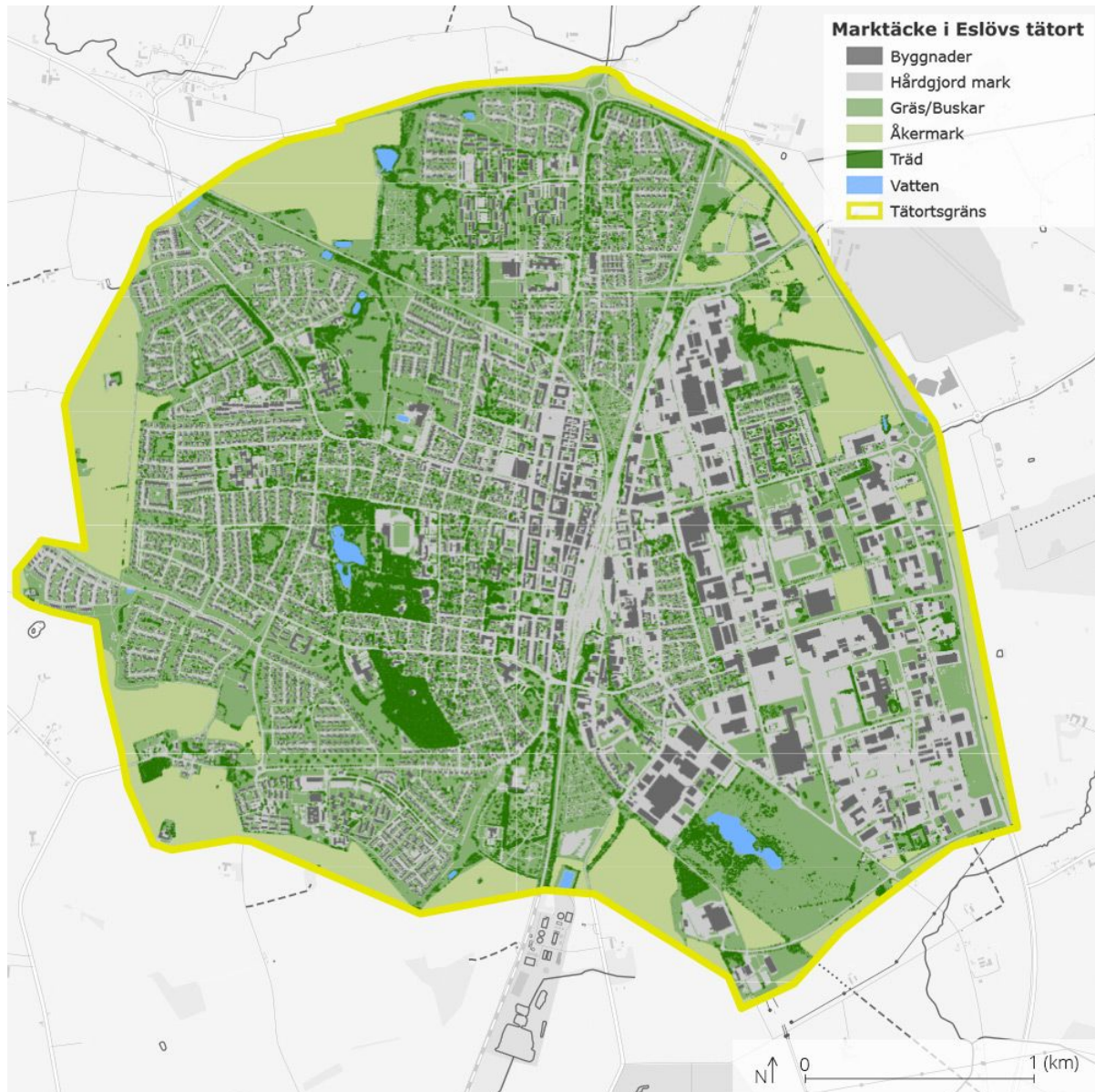

Diagram av marktäcket i Eslöv (statistik från SCB 2015). Hårdgjord mark inkluderar även byggnader. Skog utgörs av mark inom ett sammanhängande område med träd högre än fem meter med minst 10 procent kronslutenhet.

Utgångsläget i Eslöv. Analys av marktäcket i Eslöv baserat på Lantmäteriets orthofoto (2020), laserskanning (2020) samt vektordata från Lantmäteriets fastighetskarta.

Allmänt tillgängliga grönytor och grönområden

Enligt SCB:s definition utgörs grönområden av sammanhängande grönytor på minst 0,5 ha. I följande kartor har de allmänt tillgängliga grönytorerna och grönområdena enligt SCB justerats något av kommunen vid en kartläggning genomförd före detta projekt; Eslövs begravningsplats och ett flertal bostadsgårdar är borttagna i kommunens justerade underlag även om de uppfattas av många som allmänt tillgängliga.

[visa allmänt tillgängliga grönytor](#) (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)^{3*}

[visa allmänt tillgängliga grönområden](#) (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)^{4*}

Kartanalysen visar andelen grönt i Eslövs tätorts marktäckte. Ett antagande är att ju högre andel grönt desto högre andel naturvärden. En hög andel grönt antas därmed även innefatta fler ekosystemtjänster och en högre biologisk mångfald. Men analysen har en tydlig svaghet då den enbart redogör för växtlighetens utbredning, den säger varken något om *volymen* eller *tätheten* hos grönskan - vilka är två mycket viktiga faktorer för grönstrukturens kvaliteter. Som ett exempel går det inte jämföra naturvärdet på en gräsklädd fotbollsplan med naturvärdet i en till ytan lika stor blandlövskog med brynmiljö och ett artrikt markskikt.

En biologisk värdering har gjorts i Eslövs mest välbesökta allmänna grönområden. Det finns behov av ytterligare värdering av fler grönområden.

[visa biologisk värdering](#) (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)^{5*}

[visa skyddsvärda träd](#) (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)^{6*}

Biologisk värdering				
Habitatvariation	Gräsmark	Brynmiljö	Lövskogsmiljö	Vattenmiljö
Värdefulla inslag	Blomning	Frukt/bär/nötter	Död ved	Skyddsvärda träd
	Sand	Sten		

Inventeringsformulär biologisk värdering. Två poäng ges för habitatvariation och ett poäng för varje värdefullt inslag.

Hur kan den biologiska mångfalden gynnas?

Eslöv fungerar främst som en livsmiljö för de störningståliga arter som trivs i den urbana miljöns grönytor med parker, kolonilotter, trädgårdar, vägrenar, öde- och industritomter. Det är prioriterat att utveckla och bevara arters livsmiljöer och möjlighet till spridning inom och mellan stadens grönområden. Livsmiljöerna kan utvecklas genom fler trädmiljöer, småvatten, brynmiljöer och blomrika grönytor, både inom grönområdena men också på mindre grönytor som därmed kan fungera som spridningslänkar mellan grönområdena.

Att använda sig av inhemska växtarter i staden är mycket viktigt då många naturligt förekommande djur och växtarter är beroende av att leva i samexistens. Växter med en annan härkomst som gynnas av värme hålls idag i schack, men med ett förändrat klimat finns det risk för att de i framtiden blir invasiva och slår ut inhemska arter, som i sin tur kan ha fått sämre förutsättningar av det nya väderläget.

Förutom att gynna de störningståligena generalisterna kan också spridningsmöjligheterna för specialisterna förbättras. Elva procent av de inrapporterade rödlistade arterna i Eslövs kommun har den urbana miljön som en viktig landskapstyp. Bland de rödlistade arter som har observerats i Eslöv går det exempelvis att hjälpa groddjur genom att skapa fler dammar i närheten av fyndplatserna. Tornseglare kan få nya boplatser med hjälp av fler holkar då deras traditionella häckningsplatser under takåsar renoveras bort.

Villa- och kolonitradgårdar, kyrkogårdar och parker kan räknas som anlagd natur. Trots att de är anlagda kan de vara viktiga livsmiljöer för ett rikt växt- och djurliv, beroende på hur de sköts. Att låta döda och döende träd få stå kvar, låta död ved ligga kvar på marken och behålla ett välutvecklat buskskikt ger många arter tillgång till föda och boplatser. Ett minimalt användande av kemiska bekämpningsmedel i trädgårdar och parker är också av stor betydelse. Att som villaägare välja lokalt förekommande arter och pollinerarvänliga växter, anlägga en trädgårdsdamm eller låta delar av gräsmattan bli till äng kan göra stor skillnad om många väljer att göra samma sak.

Gräsytor på allmän platsmark

Generellt är rena gräsytor artfattiga och volymen grönska är också betydligt lägre än i busk- och trädmiljöer. De gräsytor som sköts av Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen finns kartlagda och de utgör en stor andel av förvaltningens totala ansvar för allmän platsmark*. Gräsytorna är indelade i sex kategorier beroende på skötselintensitet i stigande ordning: *äng, långgräs, högvuxet gräs, mellanhögt gräs, bruksgräsmatta och prydgräsmatta*.

mark som förvaltas av Miljö- och samhällsbyggnad
gräsytor som förvaltas av Miljö- och samhällsbyggnad

Kategorin "*långgräs*" klipps två gånger per år och andelen är förhållandevis hög i Eslöv. Det finns både miljövinster och ekonomiska vinster i att klassa ytor som långgräs då det innebär mindre maskinanvändning och färre arbetstimmar, men det biologiska värdet är inte nämnvärt högre på dessa typer av ytor än på gräsytor som klipps mer frekvent. Befintliga ängsytor är få, här finns fynd av blommande örter men blomrikedomen är inte särskilt välutforskad. För att öka den biologiska mångfalden på relativt kort tid är fler ängsytor något att eftersträva.

Baserat på de klagomål som kommer in till Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen från medborgare finns det många som anser att långgräsytor bör klippas betydligt oftare och det gäller även för gräsytor överlag. Klagomålen handlar främst om estetiska aspekter och sällan om att ytor inte går att bruka. Det finns därmed anledning att anta att gräset är högt på "rätt" platser, sett till aspekten att långgräs i nuläget inte påverkar invånarnas behov av att kunna vistas på välklippta gräsytor. Långgräset finns av allt att döma på så kallade "*restytor*", det vill säga ytor som invånarna sällan eller aldrig beträder. Eftersom dagens långgräsytor tycks välplacerade finns det också anledning att misstänka att det kan finnas fler restytor som lämpar sig för långgräs eller som utvecklingsytor för äng.

Förvaltningen driver idag ett LONA-projekt där lämpade ytor kommer väljas ut för anläggande av äng med syftet att gynna pollinerare. Förhoppningsvis kan detta leda till många lärdomar och inte minst kommer det bli intressant att ta del av medborgarnas reaktioner.

visa naturmark allmän platsmark

Miljö- och samhällsbyggnad förvaltar även naturmark i Eslöv. Vilka naturvärden i form av olika växtarter som finns på dessa ytor är oklart men sannolikt finns det ett utvecklingsbehov av att öka mångfalden. Skötsel av marken sker i princip endast genom tillfälllesskötsel vid behov av punktvisa åtgärder. Tillsammans med de förvaltrade gräsytorerna utgör naturmarken merparten av den allmänna platsmarken. Genom att förändra skötseln av de gräsklädda ytor samt genom att öka mängden träd och buskar finns det stor potential för att gynna den biologiska mångfalden på den allmänna platsmarken - dessutom löper den sammanhängande genom stora delar av Eslöv.

Att hålla skötselnivån till ett minimum på vissa ytor kan, åtminstone i teorin, frigöra både ekonomiska resurser och personalresurser för att höja skötselnivån på andra grönytor i staden, exempelvis i rondeller och i fickparker. Grönytor med hög skötsel koncentreras med fördel till publika platser som kommer många till godo. En god geografisk spridning av platser med hög skötselnivå är också av vikt för att visa tydliga tecken på omsorg i hela staden.

visa all kommunägd mark

Även inom andra förvaltningsområden kan det finnas ytor som kan läggas om till långgräs eller ängsmark och utvecklas med fler lokala arter av buskar och träd. Den jordbruksmark som kommunen äger är i huvudsak utarrenderad men även där går det

genomföra åtgärder som gynnar den biologiska mångfalden och då särskilt i kantzoner som inte nyttjas för odling.

147 (211)

I avsnittet "Om grönstruktur" finns fler tips på hur restytor kan förvandlas till blomstrande äng och därmed tillföra staden både fler upplevelsekvaiteter och nya livsmiljöer för djur och växter. [länk](#)

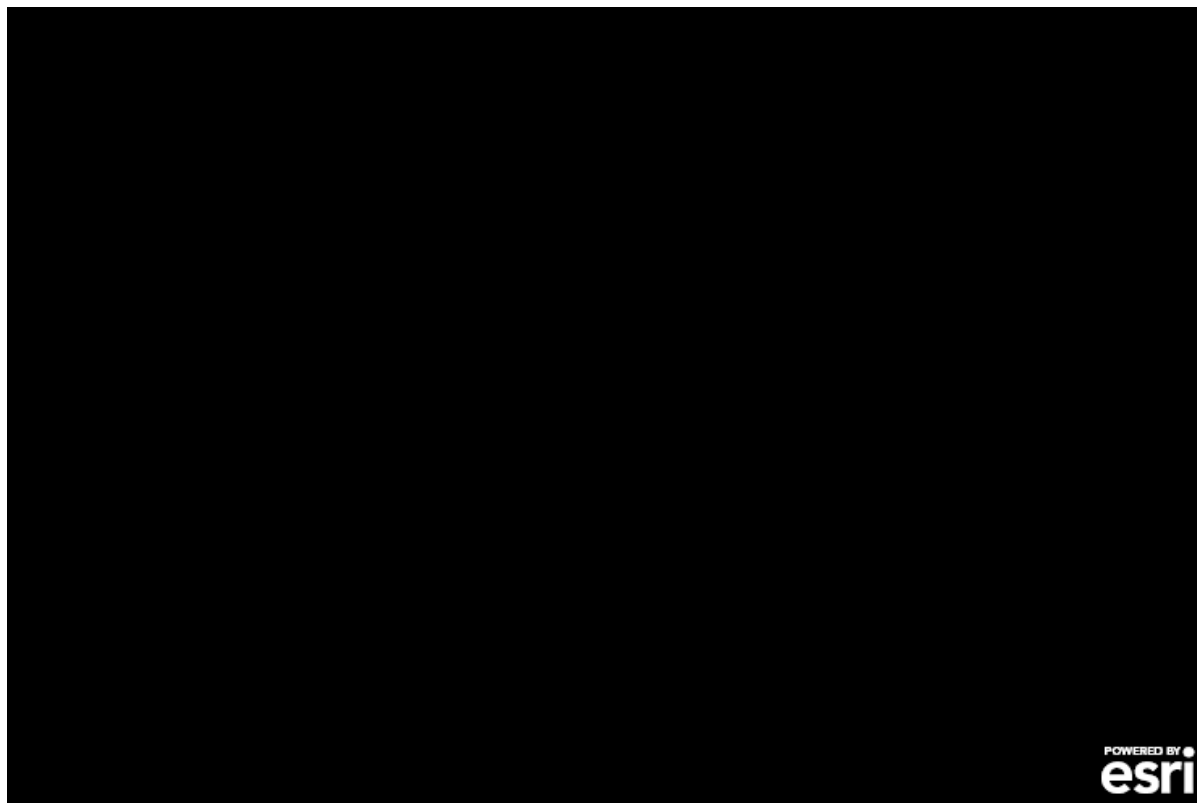
**det kan finnas vissa avvikelser i kartan då underlaget är under uppdatering.*

Dammarna i Trollsjöparken och de fontäner som finns i de centrala delarna är uppskattade inslag i Eslövs stadsbild. I Abullahagen finns även Långakärr, men i övrigt är vattenmiljöerna mycket få i Eslöv då staden inte ligger intill varken å, sjö eller hav. Eslövs allmänna brist på blå värden gör det desto viktigare att framhäva de blå värden som faktiskt finns. Nya blå värden bör också skapas och tydligt synliggöras samtidigt som staden utvecklar fler öppna dagvattenlösningar. Utvecklingsförslag diskuteras närmare i efterföljande avsnitt.

Andrum vid vatten, Trollsjöparken

Foto Håkan Sandbring

Eslöv fick stadsrättigheter 1911 och stadens namn kommer från den bondby som låg ungefär där stationen byggdes. År 1913 fastställdes den första stadsplanen av stadsplaneraren Erik Bülow-Hübe. Planen utgick från dåtidens stadsbyggnadsideal med mycket grönska och man ville undvika att skapa en "stenöken". I planen fastslogs att *"byggandet i höjden ej vore eftersträvensvärt"*, istället skulle man *"så vitt möjligt utbilda staden till en trädgårdsstad"*. Byggandet av höga hus och ett slutet byggnadssätt inskränktes till stadens centrum, medan Västergatan utgjorde gränsen mot det i någon mån öppnare byggnadssättet i trädgårdsstaden med villor. Där skulle människor bo i välgörande grönska, luft och ljus.

Den äldre bebyggelsen är koncentrerad till området vid stationen och Stora torg samt utfartsvägarna Västergatan och Norregatan. Vid stadsparken och kyrkan som är uppförd i nygotik, ligger några byggnader av offentlig karaktär som rådhus, tingshus och medborgarhus, samt en samlad villabebyggelse som stämmer med ambitionerna om en trädgårdsstad. Området öster om järnvägen – stadens baksida – kännetecknas av industrianläggningar, gamla vattentornet, det stora spannmåslagerhuset och spridd egnahemsbebyggelse. Senare bebyggelse har i huvudsak anlagts radiellt utåt så att tydliga "årsringar" uppstått vilket gör att det går att följa olika tiders arkitektur- och stadsplaneideal.

[visa kulturanläggningar och minnen](#) (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)^{7*}

Utöver en kartläggning av skyddsvärda träd finns det gröna kulturarvet inte beskrivet i någon större utsträckning. I ett framtida kulturmiljöprogram är det viktigt att även lyfta fram det gröna kulturarvet. Eslövs parker är koncentrerade till stadens äldre delar, på kommunens hemsida finns en utförlig beskrivning av dessa platser.

För vidare läsning:

[parker och grönområden](#)

[konstverk i Eslövs kommun](#)

[kulturmiljökartan](#)

"Stenberget" i centrala Eslöv. Foto Ulf Axelsson.

SCB har tagit fram statistik på befolkningens närhet till grönområden. Siffrorna som presenteras nedan är från 2015 och redogör för situationen inom Eslövs tätortsgräns. Avståndet gäller fågelvägen och ingen hänsyn har tagits till hindrande barriärer. Analysen bygger på det underlag som går att finna här: [Geodata - Lantmäteriet](#)

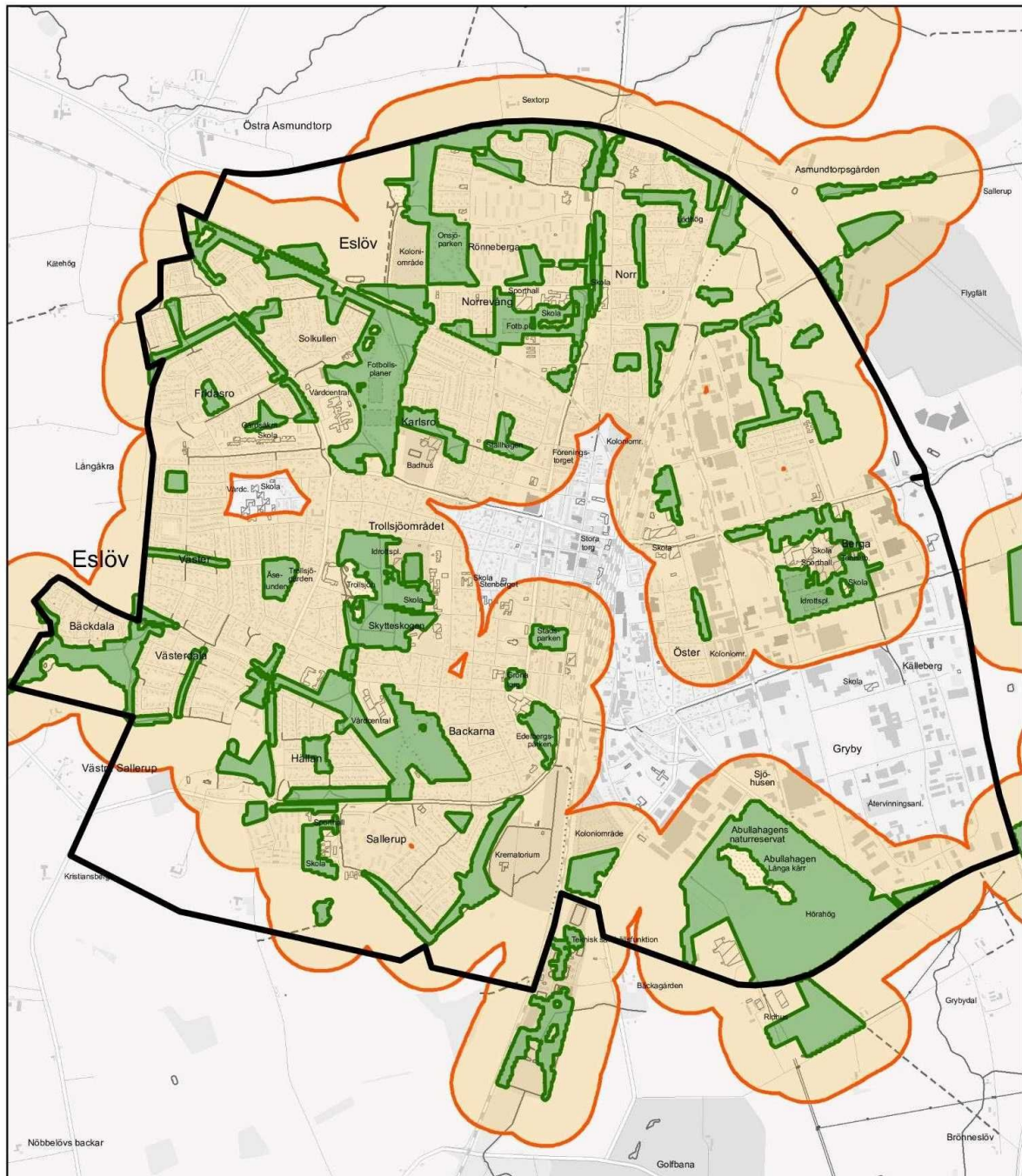
Invånarnas tillgång till grönområden i Eslöv enligt statistik från SCB:

- 200 meter från bostaden: 93 %
- 300 meter från bostaden: 99 %
- 500 meter från bostaden: 100 %

Kartan nedan visar områden som ligger inom 200 meter från grönområden enligt kommunens kartläggning av allmänt tillgängliga grönområden på minst 0,5 ha. Då underlaget skiljer sig något åt från SCBs kartläggning blir tillgången något lägre.

Kommunens egen analys av invånarnas tillgång till grönområden:

- inom 200 meter : 85%

Grönområde inom Eslövs tätort

- Eslövs tätort
- Grönområde
- 200 m till grönområde

Tillgångsanalys Eslövs kommun

Kvalitativa grönområden

Varken SCB:s eller kommunens tidigare kartläggning av Eslövs grönområden tar hänsyn till kvalitet. Många av områdena består av mycket smala partier som på plats sannolikt inte skulle upplevas som "grönområden" utan snarare skulle ses som "grönytor". I kartläggningen kan det också förekomma platser som helt saknar vistelsevärde. Med vistelsevärde avses egenskaper hos en plats som gör att de flesta kan tänka sig att stanna en stund för att det känns bra. Även när en plats ser attraktiv ut kan det finnas negativa egenskaper som förhindrar att vistelsevärde uppstår såsom högt buller, odörer och otrygghet.

Avståndet behöver också analyseras utifrån om det finns hindrande barriärer. Så länge det finns övergångsställen och cykelöverfarter utgör vältrafikerade vägar inget större hinder för ungdomar och vuxna, men de kan i desto större utsträckning hindra yngre barn från att röra sig fritt. Oavsett om man är vuxen eller barn innebär barriärer längre omvägar mellan målpunkter och därmed är fågelvägen

inte alltid en bra utgångspunkt för att beräkna verkliga avstånd.

En "Grönmodell" har tagits fram som en definition av vilka grundläggande egenskaper som ett grönområde bör ha för att kunna rymma ett intressant innehåll och därmed ha potential för särskilt rekreativa kvaliteter. Även tre riktvärden gällande rekommenderat avstånd från bostaden har tagits fram. Definitionen har tagits fram efter inspiration från [Malmö Stads Grönmodell](#). Modellen är anpassad efter utgångsläget i Eslöv som har betydligt bättre förutsättningar än Malmö att kunna erbjuda sina invånare höga kvaliteter både gällande närhet och storlek.

Grönmodell för Eslövs tätort:

Kvalitativa grönområden ska vara helt öppna för allmänheten. De ska ha vistelsevärden eller ha potential för att utvecklas till vistelsevärda platser. De ska vara sammanhängande och inte bestå av smala, långsträckta remsor.

Riktvärden för storlek och maximalt avstånd till allmänna grönområden:

- Inom 200 meter från bostad - minst 0,5 ha och 50 meter bred
- Inom 500 meter från bostad - grön lunga på minst 5 ha och 100 meter bred
- Inom 1200 meter från bostad - stor grön lunga på minst 8 ha och 200 meter bred

Avstånd ska analyseras med hänsyn till fysiska barriärer.

(Skapa ruta)

visa kvalitativa grönområden och tillgångsanalys 200 meter (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen) 8*

[gör analys med hänsyn till samtliga barriärer - buffert på 200 meter begränsas i skärningspunkterna.](#)

visa gröna lungor och tillgångsanalys 500 meter (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen) 9*

[gör analys med hänsyn till järnvägen - buffert på 500 meter begränsas i skärningspunkterna](#)

visa stora gröna lungor och tillgångsanalys 1200 meter (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)10*

[gör analys med hänsyn till järnvägen - buffert på 1200 meter begränsas i skärningspunkterna.](#)

Procentsatser behöver tas fram för hur stor andel av invånarna som har god tillgång till respektive kategori.

Utan hänsyn till kvalitet visar SCB kartläggning att 99 % av alla invånare i Eslöv har mindre än 300 m till ett grönområde på minst 0,5 ha, vilket motsvarar WHO:s rekommenderade riktvärde - men, då det är ett riktvärde på vad som minst bör uppnås bör grönområden helst vara både större och ligga ännu närmare bostaden. Med stöd av medborgarenkäten är det säkerställt att närhet till grönområden är något som värderas mycket högt hos kommunens invånare. Det finns därmed all anledning att samtidigt anta att närheten till grönskan bidrar starkt till varför invånare i Eslöv har valt att bo just här. För att Eslöv ska fortsätta vara en attraktiv stad är närheten till grönska sannolikt mycket viktig att bevara - detta ställer stora krav på god grönplanering i arbetet med att förtäta Eslöv

För att Eslöv ska behålla sin status som en grön stad har ett riktvärde landat i maximalt avstånd på 200 meter till ett kvalitativt grönområde på minst 0,5 hektar. Grönområden på minst fem hektar benämns i fortsättningen som "gröna lungor". Snärjet och Eslövs begravningsplats räknas som gröna lungor, de är inte är i kommunens ägo men kan anses som allmänt tillgängliga.

visa upplevelsevärden som stimulerar till lek och fysisk aktivitet (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen) 11*

(lagerordningen måste justeras)

visa gröna noder och upplevelsekvaliteter (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen) 12*

Så kallade "gröna noder" har identifierats som viktiga platser genom att tillfråga förskolor, skolor, omsorgsboenden och föreningar om vilka områden de använder idag. Det finns en grön nod i Badhusparken men den uppnår inte 0,5 hektar i dagsläget. Vid gröna noder samt Eslövs begravningsplats ligger en fältundersökning till grund för en kartläggning av antal upplevelsevärden. Övriga kvalitativa grönområden bör kartläggas med samma metod (se formulär nedan). Dock indikerar det faktum att platserna inte pekats ut med en grön nod att antalet upplevelsekvaliteter i nuläget är få.

visa brister gröna noder (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen) (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)13*

Från de tillfrågade grupperna framkommer möjligheter till förbättringar som kan gynna deras användning. Sammanfattningsvis handlar det om att tillföra och tillgängliggöra natur samtidigt som den värnas och att utveckla mötesplatser där de saknas med sittplatser och gärna grillplatser. I eller i anslutning till dessa plaster är det också gynnsamt om det finns toalett. Det finns också ett stort pedagogiskt värde i naturmiljöer som kan bidra till ett lärande om hållbar utveckling, från förskolor och skolor finns det exempelvis önskemål om hävplatser i vattenmiljö.

Upplevelsekvaliteter					
Det vilda	Upplevs opåverkad	Inget buller o folkliv	Inga anlagda gång- och cykelvägar	Naturliga stigar	
Det artrika / Variation	Varierad natur	Kuperad terräng	Bär/svampmark	Fiskevatten	
Det rymliga	Ser inte vägar och byggnader	Möjlighet till total avskildhet utan störningar	Möjlighet till längre promenader	Utsikt / vidd	
Det rofyllda	Upplevs fridfullt	Tystnad (<50 dB(A))	Rent och välkött	Inga anläggningar som t.ex. caféer	Övrigt
Det lekfulla	Stockar och stenar för lek	Kuperad terräng	Klätterträd, buskar o annan växtlighet för lek	Möjlighet till vattenlek	
Det gröna torget / Grön mötesplats	Idrottsplaner	Scen	Plats för åskådare	Lekplats	Minizoo, 4H-gård
Det festliga	Servering	Scen	Öppen och central plats	Torghandel	
Det kulturella	Fornninen	Planteringar	Konst	Fontän/ Vattenspel	Vårdträd

(länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)

156 (211)

Inventeringsformulär upplevelsekvalliteter. Poäng ges då minst två kriterium är fullständigt uppfyllda eller då fler kriterium delvis är uppfyllda.

Fler värdefulla gröna miljöer

Stadens skolgårdar faller inte in i definitionen av kvalitativa grönområden trots sin eventuella storlek. Detta eftersom de inte är anpassade för alla och inte heller är tillgängliga under dygnets alla timmar. Men skolgårdar kan mycket väl utvecklas med fler gröna kvaliteter som gör de attraktiva för fler när skolverksamheten inte är öppen. Genom samnyttjan kan skolgårdar tillföra många rekreativa värden som blir särskilt viktiga för boende i områden med brist på rekreativa värden.

Fickparker är små parkmiljöer med hög skötselnivå, exempelvis Badhusparken, Trekanten och Rosengången i centrala Eslöv. Platsernas höga detaljeringsnivå tillför en varierad upplevelse och koncentrerar höga estetiska värden på liten yta, fickparker är särskilt viktiga i miljöer med brist på grönstruktur.

visa omsorgsboenden och andel grönt (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen) 14*

Det är värdefullt med gröna miljöer alldeles intill omsorgsboenden både utifrån kreativa värden och för temperaturreglering då äldre är känsliga för värme. Platserna är viktiga att tillgänglighetsanpassa med jämnt underlag och bra sittplatser. Vad gäller innehåll finns det exempelvis ett stort värde i att ha planteringar som tillför något nytt året runt så att de äldre kan följa årstidernas växlingar.

Inga platsinventeringar är genomförda men en kartanalys indikerar att det bör prioriteras att aktivt öka andelen grönt kring Gjutaregården men även kring Bergagården.

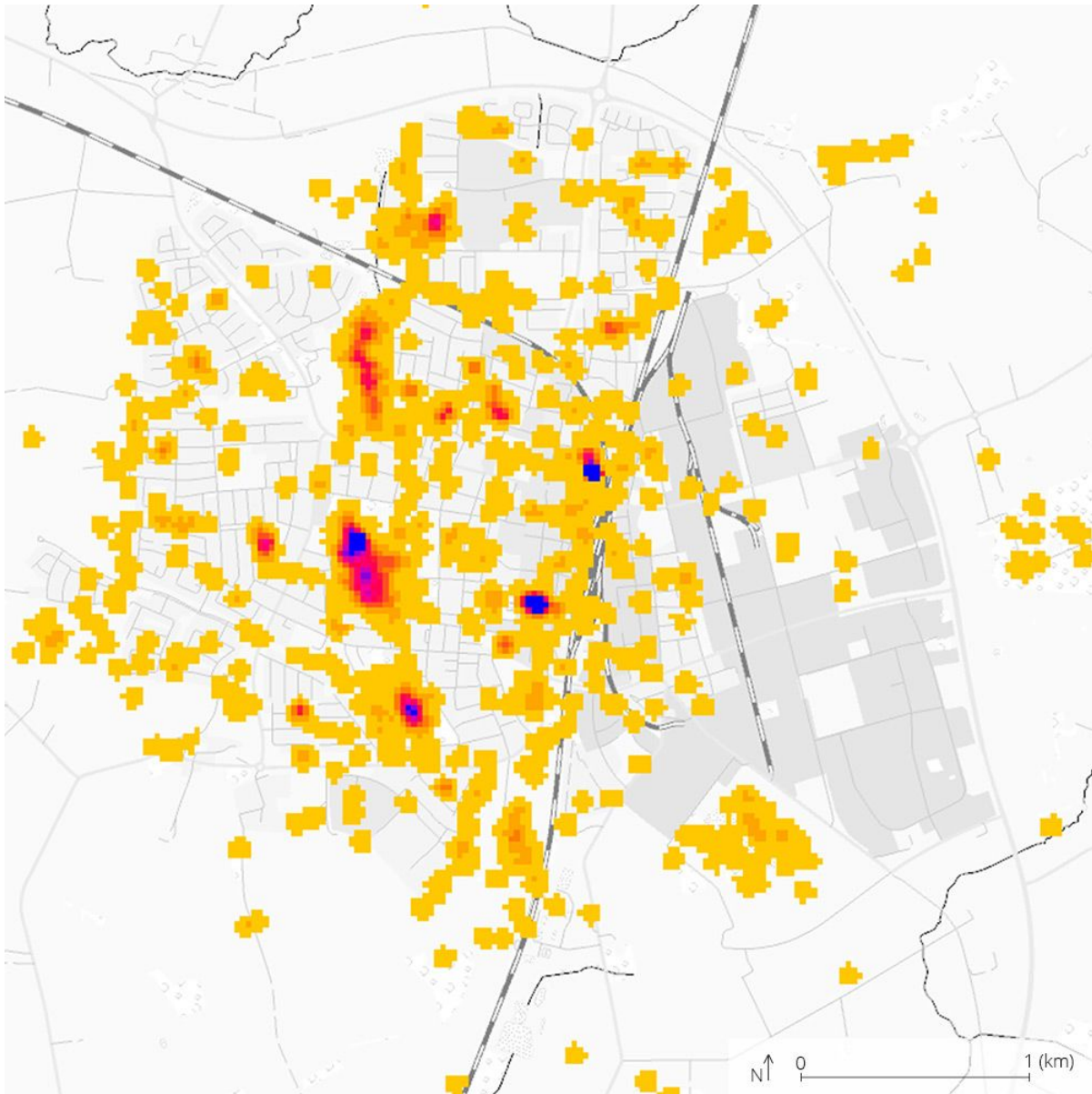

Användningen i Eslöv

Utöver att direkt tillfråga flera verksamheter om vilka grönområden de använder idag, har förutsättningar kring användningen framkommit genom enkäter och promenadintervjuer. Under 2017 genomfördes ett projekt om ekosystemtjänster hos grönområden i Eslöv med fokus på kulturella ekosystemtjänster. Metoder som ingick var en internetbaserad enkät för kommuninvånarna och en kartering av vegetationen utifrån flygfoton och fältmätningar. På enkäten svarade omkring fem procent av de bosatta i Eslöv och resultatet visar till stora delar en samsyn oavsett ålder och kön.

Vackra och omtyckta Trollsjöparken

Foto Susanne Hultman

Kartan visar alla punkter som markerade i enkäten från 2017. Skalan går från låg/gul till hög/blå besöksfrekvens.

I enkätundersökningen framkommer värdet av grönområden och orsaker till att de besöks. På frågan om varför ett grönområde besöks var en av de mer vanliga orsakerna närhet och det betyder att många fler platser än de som pekats ut som kvalitativa grönområden är viktiga för invånarna. Förutom närhet är också mer vanliga motiv "motion", "vackert" och "umgänge". Enkäten visar också att de ekosystemtjänster som grönområden bidrar med värderas högt. Mest värdefull anses grönskan i staden vara för att ge ett upplevt välbefinnande, reducera luftföroreningar, ge möjlighet till rekreation och tillhandahålla ett estetiskt värde.

Platser för tonåringar

I enkätundersökning från 2017 saknades ett barnperspektiv då endast en procent av de svarande var under 19 år. Då yngre barn konsulterats för framtagandet av en lekplatsplan under hösten 2020 valdes tonåringar ut som fokusgrupp för en ny informationsinsamling under 2021. Informationsinsamlingen har bestått av en enkät och fördjupande promenadintervjuer där det gavs möjlighet till följdfrågor och diskussion. Drygt 40 procent av högstadieläverna i Eslöv har svarat på enkäten och 25 tonårstjejer från de respektive skolorna har deltagit i promenadintervjuer.

[Visa karta med tonåringars platser \(länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen\)](#)^{15*}

De platser som flesta markerade i enkäten är tonåringarnas skolområden, centrala Eslöv med Stora torg och stationsområdet, Trollsjöområdet, Husarängen, Fridasro lekplats och Flygstaden. Samtidigt framkommer det även i denna enkät att många fler områden används för utomhusaktiviteter. Det kan också noteras att antalet punkter i sydöstra Eslöv är få och ingen har markerat Allmänningen. Utöver platserna i Eslöv har tonåringarna ibland markerat platser i andra delar av kommunen. Dessa punkters placering har inte analyserats, dock har kommentarerna tagits tillvara.

Enkäten ger en bild av vad som ligger i tonåringarnas intresse då grönområden ska utvecklas. Det framkommer ett behov av att utveckla fler platser där tonåringar upplever sig välkomna. Översiktligt handlar det om att utveckla möjligheter till socialt umgänge och utmanande aktiviteter. Bland svaren finns många specifika förslag som kontinuerligt kan tas tillvara i utvecklingen av utomhusmiljöer. Som några exempel har det noterats en önskan om fler attraktiva sittplatser, väderskydd, linbanor, gungor, utomhusgym, hinderbanor, skateparker och andra sportaktiviteter.

Promenadintervjuer med tonårsflickor

Promenadintervjuer riktade sig till tonårstjejer utifrån kunskapen om deras generella låga fysiska aktivitet. Fördelade på fem intervjutillfällen och nio smågrupper fick 25 tjejer mellan 13 och 19 år från Ekenässkolan, Norrevångskolan, Källebergsskolan samt Carl Engströmgymnasiet i uppdrag att visa en till två platser i utemiljö de gärna vistas på. Tanken var att promenaden skulle leda till ett spontant och öppet samtal även kring andra platser och om vad de vill se för innehåll och utformning på en riktigt bra plats.

Visa platser som visades under promenadintervjuer (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)¹⁶

Kartan redogör inte nödvändigtvis för tjejernas favoritplatser i Eslöv eftersom de visade platserna behövde finnas på rimligt avstånd från deras respektive skolor.

Överlag var det mycket intressanta diskussioner och tjejerna uppskattade att få framföra sina åsikter. Vissa var nöjda med Eslövs gröna utbud medan andra tyckte att det inte finns särskilt mycket som lockar dem att gå ut. Några tjejer berättade att de hade börjat uppskatta utemiljön mer under pandemin då de tvingats läsa på distans, de kände att de behövde komma ut för att inte bli "galna" och en viktig del av de dagliga promenaderna var att få se andra människor.

Tjejerna på Carl Engström-gymnasiet kunde inte visa några gröna platser de brukar vara på. Om de gick ut var det alltid till torget, men de hade gärna satt sig i en park om det hade funnits någon. Detta belyser bristen på gröna miljöer i detta område vilket också framkommer i övrig kartläggning. Vi valde då att istället titta på "dåliga" platser, däribland stationsområdet som beskrevs som en mycket otrygg plats som tjej, på kvällar undviker de helt att röra sig där. Deras föräldrar hämtar dem alltid i Lund om de varit där till sent - detta behöver dock inte enbart handla om hur otrygg Eslövs station upplevs, utan det hänger säkerligen även samman med situationen på Lunds central samt på tågresan hem. Deras uppfattning var dock att deras syn på Eslövs stationsområde är en allmänt spridd uppfattning bland unga.

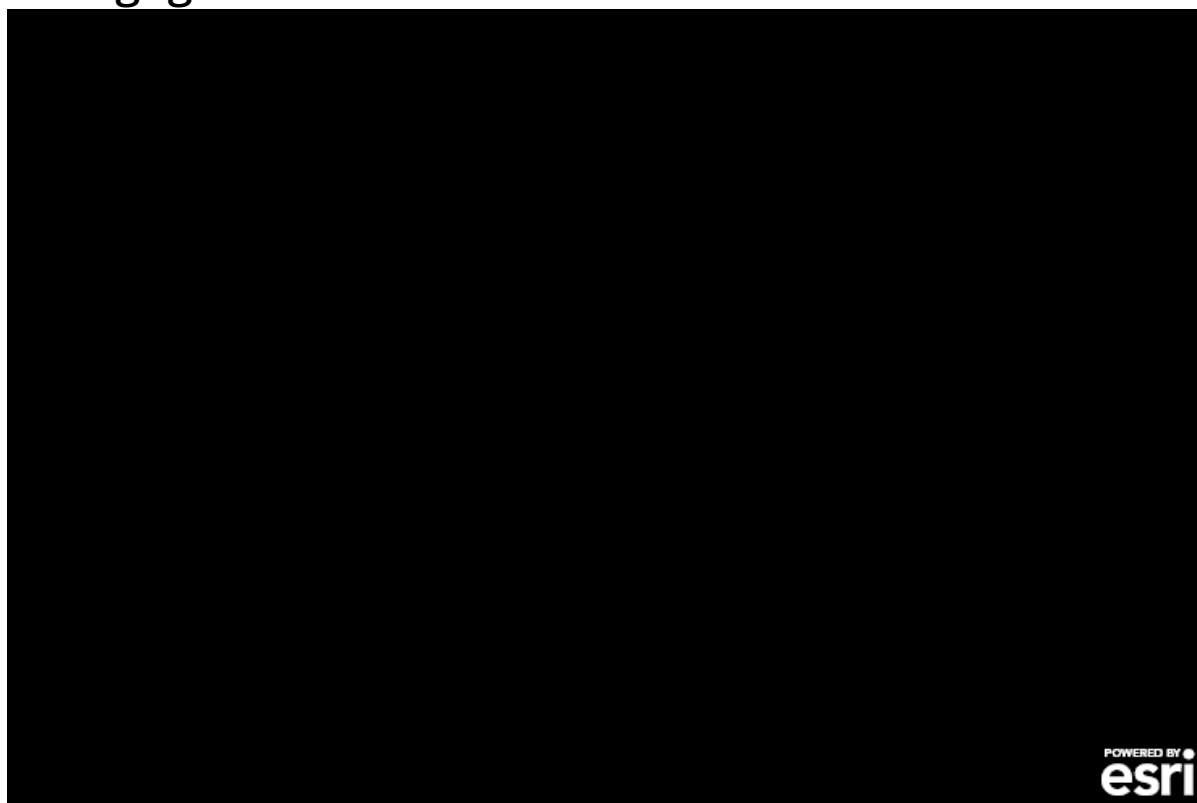
Tjejerna bekräftar det forskning visar då det tydligt framgick att de hängde mycket mer ute när de var yngre. Några uttryckte en viss oro för de yngre barnen eftersom de upplever att de tillbringar betydligt mindre tid ute idag än vad de själva gjorde som små. Anledningar som kan få dem att gå ut idag är främst promenader med kompisar, joggingturer, en och annan picknick, hundpromenader eller för att prata med en kompis samtidigt som man gungar på en lekplats. Fast oftast hänger de utanför någon mataffär efter att ha handlat något gott eller på Stora torg vid Espresso House.

Vid ett samtal uttryckte tjejerna ett tydligt missnöje med att man nuförtiden inte får hänga på Eslövs skolområden efter klockan 21 på kvällen. Även när allt är fullständigt lugnt har de varit med om att bli ivägkörda av väktare. De kan förstå syftet med policyn men samtidigt innebär det att det finns väldigt få platser att samlas på efter 21. De önskade att det åtminstone kunde finnas en flexibilitet där tiden man måste lämna skolgårdarna kan senareläggas kring helger och under lov.

Något som ofta framkom när de skulle beskriva en bra plats var att det ska vara välskött och rent. De önskar också platser med bord och bänkar där många kan träffas samtidigt, gärna ombonat med fina växter och ett skyddande tak. De vill ha bänkar som står något avskilt men så att man samtidigt kan se andra och de ska stå i cirkel eller vända mittför varandra, ofta står bänkar på rad vilket inte är kul när man är ett gäng som vill snacka med varandra. Bord är viktigt så man slipper lägga sina väskor på marken. Bättre belysning efterfrågades också av flertalet av tjejerna.

Med ett gäng tjejer kom vi fram till att det är närheten som är allra viktigast och därmed att det är bättre med många små platser än en stor. Kontentan i de allra flesta diskussioner var annars att det egentligen inte behöver finnas något speciellt på en plats för att de ska gå ut, det räcker med att platsen finns nära, är "trevlig" och att det finns sköna bänkar - eller som en tjej sammanfattade det hela:

"Vi behöver inte att kommunen gör värsta projektet!"

Det är viktigt med upplevelserika miljöer för barn och ungas utveckling. Frågan hanteras grundläggande i det generella kunskapsunderlaget [här](#) samt i tillgångsanalysen i avsnittet om rekreativa värden [här](#). Rekreativa värden och pedagogiska värden sammanfaller oftast med varandra. Gröna miljöer är viktigt för alla och om kvalitativa grönområden finns inom 200 meter från hemmet (med hänsyn till barriär) samt en grön lunga inom 500 meter tillgodoses barnen sannolikt också tillräckliga pedagogiska värden i sin hemmiljö. Barn befinner sig även stora delar av sin aktiva tid på förskolan eller i skolan och därför är det lika viktigt med kvalitet på eller i nära anslutning till dessa verksamheter.

Tillgång kring förskolor, grundskolor och gymnasium

Ingen fältstudie har genomförts men kartanalysen intill var det finns brist på gröna skol- och förskolemiljöer. Det bör särskilt prioriteras att tillföra mer växtlighet i anslutning till verksamheter som ligger på röda ytor men även lila områden behöver utvecklas.

[visa relation till skogsmark \(länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen\)](#)^{17*}

Högväxta träd skyddar mot UV-strålning och bidrar till svala miljöer att besöka under varma dagar - under riktigt varma dagar tvingas idag vissa förskoleverksamheter att hålla till inomhus. För att förbättra tillgången till trädmiljöer kan en möjlighet vara att låta befintliga buskage växa högt och hellre gallra än att föryngr vegetation genom total nedskärning. Ett framtaget värde av kranteckningsgraden kan göra det ännu tydligare var bristerna är som störst.

[visa relationen till kvalitativa grönområden och barriärer \(länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen\)](#)^{18*}

(Ändra när tillgångsanalysen är genomförd med hänsyn till barriär)

Verksamheter som ligger utanför zonen 200 meter eller är hindrade av barriär befinner sig i ett område där det finns bristande tillgång till kvalitativa grönområden att använda i vardagen. Befinner sig verksamheter inne i en gulgrön zon finns det stora möjligheter att använda platserna som en förlängning av klassrummet eller förskolegården i stort sett varje dag.

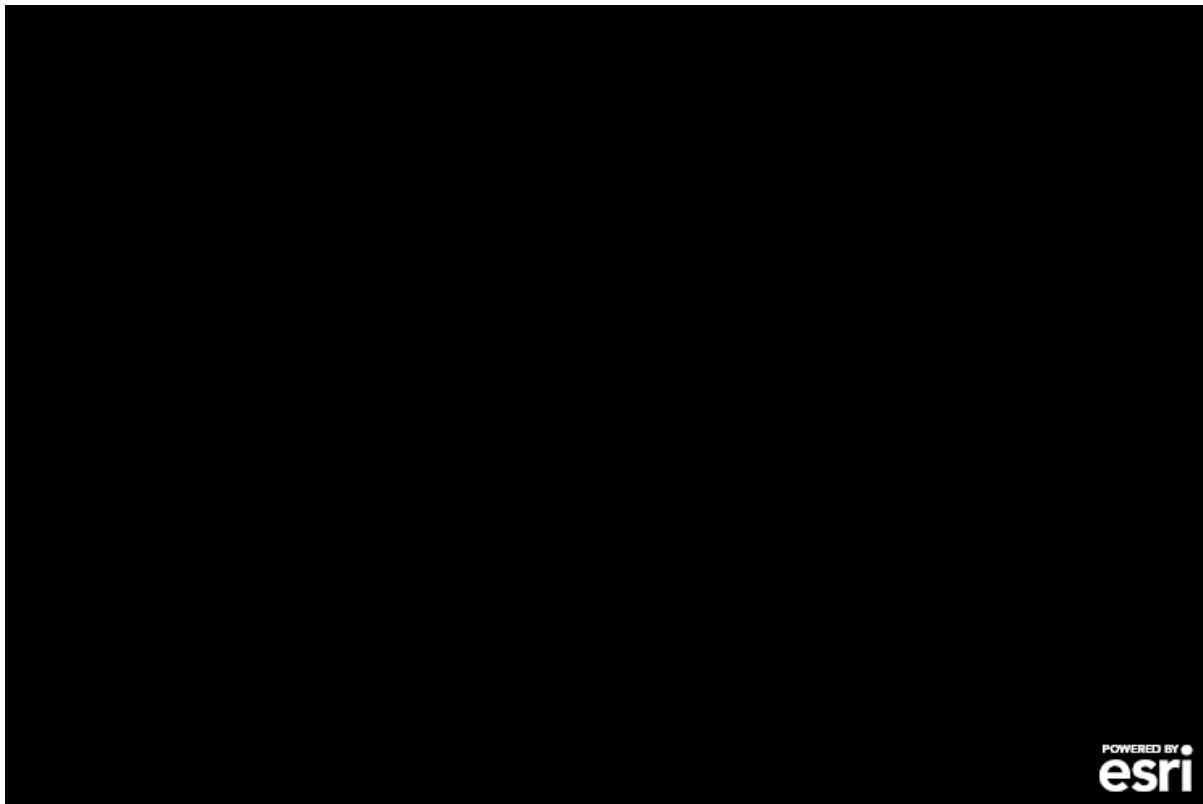
[visa relationen till gröna lungor och barriärer \(länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen\)](#)^{19*}

(Ändra när tillgångsanalysen är genomförd med hänsyn till barriär)

Verksamheter som ligger utanför zonen 500 meter eller är hindrade av barriär befinner sig i ett bristområde med få möjligheter till besök i gröna lungor vid mer än enstaka tillfällen. Verksamheter som ligger innanför en grön zon har goda möjligheter att nyttja platserna relativt ofta.

[visa utvecklingsmöjligheter \(länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen\)](#)^{20*}

De allmänt tillgängliga grönytor som finns i anslutning till skolorna medger dock en god utvecklingspotential kring ett flertal av de verksamheter som saknar god tillgång till kvalitativa grönområden. Genom att utveckla grönstråk som leder mellan verksamheterna och grönområden går det till viss del även kompensera för ett längre avstånd.

Fysiska barriärer

Kartan visar de mest trafikerade vägarna i Eslöv som därmed anses utgöra de största fysiska barriärerna i Eslöv inklusive järnvägen. Ett kort avstånd kan motverkas av barriärer och förhindra att människor besöker grönområden trots att de finns nära. Tillgångsanalyser bör därför ta hänsyn till dessa barriärer när avstånd till grönområden ska fastställas. När gröna stråk utvecklas bör dessa utformas för att dämpa barriäreffekten, dels genom att visuellt dölja vägarna men också genom att underlätta för människor att tryggt ta sig över barriärerna. Det finns ett flertal separerade gång- och cykelvägar att utgå ifrån som redan idag passerar över dessa barriärer.

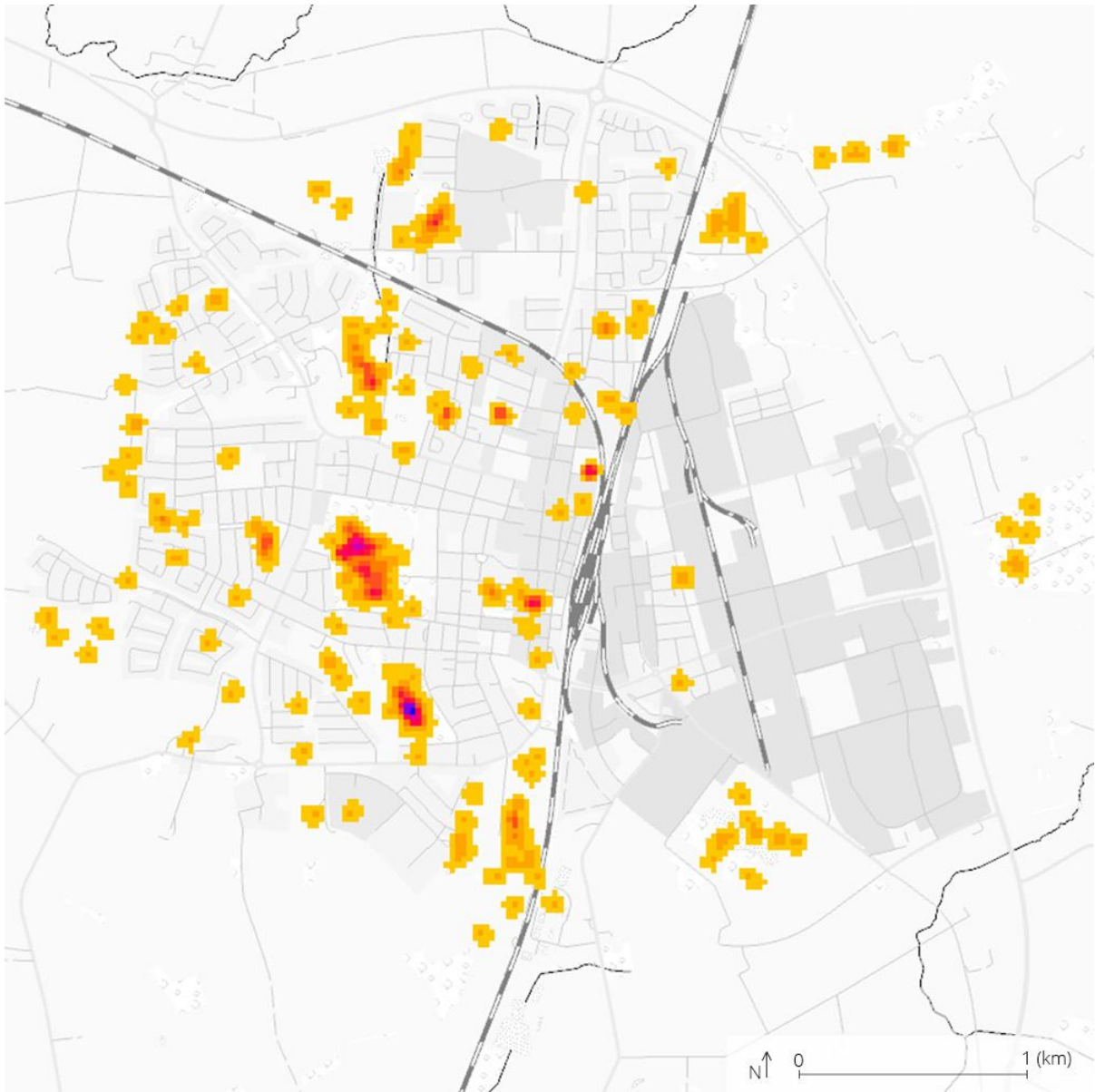
[visa cykelvägar \(länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen\) 21*](#)

Psykiska och sociala barriärer

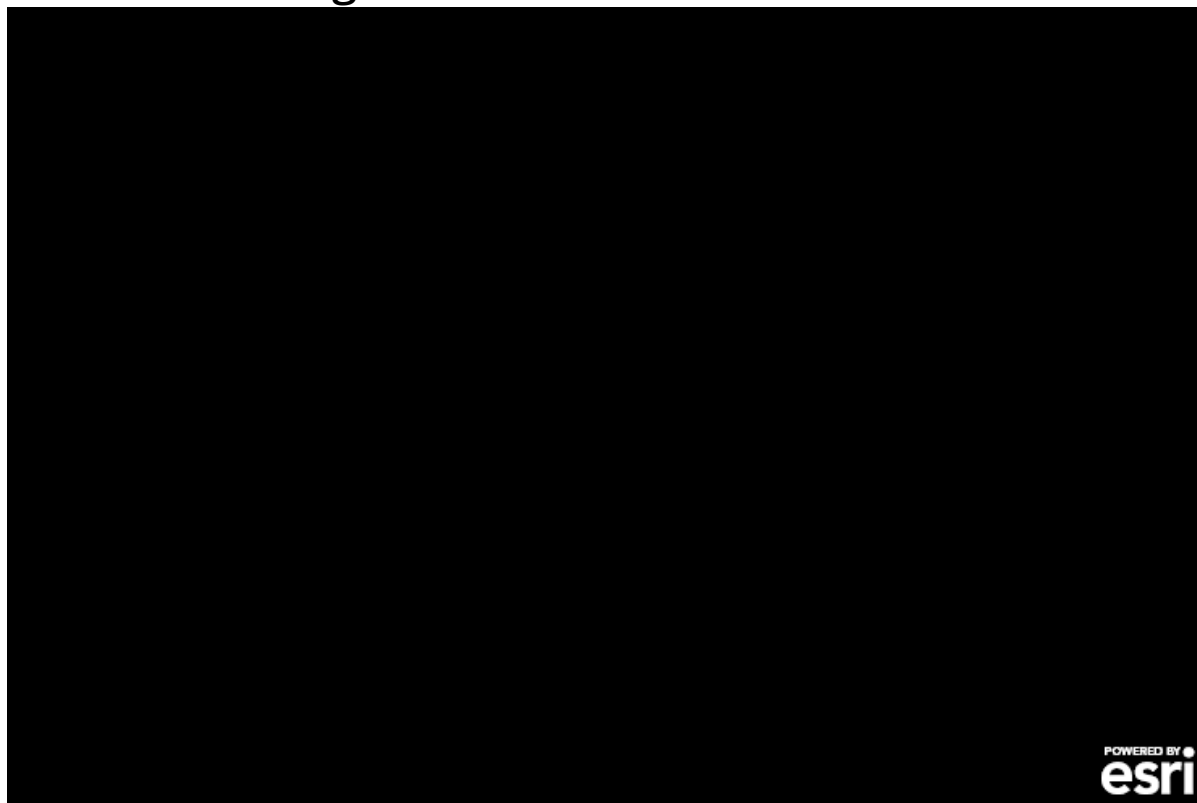
I en stad finns det flera faktorer som kan hindra människor från att nyttja grönsstrukturen såsom upplevd otrygghet, skymmande växtlighet och otillräcklig belysning. Dessa barriärer uppmärksammas bäst genom dialog med invånare genom exempelvis trygghetsvandringar. Vad gäller sociala barriärer är det svårt att göra en bedömning av hur situationen ser ut i Eslöv, det finns inga kartläggningar av hur olika samhällsgrupper nyttjar stadens grönområden. Rent generellt kommer man långt genom att erbjuda ett stort utbud av olika upplevelsevärden i utemiljön åt alla och specifikt i områden med flerbostadshus där de boende saknar egen trädgård. Trygga och säkra gång- och cykelvägar utjämnar också ojämlikheter mellan olika samhällsgrupper.

Buller

Det finns tyvärr inga uppmätta siffror på faktiska bullernivåer i Eslövs grönområden. För att veta var situationen bör förbättras kan det finnas ett stort värde i att genomföra sådana mätningar. Samtidigt är upplevelsen av buller individuell och även om bullret ständigt är närvarande i en tätort som Eslöv finns det flera grönområden som upplevs som tysta. I enkätundersökningen från 2017 anges motivet *tyst* som en orsak till att flera grönområden besöks.

Platser som upplevs som tysta i Eslöv enligt enkätundersökningen från 2017.

Minskande biologisk mångfald

Hanteras i avsnittet om naturvärden.

Klimatförändringar

Att ta sig an utmaningen att dämpa klimatförändringarnas negativa effekter bör i så stor utsträckning som möjligt göras genom en välutvecklad grönsstruktur där även andra identifierade utmaningar hanteras parallellt.

värmeböljor

Fler och längre värmeböljor kan få negativa effekter på många samhällsfunktioner, leda till ökad brandrisk och utgöra stor fara för människors allmänna hälsa. Temperatur mellan stad och landsbygd kan ibland vara så stor som upp till tio grader Celsius. Färre hårdgjorda ytor, mer växtlighet och öppet vatten sänker temperaturen lokalt och kan bidra till att dämpa den urbana värmeö-effekten.

Kartan härintill visar var det finns mindre än 25 % grönt vilket är detsamma som övervägande hårdgjord yta (hit räknas även byggnader) och detta indikerar var mer grönska skulle göra störst nytta. Växtlighet i flera skikt och träd med täta lövkronor har allra störst betydelse. Genom ett effektivt användande av stora träd kan komforttemperaturen sänkas på torg och gator där människor ofta rör sig.

Kommunens medborgare bör också få insikt i växtlighetens betydelse för att reglera lokalklimatet. En grönare tomt innebär både egen vinning i form av svalare trädgård och behagligare temperatur i bostaden, samtidigt som det bidrar till tätorternas samlade vegetationsvolym. Tät och hög växtlighet har störst betydelse men gräsmattor är avsevärt bättre än hårdgjorda och grusade trädgårdar - både vad gäller översvämningsrisk och temperaturminskning. Ett minsta riktvärde bör ligga på minst 30 % kroneckningsgrad. Fler träd bidrar även till att dämpa höga flöden vid skyfall.

översvämning, vattenförsörjning och vattenkvalitet

Eslövs kommun och VA SYD har utarbetat en "[Dagvatten- och översvämningsplan](#)" och i den lyfts det fram hur en välutvecklad grönsstruktur är en viktig förutsättning för att klara uppställda mål. Både Eslövs kommun, andra aktörer och villaägare kan bidra genom att bevara och plantera nya träd, undvika onödiga hårdgjorda ytor och utforma ytor där både små och stora mängder dagvatten kan fördröjas.

[visa skyfallsstrategi](#) (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)^{22*}

Den skyfallsstrategi som finns framtagen sedan tidigare visar hur stadens mest hårdgjorda delar påverkar behovet av att leda bort dagvatten och höga flöden vid skyfall.

När skyfallslösningar utvecklas är det av stor betydelse att samtidigt skapa mervärden där en varierad miljö tillför fler upplevelsevärden.

Oskyddad grönstruktur, förvaltning, kunskapsnivå, tradition & attityder

En stor andel av Eslövs sammanlagda grönyta ligger på privat mark. Hur kvartersmark och trädgårdar ser ut och sköts får därför effekt på Eslövs karaktär men också på mikroklimatet och på möjligheten att omhänderta dagvatten. Olika slags ägar- och förvaltersamverkan skulle kunna vidga grönplaneringen till att omfatta all den mark, vatten och växtlighet som är relevant i sammanhanget, oavsett ägande.

Att öka kunskapen om grönstrukturens betydelse hos kommunens markägare men också hos kommunens förvaltningar och skötselentreprenörer är ett viktigt verktyg för att främja en sådan utveckling. En ökad förståelse och insikt om att det finns stora ekonomiska, sociala och hälsofrämjande värden i en välutvecklad grönstruktur är sannolikt även en viktig komponent för att upphäva attityder som att natur inte hör hemma i staden.

Tillgänglig natur, Attraktivt boende, Folkhälsa, Jämlik utevistelse

Dessa parametrar hör tätt samman. God tillgänglighet till gröna miljöer är för många grunden till ett attraktivt boende då det möjliggör ett hälsosamt och aktivt liv i lugn och vacker utemiljö. Närhet till grönområden är en av de viktigaste parametrarna för att utevistelse och fysisk aktivitet ska bli av.

Attraktiva gröna miljöer skapar också förutsättningar för en jämlik utevistelse då det leder till ett större utbud av kostnadsfria aktiviteter och upplevelser. Grönområden i Eslöv bör i möjligaste mån tillgängliggöras och utformas säkert för personer med funktionsnedsättning. För att ta hänsyn till särskilt prioriterade grupper bör det vara enkelt att ta sig till kommunens friluftsområden. Kostnadsfria arrangemang bör anordnas för att alla ska kunna ta del av hela kommunens gröna utbud. Det skulle exempelvis kunna handla om arrangerade bussturer eller cykelrundor.

Det är även viktigt med möjligheten till ett tätortsnära friluftsliv där man kan lämna stadens larm och kanske även sina vardagliga bekymmer för en stund. Cykelbarheten bör utvecklas för ökade möjligheter att ta sig tryggt till friluftsområden utanför staden. Det finns en hel del cykelvägar i staden men sannolikt finns det också här utrymme för förbättringar så att fler väljer att låta bilen stå för att istället cykla till arbete och skola. Det behöver inte nödvändigtvis handla om fler eller säkrare cykelvägar, utan även om att de ska vara attraktiva och att cykelturen blir till en upplevelse som berikar vardagen – och det kan en välutvecklad grönstruktur bidra till på många sätt.

Stadsodling

Enligt SCBs statistik utgjordes 12 hektar mark av koloniområden i Eslöv 2015. I Eslövs tätort finns idag fem koloniområden med 400 odlings- och kolonilotter; *Banängen, Långsidan, Prästkragen, Rönnbäret* samt *Täppan*. I dagsläget har många boende i Eslöv relativt stora trädgårdar som kan antas räcka ganska långt för att tillfredsställa befintligt odlingsbehov. I en förtätad stad kan dock små tomter utgöra hinder för den med odlingsintresse men detta kan kompenseras genom fler ytor för gemensam odling. Samtidigt skapas nya platser för socialt umgänge och odlingar bidrar också till en varierad utemiljö. Idag finns det inga odlingslotter på allmän platsmark men det är ett alternativ som kan vara värt att undersöka närmare när Eslöv förtätas.

Samnyttjan

Som tidigare nämnts finns det stora möjligheter att samnyttja skolgårdar under de tider det inte pågår undervisning eller fritidsverksamhet. Skolors lokaler och utemiljöer är relativt ofta utsatta för inbrott och vandalism. Att då tillföra fler gröna kvaliteter på skolgårdar ökar trivselen och om fler människor vistas i området ökar den upplevda tryggheten. Fler gröna skolgårdar kan alltså leda till en positiv spiral. Samma tankesätt och förväntade effekt där en attraktiv miljö leder till ökad trygghet går att applicera på många platser. Stationsområdet är ett område i Eslöv där denna aspekt borde tas i beaktande för att skapa mer liv och rörelse.

Det finns även möjligheter till samnyttjan åt andra hållet; genom att planera strategiskt kan många upplevelsevärden koncentreras på allmän platsmark intill skolor och förskolor. Gröna miljöer kan nyttjas som en förlängning av klassrummet eller förskolegården och är kvaliteten hög ökar sannolikheten för att så ska ske.

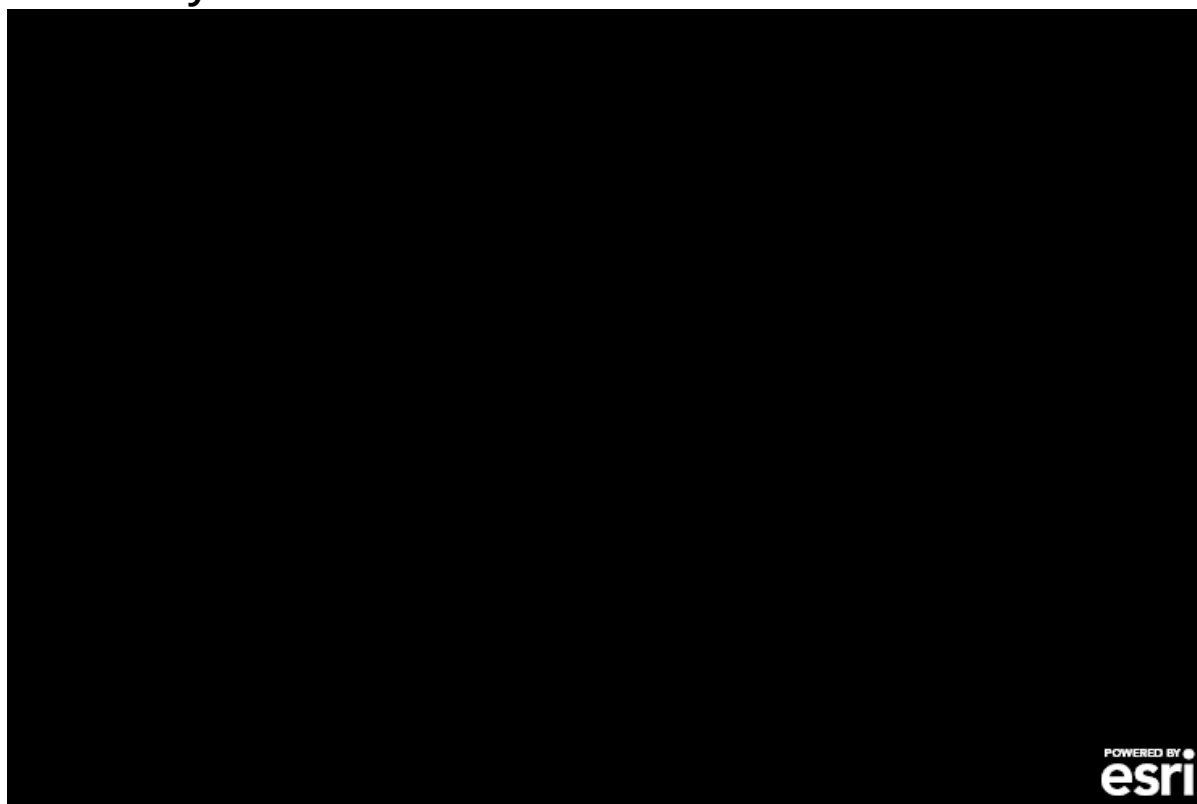
Lösningar där olika ägarkategorier samverkar för att dämpa klimatförändringarna kan vara nödvändigt för att uppnå önskat resultat. Fler träd på bostadsgårdar och företagsägd mark är sannolikt enda möjligheten att uppnå trettioprocentig kranteckningsgrad.

Omhändertagande av regnvatten genom öppna dagvattensystem och översvämningsytor planeras av naturliga skäl utifrån befintlig marklutning. När de naturliga rinnvägarna finns utmed kvartersmark eller industrimark blir marken lämpad för skyfallslösningar och

lösningar för lokalt omhändertagande av dagvatten. Ofta kan det allmännas behov sammanfalla med fastighetsägarnas egna behov av att hantera vattenflöden och därmed finns det goda möjligheter för ett win-win-läge att uppstå där en gemensam lösning gynnar alla parter.

166 (211)

På eller i anslutning till skol- och förskolegårdar kan dagvattenlösningar även tillföra fler lekvärden, utgöra plats för pedagogiska experiment och skapa möjlighet för att på nära håll studera det djur-och växtliv som enbart finns i vattenmiljöer.

Bristanalys rekreativa och pedagogiska värden

Flera analyser har tagits fram för att identifiera var det finns bristområden och utvecklingspotential för rekreativa och pedagogiska värden i Eslövs gröonstruktur. Det är en analys baserad på antalet upplevelsekvantiteter, tillgångsanalyser samt en socioekonomisk analys.

Kartan visar kvalitativa grönområden och bristanalysen visar var det finns låg tillgång inom 200 meter med hänsyn till fysiska barriärer, vilket i detta fall anses vara de mest trafikerade vägarna. Kartan redogör tydligt för en generellt låg tillgång i centrala Eslöv. Om Badhusparken vore något större skulle bristanalysen få ett mer positivt utslag men i nuläget saknas ca 400 kvm för att parken ska utgöra 0,5 ha. Intilliggande parkering medger en fysisk möjlighet att utöka arealen grönyta men för det krävs ändring av detaljplan. (bristanalysen är handgjord och behöver göras ordentligt genom att barriärerna (järnväg, gator, vägar) "skär av" bufferten på 200 meter)

visa bristanalys gröna lungor inom 500 meter (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen) 24*

Förutsatt att tillgången är god inom 200 meter med hänsyn till barriär, bedöms vissa barriäreffekter vara acceptabla längs vägen till en grön lunga. Tätt placerade övergångsställen över vältrafikerade gator med begränsad hastighet medger ett fortsatt rimligt avstånd. Bristanalysen utgår därför i detta fall enbart ifrån järnvägen som längs långa sträckor helt förhindrar passage. Tillgångsanalysen visar ett behov av att utveckla gröna lungor i centrala Eslöv samt i nordväst och sydväst. (bristanalysen är handgjord och behöver göras ordentligt genom att järnvägen "skär av" bufferten på 500 meter)

I de centrala delarna av Eslöv är det inte rimligt att skapa nya gröna lungor vilket indikerar att även små grönytor är viktiga att bevara i området. Positivt är att de som är boende i centrum kompenseras genom tillgång till flera gröna lungor på lite längre avstånd - förutsatt att de har tillgång till attraktiva grönsåtar.

I nordväst är den kvantitativa bristen mycket uppenbar. Analysen pekar också på en viss avsaknad i sydvästra Eslöv. Gröonstruktur finns tillgänglig sett till sin volym i södra Eslöv men då den främst utgörs av naturområdet söder om Bäckdala, Hundramannaskogen, Eslövs begravningsplats samt Abullahagen finns det små förutsättningar för att utveckla ett stort utbud av olika upplevelsekvantiteter. Exempelvis lämpar sig dessa områden inte för stora klippta gräsytor att nyttja för bollspel eller vid större evenemang. Samtidigt är möjligheten till naturupplevelser mycket goda i de södra delarna av staden. Detta är viktig kunskap att ha med sig i den fortsatta utvecklingen - om kvantitet inte är möjlig att tillföra blir kvaliteten desto viktigare.

visa bristområde stor grön lunga inom 1200 meter (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen) 25*

Avståndet 1200 meter har valts utifrån att ge god tillgång till stora gröna lungor ifrån stort sett hela staden. Järnvägen utgör till viss del en barriär men då det finns möjligheter till passage med jämna mellanrum behöver den i det närmaste inte påverka avstånden,

därför blir bristområdet i östra Eslöv relativt litet. Även i Bäckdala finns det en liten brist men här kompenseras de boende genom närhet till en mindre grön lunga strax intill.

(bristanalysen är handgjord och behöver göras ordentligt genom att järnvägen "skär av" bufferten på 1200 meter)

visa avsaknad både inom 200 meter och 500 meter (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)^{26*}

Där de båda bristanalyserna överlappar varandra blir färgen lila och i dessa områden saknas tillgång till kvalitativa grönområden både inom 200 och 500 meter. Bilden som framträder belyser ännu en gång den låga tillgången i centrala Eslöv. (behöver justeras något när bristanalys 200/500 meter är fullständiga, se ovan)

visa förslag till nya grönområden FÖP Östra Eslöv (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)^{27*}

De grönområden som finns med i förslag till fördjupad översiktsplan (FÖP) för Östra Eslöv kommer förbättra tillgången för de boende i området. I Gryby Industriområde finns det inga bostadshus och bristen påverkar därför inte andelen medborgare med god tillgång. Platsen bör ändå ses som ett bristområde då tillgång till gröna miljöer kring arbetsplatser också är av betydelse eftersom de kan nyttjas för daglig utevistelse men också bidra till gröna utsikter från kontor och verkstadslokaler.

Övriga rekreativa och pedagogiska brister

visa gröna noder (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)^{28*}

Gröna noder saknas främst i östra Eslöv, men det finns också fler luckor. Det gäller områden där det är prioriterat att utveckla fler upplevelsekvaiteter baserat på socioekonomisk situation. En socioekonomisk analys är framtagen som bygger på genomsnittliga inkomster men den kommer inte redovisas i sin helhet. Där framkommer dock inga överraskningar utan analysen sammanfaller väl med var det finns många flerbostadshus.

Detta innebär att utveckling av upplevelsekvaiteter bör prioriteras till grönområden kring Rönneberga, Berga, Sallerup och längs järnvägen i centrala Eslöv. Här har de boende låg tillgång till egen trädgård och framförallt delas de grönytor som finns av många. Det är därmed viktigt både med kvalitet och kvantitet i tätbebyggda områden. Dessa prioriteringar sammanfaller väl med Översiktsplanens utvecklingsstrategi för grönstruktur: "I tätbebyggda områden är människors tillgång till varierade grönområden särskilt viktig".

Bristanalys naturvärden

visa bristanalys naturvärden (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen) ^{29*}

Den analys som redovisats i avsnittet om naturvärden är i nuläget det kunskapsunderlag som närmast kan beskriva den generella situationen för Eslövs naturvärden. Områden med 25 % grönt innehåller störst brister men även områden med upp till 50 % grönt är viktiga att utveckla. En framtida analys av kranteckningsgraden kan beskriva situationen närmare liksom fler fältstudier utöver de som presenteras i avsnittet om naturvärden.

Sammanvägd bristanalys

(kartan behöver justeras något när bristanalys 200/500 meter är fullständig, se ovan)

visa sammanvägd bristanalys (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen)^{30*}

Grönstrukturen är i allra störst behov av utveckling i de områden där alla tre bristområden sammanfaller med varandra - det vill säga där färgen är mörkt lila.

visa prioriterade verksamheter (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen) ^{31*} (lagerordningen måste justeras)

Vårdboenden, förskolor, grundskolor och gymnasium är sedan tidigare beskrivna som verksamheter som har mycket att vinna både på höga upplevelsekvaiteter och kvantitet där gröna volymer och höga träd bidrar till temperaturreglering och UV-skydd. De verksamheter som befinner sig inom överlappande bristområden är med andra ord mycket lämpliga utgångspunkter i arbetet med att uppnå en välutvecklad grönstruktur.

Vikten av att bevara grönstruktur

Minst lika viktigt som att utveckla grönstrukturen i identifierade bristområden är det att bevara den befintliga grönstrukturen. På grund av platsbrist kommer det i många fall vara svårt att förbättra situationen och det innebär att det är mycket viktigt att bevara den växtlighet som redan finns. Särskilt viktiga är gamla träd där en enda individ kan ha en bladmassa som motsvarar 2000 nyplanterade träd. Det säger sig själv att det är orimligt att ersätta ett gammalt träd med så många nya. Mitt i centrala Eslöv är det dessutom trångt

och ett förlorat träd går oftast bara ersätta med ett nytt träd på samma plats - och sedan (om det ens är möjligt) kan det ta upp till 200 hundra år innan ett nytt träd har uppnått sin fulla storlek.

[visa särskilt skyddsvärda träd \(länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen\) 32*](#)

Att bevara yngre träd men även högväxande buskvegetation är av stor vikt då det är den i särklass enklaste och mest kostnadseffektiva metoden för att samtidigt utveckla grönstrukturen. Varför då kan man undra? Jo, helt enkelt därför att växtlighet växer!

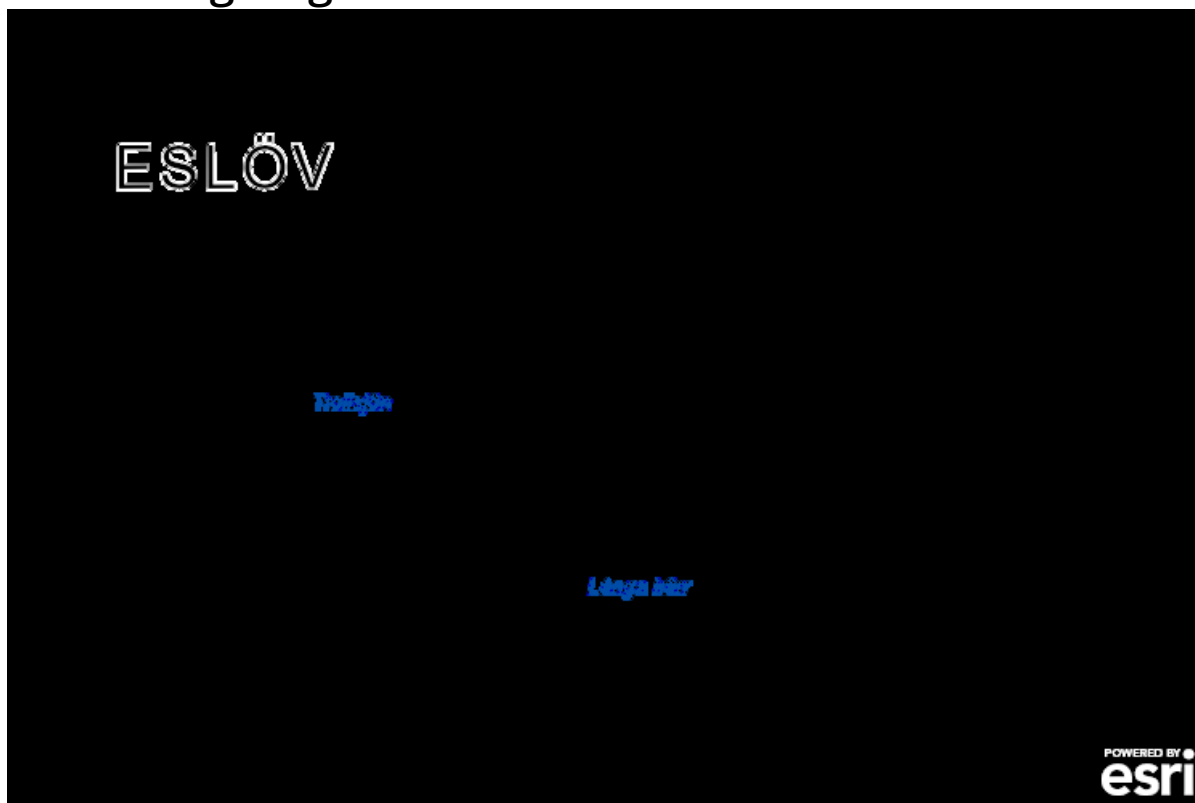
Är det möjligt att förtäta?

i detta underlag har många argument framförts för att bevara och utveckla grönstrukturen. Är det då ens möjligt att förtäta Eslöv utan att samtidigt förstöra stora gröna värden? Svaret på den frågan kommer inte besvaras i detalj men det är en mycket viktig knäckfråga att begrunda. I andra vågskålen står alternativet att bygga på åkermark men den bör också skyddas från att hårdgöras. En annan möjlighet är att istället bygga fler bostäder på höjden - vilket många säkerligen anser skulle påverka stadsbilden negativt. Det gäller sannolikt att hitta en gyllene medelväg för att förtäta och samtidigt bevara Eslöv som en attraktiv småstad med närhet till grönska.

Det redogörs inte i bristanalysen var medborgarna har nära tillgång till flera kvalitativa grönområden samtidigt. Det är dock en analys som är relativt enkel att göra. Boendekområden med tillgång till flera kvalitativa grönområden kan indikera att det finns utrymme för att krympa tillgången till fördel för mer bebyggelse. Dock finns det fler värden än just närhet som kan påverkas av att bebygga fler grönytor och som är viktiga att ta hänsyn till:

- Bryts ett viktigt ekologiskt stråk?
- Finns det särskilt höga naturvärden på platsen?
- Hur ser kranteckningsgraden ut i området?
- Lämpar sig grönytan särskilt väl för skyfallslösningar?
- Hur kommer människors rörelsemönster påverkas?
- Skulle bebyggelsen kunna utgöra en ny barriär?

Det är alltid viktigt att se till helheten för att göra en bedömning om det finns skäl för att hårdgöra ännu en grönyta - överstiger värdet av utökad boyta förlusten av gröna värden? Lämpliga ytor för förtätning pekas inte ut i detta projekt men en god grund är lagd för en fördjupad analys med en sådan målsättning i sikte.

I Eslöv bör det skapas grönstråk som skapar en sammanhängande struktur och binder samman stadens grönområden. Grönstråken ska planeras för att förbättra spridningsmöjligheterna för växt- och djurliv samtidigt som de kan utgöra gröna och attraktiva länkar som lockar människor till att röra sig mellan olika grönområden men även mellan andra viktiga målpunkter. Grönstråk kan till viss del kompensera för ett längre avstånd till kvalitativa grönområden. Stråken bör även fungera barriärbrytande och leda människor tryggt över Eslövs större gator.

Ekologiska grönstråk

Kartan intill visar stråk som bedöms ha generellt goda förutsättningar för att kunna utgöra viktiga ekologiska länkar.

Utanför tätortsgräns följer stråken sträckor med tätare vegetation samt vattendrag. Stråken länkar även ihop landskapsobjekten med Eslöv samt kopplar till det regionala förslaget som behandlas närmare i det kommunövergripande kunskapsunderlaget.

Sträckningarna inom tätortsgränsen utgörs i huvudsak av allmän platsmark med vissa undantag. Ingen fältstudie är genomförd som kan beskriva befintlig vegetation men sannolikt varierar utgångsläget ganska stort. Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningens interna parkkarta kan dock beskriva utgångsläget översiktligt och därmed peka ut var det saknas gröna volymer. Grundprincipen är att utveckla ytorna med lokalt förekommande växtarter. Det finns även många långsmala gräsytor som bör lämpa sig väl att utveckla till äng.

Rekreativa grönstråk

[visa grönstråk för rekreation](#) (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen) 33*

Grönstråk lämpliga för rekreation pekas ut i denna karta och de sammanfaller i största möjliga utsträckning med de ekologiska stråken. Utvecklingen av båda kategorierna grönstråk bör utgå ifrån redan befintliga gångvägar och grönytor för att effektivisera förloppet fram till ett fullgott resultat. I det fall det redan finns tillgängliga gångar i nära anslutning till de ekologiska stråken nyttjas med fördel dessa som rekreativa sträckor istället för att bryta ny mark.

[visa översiktsplanens utvecklingsstrategi](#) (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen) 33*

Föreslagna grönstråk är väl förenliga med översiktsplanen utvecklingsstrategi.

[zooma till stadsmiljö](#) (länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen) 34

Kartan visar att utgångsläget ser mycket bra ut då många grönstråk redan är fullt tillgängliga. De sträckor som benämns som befintliga gångstråk har det gemensamt att de är hårdgjorda. De sträckor som benämns som grönstråk med utvecklingsbehov är ofta möjliga att nyttja redan idag medan andra sträckor kräver större insatser för att bli tillgängliga - det som förenar dem är att de är icke

hårdgjorda. Det är dock ingen självklarhet att grönstråk alltid ska vara hårdgjorda utan de kan även utgöras av exempelvis klippta gräsgångar, men man ska då vara medveten om att de inte blir tillgängliga för alla. Det är viktigt att kunna välja mellan flera grönstråk då valmöjligheterna ökar tillgängligheten genom att erbjuda både korta och långa grönstråk samt att det ger varierande upplevelser. Människor är ofta beredda att gå längre sträckor när de kan röra sig i cirklar än att behöva vända och gå samma väg tillbaka.

[visa gröna kopplingar \(länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen\)](#) 35*

I denna karta redogörs det för var det bör finnas gröna kopplingar som kan fungera som trygga passager över eller under fysiska barriärer. Det kan finnas ett stort värde i att göra dessa platser välkända genom en utmärkande och enhetlig markbeläggning men också genom att tillföra gatuplanteringar - det tydliggör för trafikanter att många passerar just här, samtidigt som gatorna smalnas av och hastigheten begränsas. Utseendet kan dessutom bli ett signum för Eslövs grönstråk som tydligt visar på god omsorg. Precis som planteringarna i Eslövs rondeller kommer många till godo, kan kommunen satsa extra resurser på gestaltning och skötsel på dessa små men mycket publika ytor.

- **Gröna kopplingar** bedöms som välfungerande idag samt att de inte går att utveckla utöver att ändra markbeläggning.
- **Gula kopplingar** fungerar väl idag med markerade övergångsställen men bedöms kunna utvecklas. Förbättringar kan göras i form av hastighetsdämpande åtgärder men också genom att tillföra vegetation - motsvarande den plantering som finns i korsningen Smålandsvägen/Klippanvägen.
- **Röda kopplingar** saknar övergångsställe och i vissa fall finns det ingen fysisk möjlighet för passage.

Det fortsatta arbetet

Förslagen med rekreativa och ekologiska stråk är översiktliga och behöver granskas närmare utifrån den fysiska möjligheten att exempelvis tillföra grönska i gatumiljö men även utifrån hur sträckningarna påverkas av redan tilltänkta exploateringsytor. Med det sagt finns det inget som förhindrar att utvecklingsarbetet med att tillföra mer vegetation påbörjas omgående där det bedöms som osannolikt att sträckningarna kommer påverkas av ny bebyggelse.

Det finns redan idag många möjligheter att röra sig i gröna miljöer genom hela staden, men var och hur man kan röra sig för att få en så grön upplevelse som möjligt är långt ifrån en självklarhet. Möjligheter finns i att utveckla aktivitetsrundor och markera ut slingor i fält och presentera dem för medborgarna genom digitala kampanjer. På kommunens hemsida behöver kartor läggas upp och möjligheten till app-lösningar bör också undersökas.

[visa skyfallsstrategi \(länken är endast tillgänglig i onlineberättelsen\)](#)36*

Eslövs grönstråk är lämpliga att förbättra i samband med andra ombyggnationer. Det är prioriterat att börja utveckla grönstråken där det saknas gångvägar och där andelen grönt är låg. Det finns ett stort behov av öppna dagvattenlösningar och ytor som kan hantera skyfall. Grönstråk bör utvecklas parallellt med en sådan utbyggnad.

5. Guide för grönplanering

172 (211)

*Den här berättelsen skapades med Esriz Story Map-journal.
Läs den interaktiva versionen på webben på <https://arcg.is/100TrK0>.*

Detta är en guide för grönplanering. Materialet utgör en kärnfull sammanfattning av gällande kommunal målstyrning, kunskapsunderlaget samt en redogörelse för hur kunskapsunderlag och Grönplan kan implementeras i det löpande arbetet på förvaltningsnivå.

framgångsrik grönplanering

=

**när grönstruktur har likvärdig status som
bebyggelsestruktur och trafikinfrastruktur**

Utvecklingsstrategier för grönstruktur:

- Alla kommuninvånare har god tillgänglighet till varierade och innehållsrika grönområden för rekreation.
- Grönstruktur och vatten ger mervärden i form av upplevelserika stads- och livsmiljöer, ekosystemtjänster och förbättrad folkhälsa.
- Eslövs kommun bevarar och skyddar biologisk mångfald i befintliga områden och utvecklar den i nya områden.
- Odlings- och kolonilotter ger mervärden i stadsmiljön.
- I tätbebyggda områden är människors tillgång till varierade grönområden särskilt viktig.
- Vid förtätning respekteras grönområden för sina samtliga mervärden och ekosystemtjänster.
- Vi bebygger inte grönområden och/eller mark som är lämplig för dagvatten- och översvämningshantering och/eller har betydelse för människors hälsa.
- Vi skyddar värdefull natur.
- Vi tillgängliggör odlingslandskapet genom att skapa sammanhängande stråk.

- Upplevelserika gång- och cykelstråk i och mellan våra orter tillgängliggör naturen. Våra gamla banvallar kan bli unika stråk genom natur- och kulturlandskapet.
- Vi tillgängliggör natur- och kulturområden som är av intresse för hela regionen.

"Vi ser naturen och stabila ekosystem som en förutsättning för hållbar utveckling. Vi ska aktivt värna och utveckla den biologiska mångfalden, skydda värdefull natur och utveckla kommunens naturrekreativa värden."

"Eslövs kommun ska planeras hållbart med fokus på att bevara och utveckla ekosystemtjänster. Planeringen av Eslövs kommun ska göra det enkelt för dem som bor och verkar här att göra hållbara val."

Ur "Miljöpolicy för Eslövs kommun" (2018)

Ställningstagande för naturvårdsarbetet i Eslövs Kommun

Eslövs kommun:

- ska genomföra utredningar för eventuellt områdesskydd i områden listade på sidan 12.
- ska arbeta aktivt med förverkligandet av ett biosfärområde i Vombsjösänkan.
- ska bekämpa de invasiva främmande arter som förekommer i kommunen
- ska värna rödlistade arter genom att följa upp deras förekomster och livsmiljöer
- behöver ta fram en grönstrukturplan för hela kommunen, både för tätorter och landsbygd, som kan vidareutvecklas till en plan för grön infrastruktur.
- ska i handläggningen av ärenden värna ängs- och betesmarker.
- ska i handläggningen av ärenden värna skogsmiljöer.
- behöver göra skötselplaner för den kommunägda skogsmarken där naturvårds- och friluftsintressen styr inriktningen.

- ska i detaljplaner skydda träd genom att införa marklov för fällning av värdefulla träd.
- ska arbeta med de ansvarsarter som Länsstyrelsen i Skåne tilldelat kommunen och skydda respektive sköta deras livsmiljöer.
- ska verka för att krav på åtgärder som gynnar den biologiska mångfalden ställs på arrendatorer av kommunens åkermark.
- ska föra dialog med berörda aktörer så att alléer återplanteras där de tidigare funnits och nyplanteras.
- ska föra en dialog med berörda aktörer så att skötselinsatser som görs på banvallar, bangårdar och vägmiljöer gynnar biologisk mångfald
- ska verka för att skötsel av kommunens grönområden inriktas på att gynna den biologiska mångfalden.
- ska i den fysiska planeringen värna och utveckla natur- och parkområden så att alla invånare får tillgång till grönområden för rekreation och friluftsliv.
- ska vid exploatering av grönområden använda ekologisk kompensation.
- ska värna natur- och parkområden i och kring tätorter så att alla invånare har närhet till grönområden för rekreation och friluftsliv.
- ska i den fysiska planeringen utgå från "Närmare till naturen i Skåne" vid planering av rekreationsområden.
- har för avsikt att skapa ett natur- och rekreationsområde i dialog med berörda aktörer när täktverksamheten på Rönneholms mosse upphör.
- ser gamla banvallar som en resurs vid anläggning av gång- och cykelstråk från tätorterna och ut i landskapet.
- ska i handläggning av ärenden värna tysta områden i kommunen för att människor ska kunna uppleva områden med bara naturens egna ljud.

Välutvecklad grönstruktur

10 grundprinciper

Kunskapsunderlaget har identifierat grönstrukturens värden men även pekat ut specifika utmaningar som kommunen behöver hantera genom en välutvecklad grönstruktur. Det är dessvärre inte alldeles enkelt att få ett tydligt grepp om vad som krävs för att lyckas med detta uppdrag. Hur ser egentligen en välutvecklad grönstruktur ut och vad innehåller den? Det finns tyvärr inga exakta svar på dessa frågor utan grönstrukturen behöver anpassas till förutsättningarna på varje unik plats.

För att göra det fortsatta arbetet så tydligt som möjligt har 10 grundprinciper tagits fram som belyser de viktigaste egenskaperna hos en välutvecklad grönstruktur. En grönstruktur med dessa egenskaper främjar biologisk mångfald samtidigt som den kan erbjuda ett stort antal ekosystemtjänster. Egenskaperna har valts ut genom att lyfta ut nyckelord som ofta återkommer i kunskapsunderlaget, men också genom studier av andra kommuners grönplaner.

Förhoppningen är att principerna ska fungera som 10 kompasser som kan göra den komplexa resan fram till en välutvecklad grönstruktur något mindre svårnavigerad.

För att bevara och utveckla grönstrukturens värden, för att lyckas överbrygga barriäreffekter samt för att kunna motverka identifierade hot och utmaningar krävs en grönstruktur som är:

1. **Stor**
2. **Sammankopplad**
3. **Barriärbrytande**
4. **Varierad**
5. **Mångfunktionell**
6. **Tillgänglig**

7. Nära
8. Attraktiv
9. Identitetsskapande
10. Upplevelserik

Nedan följer en närmare förklaring av varje grundprincip samt en beskrivning av hur kommunen bör verka utifrån denna kunskap. Detta avsnitt utgör helt enkelt en snabbreps av kunskapsunderlagets huvudbudskap och kan därmed fungera som en grönplaneringsguide i det löpande arbetet.

1. Stor

Ju större desto mer värdefull och innehållsrik blir grönstrukturen! Stora sammanhängande grönområden är extra kvalitativa. Vattnet, marken och den biologiska mångfalden ska värnas och utvecklas både utifrån egenvärden och för de nyttor de bidrar till.

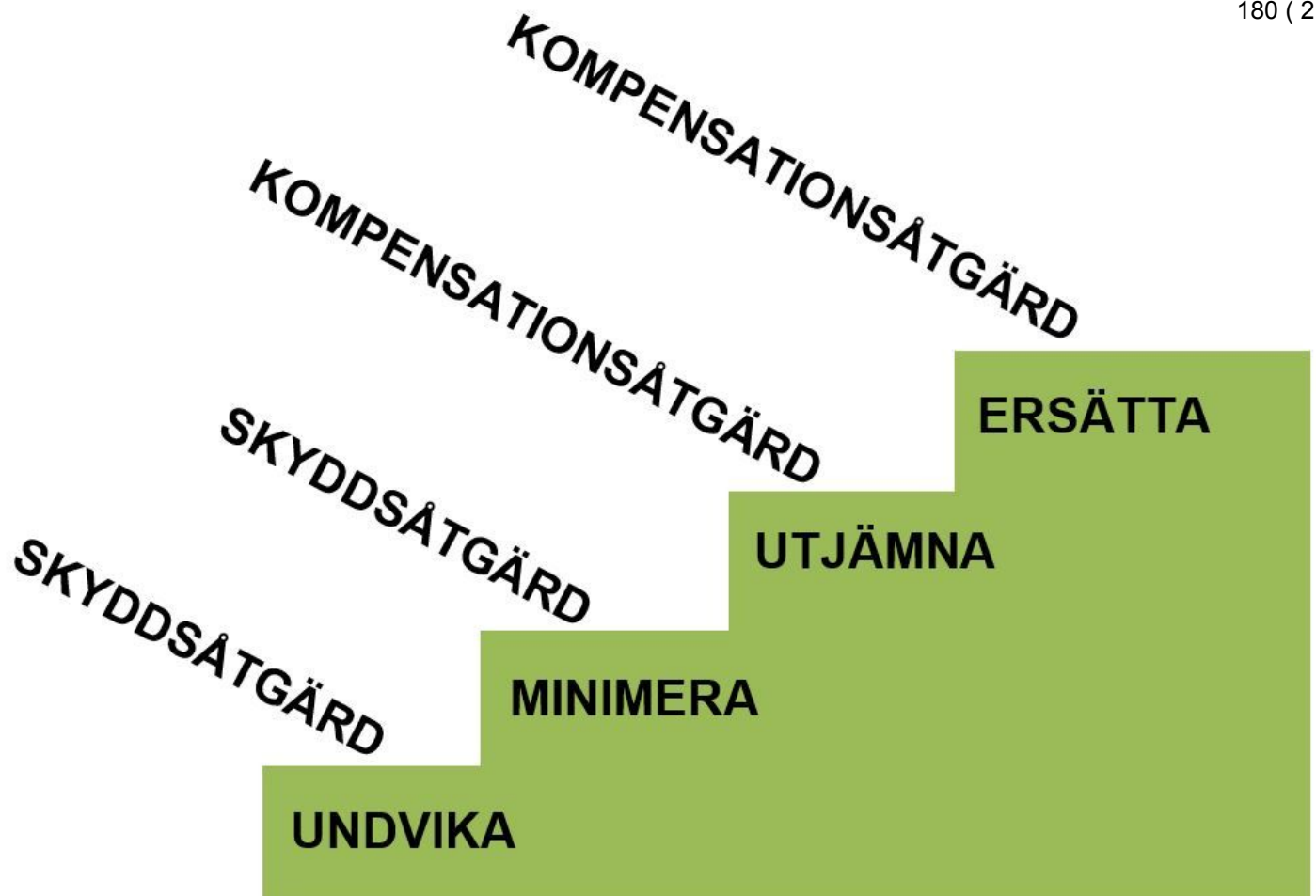
Grönstrukturen behöver vara tillräckligt stor på alla platser, utvecklingsarbetet bör därför prioriteras i bristområden.

Gröna värden bevakas tidigt i exploateringsprojekt och inför förtätning genom framtagande av lokala ekosystemtjänstanalyser. Grönstrukturens värden ska lyftas högt vid varje intressekonflikt. Beräkningar av ekosystemtjänsters samhällsekonomiska värden kan ofta öka digniteten, värdet ska alltid likställas med kostnaden för att skapa samma tjänster på konstgjord väg.

Det är enkelt att förstöra kultur- och naturvärden men desto svårare att återskapa dem. Lagligt skydd bör övervägas för att garantera långsiktigt bevarande av särskilt skyddsvärd grönstruktur.

Skadelindringshierarkin ska beaktas i all planering och vid förnyelseprojekt:

1. **UNDVIKA** : I första hand ska skador och negativ påverkan vid exploatering undvikas genom god planering. Ett alternativ är att välja annan plats
2. **MINIMERA** : I andra hand ska skadan minimeras genom hänsyn vid utformning av verksamheten.
3. **UTJÄMNA** : I tredje hand ska efterbehandling eller lindrande åtgärder utjämna negativa effekter så långt det är möjligt. Värdet återskapas på platsen eller i närområdet.
4. **ERSÄTTA** : Det är först om skada förväntas kvarstå trots ovanstående åtgärder som kompensation är aktuell genom åtgärder på annan plats eller ersättning av annat värde.

Skadelindringshierarkin / åtgärdstrappa

Ökad kunskap hos beslutsfattare, förvaltningar, aktörer och medborgare kan skydda grönsstrukturen då en ökad förståelse ofta bidrar till avgörande beteendeförändringar.

Skydd av befintlig grönsstruktur är även den mest effektiva metoden för att utveckla den eftersom den växer av egen kraft. I enlighet med *"Eslövs kommuns riktlinjer för fällning av träd"* får träd enbart fällas om det inte finns andra alternativ och varje fällt träd ska ersättas med två nya träd.

2. Sammankopplad

Gröna miljöer behöver kopplas samman till en fungerande helhet både utifrån rekreation och som viktiga spridningsvägar och livsmiljöer för växter och djur. I all planering och inför förnyelseprojekt krävs stor hänsyn till grönsstrukturens sammanhang så att gröna kopplingar inte påverkas negativt.

Gröna stråk behöver planeras mellan kvalitativa grönområden men även mellan andra viktiga målpunkter för att locka till ökad utevistelse och vardagsmotion. Grönska i privata trädgårdar kan utgöra attraktiva delar längs utpekade grönsstråk. I samförstånd med markägare och förvaltare kan även allmänt tillgängliga skolgårdar, koloniträdgårdar, bostadsområden och kyrkogårdar ingå i utpekade grönsstråk.

Upplevelserika och gröna gång- och cykelstråk behöver utvecklas mellan kommunens orter. Gamla banvallar kan tillgängliggöras och bli unika stråk genom natur- och kulturlandskapet.

3. Varierad

Grönstrukturen behöver utvecklas med många olika vegetationstyper och en varierad flora, med i huvudsak lokalt förekommande växter. Exotiska växter (exoter) ska inte överanvändas men kan tillåtas bidra till spännande karaktärer och varierade upplevelser. 181 (211)

Receptsamling för biologisk mångfald i parker och trädgårdar

Faktablad: plantera bivanliga blommor

Tätorternas trädbestånd bör utvecklas utifrån att ingen art ska utgöra mer än 10 %, inget släkte mer än 20 % och ingen familj mer än 30 %. Kloner bör undvikas i möjligaste mån för ökad genetisk mångfald.

Skötsel av grönytor bör inriktas mot en låg skötselnivå där så är möjligt för ökad hållbarhet och för att gynna den biologiska mångfalden. Det är viktigt att lämna kvar död ved och högstubbar i stor utsträckning. För att visa tecken på omsorg i tätorternas alla delar bör grönytor med låg skötselnivå varieras med mindre ytor med hög skötselnivå. Välskötta ytor bör spridas ut geografiskt och om de dessutom lokaliseras till publika platser leder det i sin tur till varierade upplevelser i många människors närmiljö.

4. Mångfunktionell

Grönstrukturen ska nyttjas strategiskt och rymma många gröna lösningar och funktioner på en och samma yta. Genom yteffektivitet och samtidig god gestaltning kan många mervärden skapas.

Kommunen bör planera och arbeta aktivt för färre hårdgjorda ytor för att dämpa effekterna vid skyfall och extrema temperaturer. Krontäckningsgraden i tätorterna behöver utvecklas utifrån betydelsen av trädens mångsidiga förmågor där 3-30-300-regeln är en bra utgångspunkt.

Vid behov bör mark avsättas för stadsodling som kan bidra både till matförsörjning, pedagogiska värden, fysisk aktivitet och till karaktärsfulla miljöer men också till sociala sammanhang och naturliga möten mellan människor från olika generationer och kulturella bakgrunder.

5. Barriärbrytande

Barriäreffekter såsom trafikflöden, buller och otrygghet kan göra grönstrukturen mindre tillgänglig för människor men också utgöra hinder för arters spridningsförmåga. Insatser behövs som bryter, överbryggar eller dämpar barriäreffekterna.

Grönstråk planeras så att de förenklar passage över fysiska barriärer. Återkommande beskärningsåtgärder behövs för att optimera belysning samt för god genomsiktighet på otrygga platser.

Växtlighet och markens topografi kan dämpa buller från trafikflöden och industri. För att säkerställa tillgången på rekreation i en god ljudmiljö bör ljudnivån understiga 50dB(A) i kvalitativa grönområden inom tätorterna och 45 dB(A) i större grönområden utanför tätorter (Naturvårdsverkets rekommendation).

6. Tillgänglig

Nya gröna miljöer behöver gestaltas genom universell utformning och befintliga miljöer utvecklas så att alla kan röra sig enkelt och tryggt.

Bänkar placeras strategiskt i grönområden och längs grönstråk för att göra dem mer tillgängliga för de som behöver pausa ofta.

Belysning kan öka tillgängligheten och därmed även nyttjandegraden av grönstrukturen sett över både dygn och årstider, samtidig hänsyn behövs för att minimera ljusföroreningar.

Tillgänglighet till gröna gång- och cykelvägar bidrar till jämlik rörelsefrihet mellan människor utifrån kön, ålder, livssituation och socioekonomi. Barns behov av trygghet, rörelsefrihet och fysisk aktivitet är en bra utgångspunkt och därför bör gröna miljöer utvecklas utifrån parollen: *"Det som är bra för barn, är bra för alla!"*

Kommunen behöver verka för att tillgängliggöra mer allemansrättslig mark för tätortsnära friluftsliv, exempelvis genom beträdor längs åkerrenar. I känsliga naturmiljöer kan människors rörelsemönster kanaliseras för att undvika skador.

7. Nära

Möjlighet till avkoppling och fysisk aktivitet i gröna miljöer är grundläggande villkor för god folkhälsa. Närhet och kvalitet är viktiga förutsättningar för att gröna miljöer ska nyttjas tillräckligt ofta och av alla.

En "Grönmodell" har tagits fram som definierar vilka grundläggande egenskaper som ett grönområde bör ha för att kunna rymma tillräckliga rekreativa kvaliteter och därmed bli ett kvalitativt grönområde. Även tre riktvärden gällande avstånd från bostäder har tagits fram. Standarden har tagits fram utifrån förutsättningar i Eslövs tätort. I kommunens övriga tätorter kan förutsättningarna se annorlunda ut. Attraktiva gröonstråk kan till viss del kompensera för ett längre avstånd.

Grönmodell för Eslövs tätort:

Kvalitativa grönområden ska vara helt öppna för allmänheten. De ska ha vistelsevärden eller ha potential för att utvecklas till vistelsevärda platser. De ska utgöra minst 0,5 ha, vara sammanhängande och inte bestå av smala, långsträckta remsor.

Riktvärden för storlek och maximalt avstånd till kvalitativa grönområden:

- *inom 200 meter från bostad - minst 0,5 ha och 50 meter bred*
- *inom 500 meter från bostad - grön lunga på minst 5 ha och 100 meter bred*
- *inom 1200 meter från bostad - grön lunga på minst 8 ha och 200 meter bred*

*Avstånd analyseras med hänsyn till barriärer
(skapa ruta)*

Närhet, kvalitet och kvantitet är av särskilt vikt i tätbebyggda områden och kring omsorgsboenden men även kring förskolor, grundskolor och gymnasium.

Verksamheter inom skolväsendet bör även ha ett stort utbud av vanliga svenska växtarter i närheten i undervisningssyfte.

8. Attraktiv

Utformning och estetik betyder mycket för hur, när och av vem gröna miljöer används. Inbjudande och vackra miljöer lockar de flesta medan intetsärande platser ofta avskräcker. Andra förutsättningar för attraktivitet är att miljön upplevs som bullerfri och trygg samt att den är ren och vårdad.

Åsikter om vad som anses attraktivt är högst personlig och därför är det viktigt att innehåll, form och karaktär varierar mellan olika platser.

Välskötta grönytor med trädgårdskaraktär anses attraktiva av många, men bör begränsas i storlek och antal för att främja den biologiska mångfalden samt för ökad hållbarhet. Grönytor med hög skötselintensitet bör därför koncentreras till platser med samtidig hög besöksfrekvens - om en typ av plats kan glädja fler behövs inte lika många platser av samma sort.

Intressekonflikten mellan hög skötselnivå för kulturella aktiviteter och låg skötselnivå för biologisk mångfald är viktig att beakta. Att lokalisera den allra lägsta skötselnivån till restytor är en bra utgångspunkt för att uppnå balans. Kommunikation och dialog kring

9. Upplevelserik

Ju större tillgång till olika upplevelser desto bättre! Människan behöver olika typer av upplevelser under olika faser av livet och beroende på dagsform. Utvecklingsarbetet bör utgå ifrån de åtta upplevelsequaliteter som tagits fram av Patrik Grahm, professor i landskapsarkitektur vid SLU.

Samtliga av följande åtta kvaliteter behöver finnas nära människors bostäder för att de ska erbjudas alla de hälsoeffekter som det finns potential för i en grön miljö såsom återhämtning, sociala aktiviteter, rörelse och lek:

- **artrikedom/variation** miljön erbjuder många olika sinnesintryck och det finns mycket att studera med en mångfald av växter och djur.
- **vildhet** platsen känns opåverkad av människan. Vegetationen ser ut att växa okontrollerat och stigar ser inte anlagda ut.
- **rymd** området är så stort att det känns som att komma in i en annan värld.
- **rofylldhet** miljön känns ren och ostörd och man kommer ifrån buller och aktiviteter. Här hörs bara naturens ljud i form av fågelkvitter, susande vind och rinnande vatten.
- **lekfullhet/viste** omslutna, trygga och mindre offentliga platser med plats för enskildhet eller lek. Man får röra sig som man vill och det finns mycket att upptäcka.
- **grönt torg/allmänning** mötesplatser i form av stora gröna ytor för idrott, fester och andra evenemang. Miljön är robust och tålig med skyddande läplanteringar.
- **samvaro/festlighet** Platsen ger möjlighet till möten mellan människor. Det finns gott om aktiviteter och upptåg i en trygg och intim miljö, man kan delta eller bara betrakta.
- **kultur** miljöer som visar tidens gång, innehåller element som funnits på platsen länge eller historiska spår av byggnader, konst, fontäner och strukturerade planteringar.

Alla åtta kvaliteter behöver finnas i de Gröna lungor kommunen har rådighet över och kvaliteterna ska finnas väl utspridda rent geografisk i övriga grönområden som infaller under grönmodellen.

Stora grönområden bör inrymma så många karaktärer, funktioner och upplevelsevärden som möjligt. .

Mindre grönområden planeras med ett varierat innehåll med en samtidig god geografisk spridning av utbudet så att besökare lockas till att röra sig längre sträckor.

I Naturområden tillåts naturupplevelsen alltid komma i första hand men mindre och hänsynsfulla gestaltungsinslag kan tillföras för att bidra till ökad attraktivitet

Grönstråk behöver planeras för att uppmuntra till rörelse i cirklar. Människor är ofta beredda att gå längre i rundor då det ger fler upplevelser än att behöva vända och gå samma väg tillbaka.

Satsningar på upplevelserika grönområden och tätortsnära friluftsliv ger mervärden åt alla, vilket är en viktig aspekt när olika intressen och kostnader ställs mot varandra.

10. Identitetsskapande

Kultur är en förutsättning för mänsklig identitet och samhörighet. Kulturmiljöer synliggör människans historia och ger landskap och tätorter varierad karaktär.

Kommunens kulturvärden behöver synliggöras, utrymme ges för nya kulturyttringar och grönområden upplåtas för olika kulturevenemang.

184 (211)

Det gröna kulturarvet i tätorternas grönytor och i det omgärdande landskapet behöver kartläggas, dokumenteras och värnas.

Vid omgestaltung och exploatering tas stor hänsyn till varje plats historia genom att kulturella värden får leva kvar i så stor utsträckning som möjligt.

Grönstrukturen utvecklas för att sätta kommunen på kartan och för att väcka stolthet hos medborgarna. Exempelvis genom arboretumalléer, solrosfält, fruktlunder, regnträdgårdar och blommande vägkanter.

Orternas entréer är särskilt viktiga platser att framhäva med karaktärsfull grönstruktur, hit räknas även tåg- och busstationer.

Välutvecklad grönstruktur

10 gröna verktyg

Grönplanering är en ständigt pågående process som inte kan stanna upp efter antagen Grönplan. För en framgångsrik grönplanering krävs det att kommunen avsätter både resurser och organisation för att verkställa Grönplanens intentionen och för att hålla kunskapsunderlaget ajour. 10 gröna verktyg har samlats i en behändig liten verktygslåda som finns redo för att kommunen ska kunna mejsla fram en välutvecklad grönstruktur. Verktygen bedöms vara förenliga med befintlig målstyrning enligt översiktsplan, naturmiljöprogram och miljöpolicy.

För att generera en välutvecklad grönstruktur ska Eslövs kommun:

1. **Kartlägga!**
2. **Skydda!**
3. **Kompensera!**
4. **Planera!**
5. **Nyskapa!**
6. **Förbättra!**
7. **Förvalta!**
8. **Informera!**
9. **Samverka!**
10. **Följa upp!**

1. KARTLÄGGA!

Kartläggning och analys av geografisk data samt fältstudier pekar ut var värden och brister finns. Kunskapsunderlagets kartsikt behöver utvecklas och uppdateras kontinuerligt för att vara aktuellt. Rutiner krävs för hur kartdata och andra uppgifter uppdateras

2. SKYDDA!

Ju tidigare grönplaneringen integreras i samhällsbyggnadsprocessen desto enklare att använda skadelindringshierarkin och möjliggöra kompensationsåtgärder där exploatör eller kommun står för kostnaderna. I detaljplan kan särskilda värden pekas ut som skyddsobjekt t.ex. skyddsvärda träd och naturminnen. Skyddsbehov för befintlig grönstruktur kan även initiera ändring av detaljplan. De områdesskydd som regleras i Miljöbalken är relevanta verktyg att överväga att använda för långsiktigt skydd av grönstruktur och friluftsliv. [Länsstyrelsen i Skåne](#)

3. KOMPENSERA!

Om befintliga gröna värden förminskas, utarmas eller går förlorade vid intressekonflikter, exploatering eller av annan anledning behöver förlusten kompenseras.

4. PLANERA!

Grönstrukturens gröna värden och dess behov av utrymme måste hanteras och belysas tidigt i samhällsbyggnadsprocessen. Det är därför viktigt att grönplaneringen finns med i alla steg för att implementeras på ett bra sätt:

- **Implementering i översiktsplanen:** Grönplanen ska fungera som underlag för översiktlig planering och måste inarbetas i översiktsplanen genom avvägningar mellan grönstruktur, bebyggelsestruktur och trafikinfrastruktur. Översiktsplanen är sedan underlag för detaljplaner och bygglov tillsammans Grönplanens rekommendationer på detaljnivå.
- **Detaljplaner:** Grönplanen intressen ska vägas in i framtagande eller ändringar av detaljplaner. Det finns begränsningar i att styra grönstrukturen på kvartersmark, därför spelar allmän platsmark mycket stor roll för hur grönstrukturen utvecklas.
- **Exploateringsavtal och markanvisningar:** I markanvisningar för exploatering på kommunal mark eller i exploateringsavtal på privat mark kan kommunen reglera hur grönstrukturen skall utvecklas och finansieras. Exploateringsavtal kan inte reglera sakfrågor som inte är nödvändiga för exploateringen, men formuleringar och utformning av avtalen är viktiga för den följande planläggningen och skapar förutsättningar för genomförandet av Grönplanen.

5. NYSKAPA!

När tätorterna växer är det viktigt att nyskapande av grönstruktur sker i ett sammanhang med övriga grönområden och grönstråk. Eftersom grönytor kan utformas på olika sätt är det viktigt att inför projektering och anläggning stämma av arbetet med Grönplanen och kunskapsunderlaget, där kan finnas ytterligare information utöver bestämmelser i aktuell detaljplan. Detta kan göras i tre steg:

1. Vid förhandsbesked kan Grönplanen ge stöd i bedömningen av projektets lämplighet.
2. Vid bygglovsförfrågan kan det bli aktuellt med anpassningar utifrån Grönplanens intentioner.
3. När bygglov beviljats behöver hänsyn tas i projekteringsarbetet och i byggfasen så att ingrepp, skada och störning minimeras.

6. FÖRBÄTTRA!

Genom plantering av fler träd och buskar, förändrad skötsel samt omgestaltning i enlighet med de 10 grundprinciperna kan naturvärden, upplevelsevärden och tillgängligheten till befintlig grönstruktur förbättras.

7. FÖRVALTA!

Grönytornas skötsel är avgörande för hur rekreativa och ekologiska värden bevaras och utvecklas och medveten hänsyn behöver tas vid varje driftåtgärd. Grönplanens riktlinjer bör tillåtas ta stor plats i skötselplaner och löpande förvaltning. Förutsättningarna förändras efterhand som vegetationen åldras och även användningen av grönytor kan förändras. Planeringen av skötseln kräver

därför både revideringar och periodisk förnyelse av grönytor. Det är värdefullt att ha samråd kring skötseln och särskilt före större åtgärder vid parkförnyelse.

187 (211)

8. INFORMERA!

Kunskapen som ryms i Grönplanen behöver spridas. Det gäller både inom kommunorganisationen och till aktörer och medborgare. Tid och resurser behöver därför läggas på att ta fram beslutsunderlag som kan klargöra grönstrukturens långsiktiga värden vid olika intressekonflikter. Broschyrer och kampanjer kan användas för att öka medborgares och aktörers kunskap. Skyltar kan informera direkt på plats vad som sker vid exempelvis förändrad skötsel.

9. SAMVERKA!

Grönstrukturen bryr sig inte om ägargränser. Enbart gemensamma krafter kan göra verklig skillnad och därför behöver kommun, aktörer och medborgare samverka. I genomförandet av Grönplanen är löpande dialog viktigt med berörda och intresserade parter, både mellan kollegor inom organisationen som berörda grannar och allmänheten.

10. FÖLJA UPP!

Genom uppföljning sker en kontroll av att utvecklingen går åt rätt håll. Enklast att följa upp är Grönplanens åtgärder med utpekad projektorganisation. Men även kontinuerliga förändringar går att följa upp genom enkäter, mätningar och fjärranalys med satellitbilder, flygfoton och drönarbilder. En tydlig organisation för uppföljningen krävs med resurser för utvärdering och analys av indikatorer och nyckeltal enligt Grönplanens uppföljningsplan.

- Utredda möjligheten att införa grönytefaktor i detaljplanearbetet.
- Införa krav på beträdor i kommunens arrendekontrakt för att tillgängliggöra jordbruksmark. Krav bör även ställas på att arbeta med läplanteringar, vildmarksremсор eller ängsblommande kantzoner.
- Inleda dialog med privata markägare för att möjliggöra beträdor längs åkerskanter. Möjligheterna till bidrag för detta bör utredas.
- Utredda möjligheten för sammankopplande grönstråk mellan kommunens tätorter. Utgå ifrån regionplanen.
- Utredda möjligheten för en "Naturgaranti" inom kommunens verksamhet, motsvarande befintlig "Kulturgaranti".
- Anlägga en experimentell faunadepå i Trollsjön. Konstnärer bjuds in för att skapa konst av död ved. Låt förskola och skola skapa en "fairygarden" eller en "insektshotellby".
- Tillhandahålla en "Naturbuss" som tar med förskolebarn ut i naturen på vardagar. På helger och lov går kostnadsfria turer öppna för allmänheten till olika naturområden.
- Förbättra situationen i bullerutsatta parker och grönområden genom bullerdämpande åtgärder.

- Utredda möjligheterna för mobila och ambulerande funktioner och service i kommunens allmänna grönområden. Exempelvis flyttbara utegym, skateramper, annan lekutrustning och foodtrucks. 189 (211)
- Ta fram en kommunövergripande friluftspan.
- Nyttja geocatching i allmänna grönområden för att skapa digitala skattjakter med olika pedagogiska teman.
- Skapa Eslövs första regnträdgård där fokus ligger på att skapa en attraktiv, upplevelserik och tillgänglig mötesplats.
- Ta fram en kommunövergripande cykelplan för utveckling av fler cykelvägar och en generell förbättring av cykelbarheten utanför tätorterna.
- Utredda hur platser kan göras tillgängliga genom belysning som samtidigt minimerar ljusföroreningar.
- Utredda spridningssamband i landskapet utanför tätorterna och hur dessa kan stärkas för rödlistade arter och för viktiga nyckelarter.
- Utredda möjligheten för att utveckla grönstråk som kan binda samman grönstrukturen i landskapet. Utgå ifrån regionplanen.
- Utveckla utemiljöer kring omsorgsboenden så att de berikas med fler gröna värden
- Ta fram ett planeringsverktyg för kommunens förskolegårdar med inspiration från Malmö Stads "lekvärdesfaktor" som omarbetas till en Eslövsmodell. (<https://docplayer.se/3282951-Lekvardesfaktor-for-forskolegardar-i-malmo-med-syfte-att-na-en-hog-lekkvalitet.html>)
- Utveckla gröna utemiljöer på skolor och förskolor så att de blir attraktiva för fler även utanför verksamheternas timmar, samnyttjande bidrar till ökad tillgång till grönytor.
- Utveckla utemiljöer på skolgårdar så att de berikas med fler gröna värden som kan nyttjas i undervisningen samt locka till ökad utevistelse och lek.

Gröna begrepp

Grundläggande begrepp

Grönstruktur: är ett samlande begrepp, liksom bebyggelsestruktur och trafikinfrastruktur, för en struktur som i detta fall består av ett nätverk med små och stora gröna områden av olika karaktär och funktion. Åkermark räknas inte in i grönstrukturen men berörs genom att den ansluter till gröna områden, är en del av omgivningen för friluftslivet i odlingsbygder och kan ingå i de stråk och förslag till utvecklingsstråk som presenteras. De gröna områdena kan vara av mycket olika karaktär, skog, ängs- och hagmarker, stränder och sjöar. Ibland kallas sjöar, hav och vattendrag för den blå strukturen men här behandlas dessa också under grönstrukturen. I planeringssammanhang har grönstruktur en stor spännvidd, från den välansade finparken eller trädgården till den mer "vilda" naturen. (Definition citerad från "Grönstruktur i Skåne")

***Natur:** En klassisk definition på allt som inte människan kan skapa, i motsats till kultur och artificiell. Men definitionen är i verkligheten högst subjektiv; avser ofta vegetation med i huvudsak inhemsk växtlighet som uppfattas som oplanerad, orörd, vild och friväxande. Anses ofta som äkta eller ursprunglig natur när växtligheten är artrik, varierad och välvuxen med äldre träd. De senare aspekterna är också betingelser som utgör grund för miljöer med högt naturvärde ur ett rent ekologisk perspektiv. Även hav, sjöar och övriga vattendrag räknas in som natur.

***Kulturarv:** är alla enskilda spår, lämningar, konstruktioner, strukturer, verksamheter och miljöer som uttrycker mänsklig påverkan. Kan även utgöras av immateriella uttryck såsom platsbetingade traditioner eller sägner. Kulturarv som utgörs av grönstruktur kan det benämnas som "grönt kulturarv".

***Kulturmiljö:** avser alla miljöer som i varierande grad präglas eller präglats av olika mänskliga verksamheter och aktiviteter. En kulturmiljö kan preciseras och avgränsas till att omfatta en enskild anläggning eller lämning, ett mindre eller större landskapsavsnitt, en bygd eller en region. Kulturmiljö som utgörs av grönstruktur kan benämnas som "grön kulturmiljö".

***Naturmiljö vs Kulturmiljö** I sin rena kontext menas ofta ett landskap som är helt opåverkat av människan. Motsatsordet anses vara *kultur* där landskapet är skapat av människan. Men i verkligheten finns det ingen skarp gräns mellan kultur och natur och ofta 191 (211)
överlappar landskapstyperna helt varandra. Det finns ytterst få miljöer som är opåverkade av människan och därför är varje bedömning högst personlig kring vad som är natur och vad som är kultur.

***Vistelsevärde:** Egenskap hos platser där de flesta kan tänka sig att stanna en stund för att det känns bra. Vistelsevärde i gröna miljöer är starkt kopplat till Patrik Grahns upplevelsevärden; ju fler upplevelsevärden desto högre vistelsevärde eller vistelsekvalitet. Men det finns också negativa upplevelser som kan förhindra att vistelsevärde uppstår såsom högt buller, odörer och otrygghet - sådana platser anses sällan ha potential för vistelsevärde.

***Grön miljö:** Ett fritt begrepp att använda om alla typer av grönsstrukturer, både inom och utom tätort samt både med eller utan vistelsevärde.

***Naturmiljö:** Ett fritt begrepp att använda om grönsstrukturer som upplevs som natur, både inom och utom tätort samt både med eller utan vistelsevärde.

***Parkmiljö:** Ett fritt begrepp att använda om grönsstrukturer som är anlagda och gestaltade, främst inom tätort, har hög detaljeringsnivå och högt vistelsevärde.

*** Definition framtagen inom projektet för Grönplanen**

Gröna begrepp

Avgränsade begrepp

Grönyta: Alla typer av ytor som bygger upp den samlade grönstrukturen inom tätortsgräns, såsom allmänna parker och öppna gräsytor samt andra träd- eller gräsbevuxna ytor, vid byggnation överblivna gröna ytor (impediment), villaträdgårdar, gröna ytor mellan flerbostadshus eller industribyggnader och även gröna stråk mellan vägar etc. Grönyta sönderfaller vidare i underkategorierna öppen mark och skog. (SCB)

Öppen mark Definieras som ej hårdgjord mark som ej är trädbevuxen och ej utgörs av åkermark. Öppen mark utgör en delmängd av den totala grönytan. Den omfattar exempelvis gräsmattor, öppna våtmarker, buskmark samt naturliga ytor med sparsam vegetation. (SCB)

Skog: Utgörs av mark inom ett sammanhängande område där träden har en höjd av mer än fem meter och där träd har en kronslutenhet av mer än tio procent eller har förutsättningar att nå denna höjd och kronslutenhet utan produktionshöjande åtgärder. (SCB)

***Naturmark:** allmänt tillgänglig grönyta inom tätort som uppfattas som oplanerad, orörd och vild. Utgörs främst av naturmiljö men mindre park- vatten- och friluftsanläggningar kan rymmas (*motionsslingor, gång- och cykelvägar, dagvattenanläggningar, grillplatser, utsiktstorn etc.*) Behöver inte ha vistelsevärde. Skötselnivån är mycket låg eller sker endast tillfälligt. (Förenligt med begreppet "natur" i enlighet med PBL)

***Parkmark:** allmänt tillgänglig grönyta inom tätort som är anlagd och som sköts kontinuerligt. Kan både utgöras av parkmiljö och naturmiljö. Kan både vara öppen mark och skog. Har ofta betydande vistelsevärde. Skötselnivån kan vara låg till mycket hög. (Förenligt med begreppet "park" i enlighet med PBL)

Grönorråde: Definieras som ett område av sammanhängande grönytor som uppgår till minst 0,5 hektar och som är allmänt tillgängligt. Betesmark räknas till grönområden, men inte åkermark. Grönorråden avgränsas geografiskt till inom tätort och inom ett omland från tätortsgränsen och tre kilometer ut. (SCB)

***Kvalitativt grönområde:** SCB:s definition av grönområde men är minst 50 meter bred samt har högt vistelsevärde eller potential för högt vistelsevärde.

***Grön lunga:** Grönorråde på minst 5 ha som är minst 100 meter bred. Har mycket högt vistelsevärde eller potential för mycket högt vistelsevärde.

***Stor grön lunga:** Grönorråde på minst 8 ha som är minst 200 meter bred. Har mycket högt vistelsevärde eller potential för mycket högt vistelsevärde.

***Naturområde:** större sammanhängande naturmiljö på minst 5 ha. Kan avse område både inom och utanför tätort. I ett större naturområde utgör ofta naturupplevelsen i sig själv ett högt vistelsevärde.

***Grön nod:** Allmänt tillgänglig grönyta utpekad som välutnyttjad plats i en medborgarenkät utskickad till skolor och föreningar i Eslövs tätort. Oberoende av storlek på grönytan.

***Ekologiska grönstråk:** Vegetation som binder samman större gröna miljöer och utgör spridningskorridor för växter och djur. Kan ofta samordnas med rekreativa grönstråk.

***Rekreativa grönstråk:** Sammanhängande stråk som ligger i anslutning till vegetation eller vatten samt är tillgängliggjort för rörelse till fots och ibland även med cykel. Det finns ett flertal vistelsevärden längs hela stråket. Kan ofta samordnas med ekologiska grönstråk.

***Grön koppling:** Barriärbrytande punkt i ett rekreativt grönstråk som möjliggör trygg passage över eller under fysisk barriär.

*** Definition framtagen inom projektet för Grönplanen**

Gröna begrepp

Gröna platser

(gröna miljöer som ofta blir namngivna)

***Fickpark:** parkmark med parkmiljö på mindre och väl avgränsad yta, ofta insprängd mellan bebyggelse, upplevs som välplanerad och har stor detaljeringsgrad. Skötselnivån är hög. Till exempel: Trekanten och Badhusparken

***Finpark:** grönområde med vistelsekvalitet. Utgörs av parkmark med parkmiljö. Den upplevs som mycket välgestaltad och har mycket stor detaljeringsgrad. Till exempel Stadsparken

***Områdespark:** grönområde med vistelsekvalitet som bör finnas inom 200 m från varje bostad i Eslöv. Utgörs av parkmark som kan innehålla naturmiljöer i varierad mängd. Ju större områdespark desto mer naturmiljö ryms. Den upplevs som välplanerad och har stor detaljeringsgrad. Skötselnivån är generellt hög på parkmiljön. Till exempel Stallhagen.

***Grön lunga:** Grönområde på minst 5 ha som är minst 100 meter bred. Bör finnas inom 500 m från varje bostad i Eslöv. Har mycket högt vistelsevärde eller potential för mycket högt vistelsevärde. I ett större naturområde utgör naturupplevelsen i sig ett högt vistelsevärde. Till exempel Trollsjöparken

***Naturområde:** större sammanhängande naturmiljö på minst 5 ha. Kan avse område både inom och utanför tätort. I ett större naturområde utgör ofta naturupplevelsen i sig själv ett högt vistelsevärde. Till exempel Husarängen och Snärjet.

*** Definition framtagen inom projektet för Grönplanen**

3-30-300-regeln;

- **3 TRÄD** Alla boende ska kunna se minst tre träd av en hyfsad storlek från sitt hem.
- **30 % TRÄDKRONTECKNING** Studier har visat ett samband mellan trädkronstäckning och bättre mikroklimat, mental och fysisk hälsa. Lummiga stadsdelar uppmuntrar också människor att vara mer utomhus och därmed träffa fler människor, vilket främjar den sociala hälsan.
- **300 METER** som maximalt avstånd till närmaste grönområde. Detta ökar användningen av grönområden, vilket i sin tur har en positiv inverkan på både fysisk och mental hälsa.

(Cecil Konijnendijk van den Bosch)

Agenda 2030; En internationell agenda som tagits fram inom FN för förändring mot ett hållbart samhälle. Genomförandet innebär en successiv omställning av alla länder till modern och hållbar välfärdsstat, på hemmaplan och som del av det globala systemet. I agendan ingår 17 mål och 169 delmål som skall vara stöd i arbetet. (GEH)

Aktör; En fysisk eller juridisk person som kan påverka/ påverkas av den fysiska planeringen. (GEH)

Allmän platsmark; Allmän plats är en gata, en väg, en park, ett torg eller ett annat område som enligt en detaljplan är avsett för ett gemensamt behov. (GEH)

Allmänt tillgänglig grönyta; Utgör en delmängd av den totala grönytan. Omfattar sådana grönytor som allmänheten med hänsyn till ägoförhållanden och markanvändning har rätt att beträda och nyttja oavsett tid på året. Gäller i huvudsak offentligt ägd eller förvaltd mark men även grönytor på privatägd mark omfattas om de anses vara tillgängliga på allemansrättslig grund. (GEH)

Bebygga; Att förse ett område med ett eller flera byggnadsverk. (PBL) (GEH)

Beträddor; Kantzoner i jordbruksmarken som gjorts möjliga att "beträda". Ofta består beträddorna av en remsa gräsmark som klipps regelbundet för att vara möjlig att använda för friluftslivet. (GIS)

Biologisk mångfald; Biologisk mångfald är variationsrikedomen bland levande organismer av alla ursprung, inklusive från bland annat landbaserade, marina och andra akvatiska ekosystem och de ekologiska komplex i vilka dessa organismer ingår; detta innefattar mångfald inom arter, mellan arter och av ekosystem. (*Definition enligt FN:s konvention om biologisk mångfald.*) (GEH)

Biotop; livsmiljö. (NMP)

Blå värden; Vattenvärden i form av sjöar, kanaler etc. (GEH)

Brukarmedverkan; Att involvera intressenter och aktörer i processer. (GEH)

Buller; Miljöförsämrande, ofta oönskat ljud som är störande och i vissa fall skadligt för hörseln. (GEH)

Bygglov; Tillstånd som krävs för att bygga nytt, bygga om eller ändra utseende eller användning för en byggnad eller anläggning. (GEH)

Byggnad; Varaktig konstruktion som består av tak eller av tak och väggar och som är varaktigt placerad på mark eller helt eller delvis under mark eller är varaktigt placerad på en viss plats i vatten samt är avsedd att vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den. (PBL) (GEH)

Dagvatten; Tillfälligt förekommande regn- och smältvatten som avrinner från markytor, tak och andra konstruktioner och kan även vara uppträngande grundvatten. (GEH)

Detaljplan DP; Den tredje och mest detaljerade av de tre plannivåerna i Sverige. Detaljplanen är juridiskt bindande. (GEH)

Ej hårdgjord mark; Samlingsbegrepp för den mark inom tätorten som inte är hårdgjord, dvs. summan av grönyta och åkermark. (GEH)

Ekologisk kompensation; Även då stor miljöhänsyn tas vid exploateringar uppstår ofta negativa konsekvenser för naturmiljön. Ibland kan denna påverkan uppvägas genom kompensationsåtgärder. Ekologisk kompensation kan till exempel ske genom skötselåtgärder, restaurering av skadade miljöer, skapande av nya livsmiljöer eller genom att långsiktigt skydda naturområden som tidigare saknat skydd. (NMP)

Ekosystem; ett ekosystem är allt levande och den miljö som finns i ett naturområde. Ekosystem kan vara stora och små, till exempel området kring en stubbe, en trädgård eller hela planeten jorden. (NMP)

Ekosystemtjänster; Alla produkter och tjänster som naturens ekosystem ger människan och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet. Pollinering, naturlig vattenreglering och naturupplevelser är några exempel. (GEH)

Exploatering; Åtgärder för att anskaffa, bearbeta och iordningsställa råmark för att kunna bygga bostäder, affärer, kontor eller industrier. I exploateringsprocessen ingår också att bygga kompletterande gemensamma anordningar som gator, grönområden, vatten- och avlopp (VA), fjärrvärme och elanläggningar med mera. (GEH)

Exploateringsavtal; Regleras i PBL och definieras i lagen som ett avtal om genomförande av en detaljplan och om medfinansieringsersättning mellan en kommun och en byggherre eller en fastighetsägare avseende mark som inte ägs av kommunen, dock inte avtal mellan en kommun och staten om utbyggnad av statlig transportinfrastruktur. (GEH)

Fastighet; En fastighet består av ett eller flera avgränsade områden på marken. Till en fastighet kan höra byggnader, skog och vatten. All mark i Sverige är indelad i fastigheter och alla fastigheter har en unik beteckning, till exempel Berga 1:8 i Lyckeby kommun. (GEH) 197 (211)

***Fickpark;** parkmark med parkmiljö på mindre och väl avgränsad yta, ofta insprängd mellan bebyggelse, upplevs som välplanerad och har stor detaljeringsgrad. Skötselnivån är hög. *Till exempel: Trekanten och Badhusparken.*

***Finpark;** grönområde med vistelsekvalitet. Utgörs av parkmark med parkmiljö. Den upplevs som mycket välgestaltad och har mycket stor detaljeringsgrad. *Till exempel Stadsparken.*

Fjärranalys; Insamling av information om ett föremål/område på håll, genom exempelvis kartor. (GEH)

Fragmentering; Fragmentering är en av de främsta orsakerna till den biologiska mångfaldens tillbakagång i ett av människan förändrat land skap. Fragmenteringen är en process som består av tre komponenter: a) arealförlust av den ursprungliga biotoptypen, b) storleksminskning av de resterande biotopfragmenten och c) avståndsökning mellan dessa fragment. Olika arter har olika känslighet för fragmentering utifrån sin biologi och förmåga till förflyttning i landskapet. Arter som är särskilt känsliga för fragmentering kännetecknas av:

- låg reproduktion och långsam spridning
- populationer med låg täthet och/eller av liten storlek
- individer med stora hemområden
- biotopspecialister

(GIS)

Friluftsliv; Vistelse utomhus i natur- och kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävling. (GEH)

Friluftsområde; Ett område som har fina kvaliteter för friluftsliv, rekreation och naturupplevelser. (GEH)

Fysisk barriär; Hinder för spridning/rörelse. Exempelvis högtrafikerade vägar och vandringshinder för fisk. (GEH)

Fysisk planering; Hur mark och vattenområden bör användas, var bebyggelse och infrastruktur ska ligga och hur den bör vara utformad. (GEH)

Fågelavstånd; Avståndsberäkning (kallas även Euklidiskt avstånd) som inte tar hänsyn till rumsliga barriärer som av olika anledningar inte kan passeras. I beräkning av fågelavståndet används heller inte väg-, gatu- eller cykel- och gångnät. (GEH)

Fördjupad översiktsplan FÖP; Den andra plannivån i Sverige. (GEH)

Försörjande ekosystemtjänst; Kategori av ekosystemtjänster, till exempel spannmål, dricksvatten, trävirke, bioenergi. (GEH)

Förtätning; Mer bebyggelse på en viss yta genom tätare mellanrum eller högre hus. (GEH)

Geografiskt informationssystem GIS; System som med dator underlättar analys av geografiska data. (GEH)

God bebyggd miljö; Ett av de 16 nationella miljömålen. (GEH)

***Grön koppling;** Barriärbrytande punkt i ett rekreativt grönstråk som möjliggör trygg passage över eller under fysisk barriär.

***Grön korridor:** Vegetation som binder samman större gröna miljöer och utgör spridningskorridor för växter och djur. Kan även fungera som rekreativt grönstråk men behöver inte göra det. 198 (211)

***Grön lunga:** Grönområde på minst 5 ha som är minst 100 meter bred. Har mycket högt vistelsevärde eller potential för mycket högt vistelsevärde

***Grön miljö:** Ett fritt begrepp att använda om alla typer av grönstrukturer, både inom och utom tätort samt både med eller utan vistelsevärde.

***Grön nod:** Allmänt tillgänglig grönyta utpekad som välutnyttjad plats i en medborgarenkät utskickad till skolor och föreningar i Eslövs tätort. Oberoende av storlek på grönytan.

Grönområde: Definieras som ett område av sammanhängande grönytor som uppgår till minst 0,5 hektar och som är allmänt tillgängligt. Betesmark räknas till grönområden, men inte åkermark. Grönområden avgränsas geografiskt till inom tätort och inom ett omland från tätortsgränsen, och tre kilometer ut. (SCB)

Grönplan; Grönplanen är kommunens eller regionens strategiska dokument för hur grönstrukturen ska utvecklas och förvaltas. Grönplanen är ett sektorsintresse som i den översiktliga planeringen skall samordnas med bebyggelse- och trafikstrukturernas utveckling. Grönplanen sammanfattar en rad olika ämnesområden i grönplaneringsfamiljen som naturvård, friluftsliv, vattenkvalitet, landskapsbild och det gröna kulturarvet för att ge en samlad bild inför avvägningen med bebyggelse- och trafikinfrastruktur. (GEH)

Grönstruktur; Grönstruktur är ett samlande begrepp, liksom bebyggelse Struktur och trafikinfrastruktur, för en struktur som i detta fall består av ett nätverk med små och stora gröna områden av olika karaktär och funktion. Åkermark räknas inte in i grönstrukturen men berörs genom att den ansluter till gröna områden, är en del av omgivningen för friluftslivet i odlingsbygder och kan ingå i de stråk och förslag till utvecklingsstråk som presenteras. De gröna områdena kan vara av mycket olika karaktär, skog, ängs- och hagmarker, stränder och sjöar. Ibland kallas sjöar, hav och vattendrag för den blå strukturen men här behandlas dessa också under grönstrukturen. I planeringssammanhang har grönstruktur en stor spännvidd, från den välansade finparken eller trädgården till den mer "vilda" naturen. (GIS)

***Grönstråk:**

***Ekologiska grönstråk:** Vegetation som binder samman större gröna miljöer och utgör spridningskorridor för växter och djur. Kan ofta samordnas med rekreativa grönstråk.

***Rekreativa grönstråk:** Sammanhängande stråk som ligger i anslutning till vegetation eller vatten samt är tillgängliggjort för rörelse till fots och ibland även med cykel. Det finns ett flertal vistelsevärden längs hela stråket. Kan ofta samordnas med ekologiska grönstråk.

Grönyta: Alla typer av ytor som bygger upp den samlade grönstrukturen inom tätortsgräns, såsom allmänna parker och öppna gräsytor samt andra träd- eller gräsbevuxna ytor, vid byggnation överblivna gröna ytor (impediment), villaträdgårdar, gröna ytor mellan flerbostadshus eller industribyggnader och även gröna stråk mellan vägar etc. Grönyta sonderfaller vidare i underkategorierna öppen mark och skog. (SCB)

Hårdgjord mark; Definieras här som artificiellt anlagd mark som saknar vegetation. Hit räknas byggnaders tak, parkeringsplatser, gator och vägar, järnvägar, gångvägar, cisterner och dylikt. (GEH)

Klimatanpassning; Åtgärder som syftar till att skydda miljön och människors liv, hälsa och egendom genom att samhället anpassas till de konsekvenser som ett förändrat klimat kan medföra för mark, vatten och bebyggelse. (GEH)

Kolinlagring; Betyder att kol från atmosfären binds till växter och djur i marken. Ett exempel är när växterna tar upp koldioxid från luften och lagrar den genom fotosyntesen. (NMP) 199 (211)

Korspunkter; Ställen som genererar möten, händelser. (GEH) (Synonym med begreppet målpunkter)

***Kulturarv;** är alla enskilda spår, lämningar, konstruktioner, strukturer, verksamheter och miljöer som uttrycker mänsklig påverkan. Kan även utgöras av immateriella uttryck såsom platsbetingade traditioner eller sägner. Kulturarv som utgörs av grönstruktur kan det benämnas som **"grönt kulturarv"**.

***Kulturmiljö;** avser alla miljöer som i varierande grad präglas eller präglats av olika mänskliga verksamheter och aktiviteter. En kulturmiljö kan preciseras och avgränsas till att omfatta en enskild anläggning eller lämning, ett mindre eller större landskapsavsnitt, en bygd eller en region. Kulturmiljö som utgörs av grönstruktur kan benämnas som **"grön kulturmiljö"**.

***Kvalitativt grönområde;** SCB:s definition av grönområde men är minst 50 meter bred samt har högt vistelsevärde eller potential för högt vistelsevärde.

Kvartersmark; Kvartersmark är mark som enligt en detaljplan inte ska vara allmän plats eller vattenområde. (PBL) (GEH)

Kärnområde; De viktigaste områden för grönstrukturens kvaliteter och består ofta av en sammanvägning av rekreativa och ekologiska värden med stöd av kulturhistoria och landskapsvärden. (GEH)

Landskapsbild; Ordet landskapsbild kan ha olika innebörd i olika sammanhang och här används det främst i syfte att beskriva den visuella helhetskaraktären. I fysisk planering har begreppet nästan uteslutande estetiska värderingar och bedömningar. Ofta är landskapsbild knuten till friluftslivets, kulturmiljövårdens och naturvårdens bevarandebegrepp där dessa utgångspunkter är underlag för tolkning och värdering. Landskapsbildskydd kan inrättas för särskilt känsliga landskapsavsnitt med förbud att uppföra störande inslag som till exempel byggnader, master och planteringar. (GIS)

Landskapsobjekt; ett landskapsobjekt samlar naturvärden av landskapsekologiskt karaktär inom ett område. (NMP)

Lekyta; Område där barn vistas för lek vilket bidrar till barnens fysiska och psykiska utveckling. Det behöver finnas både formella (anlagda lekparker) och informella (t.ex. skog) ytor i barnens närmiljö. (GEH)

LONA-bidrag; Lokala naturvårdssatsningen (LONA) ger möjlighet för kommuner, och i förlängningen föreningar och privatpersoner, att få statligt bidrag för att genomföra projekt till nytta för naturvård, friluftsliv och folkhälsa. (GEH)

Markanvisningsavtal; I PBL definieras markanvisning som ett avtal mellan en kommun och en byggherre som ger byggherren ensamrätt att under en begränsad tid och under givna villkor förhandla med kommunen om överlåtelse eller upplåtelse av ett visst av kommunen ägt markområde för bebyggande. (GEH)

Mikroklimat; Växtbetingelser på en specifik plats. (GEH)

Miljöbalken (MB); Lagstiftning som utfärdades i juni 1998 och som trädde i kraft 1 januari 1999. MB ersätter ett stort antal äldre lagar på miljöriktens område, vilkas benämningar ganska väl speglar innehållet i den nya balken. De lagar som upphävts är bl.a. naturvårdslagen, miljöskyddslagen, renhållningslagen, hälsoskyddslagen, vattenlagen och miljöskadelagen. (GEH)

Målgrupp; Den kategori av t.ex. människor, företag eller organisationer som informationen riktar sig till. (GEH)

***Målpunkter;** Platser som människor ofta besöker: skolor, arbetsplatser, grönområden, idrottsplatser, centralstation, matvarubutik. Synonym med begreppet korspunkter.

***Natur:** En klassisk definition på allt som inte människan kan skapa, i motsats till kultur och artificiell. Men definitionen är i verkligheten högst subjektiv; avser ofta vegetation med i huvudsak inhemsk växtlighet som uppfattas som oplanerad, orörd, vild och friväxande. Anses ofta som äkta eller ursprunglig natur när växtligheten är artrik, varierad och välvuxen med äldre träd. De senare aspekterna är också betingelser som utgör grund för miljöer med högt naturvärde ur ett rent ekologisk perspektiv. Även hav, sjöar och övriga vattendrag räknas in som natur. 200 (211)

Natura 2000; Ett nätverk av skyddade områden i hela EU. (GEH)

***Naturmark:** allmänt tillgänglig grönyta inom tätort som uppfattas som oplanerad, orörd och vild. Utgörs främst av naturmiljö men mindre park- vatten- och friluftsanläggningar kan rymmas (*motionsslingor, gång- och cykelvägar, dagvattenanläggningar, grillplatser, utsiktstorn etc.*) Behöver inte ha vistelsevärde. Skötselnivån är mycket låg eller sker endast tillfälligt. (Förenligt med begreppet "natur" i enlighet med PBL)

***Naturmiljö:** Ett fritt begrepp att använda om grönstrukturer som upplevs som natur, både inom och utom tätort samt både med eller utan vistelsevärde.

***Naturområde:** större sammanhängande naturmiljö på minst 5 ha. Kan avse område både inom och utanför tätort. I ett större naturområde utgör ofta naturupplevelsen i sig själv ett högt vistelsevärde. (GP)

Naturvård; Naturvård handlar i sin vidaste bemärkelse om att bevara grunden för allt levande. Till naturvården brukar hänföras upprätthållande av olika värden, framför allt biologiska och geovetenskapliga, i natur- och kulturlandskapet genom bevarande, hänsynstagande, skötsel och restaurering. (GIS)

Närnaturområde; Naturområde med gångavstånd från förskola/skola/ arbete/bostad med gröna kvaliteter. (GEH)

***Områdespark:** grönområde med vistelsekvalitet. Utgörs av parkmark som kan innehålla naturmiljöer i varierad mängd. Ju större områdespark desto mer naturmiljö ryms. Den upplevs som välplanerad och har stor detaljeringsgrad. Skötselnivån är generellt hög på parkmiljön. *Till exempel Stallhagen*

Park; Anlagd natur vilken kan ges olika uttryck beroende på skötsel, från paradpark till naturpark. Ytmässigt ska parken kunna användas i rekreativt syfte. Park är även ett begrepp i detaljplan som anger att området är säkerställt som allmän plats. (GEH)

***Parkmark:** allmänt tillgänglig grönyta inom tätort som är anlagd och som sköts kontinuerligt. Kan både utgöras av parkmiljö och naturmiljö. Kan både vara öppen mark och skog. Har ofta betydande vistelsevärde. Skötselnivån kan vara låg till mycket hög. (Förenligt med begreppet "park" i enlighet med PBL)

***Parkmiljö:** Ett fritt begrepp att använda om grönstrukturer som är anlagda och gestaltade, främst inom tätort, har hög detaljeringsnivå och högt vistelsevärde.

Plan och Bygglagen PBL; Lagen innehåller bestämmelser om planläggning av mark och vatten och om byggande. Enligt portalparagrafen syftar lagen till att, med hänsyn till den enskilda människans frihet, främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer. (GEH)

Planläggning; Arbetet med att ta fram en regionplan, en översiktsplan, en detaljplan eller områdesbestämmelser. (PBL) (GEH)

Referensgrupp; Har en rådgivande och stöttande funktion för projektet och kan bidra med tankar och synpunkter. (GEH)

Reglerande ekosystemtjänst; Kategori av ekosystemtjänst till exempel luftrening, pollinering, klimatreglering. (GEH)

Rekreation; Återhämtning, görs för många människor ute i natur (skog och grönområden). Ju fler olika slags miljöer som finns i människors närmiljö, desto fler människor ges möjlighet till rekreation. (GEH)

Resiliens; Förmågan hos ett system att hantera och återhämta sig mot olika typer av störningar, så att viktiga funktioner som systemet tillhandahåller inte går förlorade. Ett system kan vara ett ekosystem, ett samhälle, en ekonomi eller en stad. Det kan handla om en skogs förmåga att återhämta sig efter en storm eller en brand, eller ett samhälles förmåga till återhämtning efter naturkatastrofer. (GEH)

Samhällsbyggnadsprocess; Begrepp för processen från idé till färdig byggnad/anläggning. (GEH)

Sammanhållen bebyggelse; Sammanhållen bebyggelse, bebyggelse på tomter som gränsar till varandra eller skiljs åt endast av en väg, gata eller parkmark. (PBL) (GEH)

Samrådsprocess; Regleras i PBL för Översiktsplan. Samrådsprocessen ger de olikaparterna tidig kunskap om planerna och möjlighet att påverka inriktningen samt om det finns hinder att ta hänsyn till. (GEH)

Skadelindringshierarkin;

Innebär att skador vid exploatering i första hand undviks. I andra hand bör de minimeras och avhjälpas på plats. Sedan bedöms verksamhetens tillåtlighet. Endast i sista hand bör skador kompenseras. (GEH)

Skog; Utgörs av mark inom ett sammanhängande område där träden har en höjd av mer än fem meter och där träd har en kronslutenhet av mer än tio procent eller har förutsättningar att nå denna höjd och kronslutenhet utan produktionshöjande åtgärder. (SCB)

***Skötselnivå;** avser hur ofta en grön miljö behöver skötselinsatser såsom beskärning, klippning, ogrärensning etc.

Skötselplan; Skötselplanen är ett strategiskt dokument som beskriver vision och mål för området, samt anger åtgärder för att nå målen. (GEH)

Socioekonomiska värden; Avser de sociala och ekonomiska nyttor och värden som ekosystemen genererar för vårt samhälle. Nyttor och värden som är viktiga för människors hälsa och välfärd. (GEH)

Spridningskorridor; Stråk av vegetation i bebyggelse där växter och djur kan leva och förflytta sig. (GEH)

Stadsbiotop; Biotop i staden. (GEH)

Stadsgrönska; Gröna kvaliteter i stadsmiljö. (GEH)

Stadsmiljö; Den yttre miljö som kännetecknar staden/innerstaden. Står i motsats till exempelvis förort och landsbygd. (GEH)

Strandskydd; Strandskyddet enligt Miljöbalken 7 kap 13-18§ gäller vid våra kuster, större sjöar och vattendrag och syftar till att trygga allmänhetens friluftsliv och till att bevara goda livsvillkor för växter och djur på land och i vatten. Generellt gäller skyddet för ett område på 100 meter från stranden på land och i vattnet. Regeringen eller länsstyrelsen kan utvidga skyddet till högst 300 meter om det finns särskilda skäl. Detaljplanlagt område ingår normalt inte i strandskyddet. Sedan 1 juli 2009 är det kommunen som prövar strandskyddsdispenser inom områden som inte har särskilt skydd. (GIS)

Stråk; Något långsträckt som ofta avser fysiska företeelser i landskapet. I grönstruktur-sammanhang avses, i huvudsak sammanhängande naturföreteelser, eller funktioner som grönstråk, cykelstråk och vandringsstråk. (GIS)

Tillgänglighet; För en bestämd person beror dessa möjligheter exempelvis på hennes fysiska rörlighet och den geografiska närheten till det eftersökta. Faktorer som öppettider och tillträdesregler kan också inverka. (GEH)

Tomt; Ett område som inte är en allmän plats men som omfattar mark avsedd för en eller flera byggnader och mark som ligger i direkt anslutning till byggnaderna och behövs för att byggnaderna ska kunna användas för avsett ändamål. (PBL) (GEH)

Tätort; Definieras i korthet som sammanhängande bebyggelse med högst 200 meter mellan husen och minst 200 invånare. Avgränsning av tätorter görs oberoende av administrativa indelningar. (GEH)

Tätortsnära natur; Natur i anslutning till bebyggelsen där de rekreativa värdena ska värderas högt. Sociala värden och hälsoaspekter ges särskild hänsyn enligt skogsvårdslagen. (GEH)

Underhåll; En eller flera åtgärder som vidtas i syfte att bibehålla eller återställa en byggnads konstruktion, funktion, användningssätt, utseende eller kulturhistoriska värde. (PBL)

***Vistelsevärde:** Egenskap hos platser där de flesta kan tänka sig att stanna en stund för att det känns bra. Vistelsevärde är starkt kopplat till Patrik Grahns upplevelsevärden; ju fler upplevelsevärden desto högre vistelsevärde eller vistelsekvalitet. Men det finns också negativa upplevelser som kan förhindra att vistelsevärde uppstår såsom högt buller, odörer och otrygghet - sådana platser anses sällan ha potential för vistelsevärde.

Värdetrakt; Område med väsentligt högre täthet av värdekärnor för djur- och växtliv, inklusive biologiskt viktiga strukturer, funktioner och processer än vad som finns i omgivande landskap. (GEH)

Åkermark; Definieras som mark som används eller lämpligen kan användas till växtodling eller bete och som är lämplig att plöjas. Åkermarken avgränsas i undersökningen geografiskt utifrån uppgifter i Jordbruksverkets blockdatabas. Uppgifterna baseras på lantbrukarnas egna uppgifter om ägoslag. (GEH)

Öppen mark; Definieras som ej hårdgjord mark som ej är trädbevuxen och ej heller utgörs av åkermark. Öppen mark utgör en delmängd av den totala grönytan. Den omfattar exempelvis gräsmattor, öppna våtmarker, buskmark samt naturliga ytor med sparsam vegetation. (SCB)

Översiktsplan (ÖP); Den övergripande inriktningen för kommunen under en längre tidsperiod och ledande i framtagande av detaljplan och vid lovgivning. Kommunen är skyldig att ha en aktuell översiktsplan. (GEH)

Källor:

* Definition framtagen inom projektet för Grönplanen

(NMP) Definition från Naturmiljöprogrammet

(GEH) Definition från "Grönplanering – en handledning"

(GIS) Definition från "Grönstruktur i Skåne"

(SCB) Definition från Statistiska centralbyrån

Sändlista remiss

Förslag till Grönplan för Eslövs kommun

Myndigheter

- Länsstyrelsen i Skåne län, skane@lansstyrelsen.se
- Region Skåne, region@skane.se

Föreningar och organisationer

- Eslövsbygdens naturskyddsförening, arne.olsson@naturokultur.se
- Friluftsförbundet, lund@friluftsförbundet.se

Övrigt

- EBO info@ebo.se

**Förslag till nya lokala föreskrifter om
gångbanerenshållning i Eslövs kommun**

10

MOS.2022.0331

2022-05-04
Robin Dingwell
+4641362164
robin.dingwell@eslov.se

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Ny lokal föreskrift om gångbanerenhållning

Ärendebeskrivning

Eslövs kommuns gällande föreskrifter om gångbanerenhållning antogs 18 december 1995 och trädde i kraft 1 januari 1996 med stöd i *renhållningslagen (1979:596)* och *renhållningsförordningen (1990:984)*. Dessa föreskrifter reglerar vilket ansvar fastighetsägare har gällande renhållning och vinterväghållning av gångbanor på allmän plats i anslutning till deras fastigheter.

1998 antogs *lagen (1998:814) med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning* och *förordningen (1998:929) om gaturenhållning och skyltning*. I samband med att dessa trädde i kraft upphävdes *renhållningslagen* och *renhållningsförordningen (1990:984)*. De upphävda regleringarna innehöll bestämmelser som fördelades på den nya *lagen om gaturenhållning och skyltning* samt miljöbalken. Resultatet blev en mer överskådlig text med färre paragrafer för *lagen* och *förordningen om gaturenhållning och skyltning*. Det lades även till möjlighet att vidta åtgärder på ansvarigs bekostnad om föreläggande eller förbud inte åtlöys.

Eslövs kommuns gällande föreskrift hänvisar till upphävd lagstiftning. För att förtydliga fastighetsägares ansvar och gränsdragning samt för att samordna föreskriften med nu gällande lagstiftning har en ny lokal föreskrift om gångbanerenhållning tagits fram. Den nya föreskriften ger även möjlighet för kommunen att kunna åtgärda trafikfarliga situationer i de fall fastighetsägare vägrar genomföra de åtgärder som miljö- och samhällsbyggnadsnämnden förelägger.

I samband med förslag att anta nya lokala föreskrifter om gångbanerenhållning föreslås att *föreskrifter om gångbanerenhållning i Eslövs kommun*, antagna av kommunfullmäktige den 18 december 1995, upphör att gälla.

Beslutsunderlag

- Förslag angående nya lokala föreskrifter om gångbanerenhållning i Eslövs kommun
- Lokala föreskrifter om gångbanerenhållning i Eslövs kommun

Beredning

Förslaget till nya föreskrifter innebär till största del ett förtydligande av de gällande föreskrifterna. De förtydliganden och tillägg som har gjorts är följande:

- Förtydligande i 1 § gällande vilka skyldigheter fastighetsinnehavare har.
- Förtydligande i 2 § gällande vilka åtgärder som fastighetsägare ska vidta.
- Ny paragraf – 3 § gällande vilka avgränsningar för gångbanerenhållningen som finns.
- Ny paragraf – 4 § gällande växtlighet i tomtgräns, rörande växtlighet i höjd och sidled.
- Tillägg i 5 § gällande möjlighet att besluta och genomföra omedelbar åtgärd på fastighetsägares bekostnad i de fall föreläggande inte följs.
- Ny paragraf – 6 § gällande vilken nämnd som har tillsynsansvar.
- Tillägg i 7 § gällande möjlighet för nämnd att besluta om undantag.

De förtydliganden som har gjorts i de nya lokala föreskrifterna om gångbanerenhållning i Eslövs kommun avser att skapa en tydligare struktur som är lättare att följa, både för invånare, tjänstemän och politiker. Då föreskriften rör fastighetsägares ansvar har betoning varit på att klargöra vilka skyldigheter dessa har, vilka åtgärder det medför, vilka avgränsningar de har att förhålla sig till samt vilka möjligheter som finns för tillsynsansvarig nämnd att förelägga och åtgärda i de fall fastighetsägare inte fullföljer sitt ansvar.

Förslag till beslut

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att:

- anta de nya lokala föreskrifterna för gångbanerenhållning att gälla från den 1 oktober 2022 samt
- upphäva *Föreskrifter om gångbanerenhållning i Eslövs kommun (1995)* från den 1 oktober 2022.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen
Gata, trafik och park

Dave Borg
Förvaltningschef

Christel Wohlin
Avdelningschef Gata, trafik och park

LOKALA FÖRESKRIFTER FÖR GÅNGBANERENHÅLLNING

Ersätter KFS 1995:30

Förslag till ny föreskrift:

ESLÖVS KOMMUNS FÖRFATTNINGSSAMLING

FÖRESKRIFTER OM GÅNGBANERENHÅLLNING I ESLÖVS KOMMUN

Kommunfullmäktige i Eslövs kommun har den **dag månad** 2022 beslutat följande med stöd av 3 § lagen (1998:814) med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning och 1 § förordningen (1998:929) om gaturenhållning och skyltning.

Fastighetsinnehavares skyldighet

1 § Det åligger innehavare av fastighet inom område med detaljplan, där kommunen är huvudman för allmänna platser, att fullgöra den gaturenhållning, snöröjning och liknande åtgärder som avses i 2 § första stycket lagen (1998:814) med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning ifråga om gångbanor eller andra utrymmen utanför fastigheten som behövs för gångtrafiken (nedan kallat gångbaneutrymmet).

Renhållningsskyldigheten innebär, att gångbaneutrymmet genom renhållning, utsopning av vinterväghållningsgrus, borttagande av ogräs, snöröjning, halkbekämpning och andra liknande åtgärder ska hållas i sådant skick att uppkomsten av olägenheter för människors hälsa hindras och att de krav tillgodoses, som med hänsyn till förhållandena på platsen och övriga omständigheter kan ställas i fråga om trevnad, framkomlighet och trafiksäkerhet.

Skyldigheten gäller även innehavare av fastighet inom sådant område där staten varit väghållare, om kommunen övertagit väghållaransvaret.

Med fastighetsinnehavare avses enligt 1 § lagen (1998:814) med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning den som äger fastigheten eller den som enligt 1 kap. 5 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152) ska anses som fastighetsägare.

Särskilt om de åtgärder som ska vidtas

2 § I fråga om de åtgärder, som fastighetsinnehavaren ska vidta enligt 1 §, gäller särskilt följande.

Växtlighet och nedskräpning

- Ogräs och annan växtlighet ska tas bort och orenlighet och nedskräpande föremål ska sopas upp och föras bort.
- Löst organiskt material som exempelvis växtdelar, löv och jord ska snarast sopas undan och föras bort.

Framkomlighet med mera

- Snö och is, som är till olägenhet för gångtrafiken, ska snarast skottas undan eller huggas upp och föras bort.

- Snö och is får inte skottas ut eller läggas upp i körbana eller rännsten.
- Vid halka ska gångbaneutrymmet skyndsamt beströs med sand eller annan åtgärd vidtas för att hindra halka.
- Även snö och is som skottats eller rasat ned på gångbana eller annat utrymme för gångtrafiken från tak, balkonger med mera ska föras bort av fastighetsinnehavaren.
- Sand som påförts för att motverka halka ska sopas ut i vägbana inför Eslövs kommuns vårsopning.

Rännstensbrunnar

- Galler till rännstensbrunn, som är placerat inom gångbaneutrymmet, ska hållas fritt från snö och is och föremål.
- Fasta föremål, till exempel stenar, grus och skräp får inte sopas eller spolats ner i brunnen.

Avgränsningar gångbanerenhållning

3 §

Innehavare av fastighet svarar för gångbanerenhållning till en sträcka om högst 3 meter utanför fastigheten räknat vinkelrätt från fastighetens tomtgräns. Där gångbana saknas och körbana eller annat utrymme används för gångtrafik ska det nödvändiga utrymmet för gångtrafik utgöra minst 1,5 meter från fastighetens tomtgräns, dock inte inräknat rännsten eller dylikt.

Till gångbana räknas trappa samt fastighetens tillfart till gångbana över plantering eller dylikt. Del av gångbana, som upplåtits till och utmärkts som allmän parkeringsplats, räknas som körbana.

Om gångbana eller annat utrymme för gångtrafiken finns mellan två fastigheter är det en skyldighet för respektive fastighetsinnehavare att fullgöra renhållningsskyldigheten tillika andel av gångbana eller annat utrymme för gångtrafiken inom 3 meter från fastighetens gräns.

För hörnfastighet omfattar renhållningsskyldigheten även gångutrymmets krökning längs fastighetens gräns enligt ovan till dess förlängningen av renhållningsgränserna möts.

Växtlighet i tomtgräns

4§

Innehavare av fastighet ska förhindra ut- och uppväxande växtlighet vid tomtgräns som till exempel buskar, häckar och träd. Växtligheten får inte skymma sikten eller dölja vägmärken eller belysningsstolpar och belysningsarmaturer. Om inget annat sägs nedan ska fri höjd för växtlighet vara 2,5 meter över gångbana, 3,2 meter över cykelbana och 4,6 meter över körbana.

På tomt, med egen utfart mot gata, får höjd på växtligheten högst vara 0,8 meter på en sträcka av 2,5 meter på vardera sidan om utfarten och åt vardera hållet utmed fastighetens gräns.

På hörntomt, vid gata eller cykelbana, får höjd på växtligheten högst vara 0,8 meter över körbanan inom den triangel som bildas när man mäter 10 meter in på respektive gata, eller 5 meter vid cykelbana, mätt från den punkt där båda gatans linjedragning skär varandra.

Straff med mera

5§

Fastighetsinnehavare, som uppsåtligt eller av oaktsamhet inte fullgör sina skyldigheter enligt 2 § andra stycket och 3 § lagen (1998:814) med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning kan dömas till böter.

I 12 § lagen (1998:814) med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning finns bestämmelser om förelägganden och förbud. I sådana beslut får vite sättas ut. Det finns även möjlighet för kommunen att vidta åtgärder på den ansvariges bekostnad. Kommunen har vidare rätt att bestämma att dess beslut ska gälla omedelbart även om det överklagas.

Tillsyn

6§

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden har tillsyn över hur dessa föreskrifter följs och får fatta beslut enligt 5 § andra stycket.

Undantag

7§

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden får meddela undantag från dessa föreskrifter om det kan ske utan påtaglig olägenhet på platsen eller åsidosätter människors hälsa eller i övrigt nedsätter allmän trivsel, om synnerliga skäl föreligger.

Denna föreskrift gäller från och med den **dag månad** 2022

Information gällande belamring av offentlig plats:

I enlighet med ordningslagen (1993:1617) är det, utöver vad som regleras i dessa föreskrifter om gångbanerenhållning, inte tillåtet att belamra offentlig plats utan giltigt tillstånd från polisen. Detta inkluderar men är **inte** begränsat till: containrar, byggställningar, byggnadsmaterial, skyltar, uteserveringar eller utrustning. Nästan alla platser utomhus i Eslövs kommun där allmänheten kan röra sig är offentlig platsmark, som till exempel trottoarer, gångbanor, cykelbanor torg och parker. För att använda offentliga platser till uteserveringar, uppställning av container, sammankomster av olika slag, byggnadsställningar eller liknande behöver du söka tillstånd för ianspråktagande av offentlig platsmark hos den lokala polismyndigheten

ESLÖVS KOMMUNS FÖRFATTNINGSSAMLING**NR 30****FÖRESKRIFTER OM GÅNGBANERENHÅLLNING I ESLÖVS KOMMUN**

Antagna av kommunfullmäktige 1995-12-18 att gälla fr o m 1996-01-01

Eslövs kommun föreskriver följande med stöd av 19 § renhållningslagen (1979:596) och 13 a § renhållningsförordningen (1990:984).

Fastighetsinnehavarens skyldighet

1 § Det åligger innehavare av fastighet inom område med detaljplan, där kommunen är huvudman för allmänna platser, att utföra de renhållnings-, snöröjnings- och liknande åtgärder som avses i 18 § första stycket renhållningslagen ifråga om gångbana och annat för gångtrafiken erforderligt utrymme utanför fastigheten (nedan kallat gångbaneutrymmet).

Skyldigheten gäller även innehavare av fastighet inom sådant område där staten varit väghållare om kommunen övertagit väghållningsansvaret.

Med fastighetsägare avses enligt 1 § tredje stycket renhållningslagen den som äger fastigheten eller den som enligt 1 kap 5 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152) skall anses som fastighetsägare.

Närmare föreskrifter om åtgärder som skall vidtas

2 § Nedanstående närmare föreskrifter gäller ifråga om de åtgärder som skall vidtas av fastighetsinnehavaren.

3 § Det åligger fastighetsinnehavaren att ta bort ogräs och annan växtlighet samt att sopa upp och föra bort orenlighet och nedskräpande föremål från gångbaneutrymmet.

4 § Det åligger fastighetsinnehavaren att snarast avlägsna snö och is som är till olägenhet för gångtrafiken och att vid halka skyndsamt sanda gångbaneutrymmet eller vidta andra åtgärder för att motverka halka.

Det åligger också fastighetsinnehavaren att sopa upp och föra bort sand från gångbaneutrymmet.

5 § Det åligger fastighetsinnehavaren att hålla galler till rännstensbrunn fri från snö och is i de fall rännstensbrunnen ligger inom gångbaneutrymmet. Fasta ämnen såsom stenar, grus och skräp får inte sopas eller spolats ned i rännstensbrunnen.

6 § Fastighetsägaren skall också vidta övriga erforderliga åtgärder för att hålla gångbanan och övrigt utrymme avsett för gångtrafiken i sådant skick att uppkomsten av sanitär olägenhet hindras samt tillgodose de krav som med hänsyn till förhållandena på platsen och övriga omständigheter kan ställas ifråga om trevnad, framkomlighet och trafiksäkerhet.

Överträdelse

7 § Fastighetsinnehavare som uppsåtligen eller av oaktsamhet inte fullgör sina skyldigheter enligt 1 och 3-6 §§ kan dömas till böter enligt 24 § andra stycket renhållningslagen.

I 23 § renhållningslagen finns vidare bestämmelser om föreläggande och om tvångsutförande på den försumliges bekostnad.

**Bygglov för nybyggnad av flerbostadshus och
parkeringsplatser samt marklov på fastigheten
STENBOCKEN 15 (tidigare del av Stenbocken
14), Västergatan 20, Eslöv (BYGG.2021.451)**

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

BYGG.2021.451
Pia Olsson-Ljungberg
pia.olsson-ljungberg@eslov.se
0413-62784

Tjänsteskrivelse i ärende om bygglov på fastigheten STENBOCKEN 15

Ärendebeskrivning

Bygglov för nybyggnad av flerbostadshus och parkeringsplatser samt marklov på fastigheten STENBOCKEN 15 (tidigare del av Stenbocken 14), Västergatan 20, Eslöv

Beslutsunderlag

Ansökan om bygglov (del 2)	inkom:	2021-12-10
Lägenhetsförteckning (del 1)	inkom:	2021-12-10
Tillgänglighetsutlåtande (del 1 och 2)	inkom:	2021-12-10
Planritning tillgänglighetsanpassning	inkom:	2021-12-10
Planritning avfallshantering	inkom:	2021-12-10
Remissvar: Miljö	inkom:	2022-01-19
Remissvar 1 Räddningstjänsten Syd	inkom:	2022-02-01
Remissvar 2 Räddningstjänsten Syd	inkom:	2022-02-11
Karta utvisande ytor	inkom:	2022-02-16
Planritning Källarplan Rev B (del 1)	inkom:	2022-03-16
Markplaneringsplan Rev B (del 2)	inkom:	2022-03-18
Nybyggnadskarta Rev C	inkom:	2022-04-08
Fasader 2 och 3 Rev C (del 1)	inkom:	2022-04-08
Sektionsritning 1 och 2 Rev C (del 1)	inkom:	2022-04-08
Planritning Källarplan kommentar tillgänglighet	inkom:	2022-04-12
Situationsplan 1:400	inkom:	2022-04-28
Planritning Rev D Våning 1 - Våning 7 (del 1)	inkom:	2022-04-28
Takplan Rev D (del 1)	inkom:	2022-04-28
Fasader 1 Rev D (del 1)	inkom:	2022-04-28
Markplaneringsplan Rev C (del 1)	inkom:	2022-04-28
Markplaneringsplan Takterrasser	inkom:	2022-04-28
Markplanering Rev C Sektion A-A	inkom:	2022-04-28
Markplanering Rev C Sektion B-B	inkom:	2022-04-28
Ortofoto	upprättat:	2022-05-05
Remissvar: Gata/Trafik/Park	inkom:	2022-05-06

Redogörelse för ärendet

Sökande Brf Eslövs Terrasser 1 har den 10 december 2021 lämnat in en ansökan om flerbostadshus i den sydvästra delen av kvarteret Stenbocken i centrala Eslöv. Ansökan utgör första delen av nybyggnationen på Stenbocken 15 och gäller bygglov för 50 lägenheter norr om Västergatan med parkeringsplatser i källarplan med en upphöjd innergård ovanpå.

Marken på fastigheten ligger idag lägre än gatunivån vid Västergatan och i ansökan ingår också marklov för höjning av marknivåer i anslutning till byggnaderna. Bostadshusen utgörs av ett punkthus och en tredelad byggnad i vinkel mot Västergatan och kvartersgatan i nord/sydlig riktning. Byggnadsarean (BYA) är 1 258 kvadratmeter (m²), bruttoarean (BTA) är 5 334 m² och boarean (BOA) är 3 804 m². Byggnaderna har genomgående trapphus så att bostäderna ska kunna nå från gata, gångväg och torg men också från gården. Huvudentréer ska finnas med maximalt 30 meters mellanrum, vilket regleras genom utformningsbestämmelse.

I ansökan ingår också kvartersgatan, området mellan Västergatan och Repslagaregatan, som är markerat i brunt på nybyggnadskartan och som har planbestämmelsen C₂ Torg, där parkeringsplatser kommer att anläggas för butikerna i kvarteret. Parkeringsplatserna längs den östra delen av kvartersgatan, liksom ramp och trappa i anslutning till Västergatan, kommer att ändras i samband med att ny bebyggelse uppförs i östra delen av kvarteret. I den norra delen av området C₂ Torg ska en dagvattenanläggning som rymmer minst 200 kubikmeter uppföras enligt bestämmelsen b₁.

I en senare etapp (del 2) kommer bygglov lämnas in för den nordvästra delen av kvarteret Stenbocken. I nu inlämnad ansökan ingår ett område för fördröjning av skyfallsvatten, enligt bestämmelsen m₁, i gränden mellan de två byggnadsetapperna. Minst två träd ska planteras här enligt bestämmelse n₃.

En separat ansökan kommer att lämnas in för nätstationen som är planerad vid kvartersgatan.

Ansökan avser fastigheten Stenbocken 15. Hos Lantmäteriet pågår en förrättning genom vilken en del av fastigheten Stenbocken 14 ska överföras till Stenbocken 15. Förrättningar kommer att ske även för andra fastighetsregleringar vilket framgår av den inlämnade handlingen Karta utvisande ytor. Nybyggnadskartan lämnades in den 16 mars och kompletterades den 8 april 2022. På grund av att förrättningen inte är klar visar nybyggnadskarta både nya och tidigare fastighetsgränser.

För kvarteret Stenbocken gäller detaljplan E 330, Detaljplan för Stenbocken 14 och 15, som vann laga kraft den 30 december 2021. Marken har under lång tid använts som parkeringsplats för butiker och verksamheter i den östra delen av fastigheten (se Ortofoto). Detaljplanen innehåller ett 30-tal planbestämmelser för att reglera bland annat utformning av bebyggelsen och grönytorna för vistelse och omhändertagande av ytvatten. Det område som planeras bebyggas får enligt gällande plan användas för bostäder, centrumverksamhet och parkering helt eller delvis under mark. I ansökan finns en lokal i hörnet vid Västergatan/kvartersgatan, i övrigt är det bostäder i byggnaderna.

Detaljplanen tillåter en hög exploatering i ett bullerutsatt läge och det finns planbestämmelser som påverkar bostädernas utformning beroende på bullernivåerna vid fasaden. För att skapa bullerdämpade och solbelysta uteplatser har takterrasser ordnats för de boende. Hiss ska uppföras till takterrass. Tak ska utformas med minst 25 % planterad yta. Taken i ansökan har också försetts med plats för solceller.

Källarplanet ligger till största delen under mark och här finns bil- och cykelparkering, förråd och teknikutrymmen. Dessa utrymmen nås via en ramp från kvartersgatan samt med hiss och trappa från bostadshusen. En av bilplatserna är markerad som parkeringsplats för en rullstolsburen person, men flera bilplatser är möjliga att utnyttja för rullstolsburna om behov uppstår, se inlämnad planritning som visar detta. Ovanpå källarplanet finns en gemensam gård som till 50 % ska anordnas med planterad yta. Minst 30 % av den planterade yta ska ha

minimum 800 millimeters planteringsdjup och det ska finnas fyra träd och lekplats på gården. Murar uppförs vid planteringslådor och mot väster. Gården nås från bostadshusens trapphus samt med ramp från kvartersgatan, med trappor från gränden i norr och från gång- och cykelvägen i väster. Gården har utformats så att plats ska finnas för räddningstjänstens bärbara stegar.

Fasader ska utformas i huvudsak i tegel mot område betecknat med Gata, Gång, Torg eller C₂ och särskild vikt ska läggas vid utformning av bottenvåning och takfot. Bottenvåningarna utförs med reliefmurat tegel av en annan typ än muren ovanför och husen har en konsekvent och sammanhållen takfot. Mot gården har byggnaderna fasad i träpanel. Taklutningen får vara mellan 0 och 30 grader. Balkonger får finnas på högst en tredjedel av fasad mot område betecknat med Gata, Gång, Torg och C₂ och här får balkongerna sitta lägst 3,5 meter över marknivå och skjuta ut högst 1,2 meter från fasadlivet.

Tillåten byggnadshöjd är 10,5 meter för punkthuset, hus 4, och för den västra byggnaden vid Västergatan, hus 1. För hus 2 i vinkeln är tillåten byggnadshöjd 16,5 meter och för hus 3 vid gränden/kvartersgatan tillåts en byggnadshöjd på 19,5 meter. För punkthuset har fasaden med entrén mot gränden i norr valts som beräkningsgrundande fasad. För den tredelade vinklade byggnaden har både fasaden mot Västergatan och fasaden mot kvartersgatan i öster bedömts vara beräkningsgrundande vid uträkning av byggnadshöjden. Fasaderna påverkar båda omgivningen då den nya högre bebyggelsen kommer att vara väl synlig både från söder och från öster längs Västergatan. Visserligen är kvarteret Stenbocken planerat att bebyggas med höga hus även i den östra delen, men dagens låga affärsbebyggelse bedöms finnas kvar under en lång tid framöver. Beräkningen av byggnadshöjden har utgått från en medelmarknivå längs respektive fasad av den vinklade byggnaden. Vid beräkning av byggnadshöjden i hörnet på Hus 2 mot kvartersgatan framkommer då ett överskridande på 10 centimeter. Detta bedöms motsvara ett måttfel och utgör inte en avvikelse i upplevelsen av en byggnad i fem våningar. I detaljplanen finns bestämmelser om en sockel på minst 0,4 meter och högst 1,2 meter som gör att bostäderna blir något upphöjda, vilket minskar insynen från gatan och gör att behovet av att skärma av minskar. Byggnaderna bedöms planenliga ur denna synpunkt. Utöver angiven byggnadshöjd får ytterligare en våning, med en maximalnockhöjd om 3,5 meter, uppföras för komplementfunktioner. Denna möjlighet har använts för att placera gemensamhetslokaler på taket. Våningen, undantaget trapphus, ska vara inskjuten minst 1 meter från fasadliv mot gata och gård. Den inskjutna våningen får uppföras till en bruttoarea som max utgör 25% av byggnadsarean. Den tillkommande bebyggelsen ska utformas så att den smälter in i taklandskapet och även den har platt tak. Mot kvartersgatan, C₂ Torg, har två ventilationsskorstenar uppförts som visserligen placerats i fasadliv men som bedömts som planenliga då skorstenar inte räknas in i byggnadshöjden.

Ett sakkunnigutlåtande avseende tillgänglighet har bifogats ansökan. Sakkunnigs bedömning är att tillgängligheten och användbarheten för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga kommer att vara god.

Handlingarna har granskats av handläggaren, vissa synpunkter har framförts och planritningarna har reviderats. Angöring är tänkt att ske i första hand på parkeringarna på kvartersgatan där det är låg hastighet (inom 25 m till två av de fyra bostadsentréerna och till lokalen), i andra hand norr om punkthuset där det är möjligt att köra in i gränden och i tredje hand eventuellt på Västergatan. En angöringsplats saknas i nuläget på rimligt avstånd för trapphusen längs Västergatan och den enda möjliga platsen för denna är i källarplanet, se yttrande från Gata, trafik och park.

Avfallshantering sker dels i ett miljörum mot Västergatan, dels i underjordiska behållare vid kvartersgatan så kallad UWS (Underground Waste System).

Riksintresse kulturmiljö

Fastigheten ligger inom av Riksantikvarieämbetet utsett område för kulturmiljövården Eslöv M 182. Påverkan på riksintresset har behandlats i detaljplaneprocessen.

Remissinstanser

Remissvaren i kort sammanfattning. Remissvaren bifogas.

Räddningstjänsten Syd har lämnat in ett yttrande samt ett kompletterande yttrande.

Räddningstjänsten har bland annat haft synpunkter på plats för räddningsstegar på gården och detta har åtgärdats. Övriga synpunkter behandlas vid det tekniska samrådsmötet.

Miljöavdelningen påpekar att det enligt markundersökningen finns markföroreningar på fastigheten. Enligt gällande detaljplan ska markens lämplighet för bebyggande säkerställas genom sanering av förorenad mark innan den bebyggs. Miljöavdelningen skriver att för att avgränsa förekomsten av föroreningar är en fördjupad miljöteknisk markundersökning lämplig att genomföra på fastigheten. Bygglov/startbesked bör ej beviljas innan sökanden redovisat vilka åtgärder och/eller riskbedömningar som gjorts för att säkerställa att marken är lämplig för tänkt användning. Miljöavdelningen (miljo@eslov.se) bör kontaktas innan några åtgärder påbörjas.

Avdelningen Gata, trafik och park skriver: Västergatan är en huvudled och just utanför Stenbocken 14 o 15 råder dessutom stoppförbud, så angöring där är inte aktuellt. Gata trafik och park anser att angöringsplats måste lösas inom fastigheten.

Berörda sakägare

Ansökan har bedömts som planenlig och berörda sakägare har därför inte hörts.

Motivering

Av 9 kap. plan- och bygglagen (2010:900) följer:

30 § Bygglov ska ges för en åtgärd inom ett område med detaljplan, om

1. den fastighet och det byggnadsverk som åtgärden avser

a) överensstämmer med detaljplanen, eller

b) avviker från detaljplanen men avvikelserna har godtagits vid en tidigare

bygglovsprövning enligt denna lag eller äldre bestämmelser eller vid en fastighetsbildning enligt 3 kap. 2 § första stycket andra meningen fastighetsbildningslagen (1970:988),

2. åtgärden inte strider mot detaljplanen,

3. åtgärden inte måste avvakta att genomförandetiden för detaljplanen börjar löpa, och

4. åtgärden uppfyller de krav som följer av 2 kap. 6 § första stycket 1 och 5, 6 § tredje stycket, 8 och 9 §§ samt 8 kap. 1 §, 2 § första stycket, 3, 6, 7, 9-11 §§, 12 § första stycket, 13, 17 och 18 §§.

Om åtgärden är en sådan ändring av en byggnad som avses i 2 § första stycket 3 b eller c, ska bygglov ges även om fastigheten eller byggnaden inte uppfyller kraven i första stycket 1.

Sådana åtgärder som genomförts utan bygglov med stöd av 4-4 c §§ eller motsvarande äldre bestämmelser ska inte beaktas vid bedömningen av om ett byggnadsverk eller en åtgärd överensstämmer med detaljplanen. Lag (2018:636).

Av 2 kap. plan- och bygglagen följer:

6 § Vid planläggning, i ärenden om bygglov och vid åtgärder avseende byggnader som inte kräver lov enligt denna lag ska bebyggelse och byggnadsverk utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till

1. stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan,
2. skydd mot uppkomst och spridning av brand och mot trafikolyckor och andra olyckshändelser,
3. åtgärder för att skydda befolkningen mot och begränsa verkningarna av stridshandlingar,
4. behovet av hushållning med energi och vatten och av goda klimat- och hygienförhållanden,
5. möjligheterna att hantera avfall,
6. trafikförsörjning och behovet av en god trafikmiljö,
7. möjligheter för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga att använda området, och
8. behovet av framtida förändringar och kompletteringar.

Första stycket gäller också i fråga om skyltar och ljusanordningar.

Vid planläggning och i andra ärenden samt vid åtgärder avseende byggnader som inte ingår i ett ärende enligt denna lag ska bebyggelseområdets särskilda historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden skyddas. Ändringar och tillägg i bebyggelsen ska göras varsamt så att befintliga karaktärsdrag respekteras och tillvaratas. Lag (2014:477).

8 § Vid planläggning och i ärenden om bygglov enligt denna lag ska byggnadsverk som placeras under markytan i skälig omfattning utformas så att det inte försvårar användningen av marken ovanför.

9 § Planläggning av mark och vattenområden samt lokalisering, placering och utformning av byggnadsverk, skyltar och ljusanordningar enligt denna lag får inte ske så att den avsedda användningen eller byggnadsverket, skylten eller ljusanordningen kan medföra en sådan påverkan på grundvattnet eller omgivningen i övrigt som innebär fara för människors hälsa och säkerhet eller betydande olägenhet på annat sätt.

Av 8 kap. plan- och bygglagen följer:

1 § En byggnad ska

1. vara lämplig för sitt ändamål,
2. ha en god form-, färg- och materialverkan, och
3. vara tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

2 § Om inte annat följer av detta kapitel eller av föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 2 § ska kraven i 1 § uppfyllas på så sätt att de,

1. vid nybyggnad uppfylls för hela byggnaden,
2. vid ombyggnad uppfylls för hela byggnaden eller, om detta inte är rimligt, den betydande och avgränsbara del av byggnaden som påtagligt förnyas genom ombyggnaden, och
3. vid annan ändring av en byggnad än ombyggnad uppfylls i fråga om ändringen.

När det gäller kravet i 1 § 3 ska hinder mot tillgänglighet till eller användbarhet av lokaler dit allmänheten har tillträde trots första stycket alltid avhjälpas, om hindret med hänsyn till de praktiska och ekonomiska förutsättningarna är enkelt att avhjälpas.

3 § I den omfattning som framgår av föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 2 § ska det som

1. enligt 1 och 2 §§ gäller för en byggnad också gälla för en annan anläggning, och
2. enligt 1 § gäller för en byggnad också gälla för skyltar och ljusanordningar.

9 § En obebyggd tomt som ska bebyggas ska ordnas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- eller landskapsbilden och till natur- och kulturvärdena på platsen. Tomten ska ordnas så att

1. naturförutsättningarna så långt möjligt tas till vara,
2. betydande olägenheter för omgivningen eller trafiken inte uppkommer,
3. det finns en lämpligt belägen utfart eller annan utgång från tomten samt anordningar som medger nödvändiga transporter och tillgodoser kravet på framkomlighet för utryckningsfordon,
4. det på tomten eller i närheten av den i skälig utsträckning finns lämpligt utrymme för parkering, lastning och lossning av fordon,
5. personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga ska kunna komma fram till byggnadsverk och på annat sätt använda tomten, om det med hänsyn till terrängen och förhållandena i övrigt inte är orimligt, och
6. risken för olycksfall begränsas.

Om tomten ska bebyggas med byggnadsverk som innehåller en eller flera bostäder eller lokaler för fritidshem, förskola, skola eller annan jämförlig verksamhet, ska det på tomten eller i närheten av den finnas tillräckligt stor friyta som är lämplig för lek och utevistelse. Om det inte finns tillräckliga utrymmen för att ordna både friyta och parkering enligt första stycket 4, ska man i första hand ordna friyta.

10 § Det som gäller i fråga om utrymme för parkering, lastning och lossning och om friyta i 9 § första stycket 4 och andra stycket ska i skälig utsträckning också tillämpas om tomten är bebyggd.

11 § I fråga om att på en bebyggd tomt vidta sådana ändringar av en byggnad som kräver lov enligt denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 7 § eller åtgärder som kräver anmälan enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 8 § ska 9 § tillämpas i den utsträckning som är skälig med hänsyn till kostnaderna för arbetet och tomtens särskilda egenskaper. Lag (2011:335).

12 § Det som gäller i fråga om tomter enligt 9-11 §§ ska i skälig utsträckning tillämpas också på allmänna platser och på områden för andra anläggningar än byggnader, dock att personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga ska kunna använda platsen eller området i den utsträckning som följer av föreskrifter meddelade med stöd av denna lag.

Ett hinder mot tillgänglighet eller användbarhet på en allmän plats ska alltid avhjälpas, om hindret med hänsyn till de praktiska och ekonomiska förutsättningarna är enkelt att avhjälpas. Lag (2011:335).

Av 9 kap. plan- och bygglagen följer:

35 § Marklov ska ges för en åtgärd som

1. inte strider mot en detaljplan eller områdesbestämmelser,
2. inte förhindrar eller försvårar det berörda områdets användning för bebyggelse,
3. inte medför olägenheter för användningen av sådana anläggningar som anges i 13 § 1,
4. inte medför störningar eller betydande olägenheter för omgivningen, och

5. uppfyller de krav som

a) följer av 2 kap. 6 § tredje stycket och 8 kap. 9-12 §§, om lovet avser en åtgärd inom ett område med detaljplan, eller

b) följer av 2 kap. och 8 kap. 9-12 §§ i de delar som inte har prövats i områdesbestämmelser, om lovet avser en åtgärd utanför ett område med detaljplan.

Marklov får ges till en åtgärd som endast innebär en liten avvikelse från detaljplanen eller områdesbestämmelserna, om avvikelsen är förenlig med syftet med planen eller bestämmelserna. Lag (2011:335).

Av 3 kap. plan- och byggförordningen (2011:338) följer:

3 § Det som gäller för en byggnads form-, färg- och materialverkan enligt 8 kap. 1 § 2 plan- och bygglagen (2010:900) ska gälla också för

1. andra anläggningar än byggnader som omfattas av krav på bygglov enligt 6 kap. 1 §, och

2. skyltar och ljusanordningar som omfattas av krav på bygglov enligt 6 kap. 3, 3 a eller 4 a §.

Första stycket gäller för sådana upplag, materialgårdar, tunnlar och bergrum som avses i 6 kap. 1 § 2 och 3 endast i den mån det behövs för att uppfylla kravet på hänsyn till stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan enligt 2 kap. 6 § första stycket 1 plan- och bygglagen. Förordning (2017:422).

5 § Det som gäller för en byggnads tillgänglighet och användbarhet enligt 8 kap. 1 § 3 plan- och bygglagen (2010:900) ska gälla också för andra anläggningar än byggnader, om anläggningen kräver bygglov enligt 6 kap. 1 § 1, 2, 3, 5, 8 eller 9.

Andra anläggningar än byggnader ska göras tillgängliga och användbara enligt första stycket endast i den utsträckning det behövs med hänsyn till anläggningens syfte och behovet av tillträde för allmänheten.

Förvaltningens bedömning

Enligt 9 kap. 30 § plan- och bygglagen ska bygglov beviljas om den fastighet och det byggnadsverk som åtgärden avser överensstämmer med detaljplanen. Den del av fastigheten Stenbocken 15 där bostadshusen planeras byggas kommer att överensstämja med detaljplanen när den pågående lantmäteriförrättningen är klar, vilket bedöms ske inom en snar framtid. Detaljplanen innehåller många bestämmelser som krävt detaljerad projektering och granskning men ansökan bedöms ha utformats planenligt och i enlighet med övriga krav i 9 kapitlet 30 §.

De marklovpliktiga åtgärderna är en förutsättning för att planens intentioner ska kunna genomföras. Åtgärderna strider inte mot detaljplanen eller övriga krav i 9 kap. 35 § plan- och bygglagen.

Avgift

Ansökan inkom den 10 december 2021. Föreläggande om komplettering skickades ut den 22 december 2021. Komplettering inkom den 16 mars 2022 med begärd nybyggnadskarta. För att få ett planenligt beslutsunderlag har sökande lämnat in reviderade handlingar den 8 april samt den 28 april 2022. Ärendet bedömdes vara komplett samma dag. Nämnden ska, enligt 9 kap. 27 § plan- och bygglagen, fatta beslut i ärendet inom tio veckor räknat från den 28 april 2022. Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden förväntas fatta beslut vid sitt sammanträde den 25 maj 2022. Avgiften har därför inte reducerats med stöd av 12 kap. 8a § plan- och bygglagen.

Förslag till beslut

Att bevilja bygglov med stöd av 9 kap. 30 § samt marklov med stöd av 9 kap. 35 § plan- och bygglagen (2010:900).

Kontrollansvarig för åtgärden är Lars-Olof Annerfeldt certifierad till den 10 oktober 2022. Beslut om kontrollansvarig kan inte överklagas, 13 kap. 2 § 6 plan- och bygglagen.

Tekniskt samråd krävs i ärendet i enlighet med 10 kap. 9-10 och 14 §§ plan- och bygglagen. Beslut om tekniskt samråd kan inte överklagas, 13 kap. 2 § 6 plan- och bygglagen. Kallelse till tekniskt samråd skickas separat.

Enligt fastställd taxa antagen av kommunfullmäktige den 25 januari 2021 § 11 utgör avgift för lov 83 337 kronor, marklov 1 932 kronor och avgift för tekniskt genomförande 94 668 kronor. Kartavgift är debiterad vid beställning. Totalt 179 937 kronor.

Beslutet kan överklagas till Länsstyrelsen i Skåne län

Överklagandet, som ska vara skriftligt, lämnas in eller skickas till miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Eslöv. För att överklagandet ska kunna prövas måste handlingarna ha kommit in senast tre veckor från den dag då du fick del av beslutet.

Ange diarienummer på ärendet, ditt namn, e-postadress eller postadress och varför du anser att beslutet är felaktigt samt på vilket sätt du vill att beslutet ska ändras. Bifoga handlingar eller annat som stödjer din uppfattning.

Miljö och Samhällsbyggnad

Dave Borg
Förvaltningschef

Christian Nielsen
Bygglovschef

Upplysningar:

- Ett beslut om att lov beviljas kommer att kungöras i Post- och Inrikes Tidningar. Ägare till grannfastigheter och andra berörda kommer att informeras.
- Planering av mark vid tomtgräns ska ske i samråd med berörda markägare så att ytvatten inte kan rinna in på angränsande tomter.
- Omhändertagandet av dagvatten ska ske lokalt och det lokala dagvattensystemet ska anpassas till kommunens dagvattensystem för området.
- Startbesked för byggnad får inte ges för ändrad markanvändning förrän markens lämplighet för bebyggande har säkerställts genom sanering av förorenad mark,
- Åtgärder får inte påbörjas innan byggnadsnämnden lämnat ett startbesked, 10 kap. 3 § plan- och bygglagen.

- Enligt 9 kapitlet 42 a § plan-och bygglagen får ett lov verkställas fyra veckor efter det att beslutet har kungjorts i Post- och Inrikes Tidningar även om beslutet inte vunnit laga kraft.
- Åtgärder som påbörjas innan beslutet vunnit laga kraft sker på egen risk.
- Åtgärden kräver tillstånd från fastighetsägaren.
- Åtgärden kräver tillstånd av eller anmälan till VA Syd samt miljöavdelningen Eslövs kommun.
- Åtgärden ska ha påbörjats inom två år och avslutats inom fem år från den dag som beslutet vinner laga kraft, 9 kap. 43 § plan-och bygglagen.
- Den beslutade avgiften kommer att faktureras. Mervärdesskatt betalas inte på avgiften. Avgift för utstakning faktureras i samband med att utstakning sker.

Bygglov på fastigheten Älgen 1 (BYGG.2020.41)

12

2022-05-10
BYGG.2022.41
Magnus Pettersson
magnus.pettersson@eslov.se
0413-627 09

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Tjänsteskrivelse i ärende om bygglov på fastigheten Älgen 1

Ärendebeskrivning

Marklov och bygglov för nybyggnad av flerbostadshus på fastigheten ÄLGEN 1, Föreningstorget, Eslöv.

Beslutsunderlag

Ansökan om bygglov	inkom:	2022-02-11
Kompletterande handlingar	inkom:	2022-04-11
Remissvar: Eslövs kommuns miljöavdelning	inkom:	2022-02-23
Remissvar: Räddningstjänsten Syd	inkom:	2022-03-14
Remissvar: Merab	inkom:	2022-04-22

Redogörelse för ärendet

Fastigheten Älgen 1 ligger inom detaljplan E 320 vilken vann laga kraft den 11 maj 2017, planens genomförandetid är fem år. Sökanden har vunnit en markanvisningstävling för att bygga enligt ansökan. Smärre justeringar har skett i förhållande till det förslag som presenterades vid markanvisningstävlingen.

Användningsbestämmelse för aktuell del av planen är BC, bostad- och centrumverksamhet.

Egenskapsbestämmelser i aktuell del av planen lyder:

p₁ Byggnad ska placeras i tomtgräns mot gata utom mot öster där förgårdsmark kan medges. Lägsta respektive högsta antal våningar är 5-6 i norr och 4-5 i resten av kvarteret.

v₁: Femte våningen ska vara indragen minst 1,5 meter från fasad mot gata. Utskjutande delar tillåts.

v₂: Burspråk och balkonger får finnas, dock minsta fri höjd 3,5 meter över markplan.

Bottenvåningens våningshöjd ska vara minst 3,6 meter i minst en femtedel av fasadlängd.

Om bullernivåer överskrider 55 dBAeq eller 70 dB max vid fasad ska minst hälften av bostadsrummen vara mot tyst eller ljuddämpad sida.

Varje lägenhet ska ha tillgång till en egen eller gemensam uteplats på gård där riktvärden för ljuddämpad sida uppnås.

Marken får i samband med bebyggande byggas över med planterbart bjälklag varunder parkeringsplatser får finnas.

Garage under mark får anordnas.

Kommunens parkeringsnorm ska tillämpas.

Byggnader ska uppföras i radonskyddat uppförande.

Bygglov får inte ges för ändrad markanvändning förrän eventuella markföroreningar har avhjälpts till en nivå som motsvarar Naturvårdsverkets riktvärden.

Riksintresse kulturmiljö

Fastigheten ligger inom av Riksantikvarieämbetet utsett område M 182 Stadsmiljö - järnvägsstad.

Regionala intressen kulturmiljö

Fastigheten ligger inom av länsstyrelsen utsett område för särskilt värdefulla kulturmiljöer, Kulturmiljöprogram: Eslöv.

Remissinstanser

Räddningstjänsten Syd har yttrat sig angående frångänglighet från källarplan. Sökanden har kompletterat handlingarna. Räddningstjänsten vill ta del av brandskyddsbeskrivning inför tekniskt samråd.

Merab har yttrat sig avseende storlek på miljörum. Aktuell utformning förutsätter veckovis hämtning av samtliga avfallsslag, restavfall, matavfall, glas, metall, plast, tidningar och pappersförpackningar.

Eslövs kommuns miljöavdelning har yttrat sig över bland annat buller, radon och förorenad mark. Vid åtgärder i förorenad mark ska anmälan till miljöavdelningen ske, minst sex veckor innan åtgärden påbörjas, i enlighet med 28 § förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Avseende radon så ska byggnaden utföras radonskyddat och vid efterföljande mätning ska riktvärde på 200 Bq/m³ inomhusluft beaktas. Yttrandena bifogas i sin helhet.

VA-Syd har beretts möjlighet att yttra sig med sista svarsdatum den 15 mars, något yttrande har inte inkommit.

Berörda sakägare

Då ett stort antal personer ansetts vara berörda av åtgärden har avvikelserna från detaljplanen kommunicerats genom en annons i Lokaltidningen. Sista svarsdatum för berörda sakägare att lämna synpunkter är den 17 maj.

Motivering

Av 9 kap. plan- och bygglagen (2010:900) följer:

30 § Bygglov ska ges för en åtgärd inom ett område med detaljplan, om

1. den fastighet och det byggnadsverk som åtgärden avser

a) överensstämmer med detaljplanen, eller

b) avviker från detaljplanen men avvikelsen har godtagits vid en tidigare bygglovsprövning enligt denna lag eller äldre bestämmelser eller vid en fastighetsbildning enligt 3 kap. 2 § första stycket andra meningen fastighetsbildningslagen (1970:988),

2. åtgärden inte strider mot detaljplanen,

3. åtgärden inte måste avvakta att genomförandetiden för detaljplanen börjar löpa, och

4. åtgärden uppfyller de krav som följer av 2 kap. 6 § första stycket 1 och 5, 6 § tredje stycket, 8 och 9 §§ samt 8 kap. 1 §, 2 § första stycket, 3, 6, 7, 9-11 §§, 12 § första stycket, 13, 17 och 18 §§.

Om åtgärden är en sådan ändring av en byggnad som avses i 2 § första stycket 3 b eller c, ska bygglov ges även om fastigheten eller byggnaden inte uppfyller kraven i första stycket 1.

Sådana åtgärder som genomförts utan bygglov med stöd av 4-4 c §§ eller motsvarande äldre bestämmelser ska inte beaktas vid bedömningen av om ett byggnadsverk eller en åtgärd överensstämmer med detaljplanen. Lag (2018:636).

31 b Trots 30 § första stycket 2, 31 § 1 och 31 a § 2 får bygglov ges för en åtgärd som avviker från en detaljplan eller områdesbestämmelser, om avvikelsen är förenlig med detaljplanens eller områdesbestämmelsernas syfte och

1. avvikelsen är liten, eller

2. åtgärden är av begränsad omfattning och nödvändig för att området ska kunna användas eller bebyggas på ett ändamålsenligt sätt. Lag (2014:900).

Av 2 kap. plan- och bygglagen följer:

6 § Vid planläggning, i ärenden om bygglov och vid åtgärder avseende byggnader som inte kräver lov enligt denna lag ska bebyggelse och byggnadsverk utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till

1. stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan...

...5. möjligheterna att hantera avfall...

...Vid planläggning och i andra ärenden samt vid åtgärder avseende byggnader som inte ingår i ett ärende enligt denna lag ska bebyggelseområdets särskilda historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden skyddas. Ändringar och tillägg i bebyggelsen ska göras varsamt så att befintliga karaktärsdrag respekteras och tillvaratas. Lag (2014:477).

8 § Vid planläggning och i ärenden om bygglov enligt denna lag ska byggnadsverk som placeras under markytan i skälig omfattning utformas så att det inte försvårar användningen av marken ovanför.

9 § Planläggning av mark och vattenområden samt lokalisering, placering och utformning av byggnadsverk, skyltar och ljusanordningar enligt denna lag får inte ske så att den avsedda användningen eller byggnadsverket, skylten eller ljusanordningen kan medföra en sådan påverkan på grundvattnet eller omgivningen i övrigt som innebär fara för människors hälsa och säkerhet eller betydande olägenhet på annat sätt.

Av 8 kap. plan- och bygglagen (2010:900) följer:

1 § En byggnad ska

1. vara lämplig för sitt ändamål,
2. ha en god form-, färg- och materialverkan, och
3. vara tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

9 § En obebyggd tomt som ska bebyggas ska ordnas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- eller landskapsbilden och till natur- och kulturvärdena på platsen. Tomten ska ordnas så att

1. naturförutsättningarna så långt möjligt tas till vara,
2. betydande olägenheter för omgivningen eller trafiken inte uppkommer,
3. det finns en lämpligt belägen utfart eller annan utgång från tomten samt anordningar som medger nödvändiga transporter och tillgodoser kravet på framkomlighet för utryckningsfordon,
4. det på tomten eller i närheten av den i skälig utsträckning finns lämpligt utrymme för parkering, lastning och lossning av fordon,
5. personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga ska kunna komma fram till byggnadsverk och på annat sätt använda tomten, om det med hänsyn till terrängen och förhållandena i övrigt inte är orimligt, och
6. risken för olycksfall begränsas.

Om tomten ska bebyggas med byggnadsverk som innehåller en eller flera bostäder eller lokaler för fritidshem, förskola, skola eller annan jämförlig verksamhet, ska det på tomten eller i närheten av den finnas tillräckligt stor friyta som är lämplig för lek och utevistelse. Om det inte finns tillräckliga utrymmen för att ordna både friyta och parkering enligt första stycket 4, ska man i första hand ordna friyta.

Förvaltningens bedömning i fråga om avvikelser

Förslaget innebär nybyggnation av 115 lägenheter plus lokaler med en total bruttoarea (BTA) om 14 147 m². Detta är en hög exploateringsgrad jämfört med planbeskrivningens formulering på sidan 4 om att "ett nittiototal bostäder möjliggörs, liksom ett förnyat torg och ca 10 000 BTA bostad och centrumverksamhet". På sidan 10 i planbeskrivningen beskrivs exploateringsgraden som "en trolig bygggrätt för ett nittiototal bostäder och möjlighet till centrumverksamhet i alla delar, totalt 10 000-15 000 m² BTA". Någon planbestämmelse som reglerar hur mycket som får byggas på fastigheten finns inte.

Av planbeskrivningen framgår vidare på sidan 11 att "Upp till sex våningar tillåts i kvarterets norra del och fyra våningar med indragen femte i resten av kvarteret. Planbestämmelsen lyder istället "v₁: Femte våningen ska vara indragen minst 1,5 meter från fasad mot gata.

Utskjutande delar tillåts." Förslaget innebär sex våningar i norr vilket alltså är planenligt. I väster, mot Västerlånggatan är femte våningen indragen med 1,5 meter också det planenligt. I söder och öster är femte våningen inte indragen. Då marken söder och öster om fastigheten är detaljplanerad som torg anses det vara planenligt, även om det sannolika utförandet av torget öster om fastigheten kommer att tillåta fortsatt biltrafik. De växthus som placeras på byggnadens tak anses inte påverka våningsantalet.

Övriga planbestämmelser som behöver kommenteras:

"v₂: Burspråk och balkonger får finnas, dock minsta fri höjd 3,5 meter över markplan."

På innergården underskrids den fria höjden, detta anses vara en godtagbar avvikelse då syftet med bestämmelsen varit att undvika olägenheter för trafik.

"Bottenvåningens våningshöjd ska vara minst 3,6 meter i minst en femtedel av fasadlängd." Bestämmelsen uppfylls delvis, från gatan sett uppfylls bestämmelsen. På grund av den upphöjda innergården och lägenheter placerade i markplan (från innergården sett) är det alltså inte bottenvåningen i sin helhet som har en planerlig höjd om 3,6 meter (i en femtedel av fasadlängden) utan bara den del som vetter mot gatan. Det innebär fler lägenheter och lite mindre ytor för centrumverksamhet.

"Om bullernivåer överskrider 55 dBAeq eller 70 dB max vid fasad ska minst hälften av bostadsrummen vara mot tyst eller ljuddämpad sida."

Efter att detaljplanen fått laga kraft har en ändring av förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader ändrats genom SFS (2017:359) ändringen trädde i kraft den 1 juli 2017. Att i stället för planbestämmelsens riktvärden beakta förordningens riktvärden anses vara en liten avvikelse.

Bullerdämpande kompensationsåtgärder krävs för fyra lägenheter i del E och F gränsande mot Västerlånggatan (i bullerutredningen nämnd Smålandsgatan). Förslag på bulleravskärmning finns på sid. 15 i bullerutredningen.

"Varje lägenhet ska ha tillgång till en egen eller gemensam uteplats på gård där riktvärden för ljuddämpad sida uppnås." Då det finns en liten gemensam uteplats på gården där riktvärden för buller uppfylls ställs inte några ytterligare krav på lägenheternas egna uteplatser.

Förvaltningens bedömning i fråga om utformning och tillgänglighet med mera
Ansökan anses uppfylla plan och bygglagens utformningskrav i 2 kap. respektive 8 kap. plan- och bygglagen. Kommunens parkeringsnorm uppfylls.

Förvaltningen föreslår att bygglov beviljas trots de avvikelser från detaljplanen som förekommer. Både sedda var för sig men också sedda tillsammans anses avvikelserna vara en sådan liten avvikelse som avses i plan- och bygglagen 9 kap. 31 b §.

Avgift

Ansökan inkom den 11 februari 2022 sökanden förelades den 1 mars att komplettera handlingarna, en påminnelse skickades den 30 mars. Komplettering inkom den 11 april 2022 och ärendet bedömdes vara komplett samma dag. Nämnden ska, enligt 9 kap. 27 § plan- och bygglagen, fatta beslut i ärendet inom tio veckor räknat från den 11 april 2022. Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden förväntas fatta beslut vid sitt sammanträde den 25 maj 2021. Avgiften har därför inte reducerats med stöd av 12 kap. 8a § plan- och bygglagen.

Förslag till beslut

Att bevilja bygglov med stöd av 9 kap. 30 § jämte 9 kap. 31 b § plan- och bygglagen (2010:900) och att ärendet justeras omedelbart.

Kontrollansvarig för åtgärden är Magnus Hylander certifierad till den 13 maj 2026. Beslut om kontrollansvarig kan inte överklagas, 13 kap. 2 § 6 plan- och bygglagen.

Tekniskt samråd krävs i ärendet i enighet med 10 kap. 9-10 och 14 §§ plan- och bygglagen. Beslut om tekniskt samråd kan inte överklagas, 13 kap. 2 § 6 plan- och bygglagen. Kallelse till tekniskt samråd bifogas.

Enligt fastställd taxa antagen av kommunfullmäktige den 25 januari 2021 § 11 utgör avgift för lov 147 450 kronor och avgift för kommunikering 4 126 kronor. Avgift för tekniskt genomförande är 143 354 kronor. Planavgift är 255 990. Totalt 550 920 kronor.

Beslutet kan överklagas till Länsstyrelsen i Skåne län

Överklagandet, som ska vara skriftligt, lämnas in eller skickas till Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Eslöv. För att överklagandet ska kunna prövas måste handlingarna ha kommit in senast tre veckor från den dag då du fick del av beslutet.

Ange diarienummer på ärendet, ditt namn, e-postadress eller postadress och varför du anser att beslutet är felaktigt samt på vilket sätt du vill att beslutet ska ändras. Bifoga handlingar eller annat som stödjer din uppfattning.

Miljö och Samhällsbyggnad

Dave Borg
Förvaltningschef

Christian Nielsen
Bygglovschef

Upplysningar

- Åtgärder får inte påbörjas innan byggnadsnämnden lämnat ett startbesked, 10 kap. 3 § plan- och bygglagen.
- Enligt 9 kapitlet 42 a § plan- och bygglagen får ett lov verkställas fyra veckor efter det att beslutet har kungjorts i Post- och Inrikes Tidningar även om beslutet inte vunnit laga kraft.
- Åtgärder som påbörjas innan beslutet vunnit laga kraft sker på egen risk.
- Åtgärden ska ha påbörjats inom två år och avslutats inom fem år från den dag som beslutet vinner laga kraft, 9 kap. 43 § plan- och bygglagen.
- Åtgärden kräver tillstånd från fastighetsägaren.
- Åtgärden kräver tillstånd av eller anmälan till VA-syd och Eslövs kommuns miljöavdelning (vid markföreningar).
- Planering av mark vid tomtgräns ska ske i samråd med berörda markägare så att ytvatten inte kan rinna in på angränsande mark.
- Den beslutade avgiften kommer att faktureras. Mervärdesskatt betalas inte på avgiften. Avgift för utstakning faktureras i samband med att utstakning sker.
- Ett beslut om att lov beviljas kommer att kungöras i Post- och Inrikes Tidningar. Ägare till grannfastigheter och andra berörda kommer att informeras.
- Beslutet skickas till sökanden och dess ombud, fastighetsägaren och berörda sakägare som yttrat sig emot åtgärden.

Kallelse till tekniskt samråd

Kontakta handläggaren med förslag på tider. Mötet hålls antingen via Skype eller i stadshuset.

-Handlingar avseende tekniska egenskapskrav som ska lämnas in inför mötet

- Nettolista över de risker som identifierats vid riskbedömningen
- Förslag till kontrollplan
- Geoteknisk undersökning
- Energiberäkning
- Projekteringsanvisningar (EKS 11, avd A, 21 §)
- Dimensioneringskontroll (EKS 11, avd A, 25 §)
- Konstruktionsdokumentation (EKS 11, avd A, 29 §)
- Konstruktionshandlingar
- VA-handlingar
- Dagvattenhantering
- Ventilationshandlingar
- Brandskyddsbeskrivning: Obs remiss räddningstjänsten.
- Bredbandsanslutning
- Laddning av elfordon

Byggnaden omfattas av kravet på energideklARATION enligt lag om energideklARATION (2006:985) 4 § (2012:397). Ytterligare bestämmelser återfinns i förordning om energideklARATION för byggnader (2006:1592).

**Förlängning av tidsbegränsat bygglov på
fastigheten Rovän 8 (BYGG.2022.7)**

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

BYGG.2022.7
Magnus Pettersson
magnus.pettersson@eslov.se
0413-627 09

Tjänsteskrivelse i ärende om tidsbegränsat bygglov på fastigheten Rovän 8

Ärendebeskrivning

Förlängning av tidsbegränsat bygglov

Beslutsunderlag

Ansökan	inkom: 2022-01-12
Miljöavdelningens yttrande	inkom: 2022-01-26
Kompletterande handlingar	inkom: 2022-02-01
Kompletterande handlingar	inkom: 2022-03-04

Redogörelse för ärendet

För fastigheten gäller en stadsplan S 159 som detaljplan vilket följer av övergångsbestämmelser till äldre plan- och bygglagen (1987:10) och vidare till plan- och bygglagen (2010:900). Användningsbestämmelsen är I - industri.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden beviljade i ärende BYGG 2017.17 en ansökan om tidsbegränsat bygglov trots att den planstridiga åtgärden som beviljades inte var av tidsbegränsad karaktär. I beslutet konstaterar nämnden att bygglov inte kan beviljas på grund av de två stora avvikelser som finns. Avvikelserna avsåg överskridande av byggrätt med 30 % och att större delen (78%) av byggnaden är placerad på prickad mark.

Av upplysningarna i miljö- och samhällsbyggnadsnämndens beslut, daterat den 22 mars 2017 § 56, framgår att Ståhls Förvaltning i Eslöv AB uppmanades att lämna in en fråga om planbesked till kommunen. Någon sådan fråga har inte registrerats.

Ståhls Förvaltning i Eslöv AB har den 1 februari 2022 kompletterat ansökan med en avvecklingsplan samt en verksamhetsbeskrivning. Av avvecklingsplanen framgår att byggnaden består av en stålstomme och en fasad av sandwichelement. Byggnaden är uppförd på ett sätt för att kunna demonteras och återbrukas.

Av verksamhetsbeskrivningen följer att byggnaden behövs för att bolagets verksamhet har vuxit och befintliga lokaler inte är tillräckliga. Det material som tillverkas och lagerhålls har stigit kraftigt i pris och är stöldbegärligt och måste förvaras inomhus för att täckas av försäkringar. Samtidigt, anför bolaget, kan befintliga lokaler nyttjas bättre vilket i sin tur genererar bättre arbetsmiljö, högre produktion och fler arbetstillfällen vilket ses som en vinst för personal på Ståhls och för hela Eslövs näringsliv.

Ståhls Förvaltning i Eslöv AB uppger att bolaget naturligtvis önskar ett permanent bygglov men vid ansökan 2017 fick bolaget rådet att söka ett tidsbegränsat bygglov. Behovet av en lagerbyggnad kommer att finnas kvar.

Berörda sakägare

Berörda sakägare har hörts någon erinran mot att låta byggnaden vara kvar ytterligare fem år har inte inkommit.

Motivering

Av 9 kap. plan- och bygglagen (2010:900) följer:

33 § För en åtgärd som uppfyller någon eller några men inte alla förutsättningar enligt 30-32 a §§ får ett tidsbegränsat bygglov ges, om sökanden begär det och åtgärden avses att pågå under en begränsad tid. Ett sådant lov ska ges, om åtgärden har stöd i en detaljplanebestämmelse om tillfällig användning av byggnad eller mark.

Ett tidsbegränsat bygglov får ges för högst tio år. Tiden kan på sökandens begäran förlängas med högst fem år i taget. Den sammanlagda tiden får överstiga femton år endast om lovet ska användas för ett ändamål som avses i 9 §. *Lag (2014:900)*.

-Bedömning i ärendet

Frågan i ärendet är om förlängning av det tidigare medgivna tidsbegränsade bygglovet för uppförd lagerbyggnad kan beviljas. En förutsättning är att den sökta åtgärden avses att pågå under en begränsad tid. Den sökta åtgärden måste avse ett behov som verkligen är tillfälligt.

Bolaget har inte visat att den sökta åtgärden är av tillfällig natur, snarare har det motsatta anförts. Av den ingivna verksamhetsbeskrivningen framgår att behovet av lagerbyggnaden kommer att bestå. Det finns därmed inte förutsättningar att meddela förlängning av det tidsbegränsade bygglovet. Ansökan ska därför avslås.

Avgift

Ansökan inkom den 12 januari 2022 begäran om komplettering skickades den 31 januari 2022. Komplettering inkom den 4 mars 2022 och ärendet bedömdes vara komplett samma dag. Nämnden ska, enligt 9 kap. 27 § plan- och bygglagen, fatta beslut i ärendet inom tio veckor räknat från den 4 mars 2022.

Avgiften har reducerats med en femtedel med stöd av 12 kap. 8a § plan- och bygglagen.

Förslag till beslut

Att avslå förlängning av tidsbegränsat bygglov.

Enligt fastställd taxa antagen av kommunfullmäktige den 25 januari 2021 § 11 utgör avgiften efter reducering 4 544 kronor.

Beslutet kan överklagas till Länsstyrelsen i Skåne län

Överklagandet, som ska vara skriftligt, lämnas in eller skickas till miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Eslöv. För att överklagandet ska kunna prövas måste handlingarna ha kommit in senast tre veckor från den dag då du fick del av beslutet.

Ange diarienummer på ärendet, ditt namn, e-postadress eller postadress och varför du anser att beslutet är felaktigt samt på vilket sätt du vill att beslutet ska ändras. Bifoga handlingar eller annat som stödjer din uppfattning.

Ett beslut om att ge lov eller positivt förhandsbesked kungörs i Post- och Inrikes Tidningar. Ägare till grannfastigheter och andra berörda sakägare kommer då att informeras.

Miljö och Samhällsbyggnad

Dave Borg
Förvaltningschef

Christian Nielsen
Bygglovschef

Upplysningar

- Den beslutade avgiften kommer att faktureras. Mervärdesskatt betalas inte på avgiften.
- Den uppförda lagerbyggnaden ska omgående avvecklas då det inte längre finns något giltigt bygglov.

Fastighetsbeteckning**Ansökan avser**

☐ Helt ny byggnad	☐ Ändring av planlösning	☐ Skylt	☐ Inredande av ytterligare bostad/lokal
☐ Tillbyggnad	☐ Utvändig ändring	☐ Marklov	☐ Underhåll med särskilt bevarandevärde
☐ Mur/Plank	☐ Rökkanal	☐ Eldstad	☐ VA-anläggning (kommunalt nät)
☐ Rivning	☐ Ventilation	☐ Uterum	☐ VA-anläggning (enskild)
☐ Ändrad användning: från _____ till _____			☐ Annat _____

Byggnadstyp

☐ En- och tvåbostadshus	☐ Radhus/kedjehus	☐ Vindkraftverk	☐ Kontorshus
☐ Gruppbofastad	☐ Affärshus/café/restaurang	☐ Skola/förskola	☐ Jordbruks-/ekonomibyggnad
☐ Flerbostadshus	☒ Lager/industribyggnad	☐ Miljöhus/-station	☐ Nätstation
☐ Garage/carport/förråd	☐ Fritidshus	☐ Annan _____	

Utvändiga material och färger (vid ny- och tillbyggnad samt utvändig ändring)

Fasadbeklädnad material	Fasadbeklädnad kulör (NCS)
Befintlig _____ Ny _____	Befintlig _____ Ny _____
Takbeläggning material	Takbeläggning kulör (NCS)
Befintlig _____ Ny _____	Befintlig _____ Ny _____
Fönster material	Fönster kulör (NCS)
Befintlig _____ Ny _____	Befintlig _____ Ny _____

Bifogade handlingar (två exemplar av alla handlingar)

☐ Situationsplan 1:500	☐ Sektionsritningar 1:100	☐ Konstruktionsritningar 1:100
☐ Fasad- och planritningar 1:100	☐ Nybyggnadskarta 1:500	☐ Beskrivning
☐ Energiberäkning	☐ Certifikat om kontrollansvarig	☐ Brandskyddsdokumentation
☐ Rivningsplan	☐ Annan: _____	

Övrig information

Hej
Detta gäller en förlängning av ett tidbegränsat bygglov på en industrifastighet. Inget har ändrats varken fasader eller verksamhet.

Bygglov@eslov.se

Miljöavdelningens yttrande i ärende BYGG.2022.7, fastigheten Rovän 8

Förorenad mark

Denna fastighet är belägen i område där det finns risk för föroreningar i marken.

För att kartlägga den eventuella förekomsten av föroreningar är en miljöteknisk markundersökning lämplig att genomföra på fastigheten. Även massor som uppkommer behöver undersökas för att säkerställa att hantering sker på ett lämpligt sätt i förhållande till risken för människors hälsa och miljö. Sker ingen undersökning innan byggnation påbörjas kan miljö- och samhällsbyggnadsnämnden komma att besluta att en undersökning ska ske. Undersökning och eventuella åtgärder kan bli svårare och mer kostsamma om de genomförs efter byggnationen.

Miljöavdelningen (miljo@eslov.se) bör kontaktas innan några åtgärder påbörjas. Upptäcks några föroreningar på fastigheten ska ni enligt 10 kapitlet 11 § miljöbalken genast kontakta miljöavdelningen. Ofta har man vid något tillfälle fyllt ut fastigheter med massor som inte varit rena. Om fyllnadsmassor påträffas så finns det en risk för föroreningar och miljöavdelningen ska kontaktas omgående.

Ska man gräva i mark som innehåller föroreningar så behöver man anmäla det till Miljö och Samhällsbyggnad, miljöavdelningen, i enlighet med 28 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Anmälan ska inkomma till Miljö och Samhällsbyggnad minst 6 veckor innan grävning påbörjas.

Avvecklingsplan Rovän 8

På Rovän 8 finns en lagerlokal med tidsbegränsat bygglov. Byggnaden består av en stålstomme och en fasad av sandwichelement. Byggnaden är uppförd på ett sätt för att kunna demonteras och återbrukas.

- Plåt och portar demonteras.
- Stomme demonteras.
- Kantbalk i mark grävs upp och mark återställs.
- Invändiga hårdgjorda ytor (asfalt) justeras mot befintliga asfaltsytor.

2022-02-01

Jonas Ståhl

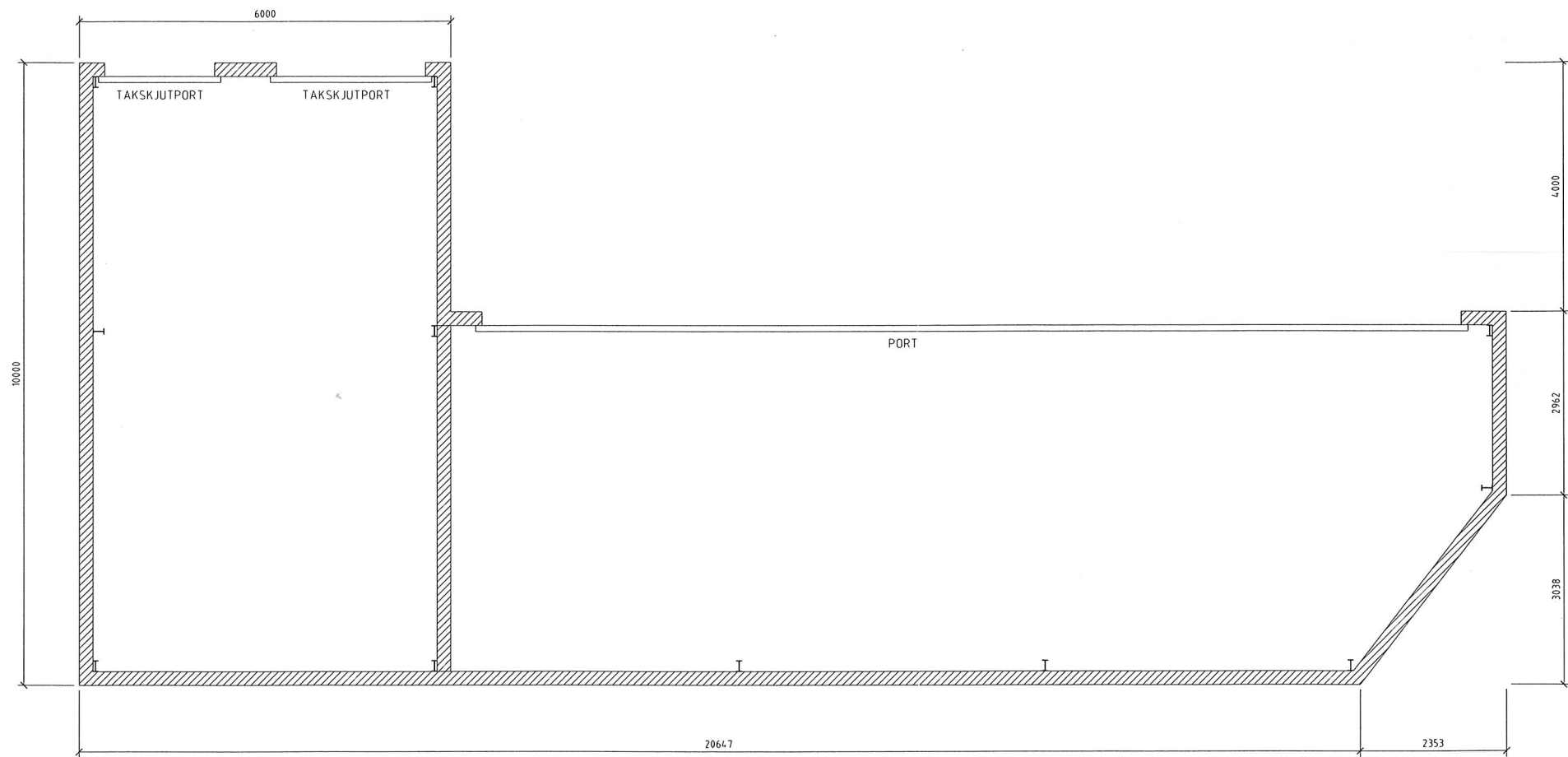
Verksamhetsbeskrivning av lagerlokal på Rovän 8

Idag finns lagerlokalen med ett tidsbegränsat bygglov på Rovän 8. Byggnaden behövs för att vår verksamhet har vuxit och befintliga lokaler inte är tillräckliga. Det material som vi tillverkar och lagerhåller har stigit kraftigt i pris och är stöldbegärligt och måste förvaras inomhus för att täckas av försäkringar. Samtidigt kan vi utnyttja befintliga lokaler bättre som i sin tur genererar bättre arbetsmiljö högre produktion och fler arbetstillfällen, vi ser detta som vinst för personal på Ståhls och för hela Eslövs näringsliv.

Vi önskar naturligtvis ett permanent bygglov men vid ansökan 2017 fick vi rådet att söka tidsbegränsat bygglov. Behovet av en lagerbyggnad kommer att finnas kvar.

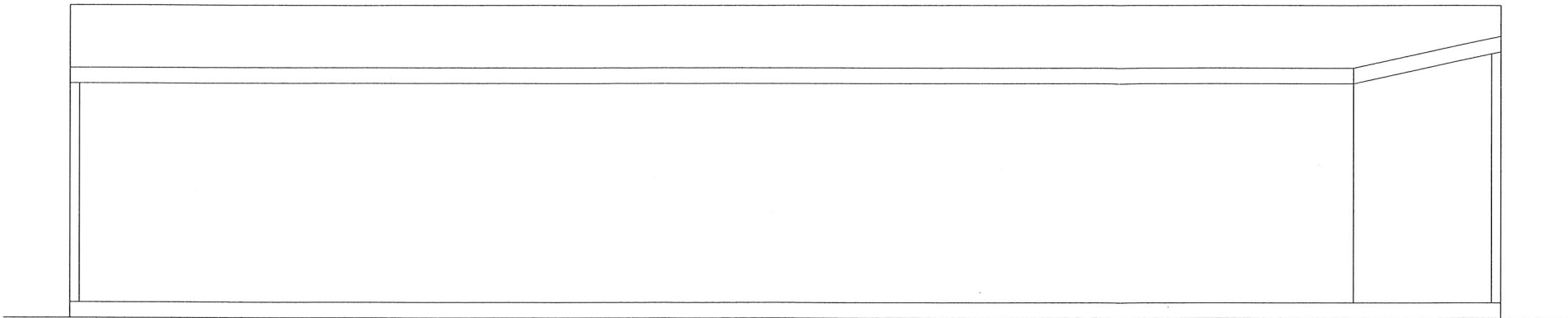
2022-02-01

Jonas Ståhl

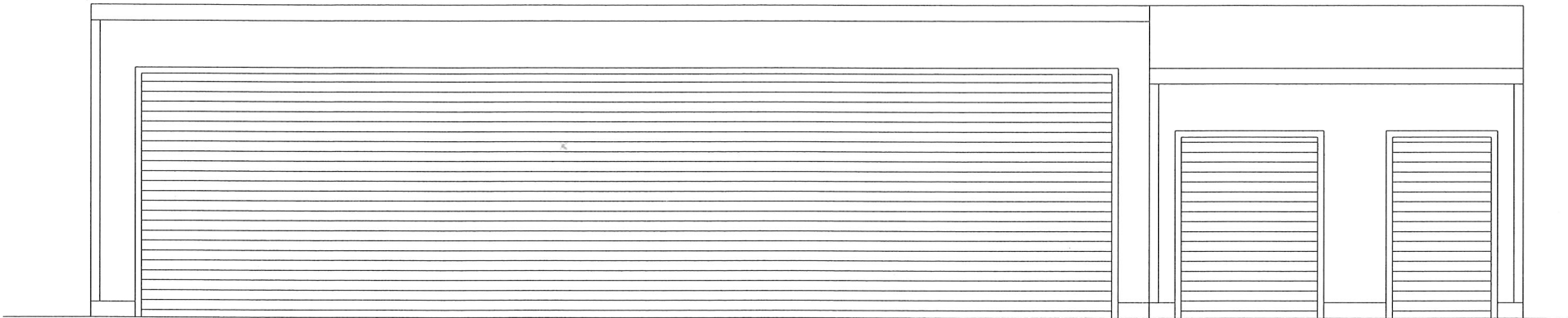

PLAN, 1:50

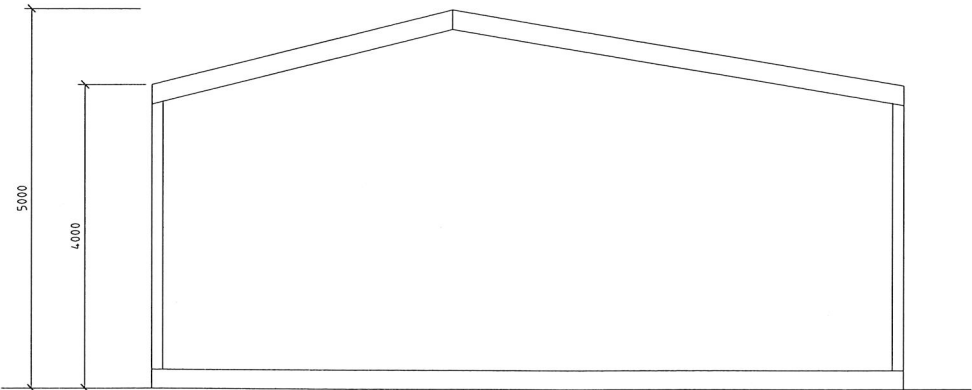
BET	ANT	ANDRÖKEN AVSER	DATUM	SEN
BYGGLOVSHANDLING				
KV. ROVAN 8 ESLÖV				
UPPDRAGS-		RITAD/KONSTR. AV P.SELANDER		HANDLAGGARE
DATUM 2017-01-18		ANSVARIG		
NYBYGGNAD LAGER				
PLAN				
SKALA 1:50 (A1)		RUPP A01		BET —

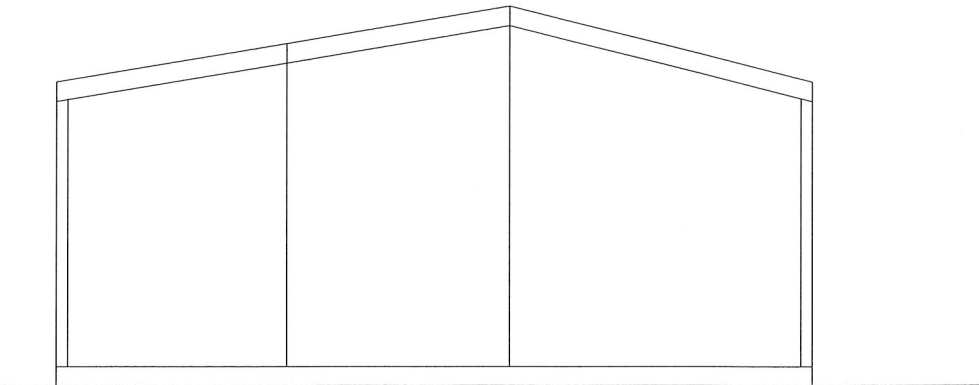
FASAD MOT VÄSTER, 1:50

FASAD MOT ÖSTER, 1:50

FASAD MOT NORR, 1:50

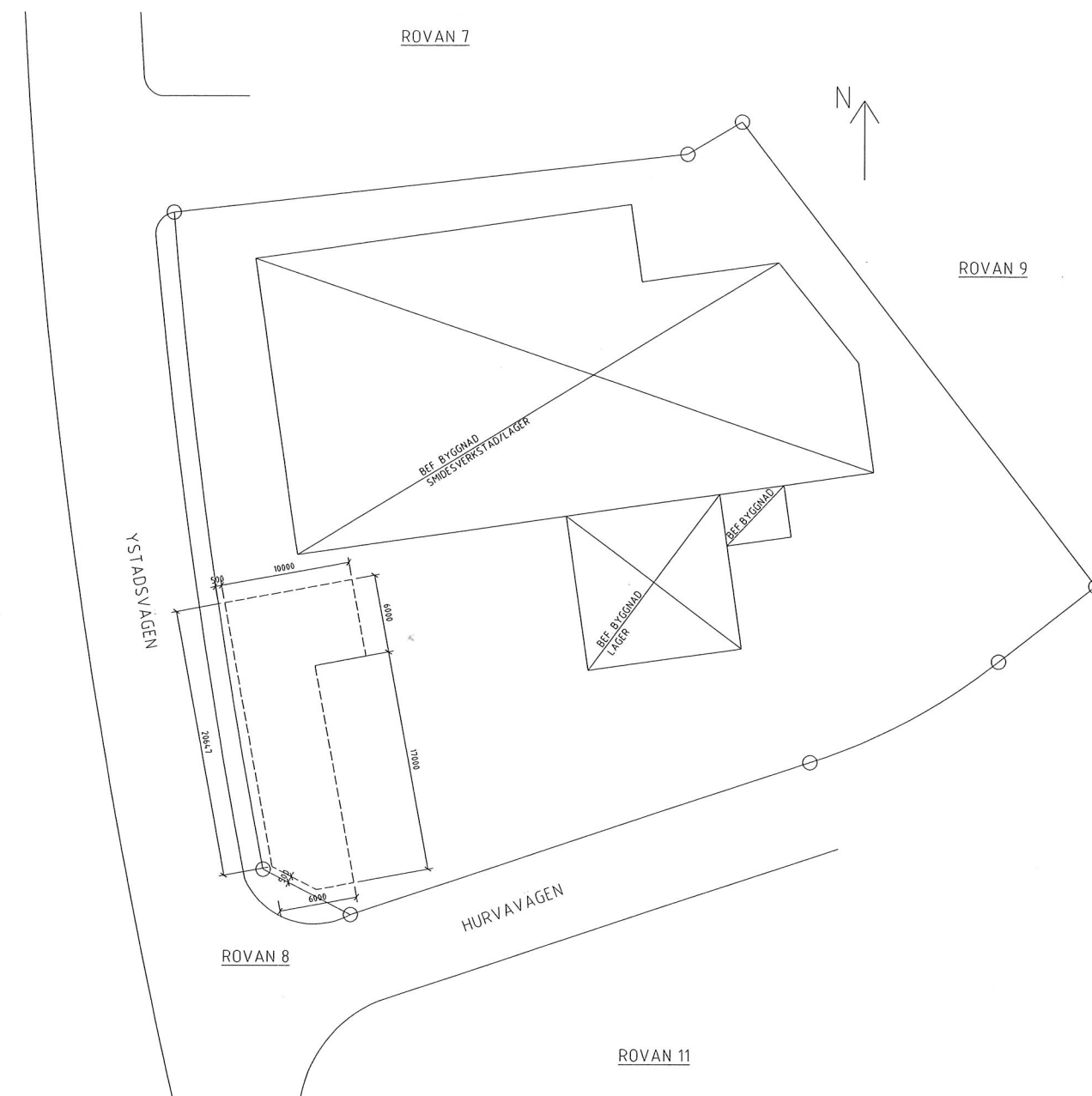

FASAD MOT SÖDER, 1:50

BET	ANT	ÄNDRINGEN AVSEER	DATUM	SEN
BYGGLOVSHANDLING				
KV. ROVAN 8 ESLÖV				
UPPRAGARE		RITAD/KONSTR. AV P. SELANDER	HANDLAGGARE	
DATUM 2017-01-18		ANSVARIG		
NYBYGGNAD LAGER				
FASADER				
SKALA 150 (A1)	NIPPER A02		BET —	

2017 -01- 23 14)

Dnr

BET	ANT	ANDRÖNING AVSER	DATUM	SEN
BYGGLOVSHANDLING				
KV. ROVAN 8 ESLÖV				
UPPDRAGSR		RITAD/KONSTR AV P.SELANDER	HANDLAGGARE	
DATUM 2017-09-18		ANSVARIG		
NYBYGGNAD LAGER				
SITUATIONSPLAN				
SKALA 1500 (A3)		NUMMER A03		BET

KV. ROVAN 8
ESLÖV

ESLÖV

UPPDRAG NR	RITAD/KONSTR AV	HANDLAGGAR
------------	-----------------	------------

RTAD/KONSTR AV
P. SELANDER

	HANDLAGGAR
--	------------

DATUM	
-------	--

ANSVA

NYBYGGNAD LAGER

SITUATIONSPLAN

SKALA
1500 (A7)

NUMER	A03
-------	-----
